

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

‘ACĀİBÜ’L-MAĖLŪĖĀT, GİRİŞ, TRANSKRİPSYON,
İNCELEME, DİZİN, SÖZLŪK

YŪKSEK LİSANS TEZİ
Recai İNAN

Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı: Eski Türk Dili

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Selçuk KIRBAÇ

HAZİRAN-2010

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

‘ACĀİBÜ’L-MAĖLŪĖĀT, GİRİŞ, TRANSKRİPSYON,
İNCELEME, DİZİN, SÖZLŪK

YŪKSEK LİSANS TEZİ
Recai İNAN

Enstitü Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı: Eski Türk Dili

Bu tez / / 2010 tarihinde aŖağıdaki jüri tarafından Oybirliğı ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. M. Mehdi ERGŪZEL Yrd.Doç.Dr.Selçuk KIRBAÇ Yrd.Doç.Dr. Mustafa ALTUN

Jüri Başkanı

Kabul
Red
Düzeltilme

Jüri Üyesi

Kabul
Red
Düzeltilme

Jüri Üyesi

Kabul
Red
Düzeltilme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Recai İNAN

19.05.2010

ÖNSÖZ

“Coğrafya bir gözlem ilmidir.” denir. Yapılan gözlemler sonunda elde edilen bilgiler önce tasvir yoluyla derlenir, sonra açıklanır. Coğrafyada gözlemlerle toplanan bilgiler ve olaylar belli bir bölgeye bağlanır. İslami edebiyatta da insanlar merak ettikleriyle ilgili efsaneler, destanlar söylemişler ve ilgilerini çeken, bilgi edindikleri bu konularda zamanla ‘Acâibü’l-Mahlûkât, ‘Acâibü’l-buldân, ‘Acâibü’l-‘ucâb, ‘Acâibü’l-acâyib adında mitolojik ve kozmografik içerikli eserler kaleme almışlardır. Dilimizde de bu geleneğin yansıması olarak tercüme-telif birçok eser verilmiştir. Aristo, Batlamyus, Câhiz, Zekeriya bin Muhammed el Kazvîni, İbnü’l Esir ‘İzzeddin el-Cezeri, Muhammed bin Mahmud et-Tûsî es-Selmâni gibi yazarlardan etkilenerek oluşturulan bu eserler coğrafya, tarih, dinî bilgiler, uygulanırlığı tartışmalı pratik bilgiler, şehirler, şehirlerdeki acayiplikler gibi konularda devrin kültürünü yansıtmaktadırlar. Elinizdeki çalışmada Ali b. Abdurrahman tarafından 1365-1370 yıllarında yazılan ‘Acâibü’l-Mahlûkât ele alınmıştır. Bu eserin hicri 1099’da yani 17. yüzyılda istinsahı yapılmıştır. Eserin İstanbul Üniversitesi, TY, nr.524’de kayıtlı tek nüshası vardır

Çalışmamızda ‘Acâibü’l-Mahlûkât hakkında genel bilgi veren giriş kısmının ardından inceleme bölümü gelir. Bu bölümde metnin fonetiği üzerinde durulmuş, seslerin kelime tabanlarındaki ve eklerdeki yazılışına, ses değişmelerine ve ses olaylarına yer verilmiştir. Bu bölümü, incelememizde kullandığımız metnin 71-105. varaklarının transkripsiyonu takip eder. Daha sonra dizin ve sözlük bölümünün hazırlanmasında gerekli çalışmalarla ilgili açıklama, daha sonra dizin-sözlük bölümü gelmektedir. Bu bölümde ise, metinde geçen kelimelerin hangi satırda ve sayfada geçtiğini bildirir. Dizin ve sözlük bölümünü genel sözlük, kişi adları dizini ve yer adları dizini başlığı altında toplandı. Son bölümde ise eserin orijinal nüshasının kopyası bulunmaktadır.

Bu çalışmamda ve yüksek lisans eğitimim boyunca yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Yard. Doç. Dr. Selçuk KIRBAÇ’ a teşekkürlerimi sunarım.

Recai İNAN

19.05.2010

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: ‘ACÂİBÜ’L-MAHLÛKÂT VE YAZARI	7
1.1. Türk Edebiyatında ‘Acâibü’l-Mahlûkât ve Tercümelere.....	7
1.2. Eserin Nüshasının Tavsifi.....	8
1.3. Eserin Konusu.....	8
BÖLÜM 2: SES BİLGİSİ	12
2.1. Ünlüler	12
2.1.1. Ünlü değişmeleri	12
2.1.2. Ünlü türemesi	13
2.1.3. Ünlü düşmesi	13
2.1.4. Birleşme	14
2.1.5. Ünlü uyumu	14
2.2. Ünsüzler	20
2.2.1. Sızıcılaşma.....	20
2.2.2. Ötümlüleşme	21
2.2.3. Ünsüz türemesi	24
2.2.4. Göçüşme	24
2.2.5. Ünsüz Düşmesi.....	25
BÖLÜM 3: METİN	26
3.1. Transkripsiyonlu Metin	27
BÖLÜM 4: DİZİN	70
4.1. Açıklama	70
4.2. Dizin-Sözlük	71

4.3. Yer Adları Dizini.....	171
4.4. Kişi Adları Dizini.....	185
SONUÇ ve ÖNERİLER	195
KAYNAKÇA	196
EKLER	200
ÖZGEÇMİŞ	236

KISALTMALAR LİSTESİ

- DİA** : Diyanet İşleri İslam Ansiklopedisi
İA : İslam Ansiklopedisi
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
TDAY : Türk Dili Araştırmaları Yıllığı
TDK : Türk Dil Kurumu
TY : Türkçe Yazmalar
Ar. : Arapça
Far. : Farsça
Fr. : Fransızca
Rum. : Rumca
bkz. : Bakınız
yy. : Yüzyıl

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Transkripsiyon Harfleri.....	26
--	-----------

Tezin Başlığı: ‘Acâibü’l-Mahlûkât, Giriş,Transkripsiyon, İnceleme, Dizin, Sözlük	
Tezin Yazarı: Recai İNAN	Danışman: Yrd.Doç.Dr. Selçuk KIRBAÇ
Kabul Tarihi: 22.06.2010	Sayfa Sayısı: vii (ön kısım)+236 (tez)
Anabilimdalı: Türk Dili ve Edeb.	Bilimdalı: Eski Türk Dili
<p>‘Acâibü’l-Mahlûkât, coğrafi bilgilerden astronomiye, biyolojiden tıpa, tarihten yerleşik halk kültürüne verdiği bilgilerle oluşturulmuş, yol gösteren didaktik tarzda bir eserdir. Bu eserler döneminde bir tür halinde teşekkül etmiştir. ‘Acâibü’l-Mahlûkât türü eserlerin kaynağı Yunan kültürüdür. Buradan İslam dünyasına önce Arapça’ya yapılan tercümelemlerle geçmiş. Bu dilden de Farsça ve Türkçe çevirilerle geniş bir coğrafyaya yayılmıştır.</p> <p>Bu çalışmamızın giriş bölümünde ‘Acâibü’l-Mahlûkât, Türk edebiyatında ‘Acâibü’l-Mahlûkât ve tercümelemleri, eserin nüshasının tavsifi, eserin konusu, eserin yazılış tarihi, eserin yazarı hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmamızın temelini oluşturan Ali b. Abdurrahman’ın ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ı günümüz noktalama işaretleri ve imlâ kurallarına uygun hale getirilmiş, metinde paragraflar oluşturulmuş, metnin transkripsiyonu yapılmıştır. Yazılış, ses bilgisi bölümünde dönemin dil anlayışını örneklerle verdiğimiz dil incelemesi yer almıştır. Eserin dizin bölümü çözümlemeli dizinin ardından kişi adı dizini, yer adları dizini ile tamamlanmış, çalışmamız sonuç kısmıyla sonlandırılmıştır.</p>	
Anahtar Kelimeler: ‘Acâibü’l-Mahlûkât, Yazım, Ses bilgisi.	

Title of the Thesis: ‘Acâibü’l-Mahlûkât, Introduction, Transcription, Reviews, Directories, Glossary	
Author: Recai İNAN	Supervisor: Assist.Prof.Dr. Selçuk KIRBAÇ
Date: 22.06.2010	Nu. of pages: vii (p.text)+ 236 (pages)
Department : Turk. Lang. Litar.	Subfield: Old Turkish Language
<p>“ ‘Acâibü’l-Mahlûkât ” is a kind of didactic work which was made up with the informations from geography to astronomy, from biology to medicine, from history to endemic public culture. These works appeared as a kind. The resources of the works such as “ ‘Acâibü’l-Mahlûkât” is Grek Culture. Then it went through the Islamic Work with the translations into Arabic. It went through the wide geography with the translations into Persian and Turkish from that language. In the introduction of our work, informatdions about “ ‘Acâibü’l-Mahlûkât ” in Turkish Literature, its translations, the explanations of the work’s copy, the topic of the work, the date of the enrollment, the writer of the book is given. The basic of our work “ ‘Acâibü’l-Mahlûkât” of Ali Bin Abdurrahman is changed into today’s punctuation morks and the rules of orthography, paragraphs of the text is done. In the writing and phonetics part language analysis takes place which is explained with that period’s language conception. The index part of the work is ended with the complete of the place names after the analytical index.</p>	
Keywords: ‘Acâibü’l-mahlûkât, Writing, Phonetic.	

GİRİŞ

Müslüman coğrafyacılar yeryüzünün meskûn alanlarını (bayındır yerlerini) enlemlere göre belirtmişlerdir. Güneş ışıklarının dikliğine ve uzun gün süresine göre batı-doğu doğrultusunda yedi iklim bölgesine, bunların her birini tekrar boylamlarla on bölüme ayırmışlardır. Dokuzuncu asır coğrafya âlimlerinden Belhî (847-934)'nin Suverül-Ekâlim (İklim Tipleri) adlı İslâm ülkeleri atlası başlıca coğrafya eserlerindedir. İslâm dünyâsının coğrafya doğrultusunu geliştiren âlimlerden İbn-i Havkal ve İstahrînin yazdıkları Kitâb-ül Mesâlik vel Memâlik (Yollar ve Memleketler)adlı eserleri çok meşhurdur. Onuncu asırda yetişmiş seyyahlardan El-Mesûdî ve İbn-i Fadlan ile daha sonraki asırlarda yetişen seyyah ve coğrafya âlimlerinden İdrîsî, Ebül-Fida ve İbn-i Battûta iklimler ve ülkelerle ilgili çok çeşitli coğrafya eserleri vermişlerdir. Bunlardan Tancalı İbn-i Battûta (1303-1368) İslâm dünyâsını, bütün Asyayı Anadoludan Malay Takımadalarına kadar gezmiştir. Seyâhatnâmesi meşhurdur.

Osmanlılar devrinde coğrafya

Coğrafya, Osmanlılarda Matematik Coğrafya olarak başlamış ve bir müddet bu yönde ilerlemiştir. Rükneddîn Ahmed, Kazvînin (ölm. 1383) Acaibül-Mahlûkât ve Garâibül-Mevcûdat adlı kozmoğrafya ve coğrafya eserini tercüme ederek Çelebi Sultan Mehmede sunmuştur. Osmanlı'da coğrafya çalışmaları da telif-tercüme şeklinde yazılan 'Acâibü'l-Mahlûkât adlı eserlerle başlamış; deniz seferlerinde kullanılan rehberler, monografiler, ülkeler, sehirlere, yollar, rûznameleer şeklinde kaleme alınan eserlerle devam etmiştir.1. Rükneddîn Ahmed, Kazvînin (ölm. 1383) Acaibül-Mahlûkât ve Garâibül-Mevcûdat adlı kozmoğrafya ve coğrafya eserini tercüme ederek Çelebi Sultan Mehmede sunmuştur.

Anis al-Maliki'nin soyundan olan Abu Yahya Jamal al-Din Zekeriyya b. Muhammad b. Mahmud al-Kazvini'nin (vefatı 1287), yaşamı hakkında çok fazla bilgiye ulaşılamamaktadır. Ancak Kitab al-Acaib al-Hayevan adlı eserinde kendisiyle ilgili bazı bilgilere, az da olsa rastlanmaktadır. Eldeki bilgilerden onun 1203 de Elburz dağlarının güneyinde bulunan Kazvin'de doğduğu, eğitim için Damascus'a gittiği ve orada büyük etkisi altında kaldığı ünlü Müslüman filozof Muhiddin Arabi (vefatı 1233) ile tanıştığı,

daha sonra Musul'a giderek büyük bir matematikçi olarak bilinen Esir al-Din al-Akbar'dan ders aldığı bilinmektedir.

Kazvini, halife Mustansır Billah (1226-1242) saltanatı sırasında Bağdat'a gitmiş ve Hille'ye kadı olarak atanmış, Hulagu'nun 1283'te Bağdat'ı istila etmesinden birkaç yıl sonra da Vasi'te 1287'de vefat etmiştir.

Müslümanların Pliny'si olarak bilinen Kazvini, coğrafya, botanik, zooloji ve tıp gibi birçok bilim dalıyla ilgilenmiştir. Günümüze kadar gelebilen iki büyük eseri bulunmaktadır. Asar al-Bilad ve Ahbar al-İbad (Ülkeler Çalışması ve Olağanüstü Eserlerden Haberler) adlı eseri, coğrafya ile ilgili olup, bu eseri yazarken Abu al-Girnati, Biruni, Mesudi gibi yazarların coğrafya ile ilgili ünlü eserlerinden de yararlanmıştı. Kazvini, eserinde sadece ülkeleri ve bunların iklimlerini tanımlamamış, bu ülkelerin kültürlerinden de bahsetmiştir.

Bu nedenle bu eser coğrafya kültürü, tarihi ve etnoloji alanları açısından değerli bir çalışmadır. Kazvini, çalışmasının girişinde insanın sosyal bir varlık olduğunu, bunun yalnızca toplum içinde olabileceğini ve toplumları da oluşturmak için mesleklerin ve paylaşımın gerekli olduğunu söylemiştir.

Kazvini yine bu eserinde, Biruni'nin açıklamasına dayanarak dünyanın iki yarıküresiyle ilgili bilgiler vermiş ve bu yarıkürelerde yer alan ülkeler ve bu ülkelerin özellikleri hakkında da açıklamalar yapmıştır. Kitabındaki yerlerin jeolejik değerlerini, şehirleri ve bu şehirlerde yaşayanları anlatmıştır. Ayrıca eserde, eski Türk boylarına ilişkin bilgilere de rastlanmaktadır. Eser, bu yönüyle de nadir kaynaklardan biri olma özelliğini taşımaktadır.

Bu eserin Farsça tercümeleleri de bulunmaktadır. Ayrıca eserin Abdürreşit Bakuvi tarafından yapılan özeti Telhısü'l Asar ve Acaibül Melikü'l Kahhar adıyla da yayınlanmıştır.

Kazvini, ünlü çalışması Kitab al-Acaib al Hayevan (Garip Hayvanlar Üzerine Kitap) veya bir başka deyişle Kitab al-Acaib al-Mahlukat (Garip Yaratıklar Üzerine Kitap) eserini 1263'te Prens Ata Melik Juvayh'a tanıtmıştır. Birçok kopyası yapılan eser, 1848'de Göttingen'de Wüstenfeld tarafından basılmıştır. Daha sonra bu eser 1868'de Leipzig'de Etche tarafından Almanca'ya çevrilerek yayımlanmıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, bu kitabın birçok farklı kopyası bulunmaktadır. İlk kopyası 1280’de yazarın ölümünden sonra yapılmıştır. Yazarın ölümünden sonra kitabı kopya eden kişi, bazı kısımları eklemek veya bazı kesin kısımları çıkarmak konusunda tereddüde düşmemiştir. Wüstenfeld’in üzerinde çalıştığı versiyon ise, yazarın kendi el yazısıyla yazılan kopyası olmayıp, bu kopya kitabın yorumlarından biridir.

Bununla birlikte bazı yazarlar kitabı özetlemek ya da yeniden düzenlemekle yetinmeyerek, Kazvini’nin çalışmasına benzeyen kendi kitaplarını yazmışlardır. Bu kitaplar da daha sonra Farsça ve Türkçe’ye çevrilmiştir.

Kazvini’nin eseri Kitab al-Acaib al-Mahlukat eseri 4 kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım evrenle ilgili olup, evrenin insanlar için ne anlam ifade ettiğini açıklamaya çalışmıştır. Bu kısımda

Güneş, Ay ve yıldızlar hakkında bilgi vermiş ve bunların özellikleri, hareketleri ve insanlar üzerindeki etkilerini açıklamıştır.

Kitaptaki taslakta görüldüğü üzere, Ptolemy’nin jeosentrik sistemini temel alarak evrenin sistemi hakkında bilgi vermektedir. Kitaptaki bazı taslaklara rastlanmaktadır. Bu taslaklarda yaratılış hikayesine (genesis) ilave olarak gezegenler, güneş ve ayla ilgili açıklamalar da bulunmaktadır. Burada evreni jeosantrik bir sistem olarak tanıttığı görülmektedir.

Bir sonraki yazıda hayvanlar hakkında açıklamalara yer vermekte ve onları iki ana kısma ayırmaktadır:

a. Suda yaşayan hayvanlar (deniz hayvanları)

b. Karada yaşayan hayvanlar

Deniz hayvanlarından en çok balıklardan bahsetmektedir. Bazı balıkların ise sadece denizlerde değil karada da yaşadığını iddia etmekte ve bunlarla ilgili bazı hikayeler de anlatmaktadır.

Karada yaşayan hayvanlardan ilk olarak atı vermektedir. Atların, özellikleri olan soylu hayvanlar olduğunu ve en ünlü at cinsinin Arap atı olduğunu söylemektedir. Daha sonra

develerden, geyiklerden aslanlardan, kedilerden, farelerden, kuşlardan, böceklerden, solucanlardan bahsetmekte ve bunların yaşamlarını da açıklamaktadır.

Üçüncü kısımda ise taşları ve bitkileri anlatmaktadır. Değerli ve yarı değerli taşlardan bahsetmekte ve bunların özelliklerini, nerelerde bulduklarını ve insan sağlığına etkilerini de vermektedir. Ametist, elmas ve zümrüt gibi taşların insanlara şans getirip getirmediğinden de bahsetmenin yanı sıra altın ve gümüş gibi metaller hakkında da bilgi vermektedir.

Kazvini bu eserinde bazı bitkileri de açıklamaktadır. Bitkiler içinden yabanturpu, adamotu, nar, biber ve hurmaya yer vermekte, bunların nerelerde, hangi iklimde yetiştirilebileceği ve nasıl ilaç olarak kullanılabilceği hakkında da bilgiler vermektedir. Bu bölümde var olmayan bazı bitkilerden ve bunlarla ilgili bazı hikayelerden de bahsetmektedir. Bunlara ilaveten bitkilerin tıbbi özelliklerinin neler olduğunu ve nasıl ilaç olarak kullanılabilceğini de kaydetmektedir.

Son olarak, yazar insanlar hakkında bilgi vermekte ve insanları bir tür hayvan olarak tanımlamaktadır. İnsan fetüsünü ve gelişiminin yanı sıra 5 duyuyu ve insana kesin güçler veren hisleri de açıklamaktadır. İnsan güçlerini iki kısma ayırmıştır:

a.Gerekli güç: İnsanoğlunun düşünme yeteneği olmasının sonucudur.

b.İnsanı tehlikelere karşı korumaya yardımcı olan tesadüfi güçler.

Kazvini'nin kitabı, yazıldığı dönemden sonra, özellikle doğal bilimler ve coğrafya ile ilgilenen Osmanlı yazarları üzerinde de büyük bir etki yaratmıştır. Bunlardan biri Gelibolulu Yazıcızade Ahmad Bican b. Salih'tir. Kitabına Acaib al-Mahlukat al-Kabir (Önemli Garip Yaratıklar) ismini vermiştir.

Kitabın ismi sadece önemli yaratıkların inceleneceğini düşündürse de, eserde bütün türlerdeki yaratıklara yer verilmektedir. Yazıcızade de kitabına Kazvini'nin Asar al-Bilad kitabında olduğu gibi evrenin sistemini açıklama ile başlamakta, taşlar, bitkiler ve hayvanlar hakkında açıklamalarla devam etmektedir.

Yukarıda da bahsedildiği üzere Kazvini'nin eserinin Türkçe'ye çevrilmiş çalışmaları da bulunmaktadır. Bu eserin Osmanlılarda ilk tercümesi I. Mehmet zamanında Rükneddin Ahmet tarafından yapılmış ve Çelebi Sultan Mehmet'e takdim edilmiştir. Bir diğeri ise

Kanuni Sultan Süleyman zamanında, Mustafa b. Muslih al-Din b. Shaban al-Sururi (vefatı 1561) tarafından yapılmıştır. Fakat Sururi çevirisinin tümünü tamamlayamamış, sadece zürafalı bölümün başlangıcına kadar olan kısmı çevirebilmiştir. Bununla birlikte çeviriyi kelimesi kelimesine yapmamıştır.

Kitabın bu dönemdeki diğer bazı çevirilerinde de görüldüğü gibi çeviri yapan kişi, kitaba kendi tecrübe ve düşüncelerini de katmaktadır. Sururi, bu çalışmasını Tazkirat al-Acaib ve Tarcama al-Garaib (Garip Yaratıklar ve Olağandışı Varlıklar) olarak isimlendirmiştir.

Ayrıca eserin, 1569 yılında Eyyup bin Halil ve 1697 yılında İsmail Paşa tarafından yapılan değişik Türkçe tercümeleri de bulunmaktadır.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki; Kazvini'nin bu çalışması, Pliny'nin ünlü Doğal Tarih çalışması gibi olmasına rağmen, yüzyıllarca Osmanlı İmparatorluğu'nu da kapsayan İslam dünyasında daha popüler ve etkili olmuştur. Bir çok yorumu bulunan bu çalışma, Türkçe de dahil olmak üzere birkaç dile çevrilmiştir. Bu çeviriler de, eserin aslı kadar etkili ve popüler olmuşlardır. Bu eserden, Kazvini'nin yaşadığı on ikinci yüzyıldan başlayarak hayvanlar, bitkiler ve diğer oluşumlar hakkında pek çok konuda bilgi sahibi olabilmekteyiz.

Bütün bu kitaplarda bulunan ilginç şekiller ve illüstrasyonlardan dolayı da, kitapta açıklanan yaratıklar hakkında da bir fikir oluşturabilmekteyiz.

Bu eserlerde ki açıklamalar da bize göstermektedir ki, yazarlar sadece hayvanlar ve bitkiler ile veya bunların kullanılışları ile ilgili bilimsel verilerle ilgilenmemekte, Pliny'nin Doğal Tarih kitabında da olduğu gibi bunlarla ilgili hikayeler ve inanışlara da yer vermektedirler. Fakat bu yazım şekli, bu bilgilerin gereksiz olduğu anlamına gelmemelidir. Tam tersine bu sayede, o dönemde hangi tür hayvan ve bitkilerin yetiştirildiği, faunası ve florasının ne olduğu hakkında bazı bilgilerin yanı sıra, bazı folklorik ve etnolojik bilgilere de ulaşılmaktadır. Böylece dünyadaki insanların ne tür yaşamları olduğu ve yaşamak için ne ürettikleri de öğrenilmektedir. Dolayısıyla bu çalışmaların, içinde canlılar ile ilgili değişik konuların özet bilgilerini bulabileceğimiz zengin birer ansiklopedi olduğunu söyleyebiliriz.

İncelememizi yaptığımız Ali b. Abdurrahman'ın 'Acâibü'l-Mahlûkât'ı Kazvini'nin eserine benzerlik göstermesiyle birlikte bu geleneğin Osmanlı sahasında şimdiye kadar tespit edilen ilk, orijinal örneğidir.

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı 14.yy' da coğrafi eserlerinde Eski Anadolu Türkçesi ses özelliklerinin yansımalarını incelemektir. Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine geçerken görülen ses hadiselerini edebi eserlerin dışında didaktik eserlerde de tespit etmek; ayrıca bu eserlerin söz varlığı hakkında bilgi sahibi olmak çalışmanın amaçları arasındadır.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışma edebî eserlerde görülen Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerinin sadece edebi eserlerde değil coğrafi eserlerde de bulunabileceğini gösterildi. Eski Anadolu sahasında yeni yazı dilinin olgunlaştığını, her türde aynı ses özelliklerinin gerçekleştiğini bize sunuldu.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri, incelemesini yaptığımız eserle karşılaştırıldı. Bu devre ait özellikler ses bilgisi olmak üzere başlığı altında toplandı. Dil incelemesinde kullanılacak örnekler transkripsiyonlu olarak verildi. Sonra metnin bugünkü harflere transkripsiyonlu aktarımı yapıldı. Daha sonra incelenen metnin söz varlığı; sözlük, kişi adları sözlüğü ve yer adları sözlüğü başlığı altında sunuldu.

İçerik

Çalışmamızda öncelikle 'Acâibü'l-Mahlûkât geleneği hakkında bilgi verilecek. Ali b. Abdurrahman'ın 'Acâibü'l-Mahlûkât'ının 75.-105. varaklarının transkripsiyonu yapılacak. Transkripsiyonu yapılan kısım üzerinde dönemin ses bilgisi özellikleri tespit edilecek. Son kısımda ise bu bölümde geçen kelimelerin dizini ve bu dizinde kelimelerin anlamları da verilecek. Ayrıca yer adları ve kişi adları dizini oluşturulacak.

BÖLÜM 1: 'ACÂİBÜ'L-MAHLÛKÂT VE YAZARI

1.1. Türk Edebiyatında 'Acâibü'l-Mahlûkât ve Tercümelere

Acâibü'l-Mahlûkât ve tercümelere hakkında kapsamlı bilgiye ilk defa F. Taeschner'i makalesinde rastlanır. Taeschner, en eski coğrafya eserini Ahmed Bican'ın 'Acâibü'l-Mahlûkât'ı olarak tespit etmiştir. Fakat İstanbul'a gelip Ali b. Abdurrahman'ın 'Acâibü'l-Mahlûkât'ını inceleme fırsatı bulduğunda ise "Şimdiki halde Osmanlı devrinin ilk coğrafya eseri bu olmak icap eder (Taeschner, 1928:275)." sözleriyle Ali b. Abdurrahman'ın 'Acâibü'l-Mahlûkât'ının bu alanda ilk eser olduğunu belirtmiştir. Bu bilgiden hareketle Türk edebiyatını acâib geleneğiyle tanıştıran ve bu alanda ilk ürününü veren yazar olarak Ali b. Abdurrahman'ı; eser olarak da 'Acâibü'l-Mahlûkât'ı kabul etmek mümkündür.

İkinci eser ise I.Mehmet zamanında tercüme edilen 'Acâibü'l-Mahlûkât'tır. Eserin müellifi, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Blochet ve Adnan Adıvar'a göre Rükneddin Ahmed olarak tespit edilmişse de Günay Kut "Rükneddin" ifadesinin padişaha yapılan bir dua olduğunu, müellifin adı olmadığını ileri sürmüştür (Kut, 1985:188). Bu eser üzerinde doktora tezi yapan Engin Yılmaz ise burada tevriyeli bir kullanım olduğunu belirterek eserin Rükneddin Ahmet tarafından tercüme edildiğini belirtmiştir (Yılmaz, 1998:11). Diğer bir tercüme ise Hacı Bayram'ın isteği üzerine Ahmed Bican tarafından 1453'te yapılmıştır. Ahmed Bican'ın 'Acâibü'l-Mahlûkât'ı, Kazvîni'nin eserinden ziyade Farsça tercümelere dayanmaktadır (Kut, 1985:190). Orjinaline göre kısa ve muhtasardır (Türkey, 1999:23). Yine yazarın bu eserine benzer ve daha kapsamlı Dürr-i Meknun adlı eseri vardır. (Sakaoğlu, 1999:10).

Kitâb-ı 'Acâibü'l-Mahlûkât ve Garâibü'l-Mevcûdât adıyla, Sürûri-i Kadim lakabıyla bilinen Mustafa bin Muslihiddin bin Saban (ö.999/1561) tarafından, Şehzade Mustafa'nın isteği üzerine tercüme edilmiştir. Sürûri, eserin ikinci makalesinin tercümesini bitirdiği sırada, yani 960/1553 yılında Şehzade Mustafa'nın Kanuni Sultan Süleyman tarafından öldürülmesinden çok etkilenmiş ve tercüme yapıldığı yerde bırakmıştır. Daha sonra Rodosi-zade Mehmed Efendi eseri tamamlayarak IV.Mehmed'e sunmuştur (Ak, 2004:165). Bunlardan başka Bosna kadısı Gınâi, Eyüp bin Halil, Hüseyin Efendi bin Muhammed Mustafa, Molla Taha bin Muhammed, Yusuf bin

Mehmed Milevî ve müellifi bilinmeyen üç 'Acâibü'l-Mahlûkât tercümesi daha vardır (Kut, 1985:191-192). Türk edebiyatında 'acâibü'l-mahlûkât geleneği bu tercümelerle on sekizinci yüz yıla kadar süregelmiştir.

Tezimize esas teskil eden metin ; Türk edebiyatındaki acâib geleneğinin ilk halkası, Türk coğrafyasının ilk eseri Ali b. Abdurrahman'ın 'Acâibü'l-Mahlûkât' ıdır.

1.2. Eserin Nüshasının Tavsifi

Eser tek nüshadır. Osmanlılarda ilmî çalışmaları derleyen "Osmanlı Türklerinde İlim" eserinde 'Acâibü'l-Mahlûkât'ın numarası İstanbul Üniversitesi Yıldız Tabiiye 540 (Adıvar, 1943:14) şeklinde verilmişse de İstanbul Üniversitesi, TY, nr.524'de kayıtlıdır. Bu nüsha maalesef eserin orijinal nüshası değil kopyasıdır. Eserin müstensihisi belli değildir. Eserin ebatları 22 cm x 15 cm (16 cm x 13 cm)'dir. Satır sayısı 15'tir. Eserin tamamı 174 varaktır. Hattı harekesiz, okunaklı nesihtir. Metinde siyah, başlıklarda ise kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Kâğıt krem renkli, orta kalınlıkta, aharlıdır. 1-b'de eserin adı geçen tezhipli ser-levha bulunmaktadır. Her varak altın yaldızla çerçevenmiştir.

Varakların b yüzleri müs'irlidir. Eserin deriden cildi üzerine ebru yapıştırılmıştır.

Eserin Konusu

Eserin incelediğimiz 75-105. sayfa aralığı Dımeşk (Şam) şehrine ait bir mescidin bir takım mimari özellikleriyle başlıyor. Daha sonra bu mescitle ilgili rivayetlerden bahsedilmektedir.

Ve selef-i (71/A,10) şalihînden ki 'Abdül'azîz Mervezî eyitmiş ki: Kırx yıl mescidde sâkin (71/A, 11)oldum. Ve beş vaqt namâzı bu mescidden ğayrı iki yerde kılmadum. Ve her kez ki (71/A,12) namâzdan fâriğ oldum, bir dürlü şan'at-ı naqş gördüm bu mescidde ki (71/A,13) anı görmemişim ve şimdiki hâlde ol ziyetde degildür. Zirâ avâyilde anda (71/A,14)

Eser daha sonra Dımeşk şehrinin batı tarafında Beneffec Vadisi'nden bahsetmektedir. Bu vadiden bahsederken eserin genelinde olduğu gibi bölgenin bitki örtüsü, ırmakları,

gölleri, dağları gibi tabiat şekilleri ve kaleler, burçlar, hendekler, hamamlar vb. insani yapılar eserin konusu teşkil etmektedir.

Metnin incelediğimiz bölümünde ilk olarak bize Arz-ı Şām tanıtılmaktadır. Daha sonra bu coğrafya şehirlere ayrılarak her şehir ayrı ayrı tanıtılmaktadır.

Ve Ārz-ı Şām beş (71/B,13) bahşdur. Evvel ki Şām-ı Ġazze ve Remle ve Filistīn ve ‘Askalān ve Beytū’l-Mağdis (71/B,14) dūr. Ve ulu şehir Filistīn’dūr ve ikinci Şām-ı Taberriyye ve Ġor ve Termük (71/B,15) ve şamed ve bostāndur. Ulu şehri Taberriyye’dūr ve üçüncü Şām-ı Ġuṭa ve Dimişk (72/A,1) ve Ba‘lebek ve Sevāhil-ü Beyrūt’dur. Ulu şehir Dimişk ve dördüncü Şām-ı (72/A,2) Ġumuş’dur ve Ġamā ve Trablūs’dur.

Metnin genelinde de benzer bir anlatım tekniğine yer verilmiştir. Önce bölgenin genel adı “arz veya iklim” adı altında tanıtılmış. Daha sonra genelden özele doğru “arz”lar şehirlere (Arz-ı Fāris’te önce kürelere sonra şehirlere), şehirler köylere ayrılarak tanıtılmış.

İncelenen bölümde yer verilen “iklimler” şunlardır: ‘Arūs-ı Şām, Arz-ı Avasım, Arz-ı Azerbāycān, Arz-ı Cibāl, Arz-ı Çm̄n, Arz-ı Eylāraq, Arz-ı Fāris, Arz-ı Felūniye, Arz-ı Fergān, Arz-ı Ġavārizm, Arz-ı Fergāna, Arz-ı Ġorāsān, Arz-ı Huristan, Arz-ı Kirmān, Arz-ı Mağrāra, Arz-ı Nisān, Arz-ı Şefed, Arz-ı Şam, Arz-ı Şebt, Arz-ı Taḡāristān, Arz-ı Fāris, Arz-ı Cezāire, Arz-ı Ş Şabe, Arz-ı Ermen, Arz-ı Yetm, Arz-ı Rey.

Metnimizde şehirlerin tarihi vakıalar, bölgeyle irtibatlı kişiler gibi kendine has özellikleri yoksa şehirlerin anlatımı aşağıda örnek çerçevesinde yapılmaktadır.

Ve Ġnsārī. Bu dahı avā’ilde mu‘azzam şehrmiş. Aferīdūn (86/A,11) yapmış. Ve ulu ırmaqları var. Ve vilāyet ma‘murdur. Ve ġāyetde her ta‘ām (86/A,12) ucuzluğdur ve yimiş boldur. Ve kavun ve karpuz tatlu olur. Ve halkı (86/A,13) eyü ġulğlu olur ve ġāṭunları gökçek. Ve ġammāmları çokdur. (86/A,14) Ve bu şehirde tonluğlar toğurlar ibrişim ve penbe. Ve añā aḡsā sarı dirler. (86/A,15)

Metnin incelenen bölümünde ayrıca şehirlerin inşası hakkında da bilgi verilmektedir:

Ve bu (80/A,14) iklîme Bâbil dirler ve kaçan ki Mansûr-ı Civânķî Bağdâd yapmak (80/A,15) diledi. Vezîrleriyle tanışdı ki Medâyiñ yıķayum. Taşını (80/B,1) andan götüreyüm yoksa tağlardan mı kesdireyüm?

Hâlid Biñ (80/B,2) Yahyâ-yı Bermekî eyitdi: Medâyiñ yıķma tağdan getir eyitmesün (80/B,3) ler ki İraķ kişinüñ ‘imâret eliyle yaptı.

Mansûr eyitdi: (80/B,4) Taylaruña ki meyl eyledük ki ‘Acem beyleriydi. Ve dilemedük anlaruñ (80/B,5) eşeri ħarâb ola.

Pes emr eyledi ki kaşr-ı ebyaziñ ki Kisrâ’nuñ (80/B,6) ħazinesidür, yıkdılar. Ve taşını Bağdâd’a taşıdılar. Ve ħesâb (80/B,7) eylediler tağdan kesüb getürmekden ziyâde oldı. Pes (80/B,8) terk eyledi

Hâlid çün yıkdı eyitdi: Çün yıķduñ terk (80/B,9) eyleme. Eyitmesünler ki: ‘Aciz oldı ve mâla kıymadı.

Mansûr (80/B,10) iltifât eylemedi. Pes ol ‘imâret şöyle baki ħaldı ħarâb. (80/B,11) Ve Selmân-ı Fârisî anda yatur. Şimdi bu köyi olmiş.

Metninde şehirlerin tarihi kişilerle özellikle peygamberler ve evliyalarla olan irtibatından söz edilmiştir.Bu yerlerde geçen kıssalara, olaylara değinilmiştir.

Ol maķâm (73/B,9) oldur ki ‘İsâ Peygâmbere du‘â eyledi ve gökden mâ‘ide geldi. (73/B,10) Ve anda ħünlar ki yidi. Ol ħünüñ ve mâ‘idenüñ eşeri henüz (73/B,11) vardur. Ve bu kilisânuñ ħandaķ tarafında Kilisâ-i(73/B,12) Buṭrus’dur. Ve bu ħandaķda ‘Ayn-ı Silvândur. Ve bu ol çeşmedür (73/B,13) ki İsâ gözsüze ve cüdâyi ve ebraşı bunda yurdi. Pes du‘â (73/B,14) kılurdi şihhat bulurlardı.

Bu kilisâdan (74/A,7) aşra İbrâhîm Peygâmbere mescididür. Ve ol bir büyük küydur ki (74/A,8) İbrâhîm ve İşķak ve Ya‘ķub ve Yûsuf-ı Şiddik anda yatur. Ve her (74/A,9) birinüñ ħabrine ħarşu ħâtüninuñ ħabridür. Ve dâ‘im günde iki nevbet İbrâhîm-i

(74/A,10) *Ḥalīl'ün ḥün çıkar. Ve cem'iyi ol kūy ḥalkı ve ğurabā ol ta'āmdan yirler.*

(74/A,11) *Ve kūyuñ eṭrāfi bāğ ve bostān ve yimiş ağacıdur. Ve bu kūyda envā'i*

(74/A,12) *dürlü serce dizerler ki hiç memleketde olmaz. Ve aña Ḥalīl dirler.*

Yine metinde sadece iki halkın, Türk'lerin ve Kürtler'in, adına yer verilmektedir. Diğer coğrafyalarda yaşayan halkların adı hiç mevz-u bahis edilmemiştir.

*Ve bu şehirde her nev'i **etrāk**dan 'azīm cemā'atlar cem' olmuş ve mezāhib-i (92/A,1) muhtelif. Ve ni'met vāfir ve narḥları ucuz ve ḥalkı 'işretci ve mütene'im. Ve ḥatūnları (92/A,2)*

*Ve bu bir ṭayifedür **Kürdler** gibi ṭağ içinde sākin olmuşlar. (88/B,15)*

*Ve bu Fārs iḳlīmünün vilāyeti var ki anda **Ekrād** (87/B,13) sākındür. Ve her vilāyetde bir dem dirler. Ve bu Kürdüñler'ün beş dem var ki ve her demde (87/B,14) bunca şehirler ve köyler ve ḥiṣārlar var.*

Sonuç olarak şunu diyebiliriz: Eserin incelediğimiz bölümün konusu Suriye'nin batı sahilinden başlayan Ortadoğu topraklarından (Arap yarımadası hariç) bugünkü Çin devletinin iç kısmına kadar olan bölgenin fiziksel ve beşeri coğrafyasının o günkü şartlarda yapılabilecek özetidir.

BÖLÜM 2: SES BİLGİSİ

2.1. Ünlüler

2.1.1. Ünlü değişimleri

Türkçede gerek kelime köklerinde gerek eklerde bulunan ünlüler, hangi sebeplere dayandığı kesin olarak bilinmemekle birlikte değişikliklere uğramıştır.

İncelemesini yaptığımız Ali b. Abdurrahman tarafından 1365-1370 yıllarında yazılan ‘Acâibü’l-Mahlûkât adlı eserin yazara ait nüshasının bulunmaması, bu nüshanın istinsahının eserin ilk yazıldığı 14.yy’a değil de 17.yy’a ait olması ve metinde hareke kullanılmaması nedeniyle ünlü değişimlerini tespit etmekte güçlük çekilmişse de gerek kelime tabanlarında gerek eklerde yer alan ünlülerde çeşitli sebeplerle meydana gelen değişiklikler görülmüştür. Metnimizdeki belli başlı ünlü değişimleri şunlardır:

2.1.1.1. i>e değişimi

Diğer eski metinlerde olduğu gibi i/e meselesi ‘Acâibü’l-Mahlûkât’ta da karışıktır. Ve bu karışıklık henüz giderilememiştir. Eskiden beri ilk hecede görülen değişimler (i >e, e >i, i >é, e >é, é >e) bu meselenin kesin ispatını zorlaştırmıştır. Bu değişiklikler sadece eski devrelere ait değil, günümüzde de Türk lehçelerinde aynı şekilde ikilik gösteren ünlülerin varlığı bilinmektedir (Arat,1992: 119). Bu meseleyle ilgili bazı araştırmacılar (Banguoğlu, Mansuroğlu, Çağatay) Eski Anadolu Türkçesinde yazılışları i olan sesi kapalı e olarak okuma yolunu seçmişlerdir, bazı araştırmacılar (Korkmaz, Timurtaş) ise metinlerde bu şekilde olan kelimeleri imlâlarına bağlı kalarak okumayı tercih etmişlerdir (Kırbaç, 1999:58). Çalışmada son görüş esas alınarak metin yazılışlara uygun olarak okundu.

Metnimizde i yazılıp günümüzde de telaffuz edilen kelimeler vardır.

gice gice ve gündüz od yanardı 87/B,9

in Uzunı ve ini üç mıldür 85/A,10

iriş- ol mevzua 'İsā Peygāmbere irişdi 72/A,15

vir- Mendil virmedi 78/A,12

yir mescidden ğayrı iki yirde 72/A,12

Eski Türkçede e ünlüsü taşıyıp metnimizde de e'li olan, fakat bu gün i ünlüsü taşıyan kelimeler vardır:

eyü burcları beğāyet muĥkemdür ve eyüdür 96/B,4

2.1.2. Ünlü türemesi

Metinde Türkçe asıllı kelimelerde ünlü türemesine rastlanmamıştır. Fakat günümüzde yabancı asıllı kelimelerde Türkçede yan yana bulunmaları mümkün olmayan konsonantların yan yana bulunması nedeniyle bu tür kelimelerin konsonantları arasında ünlü türemesi görülmektedir. Fakat eserin transkripsiyon çalışmasında kelimelerin aslına bağlı kalınmış, ünlü türemelerine yer verilmemiştir. Aşağıdaki örnekler günümüz Türkçesinde kullanılış biçimleridir.

ķaşır ve anda bir ķaşır var 100/A,15

şehir ol şehirlerden birisi 96/B,14

2.1.3. Ünlü düşmesi

Metnimizde kelime başlarında ünlü düşmesi için örneğimiz yoktur. Metnimizde ünlü düşmesine kelime ortasında rastlamaktayız. Vurgusuz orta hece ünlüsünün düşmesi eski devirlerden beri görülmektedir. Düşen ünlü kelime bünyesinde olabileceği gibi herhangi bir ekin ünlüsü de olabilir. Bu olayın metnimizdeki bazı örnekleri şunlardır:

ķevir->ķevre ol ķubbenüñ ķevresi 82/A,11

eyit>eydür Ve eydürler ki 71/A,4

devir>devri	devri on iki biñ arşundur
uyu->uyku	uykusunda bir kişi gelür 75/B,14
oğul>oğlan	oğlan ve uşağı var 99/B,10

2.1.4. Birleşme

Türkçede kelime köklerinde yan yana iki ünlünün bulunması söz konusu olmadığından, ünlü ile biten bir kelimeye ünlü ile başlayan bir kelime veya ek geldiğinde ünlülerden biri düşmekte ve birleşme oluşmaktadır. Metnimizdeki bazı örnekleri şunlardır:

neyle<ne+eyle-	baña neyleyesün 79/A,5
böyle<bu+eyle	yol böyle ıardur 87/A,5
söyle<su+eyle	onların mu‘āmelesi şöyledür 105/B,8
niçün<ne+içün	Ey melik niçün zem idersin 81/A,14

2.1.5. Ünlü uyumu

2.1.5.1. İncelik-kalınlık bakımından

Metnimizde kelime köklerinde ve eklerde incelik-kalınlık uyumu tamdır. Bugünkü uyum dışında kalan +ki aitlik ekinin Eski Anadolu Türkçesi devresinde hem ince hem de kalın şekli mevcuttur. Bu çift şekillilik Eski Türkçede de vardı. Metnimizde bu ek, uyuma girmiş olarak kullanılmaktadır:

bundağı	bundağı ikisi oluşurlar 83/A,1
---------	--------------------------------

Bugünkü Türkçede bu uyum dışı kalan “hangi, dahi” kelimeleri ise metnimizde uyuma bağlı olarak kullanılmıştır.

dağı	bu dağı mu‘azzam vāsi‘ iklīmdür (96/A,3)
------	--

2.1.5.2. Düzlük-yuvarlaklık bakımından

Eski devirlerden günümüze kadar düzlük-yuvarlaklık uyumu incelik-kalınlık uyumu kadar sağlam değildir. Eski Türkçede ve günümüzde düz ünlü taşıyan kelimelerin Eski Anadolu Türkçesi yuvarlak ünlü taşıdığı görülmektedir. Bu hadise devrin en önemli özelliklerinden biridir. Bu ses olayının bazı sebepleri olmakla birlikte herhangi bir sebebe bağlı olmaksızın da gerçekleştiği görülmektedir. Bu yuvarlaklaşma durumunu kelime tabanlarında ve köklerinde olmak üzere iki başlıkta ele aldık.

2.1.5.2.1. Kelime tabanlarında yuvarlaklaşma

Eski Anadolu Türkçesi, Türkçenin geniş ölçüde bir yuvarlaklaşma devridir. m ,p gibi dudak; v,f gibi diş dudak ünsüzlerinin tesiri; g, ğ ünsüzlerinin düşmesi bazı köklerle birçok eklerde yuvarlaklaşmalara sebep olmuştur. Eski Türkçedeki asli yuvarlak şekilleri ile gelen bazı eklerde benzetme yoluyla bir kısım ekleri yuvarlaklaştırmıştır. Bütün bunların neticesinde devre geniş bir yuvarlaklaşma devri yaşamıştır.

Sızıcılaşma sebebiyle

Eski Türkçede birden fazla heceli kelimelerin sonundaki g ve ğ'lar Batı Türkçesine geçerken düşmüş ve bunun neticesinde kendilerinden öncesinde düz-yuvarlak ünlüyü yuvarlaklaştırmışlardır.

ķapu<kapıĝ

Ve garbi tarafında mihrab kapusıdır 72/B,11

ķuru<ķurıĝ

bu göl yedi yıl durur ve ger kurur yedi yıl iken ekerler

77/B,3

Dudak ünsüzleri sebebiyle

Eski Türkçeden Batı Türkçesine geçerken m ,p gibi dudak; v,f gibi diş dudak ünsüzlerinin tesiriyle bir benzeşme söz konusudur. Bu da kelimelerdeki kendilerinden sonra gelen ünlüyü yuvarlaklaştırmıştır.

demür<temir şaħranuñ çevresi demür pencereler 73/A,13

Yapım eklerindeki yuvarlak ünlü sebebiyle

Bazı yapım eklerindeki ünlüler, Uygur devresinde taşıdıkları yuvarlaklığı korumuştur. Bu eklerden meydana gelen kelimeler için metnimizdeki örnekler şunlardır:

-(U)K eki ile

artuq iki yüz kilisādan artuqdur 78/A,6

qonuq qonuqluk eyledi 81/B,7

-ğaru, -gerü eki ile

içerü içerükde anun dahı suretün yazarlar 103/A,5

Bir sebebe bağlı olmadan yuvarlaklaşan kelimeler

Bazı kelimelerdeki yuvarlaklığın sebebi izah edilememektedir. Bünyelerindeki dudak ünsüzleri bulunmadığı ve yuvarlak ünlü teşekkülünü icap ettiren herhangi bir olaya maruz kalmadıkları halde, bunlar yuvarlak ünlü taşımaktadırlar.

altun altun ve gümüş ma' den var 104/A,1

çetük bu bir cānvardur cetük şüretinde 104/A,6

berü Ceyhūn'dan berüdür 83/B,2

kendü kendü hālinde halkıdur 89/A,11

2.1.5.2.2. Eklerde yuvarlaklaşma

Eklerin yazılışı Arap alfabesini bırakıncaya kadar, klişeleşmiş halde devam edegelmiştir. Eski Anadolu Türkçesinden beri bu kalıplaşmış şekillerin yazılışı bu günkünden farklı ve belli bir şekilde olmuştur.metnimizde de bu durum devam etmekte

kökün ve diğer eklerin ünlüsü ne olursa olsun bu eklerdeki ünlülerin değişmediği görülmemektedir.

Metnimizdeki yuvarlak ünlülü ekleri, ünlüsü aslında yuvarlak olanlar ve ünlüsü sonradan yuvarlaklaşan olanlar olmak üzere iki başlık altında topladık.

Ünlüsü aslında yuvarlak olan ekler

-Up Gerundium eki

anda gelürler ve gir-üb şihhât bulurlar 74/B,9

-dUK Partisip eki

şuyı çık-duğ-ı yirde 74/B,2

-dUr Faktitif eki

çal^çadan in-dür-ürlerdi 78/B,6

-Ur Faktitif e ki

şerbetün iç-ür-ürdi 79/A,4

+dUr Bildirme eki

^ç Arabdan şuyı sil şuyı-dur ve yağmur şuyı-dur 72/A,4

-ku Fiilden isim yapma eki

uy-ğu-sunda bir kişi gelür 75/B,14

Ünlüsü sonradan yuvarlaklaşan ekler

+(U)m, +(U)mUz İyelik eki

ve biz+üm zamānı+muz+da 71/B,1

+Uñ Genitif eki

şehir+ün mağrib tarafında 71/B,2

+IU İsimden isim yapma eki

ve yiri bereket+lü ve yimişi vâfir 72/B,9

-dUm Görülen geçmiş zaman eki

bir akçeye al-dum 76/B,9

-dUñ Görülen geçmiş zaman eki

Çün yık-duñ terk eyleme 80/B,9

-dUK Görülen geçmiş zaman eki

meyl eyle-dük 80/B,5

-Ur Geniş zaman eki

kuzı haşlar yumurdalar bişür-ür 74/B,3

-dUKçA Gerundium eki

etrâflarından şu in-dükçe ekerler 87/B,5

-dUkdA Gerundium eki

Temur Şâh gel-dükde 71/B,1

-U Fiilden isim yapma eki

koğ-u+da ğayr olmaz 101/A,1

-mur Fiilden isim yapma eki

yağ-mur şuyıdur

Düz ünlü taşıyan ekler

+I Akkuzatif eki

‘İsā Peygāber’ün eşkini 73/B,3

+I İyelik eki

ve bārūsı 71/B,13

-mI Soru eki

‘avratlığa kabūl kıılır mısın 78/B,10

+cI İsimden isim yapma eki

yolcıdan ve bāzırgāndan 88/A,1

+lIK İsimden isim yapma eki

uzunlığı kal‘ asından ‘ibādete degındür 79/A,9

+(U)ncI İsimden isim yapma eki

dördünci kıayım 80/A,5

-dI Görülen geçmiş zaman eki

bunda yurdı 73/B,14

-mİŞ Öğrenilen geçmiş zaman eki

iki tağ ortasında vāki‘ olmuş 72/A,12

-sIn Teklik 2. şahıs eki

‘avratlığa kabūl kıılır mısın 78/B,10

-IcAK Gerundium eki

ħavuza gelicek adam 74/B,3

-IncA Gerundium eki

tamam tāhir olunca 78/B,7

2.2. Ünsüzler

2.2.1. Sızıcılaşma

2.2.1.1. k>h değişmesi

Türkçede kelime başlarında h sesi bulunmaz. Bugün h ile başlayan bazı kelimeler Eski Türkçede devresinde k sesi ile başlamaktaydı. Eski Anadolu Türkçesi'nde de kelime başlarında k sesi bulunmaktadır. Sonraki yüzyıllarda kelime başındaki k sesi h olmuştur. Bugün h olup metnimizde k sesi kullanılan örnek sudur:

Kaŋkı:hangi Ve kaŋkı şehir dilerse gider 101/B,11

Kelime içindeki ve sonundaki k>h değişikliği ise Eski Anadolu Türkçesinde karışık bir durum göstermektedir. Kelimelerin hem h'lı hem k'lı şekli karşımıza çıkmaktadır.

Zamanla k'lı şekiller Osmanlı sahasında , h'lı şekiller ise Azerbaycan şivesinde umumîleşmiştir.

dakı> daŋı bu dahi mu'azzam gökcek şehirdür

2.2.1.2. ğ/ > v/ değişmesi

ğ/ > v/ değişikliği yine yuvarlaklaşmanın ortaya çıkarmış olduğu bir olaydır. Eski Anadolu Türkçesinden önce de, yani Eski Türkçede de görülen bu hadise metnimizde pek az görülmüştür.

şovuĸ < şoĸuĸ bunlaruñ memleket ğāyet şovuĸdur 89/A,7

2.2.1.3. b>v değişmesi

b>v değişikliği Eski Türkçe ile Eski Anadolu Türkçesi arasında olmuştur..Eski Türkçede kelime başında, kelime sonunda ve kelime ortasındaki bazı b'lerin Eski Anadolu Türkçesinde v olduğunu görmekteyiz. Her üç durumun aşağıda örnekleri verilmiştir.

2.2.1.3.1. #b > #v

Eski Türkçede bazı kelime başındaki b'ler Eski Anadolu Türkçesi'nde v olmuştur.

var < bar sabâhdan tâ öğleye degin varır 87/A,6

vir- < bir- gel haber vir 81/B,5

viribi- < biribi- bu şehre viribidi 77/B,15

2.2.1.3.2. b# > v#

Eski Türkçede bazı kelime sonlarındaki b'ler Eski Anadolu Türkçesi'nde v olmuştur.

av < ab bu iki gölde mu' azzam balıklar avlar 87/B,4

ev < eb evleri ve 'imâretleri ve mescidleri 82/A,8

2.2.1.3.3. b/ > v/

Eski Türkçede bazı kelime ortalarındaki b'ler Eski Anadolu Türkçesi'nde v olmuştur.

tavar < tabar tavar çok olur 94/A,5

kervân < kerbân kârvân-ı evvel şabâhdandır 94/A,15

2.2.2. Ötümlüleşme

2.2.2.1. k>g değişmesi

2.2.2.1.1. #k > #g

Kelime başında k>g değişimi Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine geçişte ortaya çıkmıştır. Bu değişme farklı şivelerde ayrı seyirler göstermiştir. Osmanlı sahasında g olan kelimeler bazı şivelerde k olarak devam etmiştir. Arap harfli yazının k/g ayrımı yapmayan imlâsı nedeniyle kef ile yazılan kelimelerin k'li mi yoksa g'li mi olduklarını ayırt etme imkânı yoktur. Bu yüzden biz, k/g ayrımını bugünkü imlâyı esas alarak yaptık.

Temur Şāh geldikde yine od düşdi 71/B,1

şimdiki hâlde bir mu'azzam kilise var 72/B,2

Ba'lebek bir gökcek şehirdür 75/A,13

2.2.2.1.2. V_kV>V_gV

Metnimizde iki ünlü arasında kalan k' ların ötümlüleştiği görülmüştür.

etdik+ini cemi' 'imâretde harc etdigini 92/B,1

dedük+üm bu dedigüm vilâyetler 89/A,15

sinmek+e herkez odını sinmege kıomazlardı 87/B,10

2.2.2.1.3. V_{k̇}V>V_ğV

Metnimizde iki ünlü arasında kalan k̇' ların ötümlüleştiği görülmüştür.

ırmağ+a>ırmağa cārekāblar bu ırmağa kıarışur 71/B,9

uğrak+ı>uğrağı muhkem yol uğrağı 74/B,11

doğduğ+ı>doğduğı doğduğı vaqtin gölgesi 80/A,14

mu'azzamlıq+ıyla > mu'azzamlığıyla Ve hīç mescid yokdur bu
mu'azzamlığıyla 73/A,6

2.2.2.2. t>d değişmesi

2.2.2.2.1. #t > #d

Eski Türkçede ince ve kalın sıradan bütün kelimelerin basında t/d ayrımı yapılmadan hep t'li şekiller bulunmaktaydı. t'nin d olarak gelişmesi Eski Türkçenin sonunda başlamıştır. Bu seyir pek açık değildir. Bu durum farklı eserlerde aykırılıklar gösterdiği gibi aynı eserde kelimenin iki seklene de rastlamak söz konusudur. Bugün bile Anadolu ağızları yazıya aktarılırken yazı dilinde bu farklılık görülür. Metnimizde ince ünlü

taşıyan kelimelerde d'li şekillere rastlanmaktayken, kalın ünlü taşıyan kelimelerde hem d'li hem de t'li şekiller görülmektedir.

#tV > #dV [V=e,i,ö,ü]

demür şaḥranuñ çevresi demür pencereler 73/A,13

dib dibinde taş var 71/A,8

dürlü dürlü serce dizerler 74/A,13

depe depe yokdur 90/B,5

dökücü dökücüden ğayrı bunda işlerdi 71/A,1

#tV > #dV [V=a,ı,o,u]

ve bâc dutmağa 83/A,13

var ki dâl şüreti gibidür 100/A,14

#tV > #tV [V=a,ı,o,u] [t=ṭ]

toḳuz yüz ḳal'ası var 93/B,8

ḳavun olur bu şehirde ki şekerden ṭatludur 95/B,2

hem ṭ'li hem de d'li görülen kelimelere örnekler şunlardır:

ṭar: dar

dirligi beġāyet ṭardur 72/B,3

sekiz ırmaḳ birisi bir dar ırmağdur 71/B,7

doğ-: toğ-

ġ İsā Peyġamber anda toğdı 74/A,5

doğduġı vaḳtın gölgesi üç günlük yola düşerdi 80/A,14

doğun-: toğun-

bir kumaş toğunur 98/A,7

envā'yi şufflar ve murabba'alar doğunur 77/A,2

dut-: tut

İsā'yı tıtdılar 72/B,1

Ve bac dutmaga 83/A,13

2.2.2.2.2. VtV > VdV

İki ünlü arasında kalan t ünsüzü ötümlüleşerek d olur:

git-er > gider etraf-ı 'alemde alurlar giderler ikinci gün 84/A,12

eyit->ey(i)d-ür eyidürler ki Keyümürş yapmışdur 90/B,11

2.2.3. Ünsüz türemesi

İkizleşme

Bir kelimedeki bir ünsüz iki defa söylenmesi olayıdır.

Metnimizdeki örnekler:

elli < elig beğāyet bu Cābirṭāk yabdı yüz elli adam 83/B,15

ıssı < isig ve hevāsı ıssı 97/A,8

2.2.4. Göçüşme (metatez)

Bir kelimedeki yan yana gelen iki sesin bazen yer değiştirdiği görülür.

Metnimizde iki örneği vardır:

bigi<gibi müşterek ḥayli 'ulemā Ḥoca Naşraddīn-i Ṭūsī bigi 93/B,11

ezrak<erzak Bir gögercin ki ezrak ola 78/B,10

2.2.5. Ünsüz Düşmesi

Kelime ortasında bazı kelimelerde -l- sesi Eski Anadolu Türkçesinin ilk zamanlarından beri düşmüştür.

otur-<oltur- Etrāk bir ara ev iinde otururlar 101/A,12

Metnimizde bazı kelimelerin y protezsiz olarak kullanıldıkları görölmektedir.

ıraq<yıraq uları bī-add ve deñizden ıraqdur 105/A,8

BÖLÜM 3 :METİN

Transkripsiyon Harfleri

ā	آ	Ā	آ
ḍ	ض	Ḍ	ض
ḡ	غ	Ḡ	غ
ḥ	ح	Ḥ	ح
ḫ	خ	Ḫ	خ
ī	ی , ی	Ī	ی , ی
ī	ی , ی	Ī	ی , ی
ḵ	ق	Ḵ	ق
ḥ	گ	Ḥ	گ
ō	او	Ō	او
ṣ	ص	Ṣ	ص
ṣ	س	Ṣ	س
ṭ	ط	Ṭ	ط
ū	او	Ū	او
ẓ	ظ	Ẓ	ظ
ẓ	ذ	Ẓ	ذ
ẓ	ض	Ẓ	ض
ʿ	ه , و , ا , ع	ʿ	ع

Metnin transkripsiyonu yapılırken yukarıda gösterilen transkripsiyon harfleri kullanılmıştır.

3.1. Transkripsiyonlu Metin

(altun).....dökücüden ğayrı bunda işlerdi. Ve cümlesi envā-yı fūsūsla (71/A,1) dizilmişdür ki vāşıflar vaşf idemez. Ve iki ‘amūd var anda iki şuret (71/A, 2) gögsü üzerinde kazmışlar. Ol ikidür ki biñ beş yüz altuna şatun (71/A, 3) almışlar. Ve eydürler ki: Cem‘î mermer ve rûḥām ki bu mescidde işlenmişdür. (71/A,4) Ma‘ cündur anuñcün ki odda irür. Ve miḥrābuñ iki yanında iki direk var ki (71/A,5) Belķis’uñ ‘arşından idi. Ağırınca altun virmişler ki anı Sebā’dan (71/A, 6) getürmişler.

Ve mināre-i şark-ı Dımışk ki ‘İsā Peyğāmbere gökden andan (71/A,7) inse gerek. Dibinde bir taş var. Ki ol taş pāresidür ki Mūsā (71/A, 8) Peyğāmbere ‘aşāyla urdı. On iki ırmağ aqardı.

فقلنا اضرب (71/A, 9) كما قال الله تاعلا
بعصاك الحجر فانبعثت منه اثنتا عشرة عينا

Ve selef-i (71/A,10) şaliḥinden ki ‘Abdül‘aziz Mervezî eyitmiş ki: Kırk yıl mescidde sâkin (71/A, 11) oldum. Ve beş vaqt namāzı bu mescidden ğayrı iki yerde kılmadum. Ve her kez ki (71/A,12) namāzdan fāriğ oldum, bir dürlü şan‘at-ı naqş gördüm bu mescidde ki (71/A,13) anı görmemişim ve şimdiki ḥâlde ol ziynetde degüldür. Zîrā avā’ilde anda (71/A,14) bir od düşdi ve ba‘zı saḳflarını yakdı ve issiden ve tütünden muteğayyır (71/A,15) oldı. Ve bizüm zamānımızda daḡı Temur Şāh geldükde yine od düşdi. (71/B, 1) Yine muteğayyır oldı.

Ve bu şehrūñ maġrib tarāfında Vādiyü’l-Benefec’dür. On (71/B,2) iki mildür ki cem‘îsi bāğ ve bāğce ve çayır ve çimen ve benefşe ve çiçeklü (71/B,3) ve bir tarāfında ğüte vāki‘ olmuş ki uçmakların birisidür. Ve cem‘îyi şular ki (71/B,4) bu bāğlarda ve şehre ve küylara gider. Ğayr fethādan çıkar ki bir taġuñ (71/B,5) yukarısından aşāğıya dökülür heybetlü āvāzla. Pes şehre yaqın (71/B,6) gelicek baḡş olur. Ve sekiz ırmağ birisi bir dar ırmağdur ve berid ırmağdur. (71/B,7) Ve Qanātil Murra ve Nehr-i Tānās ve

Nehr-i Şakṭ ve Şelur ve ʿĀṭıye açılmaz. Anuñçün ki (71/B,8) şeh̄r üstünde açık aḡar ve cārekāblar bu ırmaḡa ḡarışur. Ve bu ırmaḡ (71/B,9) üzerine köpriler eylemişler. Gelür ḡandaḡa dökülür ve ḡandaḡdan çıkar.(71/B,10) Ve esfel-i şeh̄rde cemʿī ırmaḡlar buluşur. Ve küylara gider. Ve bu şeh̄re cemʿī (71/B,11) yollarda ve bāzārlarda ve kārbānsarāylarda ve ḡammāmlarda ve mescidlerde (71/B,12) ve medreselerde aḡar. Ve bārūsı ve ḡalʿası muḡkemdür.

Ve Ārz-ı Şām beş (71/B,13) baḡşdur. Evvel ki Şām-ı Ġazze ve Remle ve Filistīn ve ʿAsḡalān ve Beytūʿl-Maḡdis (71/B,14) dūr. Ve ulu şeh̄r Filistīnʿdür ve ikinci Şām-ı Ṭaberrıyye ve Ġor ve Termük (71/B,15) ve Şafed ve Bostānʿdur. Ulu şeh̄ri Ṭaberrıyyeʿdür ve üçüncü Şām-ı Ġuṭa ve Dımışḡ (72/A,1) ve Baʿlebek ve Sevāhil-ü Beyrūtʿdur. Ulu şeh̄r Dımışḡ ve dördüncü Şām-ı (72/A,2) Ḥumuşʿdur ve Ḥamā ve Ṭablūsʿdur. Ve ulu şeh̄ri budur.

Ammā Filistīn-i Evvel (72/A,3) Şāmdur. ʿArabdan şuyı sil şuyıdır ve yaḡmur şuyıdır. Sārmıcları (72/A,4) çoḡdur. Ve yimişi azdur ve aḡacı ve bāḡçesi yoḡdur. Meger bādem aḡacı ola. (72/A,5) Evvelde deştidür. Ammā şeh̄r-i gökçekdür. Ve bunuñ ḡaddı Reyḡʿden Lecūnʿe (72/A,6) degindür ve Belḡādan ve Ġurrāya ve Enīnā.

Ve Raḡarra ḡavm-i Lūt şeh̄ridür. Ve bu Raḡarraʿya (72/A,7) ḡarşu bir göl var ki Buḡayre-i Mestene dirler. Suyı beḡayet acıdır yarardur. (72/A,8) Ve ḡaʿr-ı muzlīm ve ḡiç cānvar bu gölde ḡarār tutmaz. Eydürler ki: Lūt ḡavminüñ (72/A, 9) şeh̄rleri ol vaḡt ki yire batdı. Ol yirden bu ḡara şuyı çıḡdı. ʿAzāb(72/A,10) şuyıdır.

Ve andan şarḡ ḡarāfına arz-ı Nīsānʿdur ve Ṭaberrıyyeʿdür. Ve buña Ġor (72/A,11) dirler. Anuñçünki iki ḡaḡ ortasında vāḡiʿ olmuş. Ve Şāmʿuñ ekşer (72/A,12) şuları bu ḡafra gelür.

Nāblus bu Sāmırīler şeh̄ridür. Ve bu şeh̄rde bir ḡuyı (72/A,13) var ki Yaʿḡub Peyḡamber ḡazdı. Ve şoñra ol mevziye ʿĪsā Peyḡamber (72/A,14) irişdi. Ve bir ʿavrātdan şuyı istedi, bildi ki ʿĪsāʿdur şuyı virmedi.(72/A,15)

Ve Sāmīrīler'e haber eyledi. 'İsā'yı tıtdılar ve anda haps eylediler. Ol (72/B,1) haps yirinde şimdiki hâlde bir mu'azzam kilise var. Ve bu şehir şimdiki (72/B,2) hâlde ekser harâbdur. Ve yemiş ve ağaç yokdur ve dirliği begâyet tardur.

Ve ammā (72/B, 3) Askalān bir mu'azzam gökçek şehrdür. İki bārūsı var. Muhkem bağ (72/B, 4) ve bostān ve bāğçeler ve yemiş ağaçları çokdur. Ve zeytūn ve enār ve üzüm ve bādem (72/B, 5) şol kadar biter bu şehirde ki hiç memleketde olmaya ve gâyet ucuz olur. (72/B, 6) Ve bal vāfir olur. Halkı miskinlerdür ve dervişlerdür.

Beytü'l-Mağdis (72/B, 7) ve bu şehre İlyā dirler. Begâyet hūb şehrdür. Bāğı ve bağçesi çok (72/B,8) ve yiri bereketlü ve yemişi vāfir, ni' meti ucuz ve hevāsı ten-dürüst (72/B, 9) ve şuyı yağmur ve sillerdür. Ve bir tağ üstüne düşmiş her tarafından (72/B,10) tağdur. Ve ġarbī tarafında mihrāb kapusıdır. Ve Dāvūd Peyğamber (72/B, 11) kapusı bu kapudur. Ve şark tarafında Babü'r-Raħme'dür ve bu kapu bağludur. (72/B,12) Ve zeytūn vaqtinden zeytūn vaqtine degin açulur. Ve Bab-ı ġarbī(72/B, 13) den yol gider ulu kiliseyā ki aña Kilisā-yi Kıyāmet dirler.(72/B, 14) Ve Kenise-i Kamāme dirler ki cem'iyi vilāyet kavm-i şarkdan (72/B, 15)ve ġarbden bu kilisāya gelür ziyārete. Ve bu kilisāya karşı bir mu'azzam (73/A, 1) şehir varmış harāb olmuş. Ve bu kilisānuñ şarkında 'İsā (73/A, 2) Peyğamber'ün zindānidur ki 'İsā Peyğamber andan göge ağdı.(73/A,3) Ve bunıñ çevresinde Kārūn'ün türbesi var.

Ve şarkda (73/A,4) mescid-i mu'azzamdur ki aña Mescid-i Aqşā dirler. Ve hiç mescid yokdur (73/A,5) bu mu'azzamlığıyla illā Kırıtubaya Cāmi'-i Endelüs'de. Eydürler ki: Kırıtuba (73/A,6) Cāmi' inüñ örtülüsü Mescid-i Aqşā'dan çokdur ve Mescid-i Aqşā'nuñ (73/A,7) şahını Cāmi'-i Kırıtuba'dan çokdur. Ve Mescid-i Aqşā'nuñ uzunı (73/A,8) iki yüz arşundur. Ve ini yüz seksen arşundur.

Ortasında(73/A,9) bir mu'azzam kubbeye var ki aña Şahra Kapusı dirler. Ve dört kapusı (73/A,10) var. Anıñ ortasında şahra ki aña Muhammed Muştafa andan (73/A,11) Burāka binmiş. Ve ol kubbeye Peyğamber imāmet (73/A,12) kılmış. Ve şahranıñ

çevresi demir pencereler ve altı dağı zir (73/A,13) zemindedir. Ki peygamberlerin ibadetgahıdır.

Ve şarkında ki ana (73/A,14) esbat tarafdardır da Kinise-i Çismâniyedir. Ki Meryem'un (73/A,15) kabri andadır.

Anda bir taş var ki ana Cebel-i Zeytun dirler. Ve bu taş (73/B, 1) gda Gadir'un kabri var ki 'İsa Peygamber anı diri eyledi. (73/B,2) Ve anın yakınında bir küy var ki 'İsa Peygamber'un eşkini anda(73/B,3) getirmişler.

Ve bir tarafında Eriha şehridir. Ve ardında Ürdün (73/B,4) şehridir, ırmağıdır ve Yuhanna Kilisesi'dur. Bu şunun kıranında (73/B,5) ve bu Ürdün ırmağı Taberiyye denizinden gelir ve Sedum denizine karışır. (73/B,6) Ki Kavm-i Lut denizidir. Ve bu denizin iki tarafında Sedum ve 'Amura' (73/B,7) dur. Kavm-i Lut'un şehirleri şimdiki hâlde harabdır.

Ve Beytul- (73/B,8) Maqdis'un cenubunda Şahmun Kilisesi'dur. Ol makam (73/B,9) oldur ki 'İsa Peygamber du'a eyledi ve gökden ma'ide geldi. (73/B,10) Ve anda hunlar ki yidi. Ol hunun ve ma'idenun eşeri henüz (73/B,11) vardır.

Ve bu kilisenin handak tarafında Kilise-i(73/B,12) Butrus'dur. Ve bu handakta 'Ayn-ı Silvandır. Ve bu ol çeşmedir (73/B,13) ki İsa gözsüze ve cüdayi ve ebraşı bunda yürüdü. Pes du'a (73/B,14) kılırdı şihat bulurlardı.

Ve anın yakınında Hakla dirler ki (73/B,15) Guristandır ki garibler mezardır. Ve anda taşdan mağaralar (74/A,1) ve evler yonmuşlardır. Cemâat-i mücavirler anda sakin olurlar.(74/A,2) Her vakde ki 'imaret iderler, taşra çıkmazlar.

Ve ammâ Beytul-Laħim(74/A,3) bir kilisadır. Beğayet muhkem ve ziynetli ve gökçek (74/A,4) yapılmış. Ve bu kilisadır ki 'İsa Peygamber anda toğdı. (74/A,5) Ve Beytul-Maqdis'den bu kiliseye altı mil yoldur. Ve yolunda (74/A,6) Rahil'un 'aleyhi's-selâm Yusuf 'aleyhim enisidir.

Bu kilisadan (74/A,7) aşra İbrāhīm Peygāmbere meşcididir. Ve ol bir büyük küydür ki (74/A,8) İbrāhīm ve İşak ve Ya'küb ve Yūsuf-ı Şiddik anda yatur. Ve her (74/A,9) birinün kabrine karşı hātūnunun kabridür. Ve dā'im günde iki nevbet İbrāhīm-i (74/A,10) Halil'ün hūn çıkar. Ve cem'iyi ol küy halkı ve ğurabā ol ta'āmdan yirler. (74/A,11) Ve küyün etrafı bağ ve bostān ve yemiş ağacıdır. Ve bu küyde envā'i (74/A,12) dürlü serce dizerler ki hiç memleketde olmaz. Ve aña Halil dirler.

Ve ammā (74/A,13) Taberiyye bir şehrdür. Mu'azzam bir tağda düşmiş ve altında Taberiyye denizi (74/A,14) dūr. Şuyı tatlu ve gemileri çok. Ve bu şehrin bārūsı beğāyet muhkem. (74/A,15) Tañrıdan hammāmları var. Bu şehirde Taberiye denizinün kırañında bir büyük (74/B,1) hammām var ki aña Hammām-ı Daltam dirler. Ve şuyı çıktığı (74/B,2) yirde tavuk ve kuzı haşlar yumurdalar bişirür. Ammā havuza(74/B,3) gelicek adam azād girür nesne olmaz. Ve bunun şuyı tuzludur. (74/B,4) Ve bir hammām dağı var ki Hammām-ı Lü'lu' dirler. Kiçirek hammāmdur. (74/B,5) Amma beğāyet mu'tedil ve şuyı tatlu ve müzeyyen. Ve bu şehirde (74/B,6) od yanar hammām yokdur. Meger ki cenūbında Süleymān Peygāmbere'ün (74/B,7) vardur ki bunca çeşmelerdür ki bir yirde cem' olur. Etraf-ı (74/B,8) 'ālemün mübtelāları ve şayruları anda gelürler ve girüp (74/B,9) şihhat bulurlar.

Amma Humus bu bir gökçek şehrdür. Düz yirde bārūsı (74/B, 10) muhkem ve yol uğrağı. Ve cem'iyi vilāyetden bu şehre gelürlermiş.(74/B,11) Ve bī-ħadd bağı ve bağçesi çok ve hātūnları beğāyet şahib-i (74/B,12) cemāl. Ve ol vilāyet-i Şām'da bunun gibi büyük şehir yoğmuş. (74/B,13) Ve kaçan kim 'akreb ve yılan ve ziyānkār cānavarlar bu şehre (74/B,14) girse ölürdi. Ve her kez kimesne bu şehirde ziyānkār cānavār (74/B,15) görmemişdür. Ve toprağından bu şehrin ölürler. Irak memleketine (75/A,1) ildürler. Bir kişiyi yılan 'akreb urşa ol zāhm üzerine korlar, (75/A,2) şihhat bulur.

Ve bu şehrin ortasında bir mu'azzam kubbe var ki (75/A,3) Dārü'l-Emāne dirler. Ol kubbe üzerinde bir şanem dizmişler (75/A,4) bir atlu şuretinde. Ata binmiş yıl her tarafından esebile (75/A,5) dūr. Bu kubbenün hayatında bir taş var ki anda bir adam

şūreti ve bir ‘aķreb (75/A,6) şūreti var. Kaçan ki bir pāre balçık getürseler bu ‘aķreb şūretinde (75/A,7) mühründe başsalar ve saklasalar. Her kimi ‘aķreb ve yılan ursa, (75/A,8) ol zāhm üzerine ķosalar, hergiz tuymaz ve şıhhat bulur. Ve şehriñ (75/A,9) evleri ve hayātları ve bāzārları ve yolları ķarra taş dōşenmiş (75/A,10) ferşdür. Ve ortasında bir ulu cāmi‘ var ki diger yirde anuñ (75/A,11) gibi cāmi‘ yoķdur. Ve bu şehirde destārca ve kumaş toķurlar.

Ammā (75/A,12) Ba‘lebek bir gōķçek şehrdür. Ve ni‘metlü ve bāğçelü ve āb-ı revānlu (75/A,13) şehrdür. Ve şular ortasında aķar. Ve şol ķadar yimiş var ki bunda ki (75/A,14) ekşer Dımışķ’a gider. Bā-vücūd ki Dımışķ’da yimişine nihāyet yoķdur. (75/A,15) Ve envā‘ i ķubbeler düzerler ki renk renk aģaçdan. Tepsiler ve tahta (75/B,1) lar düzerler müttefik ki hiç memleketde olmaz. Ve bunuñ tuhfesini mağribe (75/B,2) ve maşriķa ildürler. Ve ortasında degirmenler çok. Her nevi‘ ta‘am bu şehirde (75/B,3) ucuz olur. Eyitmişler ki: Havāyic-i Hāne Şām ve Mısıır’dur.

Ammā Haleb toprak (75/B,4) şehrdür ki aña Medīnetü’ş-Şehār dirler. Avā’ilde cem‘ī şehirlerden mu‘azzaam (75/B,5) ve gōķçek imiş. Şimdiki hālde daħı mu‘azzam ve hūb şehrdür. Ve ortasında (75/B,6) bir ķal‘ası var. Beğāyet muħkem ve hāndaķı derin. Ve bir ırmaķ gelür. Cem‘ī bāzārlarına (75/B,7) uğrar ve evlerine ve mescidlerine baħş olur. Ve yimişi bī-hadd ve bunuñ ķarpuzı (75/B,8) meşhürdur ve etrāfında vilāyet vāķı‘ olmuş. Her bir kūy bir şehir gibi (75/B,9) dūr. Ve taģı ve taşı bostān ve zeytūn ve incir ve yimiş aģacıdur. Ammā cem‘īsi (75/B,10) deştidür. Ve et ve yaģ ve sā‘ir havāyic bu şehirde ucuz olur. Ve halk eyü (75/B,11) hulķludur.

Ve bunuñ yakınında bir kūy var ki aña bir Aķ dirler. Ve anda bir mağara (75/B,12) var. Her kimse ki bir marāzi ya zāhmeti ya hāceti olsa anda varur çok (75/B,13) ‘ibādet ider ve yatur. Uyķusunda bir kişi gelür anı eliyle meşı ider (75/B,14) şıhhat bulur. Ya hācetini tārīķla biter. Hāber virür.

Ve ammā Hamā bu ‘Arūs-ı Şām (75/B,15) ‘dur. Bir müzeyyen ve gōķçek şehrdür. Ve Süleymān Peyğāمبر (Şallalahü ‘aleyhi ve selem) zamānında (76/A,1) bir mu‘azzam

şehrmiş. Ve kaçan ki Ebū ‘Ubeyde-i Cerrāh bu şehri fetḥ eyledi, ulu (76/A,2) kilisāsını cāmi‘ mescidi kıldı. Aña sūḫ-ı A‘lā dirler. Hılāfet-i Mehdīde (76/A,3) tecdīd kıldılar. Ve bu şehriñ ortasında Āṣī ırmağı aḫar. Ve üzerine bir köpri (76/A,4) bağlamışlar. Ve şunuñ iki tarāfında nā‘ūreler kılmışlar. Ve bir mu‘azzam nā‘ure var ki (76/A,5) aña nā‘ūre –i Muḫammedī dirler. Andan büyük nā‘ūre hiç yirde yoḫdur. Ve yimişi bol, (76/A,6) ve teferrücgāh çok, hevāsı ten-dürüst ve ḫammāmları çok ve bāzārları ārāste(76/A,7) ve yol üzerine mu‘āmelesi çokdur. Ve bir taşda cāmi‘ ḫapusunda yazmışlar (76/A,8) ki bu şehir Ḥumuş’uñ ḫaricinde yapıldı. Ve evvelde bu şehir Ḥaleb’e ta‘alluḫdı. (76/A,9) Şimdiki ḫālde padişāh-ı melik-i umerā var.

Ve Ḥumuş bu memleketüñ taḫtıdur. (76/A,10) Ve ammā arz-ı ‘Avāşım Harūnü’ür-Reşīd ba‘zı vilāyet-i ḫāzim ve cezīreden (76/A,11) kesdi ve ba‘zı vilāyet-i Ḥamā ve Ḥaleb’den ḫatdı ve bir memleket eyledi. Ve arz-ı ‘Avāşım (76/A,12) ad ḫoydı. Cem‘īsi bāḡ ve bāḡçe ve zeytūn ve incir.

Ve Şaḫ. Bu ḫaşırlar ve (76/A,13) ḫammāmlar ve ḫardaḫlardur ki Hişşām Bin ‘Abdümelik yapıdı. Çevresinde (76/A,14) ḫaşabalar ve kūylar yapıdı. Buña Ruşāfe-i Hişşām dirler.

Sezāye. Bu yirdür ki (76/A,15) Şubek’de maḡrib tarāfına Ḥumeymiye varur. Ve cenūbdan Şubek ve Reşāşa (76/B,1) irişür. Cem‘īsi bāḡ ve bāḡçe ve kūy ve zeytūn ve incirdür. Ve bir tarāfında (76/B,2) Vādī-yi Eymen’dür ki Mūsā’nuñ münācāt-gāhıdur.

Arzü’l-Ermen bu bir mu‘azzam (76/B,3) vāsī‘ iḫlīmdür. Ḥayrlu ve ucuzluk ve envā‘yi yimişler şu üzerine ve dere üzerine (76/B,4) ve lezzetlü anuñ gibi hiç yirde olmaz. Ve bu vilāyetde yigirmi altı pāre ḫal‘a var ki (76/B,5) cem‘īsi muḫkemdür. Hiç ifrīde zafer bulmaz.

Ve bu vilāyetde meşhūr ve şehirlerden (76/B,6) birisi Ermeniyye. Bu iki vilāyetdür ki Ermenistān ḫarice ve daḫile dirler. (76/B, 7) Ve mu‘azzam şehir olmış. Ve envā‘-i fevākih bu şehirde bī-ḫadd ve ucuzdur tā ḫatta ki Ḥavḫalı (76/B,8) eydür ki: Sekiz yüz

almayı bir aqçeye aldum ki altısını Őhrde bir aqçeye virmezler. Ve bunuñ (76/B,9) yakınında bir göl var ki aña Keyūdān göli dirler. Envā‘ kuşlar ve balıklar bu gölde (76/B,10) hāsıl olur. Koyun gibi lezzetli hiç memleketde olmaz. Ve bu göl tarāfinda bir balçık (76/B,11) var ki Ermeni balçığı dirler. Cem‘ī ‘āleme ildürler, menfa‘atlüdür.

Ahlāt, (76/B,12) gökçek mu‘azzam Őhrdür. Ve memleket-i Ersenk tahtıdır. Kaçan ki Rūm, Ermen üzerine (76/B,13) galebe kıldı. Taht, Sis Őhrini kıldı. Bāğı ve bāğçesi ve yimişi bī-nihāyet olur. (76/B,14) Ve halkı miskin ve Őalih. Bu Őhrde ve etrafında kānlar var. Zirnīh aħmer ve ařfār ki cem‘ī (76/B,15) ‘āleme gider.

Śis, begāyet mu‘azzam Őhrdür. Őimdiki hālide (77/A,1) taht-ı memleket-i Ermeni’dür. Ve envā‘yi Őuflar ve murabba‘alar doğunur ki hiç vilāyetde (77/A,2) olmaz. Meger Kıbrus’da ola. Ve bāğı ve bāğçesi ve yimişleri bī-ħadd ve begāyet (77/A,3) ucuz olur. Ve bunuñ kal‘ası var. Begāyet muħkem ve haşındur.

Mulağan, (77/A,4) ol bir mu‘azzam Őhrdür ki ol memleketde andan büyük Őhr yokdur. Ve envā‘i (77/A,5) fevākih ve bağlarında çoğdur ve begāyet ucuzluk ve ni‘met vāfirdür. Ve bu Şhrde (77/A,6) on iki biñ Şadef destgāh vardur. Ve her ta‘am ucuz olur. Ve bu (77/A,7) Şhrden çok ‘ulemā kopmışdur.

Fāriķın bu dağı begāyet gökçek Őhrdür. (77/A,8) Ve avā’ilde mu‘azzam Őhrmiř. Şimdiki hālide mütevassıtu’l-hāl olmiş. Ve bu (77/A,9) Ermeniyeye ve cezire ortasında vāķi‘ olmiş. Ve fevākih çoğdur, ni‘meti boldur. Ve ziyān (77/A,10) kār cānvarlar bu Şhrde çoğdur.

Nuřaybīn bu gökçek Őhrdür düz yirde (77/A,11) ve ortasında Şular aķar. Evlerine ve çardaķlarına girer. Ve ħammāmları çoğdur. (77/A,12) Ve bu Şhrde bir dürlü göl olur ki aña Verd-i Naşubini dirler. Ve bu Şhrde (77/A,13) kıttal ‘akrebler olur. Ve bu vilāyetde arasında iki ırmaķ var mu‘azzaam (77/A,14) ki aña Ürs ü Ger ırmağı dirler. Ve bu dört ırmaķ üzerine her tarāfdan (77/A,15) Őhrler ve küylar vāķi‘ olmiş. Ve bu

ırmağ vilāyetde bir göl (77/B,1) var ki anda çok balık var. Ve kuş bî-hadd olur. Ve bu göl yidi (77/B,2) yıl durur ve ger kıurur yıl iken ekerler. Pes yine yıl şü olur.(77/B,3)

Ve bu vilāyetde bir tağ var ki aña Fir'ün dirler. Anda bir kıuyı(77/B,4) vardı ırak. Kıaçan ki bir taş bıraqsalar bu kıuyuya bir avāz ider. Zamāndan (77/B,5) şöıra ra'd var gibi pes sâkin olur. Ve bu tağda ağıulu (77/B,6) demir kapı var. Ve andan bilmişler ki her kimesne ki eline alsa (77/B,7) ya ol kâne yakın gelse fî'l-hāl ölür. Ve hiç cānvar buña yakın (77/B,8) uğramazlar.

Arzu'l-Cezire, 'Abdullah Bin 'Ömer'in ceziresidür. Ve bu Rebi'a-i (77/B,9) Mışır'uñ memleketidür. Ki aña Diyārbekir dirler. Ve Dicle Fırāt ortasında (77/B,10) vākı' olmuşdur. Ki ve bu artda kıaşabalar küylar ve ekşer ehl-i naşārinī (77/B,11) dūr ve hāvāricdūr.

Ve şehrlerinden birisi Müşul'dur. Ve bu cezire memleketinüñ (77/B,12) tahtıdur. Envā-yi bāğlar ve bāğçelerdür. Ve yimişi ve hevāsı ten-dürüstdür. (77/B,13) Ve ırmağlar içinde akar. Küyları ve vilāyetleri begāyet çokdur.

Türāb-ı (77/B,14) Muşallā meşhürdur ve bu ol şehrdür ki Allah Te'ālā Yūnus Peyğāmbri bu şehre (77/B,15) viribidi. Ve Aşhāb-ı Sebt bu şehrede iderler ve balı bî-hadd olur. Ve bu şehrede (78/A,1) Bağdād'a süci ve bal ve yağ ve yimiş ve kıoyun ve şığır bu şehreden gelür. (78/A,2)

Dicle'yle Rahā mu'azzam gökçek şehrdür. Etrāfı büyük küyları (78/A,3) ve vilāyetleri çok bāğları bol ve bāğçeleri bol. Ve bir tarāfında Berriye-i (78/A,4) 'Arab vākı' olmuşdur. Ve anuñ üzerine naşāra ğalebdür. Ve bu şehrede (78/A,5) iki yüz kilisādan artuğdur. Ve naşāri memleketinde bundan büyük ve hürmetlü (78/A,6) şehir yoğdur. Ve bir kilisādan 'İsā Peyğāmbri'üñ mendili aşılmışdur. Eydürler ki: (78/A,7) Mesih elin yüzün anuñla sildi pes şūret ol mendile düşdi. Ve şimdiki (78/A,8) hālde maħiyle bereket mişlü ve 'İsā'nuñ şūreti üzerine toğunmuş gibi. Pes (78/A,9) mülk-i Rūm hālīfe-i ādem viribidi. Ve anı diledi ve eyitdi: İki biñ (78/A,10) yesir vir yüz müslümāndan anı

vir halife rāzı olmadı. Ve çeriye (78/A,11) çekdi virde esīrleri. Cebberān ve qahharān oldu. Mendil virmedi. (78/A,12)

Harrān büyük mu‘azzam şehrdür. Düz yirde ammā şuyı azdur. Ve bir tarafında (78/A,13) bir mu‘azzam yüce tağ ki yoğuşu iki günde çıkarlar. Ve bu şehir Şabāylar (78/A,14) şehriymiş. Ve ekşer kiniseleri buthāneymiş ve melā‘ ikeye secde kıılurlarmış (78/A,15) Ammā şimdiki hâlde onlardan eşer qalmamış. Ve İslām’a dönmüş.

Medīnetü’l-Hısn (78/B,1) ve bu şimdiki hâlde harābdur. ‘İmāret azdur. Ve bunuñ āvāyilde şahibinüñ (78/B,2) adı Şātırün idi. Ol cihetden Şātırün şehri meşhūr olmuş. Pes Şā (78/B,3) trün zamānında Şāpūr bin Erdeşīr bin Bābek geldi. Ve şehri haşār (78/B,4) eyledi. Ve dört yıl yetdi. Bunda olmadı ve bu şehirde ‘ādet böyleydi ki kaçan ki (78/B,5) hātün kişi hayz olsa qal‘adan indürürlerdi. Ve ders qal‘aya götürürlerdi. (78/B,6) Tā tamam tahir olunca pes Şātırün’ün kıızı hayz oldu. Ravza götürdiler. Şāpūr (78/B,7) qal‘ayı taşradan gezerken bu Şāpur’ı gördi. Şāpur şahib-i cemāldi. Şāpur’a (78/B,8) ‘āşık oldu. Adam viribidi.

Eyitdi: Eger ben bu qal‘ayı saña musahhar kıılırsam beni (78/B,9) ‘avrātlığa qabul kıılır mısın? Şāpūr qabul kııldı.

Bes eyitdi: Bir gögercin ki ezraq (78/B,10) ola tutuñ ve ayağını bir hātün kişinüñ hayzına ki gözi gök ola batırün (78/B,11) ve şalvirün ve yeriñ qal‘anuñ burcına otura. Hemān sâ‘at qal‘anuñ burcı yıqalar. (78/B,12) Böyle kııldılar, burc yıqıldı. Şāpūr çerisiyle hücum eyledi. Ve cem‘î ol qal‘a (78/B,13) halkını kıırdı. Ve Şātırün depeledi. Pes bu kıızı aldı. Ve ol gice ki daqqāk (78/B,14) kııldı. Ve döşekde bu kıızını qodı. Her tarāfa dönerdi ve rāhat olmadı. Şāpūr (78/B,15) Eyitdi:

-Saña noldı?

Kız eyitdi: Döşekde er nesne var rāhat olmadum. (79/A,1)

İşitdiler. Gördiler ki bir mersin yaprağı. Eyitdi:

-Bu beni, rāḥat eylemedi. (79/A,2)

Eyitdi: Bes seni anañ nice besledi?

Eyitdi: Ḥamruñ şāfisin ve etüñ iligi ve şeker (79/A,3) şerbetin içürürdi.

Eyitdi: Ol ata ki seni bile besledi neyledüñ ki baña (79/A,4) neylesüñ? Pes emr eyledi ki: Sacın iki yüz at kıyruğına bağlayalar ve anda (79/A,5) helāk ola.

Ḳırkışā ve bu Bozbā ḳal' asıdır. Cezīme-i Ebrūş depeledi. Ve zamān-ı (79/A,6) ḥikāyet meşhūrdur. Ve bu muḥkem ḳal' adur ve envā' i fevākih bu ḳal' ada çoḳdur. (79/A,7)

Cezīretü'l ' Arab bir cezīre-i Erde'dür. Ve bir ğarīb ve bu ortaya ' Irāḳ-ı ' Arab (79/A,8) dirler. Gökçek ni' metlü yirdür. Ve arasında şehrler var. Ve küyları ma' mūr uzunlığı (79/A,9) ḳal' asından ' ibādete degindür. Ve ini Ḳādisiyyeden Ḥulvān'a degindür ve mu' azzam (79/A,10) ulu şehrinden Bağdād' adur.

Bağdād ve bu şehr bir mu' azzam şehrdür ki ' Irāḳ-ı (79/A,11) ' Arab' uñ taḥtıdur. Manşūr-ı Civānḳı ki şāni-i ḥulefā-i benī ' Abbasdur. Dicle' (79/A,12) nūñ ğarbında bu şehri yapdı. Ve çok bī-nihāyet māl ḥarc eyledi. Ḥavḳalı (79/A,13) tāriḥinde eydür ki: Dört biñ kez biñ mişḳāl altun ḥarc eyledi ve Vāsıt' uñ (79/A,14) ḳapularınıñ getürdi. Bağdād ḳapularına ḳoydı. Ve bunu bir düz yirde yapdı. (79/A,15) Ve ortasında kendü ḳaşrını yapdı. Degirmi anuñçün yapdı ki ba' zı ḥalkdan (79/B,1) ba' zı kendüye ırāḳ yakın olmaya. Ve kendü ḳaşrın bir mu' azzam (79/B,2) ḳaşr eyledi. Ki devri on iki biñ arşündür. Ve ulu cāmi' bu ḳaşrun ortasında (79/B,3) dur. Ve Mehdī bu ḳaşrı daḥı yapdı şunuñ aşrāsında ve iki ḫarāfi şehr oldı. (79/B,4) Ve şimdiki ḫālde bir şehr gibi oldı.

Dicle suyu ki aña Şaḫ dirler, ortasında (79/B,5) aḳar. Ve otuz altı pāre gemiden çatır bağlamış üzerine. Ve bu çatıruñ (79/B,6) iki ḫarāfin dükkānlar ḳılmışlar. Ki giçene şu görünmez. Ve bāḡlar ve bāḡçeler (79/B,7) ve bostānlar şarḳi ḫarāfindadır. Nehrivān ırmağıyla şıvarulur. (79/B,8)

Ve bu Nehrivān mu‘azzam ırmağdur. Bağlar ve bostānlar bahş olur ve soñra (79/B,9) Şāt‘ā arurur. Ve cem‘ī dūnyāda Bağdād‘dan ni‘metlü ve ‘işret (79/B,10) hāne yir yoğdur.

Ve Nehr-i ‘İsā bir ırmağdur ki Dicle‘den almışlar (79/B,11) ve Fırāt‘a dökölür. Ve iki tarāfında Fırāt‘a varınca kūylar ve mezra‘lar (79/B,12) dur. Ve Fırāt şuyına gemi yürümez. Zīrā olapları çoğdur. Ve degirmenler (79/B,13) içün bendler bağlamışlar.

Bağdād-ı Bermekī zamānında ulu şehir (79/B,14) imiş. Ol vaıt hāmmāmların şaymışlar altı biñ hāmmām ımış. (79/B,15) Ve ‘ulemā ve hūkemā bu şehirde şol adar vardı ki cem‘ī dūnyāda (80/A,1) yoğdı.

Ve aberiyyā tārīhinden getürmişdür ki Bağdād‘da hālīfe (80/A,2) şordı ki bunda ne adar halk ola? Eyitdiler ki: Bunuñ halkı şāğsā (80/A,3) gelen ammā altı biñ hāmmām var. Ki her hāmmāmda beş hizmetkār (80/A,4) var. Birisi hāmmāmcı ve ikinci külhāncı ve üçüncü teres taşıyıcı ve dördüncü (80/A,5) ayyum ve beşüncü dellāk. Pes otuz biñ olur. Her yılda bunlardan (80/A,6) on yumağā on raıl şābūn alursa üç yüz biñ şābūn (80/A,7) hāmmām halkına gitmiş olur. Ve alan halkını buña kıyās it. (80/A,8) Ve envā‘ zerbeft kemhālar gülistān ile ve şedd uşaqlar ve bunda (80/A,9) ounan bir şehirde olmaz. Ve Bağdād şekkeri ve hūrmāsı ve haşrı (80/A,10) meşhūrdur.

Medāyin. Ve ‘Acem Pādişāhları zamānında mu‘azzam (80/A,11) şehirdi. Ve envā‘ ‘imāretler var bu şehirde. Ve Eyvān-ı Kistrā bu şehirde (80/A,12) dūr. Ki erāf-ı ‘ālemde anuñ gibi yüce ‘imāret olmaz. Gün (80/A,13) doğduğı vatūñ gölgesi üç günlük yola düşerdi.

Ve bu (80/A,14) iqlīme Bābil dirler ve açan ki Manşūr-ı Civānķī Bağdād yapmak (80/A,15) diledi. Vezīrleriyle anışdı ki Medāyīn yıayum. aşını (80/B,1) andan götüreyüm yoğsa ağlardan mı kesdireyüm? Hālīd Biñ (80/B,2) Yaħyā-yı Bermekī eyitdi: Medāyīn yıma ağdan getür eyitmesün (80/B,3) ler ki ırā kişinūñ ‘imāret eliyle yaptı.

Manşūr eyitdi: (80/B,4) T̄aylaruña ki meyl eyledük ki ‘Acem beyleriydi. Ve dilemedük anlaruñ (80/B,5) eşeri ħarāb ola. Pes emr eyledi ki қаşr-ı ebyazuñ ki Kisrā’nuñ (80/B,6) ħaz̄inesidür, yıkdılar. Ve taşını Bağdād’a taşıldılar. Ve ħesāb (80/B,7) eylediler tağdan kesüp getürmekden ziyāde oldı. Pes (80/B,8) terk eyledi.

Ĥālīd çün yıkdı eyitdi: Çün yıkdıñ terk (80/B,9) eyleme. Eyitmesünler ki: ‘Aciz oldı ve mālā kıymadı. Manşūr (80/B,10) iltifāt eylemedi. Pes ol ‘imāret şöyle bākī qaldı ħarāb. (80/B,11) Ve Selmān-ı Fārisī anda yatur. Şimdi bu kūyı olmış.

Sarmak (80/B,12) -Rāy ve bu yeni şehrdür ki Mu‘taşım Ĥalīfe yapıdı. Ve gökçek (80/B,13) ve ziynetlü ve yimişlü ve bāglu ve bāğçelü ve hevāsı begāyet ħüb (80/B,14) ve mu‘tezil. Ve ħalkı ħoş ħūyı ve mütevāzi‘ dur.

Şaṭṭü’n-Nīl (80/B,15) ve bu şehrdür ki Ĥuccāc ‘aleyhimā yesteħik yapıdı. Ve Fırāt’dan bir ırmağ (81/A,1) qazdı. Bu şehir ortasından geçürdi. Ve Şaṭ’a dökdi. Ol (81/A,2) ırmağa Nīl adı qodı ve bu şehir Şaṭṭü’n-Nīl diyü meşhūr oldı. (81/A,3) Ve bu ırmağın iki yanında çok qaşaba ve kūylar var. Ĥurmā ve bostāndur. (81/A,4)

Nīnevā ve bu qadīm şehrdür ki ‘Amālīqa bünyādıdır. Mūşul’a qarşu (81/A,5) vāqi‘ olmış. Ve bāğı ve bāğçesi çokdur ammā şehri ħarābdur. (81/A,6) Ve bir qavilde oldur ki Yūnus Peyğāmer şehridür.

Sevādi’l-‘Irāq (81/A,7) mu‘azzam iqlīmdür. Ve çok kūylar ve şehirler var. Ve meşhūrīndan (81/A,8) biri Ĥīre’dür ki ve bu da ki küffār zamānında ulu şehrmış. Şimdi (81/A,9) ki ħālde kiçirek şehrdür. Anuñçün ki ekşer ħalkı Kūfe’ye gitdiler. Ve bu (81/A,10) şehir beriyyenüñ kenārındadır. Ve şuyı taṭludur ve yimişi raṭbdur. (81/A,11) Ve ba‘zı yimişlerden dağı olur. Ve Kūfe beglerinden birisi (81/A,12) bir gün Ĥīre’yi zem itdi. Ve Kūfe’yi öğdi. Bir şahs ehl-i (81/A,13) Ĥīre’dan eyitdi: Ey melik! Niçün zem idersün bir şehri (81/A, 14) ki cāhiliyyetde ve İslām’da öğmişlerdür. Anuñçün ki (81/A,15) hevāsı gökçekdür ve ten-dürüstdür ve toprağı bitekdür ve şuyı faydaludur (81/B,1) ve taṭludur. Hem tağı ve hem yazısı var, hem beriyyesi var ve hem ‘imāret var

(81/B,2) ve bāğ ve bostānı var ve hem kurusu ve deñiz var. Ve Rūm pādişāhlarınuñ (81/B,3) tahtıdır. Ve sen ol şehre geldüñ, dervīşdüñ bay olduñ ve hayl-ı hışm (81/B,4) ıssı olduñ. Melik eyitdi: Bu ögüdünüñ delīlindür. Gel haber vir. Tā seni konuğ- (81/B,5) layayum tā bilesün ki Hīre ne yirdür. Pes ol melik ol Hīre’ye vardı ve ol (81/B,6) şahş konuğluk eyledi. Pes her dürlü ta’āmdan hāzır eyledi. Kaz ve tavuğ (81/B,7) ve koyun ve balığ ve avlar et ve tavşan ve tırna eti ve şu getürdi. Hīre’nüñ (81/B,8) bardağından ki ahsen bardağdur ve şucu getürdi. Hīre’nüñ şurāhisinden (81/B,9) ve kullar ve karavaşlar çekdi. Hīre’den müvellid olandan begāyet şāhib-i (81/B,10) cemāl ve at ve katır çekdi.

Begāyet gökçek ve yorğa ve yigrek (81/B,11) ki Hīre’de toğmışdur. Ve çalıcılar getürdi. Envā’ sāzlar çaldılar. (81/B,12) Hīre ehlünüñ tarıkıyla ve ‘Adey Bin Hātem’den de şi’irin (81/B,13) oğudılar. Ki şā’ir –i Hīre’dür ve ‘aşi-yi şā’ir ki Hīre’ dendür. (81/B,14) Her dürlü nağl ve yimiş ki ‘ālemdede olur. Cümlesin anda hāzır eylediler (81/B,15) Pes melik eyitdi: Bārekellāh u fīk. Bundan şoñra ‘ahd eyledüm (82/A,1) Hīre’den ğayrı yirle olmayayam.

Fārīsiyye bu mu’azzam şehri idi (82/A,2) ki aña biribidi. Ve bir rivāyetde Erdeşīr Bābek yapıdı. Bu dağı (82/A,3) berriyenüñ kırañındadır. Ve hūrmā yatanı çokdur. Ve ekşer şuları (82/A,4) kuyulardandır. Ammā ten-dürüst ve tatlu şudur. Ve halkı mün’im ve māl-dārdı. (82/A,5) Şimdiki hālde halkı az qalmışdur. Ve ekşerī hūarāb ve muatṭāl olmış.

Kūfe (82/A,6) bu bir şehrdür ki ekşerī ‘alevīlerdür. Ve gökçek şehrdür. Ve hūrmāsi hūb (82/A,7) ve Fırāt kenārında vāqı’ olmış. Yapuları ve evleri ve ‘imāretleri ve mescidleri (82/A,8) gökçek ‘imāretde ve hūrmāda kaşrıya beñzer. Ve bunüñ altı mīl yolunda (82/A,9) Emīr-ül Mü’minīn ‘Alī İbnī Ebī Ṭālib’üñ ‘azīz kubbesi var. (kerremellāhu veche) (82/A,10) Ve ol kubbenuñ çevresi āl-i ‘Alī’nüñ medfenidür. Ol maqāma Necef dirler. (82/A,11)

Ve Taberi eydür ki: Ol evvelde deñiz imiş. Ve ol ıubbeyi Ebi ‘Abbas İbnı ‘Abd (82/A,12) ü'l-Melik cecdi yapıdı Benı ‘Abbas devletinde. Ve bu şehri eyyām-ı ‘Ömer İbn-ül Haııtab’da (82/A,13) yapıldı. Begāyet ni‘ metlü ve ıssı ve giñ şehrdür.

Ahmed Bın Ya‘ kúb eydür ki: (82/A,14) Başra’daydı, biñ mescid vardı. Şimdiki hâlde ekşeri harābdur. Ve hemān (82/A,15) ulu cāmi‘ üñ çevresi ıalmış. Ve ba‘ zı tüccārdan rivāyet ıalır. Havıalı (82/B,1) tārīhinde ki Başra’da beş yüz yitmiş hurmāyı on dirhem (82/B,2) gümüşe aldılar.

Ve ğaribesinde beriyyedür. Ve şarkında Şartü’l-‘Arab’dur. (82/B,3) Ki Dicle ve Fırāt, Gökmerādan şuyı ve Hüveyre şuyı ve Zerbol şuyı (82/B,4) ve Hābūr şuyı cem‘iyisi birikmişdür bu maıāmda. Ve deñiz gibi olmiş. (82/B,5) Ve kırañı görünür. Ve Şattü’l-‘Arab’da üç dört biñ halı‘ almışlar. Ve (82/B,6) vilāyet-i Başra’da yürütmüşler. Her halı‘ ıazanun adına meşhürdur. (82/B,7) Ve anun biri Halı‘’dür ki bu bir ırmaııdır ki on iki mıl uzunıdır (82/B,8) ve Başra’dan tā Eyle şehrine degin. Ve iki tarāfında muttaşıl bāğ ve bāğçe ve (82/B, 9) ‘imāret ve çehārtāk ve kūy ve sarāylardur ki gölge yere düşmez. (82/B,10) Ve şanasın ki hurmā aıaııların ve sā’ir yimişlerün aıacını bir günde dikdiler. (82/B,11) Ve şanasın cümlesi bir bāğdur. Ve ekşer bu nihāyet tuzludur. Ve çevresinde (82/B,12) küylar var ve göller olur ki envā’ı kışlar ve balııları bı-hadd olur.

Eyle (82/B,13) ve bu bir şehrdür ki bu ırmaıı üzerine geçürdiler. Ammā begāyet hūb ve tāze ve hurrem (82/B,14) ve yemiş bol ve teferücgāh çok. Eyitmişler ki hergiz kimsenün bu şehrede (82/B,15) hııtırı melül olmaz. Ve ehli begāyet eyüdür dirlikde ve şafā ve ‘işretde. (83/A,1)

Vāsıı, Başra’yla Kūfe ortasındadır. Ve bu ki şehrdür. Şatt’un ki (83/A,2) tarāfında ve ortalarında. Şatt üzerine çatır baıılamışlar Baııdād çatır gibi. (83/A,3) Gemilerden ve andan geçerler.

Ġarbī şehrine Kesler dirler. Ve şarkī Vāşıt (83/A,4) bu şehri Haccāc yaptı. Ve cem'īsi çimende ve 'imāretde berāberdür ve cem'ī (83/A,5) bilād-ı 'Irāk'dan 'imāretdür. Ve bu şehir dā'im Bağdād'a tābī'dür. (83/A,6) Ve bu şehri dağı bir 'imāret şehridür. Şāt kenārında mağrib tarāfında. (83/A,7) Ve Dicle'den bunca hālīc almışlar. Ve 'Ādān içinden giçer. Ve bu şehrdən (83/A,8) aşra tā baħr-i Fārs'a degin şehir yokdur, beriyyedür. Ve bu şehrdən Hūşā'ya (83/A,9) degin üç mīldür. Ol bir mevzu'dur deñiz kenārında ki ağaçları deñiz (83/A,10) dibinden birbirine derk eylemişler. Ve ağaç döşemişler ki rub' mīl kadarı (83/A,11) şu üzerine giderler. Bu ağaçlar üzerine pes deñiz bekleyenler anda otururlar. (83/A,12) Ve bāc dutmağa. Ve baħr-i Hind ve Çīn ve Ġarden 'Ummāna ve 'Abedān'a varmaz. Tā bu (83/A,13) Hūşā'ya uğramayınca ve bu hesāb şol kara gider. Ve sağı Fārs iklimi (83/A,14) dūr bundağı ikisi oluşurlar.

Arzı'l-Fāris. Bu memleket Fārs'dur. (83/A,15) Ve 'Acem pādīşāhlarının meskenidür. Ve bu vilāyetde çok şehirler (83/B,1) ve kal'alar ve küylr var. Bunun haddi Ceyhūn'dan berüdür. Ve buña Ġrān-ı (83/B,2) zemīn dirler. Ve Ceyhūn'dan aşrası arz ikidür. Ve aña Tūrān dirler. Ve bu arz-ı (83/B,3) Fāris cem'īsi 'imāretdür. Ve biri berriyeü's-Şems'dür. Ve beş kūrreye munķasım (83/B,4) olmuşdur. Kūrre-i Raħyānārcān ve bu cem'īsinden giçer gider. Ve buña (83/B,5) Kūrre-i Şāpūr da dirle

Ve bunun Medīne-i Şāpūr ve ol mu'azzam (83/B,6) ve muħkem ve güzel şehrdür ki gökçeklikde İştahr'a beñzer. Bāzārları (83/B,7) çok ve ārāste ve bāğı ve bāğçesi bī-nihāyet, halkı bay ve eyü hāmmāmları (83/B,8) ve mescidleri ve kārbansarāyları ve medreseleri çokdur. Ve bu şehri (83/B,9) Şāpūr Zūleknāf yaptı.

Yerhān. Buña Ercān dirler. Ve bu mu'azzam (83/B,10) ve ulu şehrdür. Ve çok vilāyet var ki ve küylar ābādān ve ma'mürdür. Ve iklim (83/B,11) dağı şehir adına meşhürdür. Ve şehri ābādān ve gökçekdür. Mescid ve medā (83/B,12) ris ve hāmmāmlar çokdur. Ve bu şehriñ bir tarāfında Tab ırmağı akar. Bu ırmağ (83/B,13) haddur Arz-ı Fāris'le Arz-ı Hūrīstān ortasında. Ve bu ırmağda bir köpri (83/B,14) var begāyet. Bu Cābirṭāğ yaptı,

yüz elli adam. Ve mu‘azzamdur ki degme memleketde (83/B,15) anuñ gibi yokdur. Ve Deylemī ki tabīb-i Haccācdur bu köpri ol yaptı. (84/A,1)

Dārü’l-Harrū ve mu‘azzam şehrdür. Bārūsı beğāyet muhkem ve hāndağ (84/A,2) giñ ve derin ve eṭrāfindan şular bu hāndağa gelür. Ve ortasında (84/A,3) bu yüce tağ var kubbeye gibi. Ve bunuñ çok vilāyeti var. Ve çok (84/A,4) göller var. Ve balığı beğāyet lezzetde ve hūb olur. Ve bir dürlü balık (84/A,5) olur bu gölde derisi sırıncāk. Ve cem‘ī ‘ālemde bundan tatlu (84/A,6) balık olmaz. Ve bunuñ tağında mummyākān var ki eṭrāf-ı (84/A,7) ‘āleme gider. Ve andan ğayrı yirde anuñ gibi kān yokdur. Ve ol (84/A,8) bir mağāradadır. Ve anı beklerler. Ve kapusu pādīşāh mühriyle (84/A,9) mühürlüdür. Yılda bir kez bir ma‘lūm günde açarlar. Pes ol mağārada (84/A,10) taşlar gibi her birisi nār kadarınca bulurlar ki mummyā-yı hābiş (84/A,11) dūr. Eṭrāf-ı ‘ālemde alurlar giderler ikinci gün.

İştāhra kūrre (84/A,12) sidür. Mu‘azzam memleketdür. Tahtı İştāhra şehridür ki mu‘azzam (84/A,13) dur. Ki bilād-ı Fāris’de bundan müzeyyen ve ‘imāret ve ulu şehrdür. (84/A,14) Ve cem‘ī şehrlere kadīmdür. Ve anı yapanda ihtilāf var. Ba‘zı (84/A,15) kavle Ṭahmūş diyü bend yaptı. Ve bir kavle Kiyūmers yaptı. Ve bir kavle (84/B,1) Cemşid yaptı. Ve bir kavle Keykāvūs yaptı.

Ve her bir pādīşāh ki (84/B,2) Fars’da pādīşāh oldu. Taht İştāhra’ydı. Tā Süleymān Peyğamber (84/B,3) cem‘ī dünyāda tahtı İştāhra’ydı. Ve rivāyetdür ki Ba‘lebek Şām’da (84/B,4) aşını bişürürdi ve divlerine getürürlerdi. Ve İştāhra getürürdi. Ve anda (84/B,5) mescid var ki Süleymān Peyğamber’ün mescididir. Ve nehr-i Bürdāt (84/B,6) İştāhra dek yanına uğrar. Ve ol ırmağ üzerine bir köpri yapılmış ki beğāyet (84/B,7) muhkem ve yücedür. Ve ol köpriden aşrada dağı evler ve bāğlar ve bāğçeler (84/B,8) vardır. Ammā hevāsı veḥām ve ısıtmaludur. Ve İştāhra’da ve bir dürlü elma (84/B,9) var ki dünyānuñ ‘acāyibindendir. Bir yanı ekşi olur beğāyet ve bir yanı tatlıdır. (84/B,10) Beğāyet bu şehriñ vilāyet ve küyları ve kaşabaları çokdur. Ve yimiş (84/B,11) ve bāğı ve bāğçesi ve bostānları ve hāmmāmları ve bāzārları çokdur.

Ve (84/B,12) üçüncü kürre Şāpūr-ı Şānidür. Ve bu kürre beğāyet uludur. Ve küyları (84/B,13) ve şehirleri çokdur. Ve düz yirlerdür ve şahrālardur. Ve otlaklar (84/B,14) çokdur.

Ve ulu şehirleri Hind-i Şāpūr ve bu bir muḥkem ve yüce bārūlu ve ḥandaḳlu (84/B,15) ve burclu şehrdür. Düz yirde vāqı^ç olmuşdur. Ve aḳar şuları çokdur. (85/A,1) Ve bāḡı ve bāḡçesi bī-ḥaddur. Ve yimişleri ve ağaçları birbirine ve bāḡ (85/A,2) ları birbirine muttaşıldur. Köyları ma^ç mürdür.

Ve Sāmdūlen bu daḡı (85/A,3) mu^ç azzam şehrdür. Şāpūr'a beñzer. Ve yimiş ḥānedür. Ve bal ṭatlusı (85/A,4) çok olur. Ve ni^ç met vāfir ucuz olur. Ve ḥalk beğāyet işretcilerdür, (85/A,5) ve teferrücci olur. Ḥātūnları beğāyet şāhib-i cemāl ve gökçek (85/A,6) olurlar.

Ve dördüncü küre. Kürre-i Erdeşir-i Şāpūr. Ve bu kürre beğāyet (85/A,7) ^ç azımdür ve ābādāndur. Şehirleri ve küyları birbirine muttaşıldur. (85/A,8) Ve ulu şehirleri Şir Erdeşir'dür. Bu şehri Muḥammed Bin El Kāsım yaptı. Ve (85/A,9) Şirāz ma^ç nīsi arslān içi dimek olur. Uzunı ve ini üç (85/A,10) mīldür. Şimdiki ḥālede cem^ç ī memleket-i Fārs'ūñ taḥtı budur. Ve bu (85/A,11) şehrden gökçek şehir yokdur. Ve bāḡı ve bāḡçesi çokdur. Ve şehriñ ḥavā (85/A,12) şından birisi oldur kim bir dervāsesinden raṭb vaḳtinde güz olur. (85/A,13) Ki biñ yük raṭb-gerd ve bir dervāsesinden yüziñ kār ve buz-gerd. (85/A,14) Ve ḥiç şehirde kār ve rutab cem^ç olmaz. Meger ki ve Şirāz'da ve ^ç imāret (85/A,15) lerinüñ ekşeri Kāşī'dür. Ve şehri beğāyet müzeyyen ve köşkları (85/B,1) ve ḳaşırları ^ç āli ve yüce ve müzeyyen ve bāzārları ārāste ve ḥammāmları (85/B,2) ḥüb ve şuları çok. Vāḥid-i mevzu^ç da birinckān var. Ve her şan^ç atda (85/B,3) kāmīl ve üstāzları var. Ve ^ç ulemā ve üstāzlar var bu şehre çok ḳopmış.

Ḥūzbe (85/B,4) ve buna Fīrūz Abād dirler. Ve bu ara Erdeşir Şābūr'ūñ şehridür. Ve mu^ç azzam (85/B,5) güzel şehrdür. Ve bāḡı bāḡçesi çokdur. Ve çok ırmaḳlar bu şehirde çok ulu. (85/B,6) Ve her ṭarāfında gelen bir kişi bir günlük yol bāḡlar ve bāḡçeler ortasında (85/B,7) gelür. Ve bir eṭrāfa ulanmış ağaçlardur ve bāḡlardur. Ve ortasında bir

‘imāret (85/B,8) var ki aña ırbal dirler. Erdeşir yapmış. Ve aḥvāli andan kūylarında (85/B,9) bir āteşhāne yaptı. İslāmda anı ḥarāb kıldılar. Ve şimdiki ḥālde (85/B,10) bu şehrde gül şuyı düzerler. Beğāyet ḥüb cevzī gül şuyı dirler. (85/B,11) Ve bu şehrün vilāyet ve kūyları çoḡdur. Ve beğāyet ucuzluḡdur. (85/B,12)

Sirāk bir mu‘azzam şehrdür. Fārs denizini kenārında. Ammā ekin bāḡı (85/B,13) ve bāḡçesi yoḡdur. Ve şuları kıyudandır. Ve yimiş taḡdan gelür (85/B,14) ki aña Cem taḡı dirler. Ve bu şehrün ḥalkı beğāyet māl-dār olurlar (85/B,15) ve misāfirlerdür. Şuña degin ki birisi sefere gider on yıl ve yigirmi yıl (86/A,1) seferde ḡalur. Ve ehl-i ‘ıyāl o birini tā mālı bisyār cem‘ etmeyince (86/A,2) gelmezler. Ve bunuñ yanında ḥaşin-i ‘imāret var. Ki ol ḡal‘ adur ki Allah Te‘ālā (86/A,3) Kıur’an’da buyurur:

وكان وراى هم ملك اذ كلسفينة غضبا

(86/A,4)

Beşinci kurre Sūs’dur. Ve bu daḡı beğāyet ulu ‘azīm kurredür. Ve anuñ (86/A,5) ulu şehri Sūs’dur. Ve bu ulu mu‘azzam şehrdür. Ve bu şehrde ṭonlar (86/A,6) ṭoḡurlar ki aña Sūsī dirler. Panbuḡdan ve ibrişimden düzerler. Ma‘mūr (86/A,7) şehrdür.

Ve Destū. Ve bu daḡı ulu şehrdür. Ammā şimdiki ḥālde kiçirek (86/A,8) şehrdür. Ve bu şehrde ṭonluḡlar ṭoḡurlar. Ebū Yārī ṭarıḡındadır Şukāf (86/A,9) ve aña destūvaniye dirler. Ve bāḡı ve bāḡçesi azdur. Ve hevāsı ten-dürüst (86/A,10) degüldür.

Ve İnsārī. Bu daḡı avā’ilde mu‘azzam şehrmış. Aferidün (86/A,11) yapmış. Ve ulu ırmaḡları var. Ve vilāyet ma‘mürdür. Ve ḡāyetde her ta‘ām (86/A,12) ucuzluḡdur ve yimiş boldur. Ve ḡavun ve ḡarpuz ṭatlu olur. Ve ḥalkı (86/A,13) eyü ḥulḡlu olur ve ḥātūnları gökçek. Ve ḥammāmları çoḡdur. (86/A,14) Ve bu şehrde ṭonluḡlar ṭoḡurlar ibrişim ve penbe. Ve aña aḡsā sarı dirler. (86/A,15)

Ve Meyān büyükçe şehrdür. Ma‘mūr kūyları çoḡ. Ve çevresinde gölleri vāḡı‘ (86/B,1) olmuş. Ve bu şehrde beğāyet ḥüb yaylar dizerler. Ve aña Meyānī dirler.

Ve Şeker (86/B,2) ve bu bir şehrdür ki Kūbād yaptı ve hāz kıldı. Ve oğlu anı Şivān-ı ‘Ādil (86/B,3) bu şehirde oturmağı ihtiyār kıldı. Hevāsı hūbdur ve şuları şāfi zülāldür. (86/B,4) Ve ni‘ met vāfirdür. Ammā şehir kiçirek şehrdür.

Ve Kaşr-ı Şirīn. Ve bu şehrdür ki (86/B,5) evvelā Hüsrev-i Pervīz ki Hürmüz oğludur ol yaptı. Şirīn için ki ma‘şukıdur. (86/B,6) Ve begāyet hūb ve hoş āvāz idi. Bu kaşrı yaptı. Şirīn anda sākīn (86/B,7) oldu. Pes etba‘ Hüsrev ve Şirīn çevresinde evler yaptılar. Ve etrāfdan (86/B,8) hālāyık geldiler, evler yaptılar, şehir oldu. Hevāsı begāyet hūb ve mu‘tedil (86/B,9) dūr. Ve şuları şāfī ve bī-nezīrdür. Ve Ferhād ki Şirīn’ün ‘aşığıydı (86/B,10) tağdan bir ırmağın yunmuş taş içinden. Ki anda çobānları koyun sağılardı. (86/B,11) Bir göldeki tağda dizmiş. Ol ırmağla bu şehre gelürdi. Ki güneş üzerine (86/B,12) düşmezdi. Ve ol şüret-i Şirīn ki ol taşlar üzerine yunmuşdur, bedi‘ü ‘acīb (86/B,13) şan‘atda hūner bākīdūr bu tağda. Bu Fārs iklimünde yüksek tağlar var. (86/B,14) Berk muhkem kal‘alar ve hışārılar var. Ki Āferīde zafer bulmaz. Ve on yıl beş on kişi (86/B,15) her kal‘asını saklıyalar kimesne almaz.

Ve Ekābād ve bu üç tağdur ki birbirine (87/A,1) uluşucakmış. Ve ol kal‘a bu üç tağ üzerine yapmışlar. Pes üçine bir hāndağ-ı (87/A,2) ‘azīm çekmişler üçü bir olmuş. Ve bir tarāfında baħr-i Fārs’dur. Ve bu kal‘a (87/A,3) Hālendi bünyādıdur.

Kiyān ve bu bir kal‘adur. Bir tağ üzerine düşmüş. Balçıkdan (87/A,4) bir yol var ki mümkün degüldür ki iki kişi koşu gide belā ve yol böyle (87/A,5) tardur. Şabāhdan tā öğleye degin varır ırak. Etrāfindan mümkün degül ki (87/A,6) kimesne yol bula. Ve bu kal‘a İsfendiyār ve bu bir kaya üzerine vāqī‘ olmuş. (87/A,7) Etrāf uçurum ve hemān bir yolu var. Begāyet tar. Adam bir bir gider. Ve iki kişi (87/A,8) gitmekde veya gelmekde uğraşalar elbetde biri dönmek gerek.

Ve kal‘a (87/A,9) Üslivān ve bu kal‘adan yüce degme yerde kal‘a yokdur. Ve yol birdür. Ve içinde (87/A,10) bir bīnar var ki yukardan aşağıdan bağan kişi çok zahmet çekmek gerekli (87/A,11) depesine göre. Ve yol begāyet müşkildür nerdibān nerdibāndur. Ve içinde (87/A,12) bir çeşme var.

Ve memleket-i Fârs'da çok ulu ırmaqlar var. (87/A,13) Eṭrâf-ı ṭağlardan çıkar ve baḥr-i Fâris'e dökülür. Ve ulu bostânlar ve bâğlar (87/A,14) ve muttaşıl 'imâretler bu ırmaqlar kenârında vâkı' olmuşdur.

Ve çok göller (87/A,15) var. Birisi Ḥunkâz gölidür. Bir mu'azzam ırmağ dökülür bu göle ve bu gölden (87/B,1) ırmaqlar çıkar. Ve çok bâğat ve mezâri' şuarur. Pes her yirde cem' olur (87/B,2) ve tuz olur.

Yed-i sitt göl ve İlyâs göli ve ikisinin şuyı tuzludur. (87/B,3) Ve bu iki gölde mu'azzam balıklar avlar. Ve yazın bu gölde şu az kalur. (87/B,4) Eṭrâflarından şu indükçe ekerler. Beğâyet sağ yirdür. Bereketlü yirdür. (87/B,5)

Kâzrûn göl ve bunun daḥı şuyı acıdur. Ammâ mu'azzam balıkları çokdur. (87/B,6) Bu gölde ve her ṭarâfında fâ'idalu mişeler var. Ve ayağı aḫar. Ve ayağına balıḫ (87/B,7) tutmağa bendler eylemişler. Çok mâl ḥâşıl olur ve bu memleketde od evleri (87/B,8) var idi ki ḫadîm-ül zamândan biñ yıl ve iki biñ yıl gice ve gündüz od yanardı (87/B,9) ve hergiz odını sinmege ḫomazlardı. Ve çün şevket-i İslâm galebe ḫıldı, (87/B,10) sindi.

وقل جامالحق وزهق الباطل ان الهاطل

كانزهوق (87/B,11)

Ol odlar bâṭıl oldu. Ba'zı ki şehrde idi mescid ḫıldılar. Ve ba'zısı (87/B,12) yıkıldı, âşâr bâḫîdür.

Ve bu Fârs iḫlîminün vilâyeti var ki anda Ekrâd (87/B,13) sâkindür. Ve her vilâyetde bir dem dirler. Ve bu Kürdüñler'ün beş dem var ki ve her demde (87/B,14) bunca şehrler ve küylar ve ḫışârlar var. Ve bu Kürdler'ün ulusu boynuna (87/B,15) almış ki bu memleketde uğrayı ve ḫarâmî olmaya. Ve her kimsenün ki yolcudan (88/A,1) ve bâzircândan ve küyludan ve şehrlüden ki nesnesi gide. Ya bunu (88/A,2) vire ya ödeye.

Ve demlerüñ evvelkisi Ḥazīn-i Ḥālūya demidür. Ve ikincisi (88/A,3) Ḥuseyn Bin Şālih demidür. Ve üçüncü Yolḥān ve Aḥmed Bin Elleyṣ (88/A,4) demidür. Ve dördüncü Mehdī demidür. Ve beşüncü Yūnus demidür. Ve her dem kırk (88/A,5) obadur ki her bir oba biñ beş yüz atlu çıkar.

Arz-ı Kirmān ve bu (88/A,6) memleket Fārs iqlīmiyle meger Ān iqlīminüñ ortasında vāqı' olmuş (88/A,7) mu'azzam ve giñ iqlīmdür. Çok şehrleri ma' mūr vilāyetdür.

Ve ulu (88/A,8) şehrinden biri ve Hürmüz ve bu mu'azzam şehrdür. Ve bāği ve bostānı çokdur. (88/A,9) Ve yimiş ağaçları bī-ḥadd ve kūyları ma' mūr ve şuları vāfir ve bāzārları (88/A,10) ve mescidleri ve 'imāretleri müzeyyen beğāyet çokluğ. Ve bu şehirde her nev'ī (88/A,11) kumaşlar tōqurlar ki eṭrāf-ı 'āleme teberrük gider. Ve pādişāhları anı (88/A,12) giyinmege ğayb iderler. Ve būşi dülbendler tōqurlar ki hiç memleketde olmaz. (88/A,13)

İki şehrdür. Birisi oldur ki şimdiki ḥālede aña Ḥorḥān dirler. (88/A,14) Ve avā'ilde mu'azzam şehrmış bāğlu ve bāğçelü. Ve Hürmüz pādişāhınıñ taḥtı (88/A,15) imiş ve ka'ide-i memleket-i Kirmān bu şehrmış. Ammā ḥarāb olmuş. Hürmüz (88/B,1) sāhilindedür. Baḥr-i Fārs kenārında vāqı' olmuş. Ve bir mu'azzam (88/B,2) şehrdür. Ve bendergāh 'ālemdür. Ve ḥurmā ağacı ve şeker kāmıṣı bī-nihāyetdür. (88/B,3) Ve temāmet 'āleme bundan şeker gider. Ammā şuyını ırakdan getürürler (88/B,4) gemiyle. Ve ğāyetde ıssıdır. Ve bāzārları ma' mūr ve ma' denleri lü'lü'dür. (88/B,5) Ve bu şehir yakın bir yerdeki lü'lü' çıkar bunda getürürler. Ve bu iqlīmüñ (88/B,6) pādişāhınıñ taḥtı budur. Ve ekşer Hindistān ṭarāfinüñ ṭavāyifi bunda (88/B,7) çıkar.

Ve bu Kirmān memleketinde mu'azzam yüce tağlar var. Ki birisine (88/B,8) Fağş tağı dirler ve buna Köse tağı dirler. Beğāyet şovuk tağlardır. (88/B,9) Ve bu memleketde yazılar ve beriyyeler var. Fārs iqlīmi gibi degül anuñçünki (88/B,10) Fārs iqlīminüñ cem'isi 'imāretdür. Ḥarāb yir yoğdur. Biribirine muttaşıldur. (88/B,11) Ve bu iqlīm birbirinden münkaṭı' dür. Ve 'imāretsiz ve şusuz yerleri çokdur. (88/B,12)

Ve bu Faķış tağlarının şimalinde Necdim memleket vâķi^c olmuş. Cenübında (88/B,13) ve ğarbında Fârs deñizi. Ve Yelüc memleket bu tağın şarkında (88/B,14) dur. Ve bu bir tayifedür Kürdler gibi tağ içinde sâkin olmuşlar. (88/B,15) Ve bunlarda atlu olmaz ve küllîsi yayaķ olurlar. Kara yağız ırķ şüretlü (89/A,1) ve yegrek ve oķçı ve ekseri ħarâmî ħünrîz olurlar. Ve iklimlerinde şehir yokdur. (89/A,2) Kara evleriyle olurlar. Ħurmâ ağacınınuñ yaprağından evleri dizmişler. Anda (89/A,3) olurlar. Ve ħurmâ ağacı bu iklimde çokdur. Ve koyun ve keçi çok olur. Ve derbendleri (89/A,4) muĥkemdür ve ħalkı bahâ'dur. Hiç pâdişâh bunların iklimine girmez. Ve bunlar (89A,5) etrâf-ı memleket Kirmân'a ħarâmîliğa giderler. Bir hafta birisi evinde oturmaz. (89/A,6) Ve bunların memleket ğâyet şovukdur. Ve kar çok yağar. Ve tağlarında demirkân (89/A,7) var. Andan aşra tağlarda gümüşkân var. Ve bu kânlardan gerçi ħâşıl (89/A,8) çokdur. Yine ħâşıl olmazlar. Ve ħarâmîliğa meşğuldurlar.

Ve bunların (89/A,9) ikliminden öte şark-ı cibâl-i Faķış'da kürre-i Derbâr ve kürrede gümüşkân vardır. (89/A,10) Ve anda sâkin olan ħalk beğâyet müslimân ve kendü ħâlinde ħalkdur. (89/A,11) Ve cem^cîsi rencber ve ol ma^cdenlerini işledürler. Ve bu memleketde yimiş (89/A,12) ağacı çokdur. Ve her ni^cmet ucuz olur. Ve bu iklim Kirmân-ı Fârs ve Molitân (89/A,13) ve Saĥşân ve Ķaşristân Duĥarmâstân ortasında bir mu^cazzam beriyye (89/A,14) var. Ki etrâfında bu didüğüm vilâyetler vâķi^c olmuş. Ammâ ħarâb susuz (89/A,15) berriyedür. Ħarâmîsi çok yolları müşkil. Tâ kârbân biñ ve iki biñ kişi (89/B,1) olmayınca gidemez.

Arz-ı Cibâl ve bu vâsi^c mu^cazzam iklimdür. Ve buña Ħorâsân (89/B,2) iklimi dirler. Ve bu memleketde dört yüz pâre şehir var ki ulu şehirlerdür. (89/B,3)

Ve kaşabalardan ve küylardan ğayrı ve mu^cazzam şehirlerinde birisi Hemâdân (89/B,4) dur. Ve bu ulu mu^cazzam şehrdür. Ve bazarları ve bağları ve bağçeleri (89/B,5) ve ħammâmları ve mescidleri müzeyyen ve ħübdur. Ve mu^câmele ve ısshı çokdur. (89/B,6) Ve küyları ve vilâyetleri ma^cmürdür. Ve ħalkı bay ve ni^cmetlü. Ve ekseri fâĥir (89/B,7) bahâ'lu tonlar giyerler. Ve etrâfında evler ırmaķlar çokdur.

Sūs ve bu (89/B,8) mu‘azzam şehrdür. Hüb ve bāğı ve bāğçesi bī-ḥadd ve yimişleri (89/B,9) ucuz ve gökçek. Ve şol kadar şeker çamışı olur bu vilāyetde, olmaz ekşer (89/B,10) vilāyetde. Ve cem‘īyi Arz-ı Cibāl’e ve Fārs’a ve Kirmān’a bundan şeker gider. (89/B,11) Ve henüz ucuzdur ki ırak yirde bu bahā'da olmaz. Bu şehrdede ibrişimden (89/B,12) ve penbeden kettāndan tonlar ve kuşaklar ve dülbendler tokurlar ve hiç (89/B,13) yirde olmaz.

Şişter. Bu bir şehrdür ki (89/B,14) yüce yirde etrāf çayır ve çimen (89/B,15) ve merg-zār. Ve şuyı bu ırmağdan gelür aña Şādurvān dirler. Kesrini (90/A,1) Şirvān kızmışdur ve etrāf-ı vilāyetde bahş kılmış. (90/A,2) Ve Danyāl Peyğamber’ün ‘ilm-i tābūt bu şehrdede idi. (90/A,3) İslāmdan önden ki Benī İsrāīl bu şehrdede hüküm ider (90/A,4) di. Her bir pādīşāh olsa cemā‘ati (90/A,5) ehl-i vilāyetden aña çok māl virürdi. Tā kendü vilāyetlerine eyledürlerdi. (90/A,6) - di ve çün anı Ebī Mūsā Eş‘arī (Rażiyellāhu ‘Anh) Emirü’l-Mü‘minīn (90/A,7) ‘Ömer’den bu şehre emir oldı. Bir tılsımla bu tābūt (90/A,8) bu şuda defn eyledi. Ve bu şuyı üzerine ‘ubūr kıldı. (90/A,9) Cem‘ī vilāyetde yahşi oldı. Cem‘īsi fāyda ıssı (90/A,10) oldılar. Ve kimsenün hiç nümayān olmadı.

Reznic. (90/A,11) Ve bu mu‘azzam ulu şehrdür. Ve memleket ve küyları ‘imāret (90/A,12) çok ve bārūsı muhkem ve ḥandağı derin. Ve cem‘ī bu şehir (90/A,13) kargıldür. Ve ağacı yokdur anuñçünki ağaç bu şehrdede biter küya üşer (90/A,14) ve çevürür. Ve şehir içinde üç ırmağ girer. Ve cem‘īyi mahallelerine ve soğak- (90/A,15) larına ve evlerine ve sarāylarına ve bāğlarına ve ḥammāmlarına ve mescidlerine (90/B,1) ve medreselerine bahş olur. Ve her evde bir kaç mevzi‘de açar. Ve şehir (90/B,2) içinde ve vilāyetde biñ degirmenden artuğ var. Envā‘ yimişler bu şehrdede (90/B,3) çok ucuz olur ve düz kımsal yirlerdür. Hiç yakında tağ ve dereler (90/B,4) ve depe yokdur.

Nişābur. Ve bu şehre Nişābur dirler. Mu‘azzam ulu şehrdür. (90/B,5) Ve bir yumuşak yirde ve şuyı azdur. Ve açar ırmağları yokdur. Meger bir ırmağ (90/B,6) ki ırakdan gelür ve şehir yakınına irişecek şuyı az kalur. Pes ol (90/B,7) şuyı bāğlara bahş kılıkak şehre şokulmaz. Ammā kıuyular var. Ve bunda (90/B,8) firūzegān var ki aḥsen-i

fīrūze'dür. Şarğa ve ğarba gider avā'ilde (90/B,9) beġāyet mu'azzam şehrmış. Ammā şimdiki hâlde ħarābdur. Ser ħüsn-i kadīm (90/B,10) şehrdür. Eydürler ki Keyümürş yapmışdur. Ve bir kaç kez ħarāb olmuşdur. Ve (90/B,11) İskender tecdīd kılmış. Ve bāzārları ve şarāyları abādān ve (90/B,12) müzeyyendür. Ve ni' metleri çok ve her ni' met bu şehirde ucuz olur. (90/B,13) Ve çok 'ulemā ve evliyā bu şehirden ħopmış.

Ġazne. Bu mu'azzam (90/B,14) şehrdür ve serĥād-ı Ĥorāsān'dur. Hind tarāfına ve bendergāhdur. (90/B,15) Ve buña Ġazneyn de dirler. Ve bārūsı muĥkemdür Ve ħandaĥ ġāyet derin. (91/A,1) Ve ħalkı beġāyet māl-dār ve ĥaşmetlüdür. Almaĥ ve şatmaĥ çokdur. Ve bu şehri (91/A,2) Cemşid yapmış. Ammā İslāmdan Sulţān Maĥmūd atası Sebūktigin (91/A,3) feth kılmış. Ve Zeynunuñ kızından Sulţān Maĥmūd toġmış. Ve Kābil memleketine (91/A,4) ħonmuşdur. Ve mezheb-i muĥtelife bu şehirde var.

Mervü's-Surūd. Ve bu şehrdür (91/A,5) yirdedür. Taġlardan ırāĥ, taşlu yirdür. Ve şehri yüksek yirde vāĥı' (91/A,6) olmuşdur. Ve bir mu'azzam ırmaĥ var ki ol ırmaĥ ibtidāsından tā (91/A,7) intihāsına deġin on dört ırmaĥ olur. Ve cem'iyi ve bāġa ve bāġçeye (91/A,8) ve ekine ve ĥaşaba ve şehre ve küylara aĥar. Ĥarpuz bol ve gökĥek olur. (91/A,9) Ve "ĥavnunĥār" dirler. Etrāf-ı 'āleme armaġan gider. Ve beġāyet müzeyyen ve (91/A,10) gökĥek şehrdür. Keyümürş bünyādıdır. Pes müddet ħarāb olduğundan (91/A,11) şoñra Keyĥusrev 'imāret kılmış ve her pādīşāĥ bir nesne arturmuşlar. (91/A,12)

Tālkān, bir mu'azzam şehrdür bir taġ eteginden. Ve bunuñ taġları (91/A,13) Ĥūzĥān taġlarına muttaşıldur. Ve yol üzerinedür. Mu'āmele almaĥ (91/A,14) ve şatmaĥ çok olur. Ve bāġı ve bāġçesi beġāyet çokdur. Ve tatlu ni' metleri (91/A,15) ve yimişleri çok ĥāşıl olur. Ve ġāyetde ucuzluĥdur.

Belĥ, (91/B,1) bir mu'azzam şehrdür. Düz yirde ve bārūsı beġāyet muĥkemdür. Ve küyları (91/B,2) bī-ĥaddur ve ruşenayisi çokdur. Ve her tarāfında bāġlar ve bostānlar ve bāġçeler (91/B,3) bu şehri ortaya almışlar. Ve bir mu'azzam ırmaĥ gelür ırāĥ taġlardan (91/B,4) ve bunuñ cemī' i vilāyetini şuarurmuş. Bī-ĥadd olur, ĥavun ĥarpuz tatlu olur.

(91/B,5) Eydürler ki dünyāda evvel yapılmış bu şehrdür. Ve bir kavilde Ādem Peygāmbere yaptı .(91/B,6) Ve bir kavilde Şīş yaptı. Ve bir kavilde Keyūmūrş yaptı ve eşah budur. Ve Türk (91/B,7) pādīşāhlarınuñ tahtıdır. Qadīmde begāyet ma' mūr ve mu' azzam şehrmış. (91/B,8) Ammā şimdiki hālde ba' zı taşrasıdır, harābdur. Ve bu şehirde nice yirde kān (91/B,9) lar var kıymetlü taşlardan birisidür. Cenūbunda Taharistān memleketi vākı' (91/B,10) olmış. Ve ğarbında Arz-ı Horhān ve Arz-ı Mervīler vākı' olmış. Ve bu (91/B,11) memleket Horāsān' uñ kūtubudur. Şol kadar bīnazīr hammāmları ve sarāyları (91/B,12) ve mescidleri ve medreseleri ve evleri ve şehriñ evkāfinuñ nihāyeti yoqdur. (91/B,13)

Fārāb ve bu şehir dağı kadīm şehrdür. Eydürler ki Daḥḥāk yaptı. Ammā (91/B,14) eşah budur ki Kīştāsīb yapmışdır. Ve şimdiki hālde bu şehre etrāf (91/B,15) dirler. Ve bu şehirde her nev' i etrākdan ' azīm cemā' atlar cem' olmış ve mezāhib-i (92/A,1) muhtelif. Ve ni' met vāfir ve narḥları ucuz ve halkı ' işretci ve mütene' im. Ve hatūnları (92/A,2) begāyet şahib-i cemāl. Dimişler ki buthāne-i Horāsān' dur.

Tel-Hīsān (92/A,3) bu dağı mu' azzam gökçek şehrdür. Erdeşīrīn Bābek bünyādıdır. Ve bu şehir (92/A,4) den atlar ve katırlar ve merkebler ḥāşıl olur ki hiç memleketde olmaz. (92/A,5) Ve cem' i ' āleme bundan at ve katır gider. Ve ucuzluqdur ve kıymetlü taşlar (92/A,6) bunda çok bulunur. Egerçi zāhirde ma' den yoq ammā eydürler ki yer altında (92/A,7) bulunur. Ekşer halkı ' imāret eylemege ve yir kazmağa meşğūldür. Hikāyet bir şahış (92/A,8) bu şehirde ' imāret başlamış ve mebalığ-ı ' azīm māl harc eylemiş. Elinde beş biñ (92/A,9) aqçe kalmış. Pes düşünde görmüş atasını ki eyitmiş: Oğul, kırk biñ aqçe (92/A,10) borc al. Ve ' imāret tamām eyle. Ğāyet melāletinden iltifāt kılmış. (92/A,11) Pes üç kez deĝin bu düşini görmüş. Pes dōstlarından kırk biñ aqçe (92/A,12) almış. Ol beş biñ aqçeyle harceyledi, ' imāret tamām olmış. Bir iki (92/A,13) ton şatmış, aña harc eylemiş. Pes ' imāret ortasından bir arq (92/A,14) kazmışlar ki ' imāret qalalar on yidi pāre yāqūt bir hoqqa içinde bulunmuş. (92/A,15) Ki birisi cem' i ' imāretde harc itdüğini ve borcını ödemiş on altısı ühbe (92/B,1) kılmış.

Ꞑum ve Ꞑaşān ve bu iki Őehrdür. Birbirine yakın bāĝlu ve bāĝcelü. Ve cem'î (92/B,2) vilāyet-i 'Acem'e ve Ḥorāsān'a ve Hindūstān'a bundan za' farān gider. Ve Őahne (92/B,3) ler ve çanaĝlar ve Őurāḥīler dizerler kāŐīden bu iki Őehrde cem'î eṯrāf-ı (92/B,4) 'ālemde olmaz. Ve ni'met ve bal ve yaĝ ve et ve koyun bu Őehrlerde begāyet (92/B,5) ucuz olur. Ve Eyle ma'mūr ve abādān. Ammā ekŐer ḥalkı Rāfizi olur. Ğarbi (92/B,6) dūŐmān ḥalkıdır. Sünnīleri sevmezler. Ve konuĝ almazlar ve nesne Őatmazlar.

Ḥorā (92/B,7) sān ve bu Őehr iĝlīmīnūn adına meŐhūr dirler. Ve Őimdiki zamānda aña (92/B,8) Herāt dirler. Ve bu iĝlimūn taḥtıdır ve mu'azzam Őehrdür. Ve bāzārları ve 'imāretleri (92/B,9) ve mescidleri ve medreseleri ve bilād-ı Ḥorāsān'da bunuñ cāmi'inden ulu (92/B,10) cāmi' yokdur. Ve envā' ırmaĝlar ve bāĝlar ve sarāylar ve kaŐırlar bī-ḥaddur. Ve çoĝ (92/B,11) 'ulemā ve evliyā ve zehād bu Őehrde ĝopmıŐlar. Ve bu Őehrde yaturlar. Ve vilāyet (92/B,12) begāyet ma'mūrdur. Ve bir ṯarāfında Yargīs dirler bir miŐe var ki cümlesi (92/B,13) fundıĝ aĝacıdır. Turuncbīn ve Őerḥant bu vilāyetde ḥāŐıl olur. Ve bu Őehr (92/B,14) ḥalkına zühd ve ri'e ĝalibdür. Ve bī-namāz az olur. Ve emr-i ma'rūf ve nehy-i münker cā (92/B,15) ridür. Ve ni'metlüyi cāridür, fevākih muḥtelif ve yimiŐleri çoĝ. Ve bir dürlü (93/A,1) üzüm olur bu Őehrde ki aña engūr-ı faḥri dirler eṯrāf-ı 'ālemde (93/A,2) olmaz.

İŐfahān ve bu mu'azzam Őehrdür. Ve avā'ilde iki ŐehrmiŐ. Birisine (93/A,3) Yehūdiyye dirler ve birisine Őehriyāne dirler. Ve ikisi daḥı büyük mu'azzam (93/A,4) Őehrdür. Ve begāyet ḥūbdur. Ve bir mu'azzam ırmaĝ aĝar yanında ki aña Zenderū (93/A,5) dirler. Ve bāĝı ve bāĝçesi çoĝdur. Ve bārūsı muḥkem ve ḥandaĝı derīndür. (93/A,6) Ve bāzārları ḥūbdur ve medreseleri müzeyyendür. Ve ḳadīm Őehrlerden (93/A,7) dür ki KeyumūrŐ bünyād eylemiŐ ve aferidūn kılmıŐ. Burcını Sām Bin Nuḥ (93/A,8) yapmıŐ. Ve ḥalkı tīr-endāz ve ŐavāŐcı olur. Ve yimiŐleri begāyet ḥūb ve bol. (93/A,9) Ve elması gibi olmaya cem'î dūnyāda olmaz. Ve ibriŐīm kārḥāneleri ve atlas (93/A,10) ve ḥarīr ve lākārḥāneleri çoĝdur. Ve banbuĝ ve za' farān bīḥ ekilür ve (93/A,11) cem'î memlekete za' farān bundan gider. Ve bu Őehrūñ vilāyet ve kūyları (93/A,12) çoĝdur. Ve beriye

ortasında düşmüş. Ve etrafından halâyık bunda (93/A,13) mu'âmele kılmaya gelir, almak satmak çok olur.

Cürcistân begâyet mu'azzam (93/A,14) şehrdür. Muhi't deñizinüñ sâhil üzerine ve bunuñ gibi şehir etrafında (93/A,15) yokdur. Ve bunda bir dürlü harîr toqurlar ki aña veşî dirler. Ve yağmur çok (93/B,1) olur. Ve ortasında bir ulu ırmağ akar. Ve şehir iki tarafına vâkı' olmuş, (93/B,2) üzerine bir mu'azzam köpri bağlamış. Eydürler ki Sāsân pâdişâhlarınuñ (93/B,3) bünyâdudur. Ve ırmağın şarkında vâkı' olan şimdi Cürcân dirler. (93/B,4) Ve ğarbında vâkı' olana ki Abâd. Ve bāğı ve bāğçesi ve yemiş ağacı bî-hadd (93/B,5) ve bî-nihâyetdür. Ve incîr ve zeytün çok olur. Ve vilâyet ma'mûrdur. (93/B,6) Ve ekser vilâyeti tağdur. Ve kal'alari ğâyetde çokdur. Havkâli (93/B,7) târihinde ki toquz yüz kal'ası var. Her kal'anuñ dibinde küylar ve 'imâretler var. (93/B,8)

Ŧūs, gökçek şehrdür. Vilâyet ve rustâyi ve küyları çok. Avâ'ilde iki (93/B,9) şehir imiş. Birisine Mûkân dirler ve birisine Şâbrân dirler. Ve bu şehrden (93/B,10) müşterek hayli 'ulemâ Hoca Naşraddîn-i Ŧūsî bigi ve İmâm Aħmed Ğazâli gibi (93/B,11) bundan kopmuş. Ve 'Alî Bin Mūsâ'nuñ şehri bundadır dirler. Ve bu şehrüñ (93/B,12) tağlarında altun ve gümüş ve demür ve bākırkânlara (93/B,13) var. Ve aħcâr-ı nefise-i Firûze gibi (93/B,14) ve dühne-i Firengî gibi ve billür halk (93/B,15) çayır ve çimen ve yemiş vâfir ve ucuz olur.

Ŧaberistân ve bu bir mu'azzam (94/A,1) gökçek iklimdür. Şuyı ve ırmaqları ve çeşmeleri çok. Ve bāğı ve bāğçe (94/A,2) si ve yemiş ağacı çok olur. Ve ulu şehrine Ŧaberistân dirler. Ve vilâyetinde (94/A,3) küyları ve kaşabaları çokdur. Ve her nev'i yemişden ve ni' metden bu memleketde (94/A,4) bulunur. Ve tavar çok olur. Meyvesi bî-hâdd olur. Tağlardan fâydalu (94/A,5) otlar çok olur.

Arzü'r-Rey ve bu memleketde âhir memleket cibâl (94/A,6) dür. Ve ni' metlü ve ucuzluk memleketdür ve serhad-i Ğorāsân'dur. Ve ğiñ (94/A,7) ve 'azîm iklimdür. Ammâ ıssuzı ve harâbı çokdur. Ulu şehri (94/A,8) Rey'dür. Bu şehir kadîm

şehrlere dendir. Bir kavle ol şehir ki (94/A,9) yapıldı Sām Bin Nuḥ yapıdı. Ve bir kavle Tıbbā' -i Ekber yapıdı. Avā'ilde (94/A,10) 'azīm galebe şehir imiş ki rivāyet ider Ḥavḫalī tāriḫinde leyletü'l- mi' rāc (94/A,11) dur. Cibrīl-i Emīn Ḥazret-i Risāleti Burāk'a ... ve kendi nāgāh Resūl'ün (94/A,12) kulağına bir gāvga irişdi. Suāl eyledi:

Bu ne gāvğadır?

Eyitdi: (94/A,13) Şehrinün gāvğasıdır.

Ammā şimdiki hālde ekşeri ḫarābdur. Şuḅa degin (94/A,14) ki kārḅān-ı evvel şabāḫdandır ve özden girerdi. Öyle vaḫti olur (94/A,15) henüz 'imārete irişmez. Çok 'ulemā ve zehād bunda ḫopmışlar.

Ve mecmu' nikānuñ sak (94/B,1) ḫāksı eydür ki: Sebeb-i ḫarāb oldu ki Şemir Bin El Cūş la'ane ḫaber viridi ki (94/B,2) "Emīr-ül Mü'minīn Ḥuseyn'ün başını kes ki saña Rey vilāyetinün begliğini (94/B,3) virem."

Ol mel'un aña ḫam' idüp Ḥuseyni şehīd eyledi. Lā cerem Allahu te'āla. (94/B,4) Ol şehri ḫarāb eyledi. Ve ḫarāb ḫıldı ḫıyāmete degin. Evvelki gibi (94/B,5) 'imāret olmayacaktır.

Cibāle'd Dilem ve bu üç ḫağdur. Ki birisine Berdūsan (94/B,6) dirler, birisine Mezra' dirler ve birisine Rārān dirler. Ve cem'isi mu'azzam berkdür ve der (94/B,7) bendlü ḫağlardır. Ve üçinün ortasında bir kiçirek ḫağ var ki Kerem ḫağı (94/B,8) dirler. Ve Deylūm pādişāhı anda sākındur. Ve bu vilāyet cem'isi anuñ (94/B,9) ḫükmündedir. Ve bu ḫalkuñ sağısın Allah'dan artuḫ kimesne bilmez. Ve (94/B,10) kendü pādişāhları ve re'isleri bilmezler. Ve cem'ī bu ḫağlara (94/B,11) ve dereler düzmişlerdür ve yimiş aḫaçlarıdır. Ve bal ve baḫçe ḫoyun (94/B,12) bī-ḫadd olur. Ve yimiş bol olur ve beḫāyet ucuzluḫdur. (94/B,13) At ve ḫatır az olur. Anuñçün çayır ve çimenleri yoḫdur. Ammā bunlaruñ (94/B,14) meşḫūr şehirleri yoḫdur. Vilāyetdür ve küyları olmış galebiyle. Ve ḫalkı (94/B,15) bī-diyānet ve bed-ḫuydurlar.

Arz-ı H̄ārezm bu bir ‘azīm vāsī’ iklimdür. (95/A,1) Ve H̄orāsān’dan ve Māverāü’ü-
nehr’den kesilmiştir. Ve her tarāfında beriyye (95/A,2) ler ve ıssuz yerler var. Ve
serhadTāhiriyyedür. Tarāf-ı Hind’e ve Tāhir’den (95/A,3) Hevādešt’e degin Ceyhūn
ırmağınıñ ğarbi tarāfindan H̄ārezm vākı’ olmuş. (95/A,4) Ve her tarāfında şehirlerdür.

Irmaqlar kenārında Hevādešt ırmağı kenārındadır (95/A,5) ve Tavās şehridür. Kerdān
ırmağı kenārında H̄ure şehri. Yine bir şehir (95/A,6) Hayve ırmağı kenārında ve Bure bir
şehrdür. Merdī ırmağınıñ kırañında (95/A,7) H̄ārezm’dür bir şehrdür. Bure ırmağı
kırañında bir şehrdür Nehrūd ırmağınıñ (95/A,8) kırañında. Ve cem’iyyi bu vilāyet şehir
ve kal’a ve kūy ve kaşabadur, oluşmuş. (95/A,9) Ni’met vāfir ve şuyı çok, gölleri bī-
hadd.

Ve mu’azzam şehri (95/A,10) ve bu mu’azzam şehrdür. Qadīmü’z-zamānda Tahmāsb
yapmış. Ve iki şehrdi Ceyhūn’uñ (95/A,11) iki tarāfında düşmüş. Biri Şarkī Du’ās dirler
ve ğarbiyyesine Cürcān (95/A,12) dirler. Ve memleket-i ‘azīmdür. Ve bāzārları ve
mescidleri ve ‘imāretleri çokdur. (95/A,13) Ve beğāyet bārūsı ve burcı muhkemdür. Ve
uzunı yidi mīldür. Ve muhīt-i ‘ulemā (95/A,14) ve evliyā ve zehāddür. Ve halkı ba’zısı
ehl-i sūnnet ve’l-cemā’at ve ba’zısı (95/A,15) mu’teziledür. Ve erenlerinde ğāyet
ma’siyet var. Ammā ni’met vāfir bol (95/B,1) ucuzdur. Ve kāvun olur bu şehirde ki
şekerden tatludur, vāfirdür. Etrāf-ı (95/B,2) ‘āleme teberrük ildürler. Ve hevāsı
şovukdur. Ammā her faşulda ‘i’tidāldedür. (95/B,3) Ve Ceyhūn şöyle tonar ki şehirden
şehre buz üzerine geçerler. Bir iki (95/B,4) ay tamām çün buz şeşilür gemiyle geçerler.

Hayva Havārizm bir göldür. (95/B,5) Mu’azzam ki darı üç yüz mīldür. Ve şuyı acıdur.
Ve Ceyhūn ve Buqalar (95/B,6) ırmaqları ki arz-ı Havārizm’de vardur. Cem’isi bu göle
dökülür ve artmaz (95/B,7) ve tatlı olmaz. Ve Şaş ırmağı Bül ırmağı ve Somādağgā
ırmağı ki her (95/B,8) birisi Ceyhūn’a yakın ırmaqlardur ki ve bir göle dökülür. Kış
tonar yaz olıcağ (95/B,9) tuz olur. Ve bu gölüñ yanında bir tağ var ki aña Hafragūn Tağı
dirler. (95/B,10) Ve anda ırmaqlar var ki bu göle dökülür. Kış tonar yaz olıcağ
(95/B,11) tuz olur. Ve H̄ārezm vilāyetinüñ tuzu bundandır. Ve bu H̄ürzem gölünde

(95/B,12) yaz vaktinde evkāt bir şahıṣ gözüdür benī ādem şüretinde. Şu üzerine (95/B,13) çıkar tırur. Ve üç söz ider kāfiyelü yā dört söz ider. Ve yine (95/B,14) belürsüz olur. Ve hiç kimesne bilmez ki ne eydür ve ne yirden gelür ne yire gider. (95/B,15) Ammā tecrübe kıldılar kaçan ki şöyle ola ol memleketün beglerinden bir ulu (96/A,1) beg.

Ve kāt. Māverāü'n-Nehr ve bu Ceyhün şuyından aşrasına dirler. Ya'ni (96/A,2) ğarbi Ğorāsān-ı nisbet ve bu dağı mu'azzam vāsi' iklīmdür. Ve çok şehir (96/A,3) leri ve küyları var. Ve buna Türkistān dirler. Ve bu Ceyhün şuyına Āb-ı Āmū dirler. (96/A,4) Ve hiç mevzu' da bu şu üzerine köpri yokdur.

Ve Māverāü'n-Nehir şehir (96/A,5) lerinden birisi Neccārād ve bu mu'azzam şehrdür ve kadīmdur. Rivāyetdür ki (96/A,6) Ğavkalı tārīhinde bunu yapan Tahmürş deyu bendedür. Ve bir kavilde Cemşid'dür. (96/A,7) Avā'ilde 'azīm şehrmış ammā şimdiki hālde ba'zısı ma'mürdür. Ve maḥalli 'ulemādur. (96/A,8) Ve bu şehriñ bāğları ve bāğçeleri muttaşıldur. Ve küyları çokdur. Otız altı (96/A,9) arşun uzunı ve ini bāğlar ve bāğçeler ve sarāylar ve kaşür ve çardaqlardur ki (96/A,10) hiç ortada kırca yokdur. Ve bu şehre bir mu'azzam bārū çekilmiş. Ve içinde (96/A,11) yine bir kal'a var ki anuñ bārūsı ve Ğandağı beğāyet mu'azzam ve berkdür. Ve Sefed (96/A,12) ırmağı gelür şehir içine uğrar. Ve bārū altında girür yine bārū altından (96/A,13) çıkar. Ve bunca degirmenler ve Ğammāmlar ol şu üzerine yumışlar. Ve envā'yi (96/A,14) ni' met ve yimiş bu şehirde ucuz olur. Ve bunuñ dağı kavun beğāyet tatlıdur. (96/A,15) Ve Ğalkı māl-dārdur.

Semerķand, bu dağı mu'azzam ve muḥkem ve Ğüb ve Ğüzel (96/B,1) şehrdür. Avā'ilde Buḡārā bundan büyükmiş ve şimdiki hālde Buḡārā'dan büyükdür. (96/B,2) Ve 'imāretdür mu'azzam şehir olmuş. Evvel bünyādan Zülķarneyn bırağdı ve bārūsın (96/B,3) ol yapıdı. Burcları beğāyet muḥkemdür ve eyüdür. Evvel Tubba' Ekber ki āna Tubba' (96/B,4) Ğamāvi'dür bünyād bırağdı. Şoñra İskender-i Feyāmūs tamām kıldı. Ve bāğı (96/B,5) ve bāğçesi bī-nihāyetdür ve şuları ve ırmaqları çokdur. Hiç ev ve sarāy

(96/B,6) ve bāğ ve bāğçe ve muhīt ve medrese ve mescid olmaya ki anda envā' iyle şular (96/B,7) akmaya. Ve yimiş beğāyet boldur ve ucuzdur. Kavun beğāyet lezzetlüdür ve büyük (96/B,8) dūr. Ve sâir fevâkih boldur. Ve cem'î ve envā' i ni' met bu şhrde bol ve ucuz olur. (96/B,9) Ve 'ulemā bu şhrden çok kōpmiş. Hāşşa Şāhib-i Hidāye ve Şeyyid Semerķandī (96/B,10) Şāhib-i Şehāif ve şimdiki hāilde Māverāü'n-Nehir memleketinüñ tahtıdır. (96/B,11) Ve evvelde Buḡārā imiş. Envā' atlaslar ve kemhālar tokurlar.

Arz-ı Ḥorāsān. (96/B,12) Ve bu memleket tağ memleketidūr. Ve hevāsı mu' tedildūr, eṭrāf ğalabedūr, (96/B,13) ve şuyı çokdur. Şhrleri ve kūyları vilāyeti var.

Ol şhrlerden birisi (96/B,14) Ehven ve bu mu' azzam vāsī' memleketdūr ve memleket-i Ḥorāsān'uñ (96/B,15) tahtıdır. Ve bāğı ve bāğçesi çok degıldūr. Ve bāzārları ve ḡammāmları ve sarāyları (97/A,1) beğāyet ma' mūrdir. Ve bu şhrde envā' kumaşlar tokunur ki aña Ehvārin (97/A,2) dirler. Ve at ve 'abā yuları envā' i kemerler dizerler. Ve ğarīb şan' atlar işlerler ki (97/A,3) hiç memleketde olmaz. Hālk beğāyet eyüdūr ḡulḡlu ve mütevāzī' olurlar. (97/A,4)

Şeşter. Ve bu şehre 'avām-ı Şeşterī dirler. Ulu şehrdūr. Bārūlu (97/A,5) ve burcları yüce ve ḡandağı derin ve bünyādı 'āli ve evleri ve sarāyları (97/A,6) ve mescidleri çok. Ve maḡalli 'ulemā ve zehaddur ve ihvāna mütefāvit. Ve hevāsı (97/A,7) ıssı. Bu dağı Ḥorāsān iḡlīmünñ tahtıdır. Ve envā' ruṭab ve incir (97/A,8) ve üzüm olur bu şhrdeki hiç memleketde olmaz. Ve şuyı beğāyet mu' tedil. (97/A,9)

Ve Hevāzımda Mürķān bu mu' azzam vāsī' memleketdūr. Ve ekşer ağacı ḡurmā (97/A,10) ağacıdır. Ve bir dürlü ruṭab olur bu şhrde ki aña ṭan dirler. Kaçan ki adam (97/A,11) yise üstüne şu içse ağzından secir rāyiḡası gelür. Ve envā' yi şular (97/A,12) boldur. Bu şhrde ve vilāyetde ma' mūr kūylar çokdur.

Arz-ı Azerbāycān (97/A,13) ve Edrabāycān dirler. Beğāyet vāsiü'l-ekṭārdur. 'Azizü'd-diyār ve vilāyeti çok (97/A,14) ve hūb. Ve şehirleri mu'azzam ve ma'mūr. Ve bāğı ve bāğçeleri çok ve tağları (97/A,15) yüce ve ma'denleri çok.

Ulu şehirlerinden birisi bu şehir taht-ı (97/B,1) vilāyet-i 'Acemdür ve buna Tebriz dirler. Beğāyet mu'azzam ve ma'mūr şehrdür. (97/B,2) Hevāsı hūb ve yimişi bol ve bāğı ve bāğçesi bī-ḥadd ve teferrücgāhları (97/B,3) bisyār. Ve 'imāret-i 'āliyye ki hiç memleketde olmaya. Ve halkı zeyrek (97/B,4) ve kārđān. Ve kerem bol ve yimişi bīnihāyet. Ve bir nev'i kıysı olur ve anda ki (97/B,5) ḥalvini dirler. Beğāyet nāzik olur ve ābdār olur. Kuru dirler ve cem'iyi eṭrāf-ı (97/B,6) 'āleme armağan oldurlar. Ve eṭrāfında kaşabalar Besyār Merend ve Ohar (97/B,7) ve Dehr Erḳān Ṭabūḥ Begi. Ammā kal'ası yokdur ve bārūsı yokdur.

Murāgā (97/B,8) ve bu mu'azzam şehrmış avā'ilde. Şimdiki hālde muhtaşar şehrdür. Ammā vilāyet (97/B,9) ma'mūr ve bāğı ve bāğçesi çok ve şuları ve ırmağları bī-ḥadd. Ve bir nev' kāvun (97/B,10) olur bu şehirde ki içi kıızıl ve taşu yeşildür. Bal ve şekerden tatlu.

Erde (97/B,11) bīl. Bu daḥı avā'ilde mu'azzam şehrmış. Ve halkı beğāyet baymış ki birbirinüñ (97/B,12) mescidine varmazlar. Her kişi bir mescid yapmış ne kadar ğarīb ki gele ol mesācid (97/B,13) kobarmış ve ol vāsī anı beslermiş. Ve daḥı Dārü'l-Emān imiş. Bāğı ve bāğçesi (97/B,14) çokdur. Ve halkı 'ābid ve dindārdur, ammā ğalīz ve sāzkārdur. Ve bunun (97/B,15) yakınında bir tağ var idi Sūlān ve maḥalli evliyā ve ğaraib ve 'acāib (98/A,1) bu tağda çokdur.

Yele. Bu daḥı gökçek vasaṭ şehrdür. Ve çeşmelü (98/A,2) ve ekinleri bī-ḥadd bāğı ve bāğçesi bīnihāyet. Ve eger bu vilāyetde çok evler (98/A,3) ve bunun yakınında demirkāndur.

Haḳḳu. Bu daḥı gökçek şehrdür. Ve bāğı (98/A,4) ve bāğçesi çokdur. Ve envā' yimişleri vāfir. Bir nev' emrūd olur ki aña peygamberi (98/A,5) dirler. Beğāyet tatlu

olur, hūbdur. Emrūd vaqtinden tā emrūd vaqtine (98/A,6) degin şaklanur. Ve bu şehrde aña hūy dirler bir kumaş toqunur.

Arz-ı (98/A,7) Taḥāristān ve buña Mubāṭala memleket dirler. Ve bu daḥı ‘azīm vāsī’ (98/A,8) memleketdedür. Ve bir taraḥında arz-ı Cibāl düşmiş ve bir taraḥında Etrāk (98/A,9) dirler. Ve bunuñ çok vilāyetleri ve şehrleri ve kaşabaları ve küyları var. (98/A,10) Ammā meşhūr ve mu‘azzam şehri yoqdur.

Arz-ı Eylāraḥ ve bu iqlīm Sās iqlīminūñ (98/A,11) yanındadır. Bu daḥı mu‘azzam gīñ iqlīmdür. Çok şehrleri ve kaşabaları var (98/A,12) ve vilāyet ma‘mūr ve abādān.

Ve şehrlerinden birisi Nevkīst ve bu bir mu‘azzam (98/A,13) şehrdür. Kul ırmaḡı üzerine ve iki taraḥı şehrdür. Ve bārūsı ve ḡal‘ası (98/A,14) haşşīn ve berkdür. Ve şu cem‘īyi evlerine ve bāḡlarına ve bāḡçelerine ve küylarına (98/A,15) girür. Ve ḡammāmları ve mescidleri çokdur.

İqlīm-i El-Sās ve bu Arz-ı Şefed’ūñ (98/B,1) şimālinde vāḡī’ olmuş düz yirdedür, ne taḡ ve ne dere ne depe. Ve bu memleket (98/B,2) Türk ḡalḡınıñ iqlīminūñ serḡaddidür. Ve bostānları ve bāḡları ve (98/B,3) küyları ve şehrleri çokdur. Ve meşhūr şehrlerinden birisi Sās’dur. (98/B,4) Taḡt-ı memleketdür. Ve nehr-i Kul üzerinedür. Türk iqlīminden çıkar ve deryā-yı (98/B,5) muḡīṭa dökülür. Beḡāyet güzel iqlīmdür. Bāḡı ve bāḡçesi çokdur. Ve bī-naḡīr (98/B,6) dūlbendler toqurlar. Ve ḡammāmları ve mescidleri gökçekdür. Ve ehl-i (98/B,7) miskīn ve faḡīrdür.

Arzı’ş-Şābe. Ve bu daḥı muḡkem vāsī’ memleketdür. (98/B,8) Aḡarşuları çokdur ve bostānları ve bāḡları birbirine muttaşıldur. Ve envā‘yi (98/B,9) yimişleri vardur. Ve şehrleri bol vilāyet var. Bu iqlīmde bir mu‘azzam ırmaḡ (98/B,10) var ki aña Sefed dirler. Ve iqlīm anuñ adına meşhūrdur. Ve cem‘īyi bu şunuñ (98/B,11) iki taraḥı on beş günlük yol, bāḡlar ve bāḡçeler ve küylar ve sarāylar (98/B,12) ve küylardur ki aḡıḡ yir yoqdur. Ammā mu‘azzam ulu şehri yoqdur.

Ebrūne. (98/B,13) Ve bu Fergāna iqlīmīnūñ ġarbinde vāqī' olmışdur. Çok vilāyet ve 'imāret (98/B,14) ve kūylar ve қаşabalar var. Ve ulu ırmaqlar bu iqlīme girür. Ve bāġı ve bāġçesinūñ (98/B,15) nihāyeti yokdur. Ammā mu'azzam şehri yokdur.

Arzu'l-Yetm ve bu daġı Fergāna iqlīmīnūñ (99/A,1) ġarbında vāqī' olmuş. Ve bunun daġı kūyları ve şehirleri çokdur. Ve berk қал'a (99/A,2) ları var, bī-ḡadd ırmaqları var. Beġāyet ma' mūr yirdür. Ve bu iqlīmde ma' den (99/A,3) ler çokdur altun ve gümüş ve nişādur.

Ve Zāc. Ve bu iqlīmūñ taġlarına Yerḡuşān (99/A,4) dirler. Ma' ādin cevāhir-i nefisedür ve la' l çok olur. Ammā bāġı ve bāġçesi (99/A,5) yokdur. Ammā bal ve ni' met vāfirdür. Halk bī' itikāddur. Ve bu taġlarda (99/A,6) қuyular ve mağaralar var ki kendüleri gündüz çıkarlar ve giceyle od çıkar (99/A,7) Şefed ırmaġı bu taġlardan қопар.

Ve Yetim üç kısımdur. Evvel-i Yetm'dür yirdür. (99/A,8) Ve Saṡ ve bunun ba' zısı taġ ve zirdür ve Yetim ṡarāfdur dereleri ve Şefed (99/A,9) şuları bir uğurda bu iqlīme gelür ve Semerқand şuyına қаруşur. Ve bu iqlīmde (99/A,10) çok қал'alar var. Birisi Sebed қал'asıdur ve bu mu'azzam қал'a (99/A,11) dur ki rezm āleti düzerler bu қал'ada, cem'īyi 'āleme gider.

Arz-ı Fergāna (99/A,12) ve bu Şebt yirine қоңсудur. Ve bu mu'azzam vāsi' memleket göreler ve iqlīmleri (99/A,13) çok. Ulu şehirlerinden birisi Fergāna'dur. Bu ġāyetde ulu mu'azzam şehrdür. (99/A,14) Ve envā'yi tereke bu şehirde müctemi'dür. Bāzārları ve ḡammāmları ḡūbdur. (99/A,15) Cem'ī envā' kumaş bu şehirde ucuz olur. Ve eski şehrdür, Afrāsiyāb (99/B,1) yapmış. Ve 'imāretler bu şehirde çokdur, ṡabāқātdur mışır ṡarīқına.

Arz-ı Şebt (99/B,2) ve bu iqlīm beġāyet vāsi' 'azīm iqlīmüdür. Şehirleri ve vilāyetleri çok. Ve ulu (99/B,3) şehri Şebt'dür. Ve beġāyet mu'azzam şehrdür. Ve bir ṡarāfında ḡorāsān (99/B,4) iqlīmīdür ve bir ṡarāfında Çīn iqlīmī vāqī' olmuş ve Hind memleketine daġı ulanur. (99/B,5) Ve bu şehrdür taḡt olmuş eṡrāf-ı vilāyet ma' mūrdur. Aşaġasından

(99/B,6) bir yazı ve bir göl oluşur. Ve ol yazı ve göl kenârında misk bî-ḥadd (99/B,7) nihâyet ḥâşıl olur. Anuñçünki ol yazı bir uğrada yapar yavşanı biter, geyik (99/B,8) anı yir, ḥüb misk olur. Cem^{ı̄} kûylarınũ ve vilâyetlerinũ ḥalkı bir uğrada (99/B,9) oğlan ve uşağı var. ‘Avrât ol yazıda nâfe cem^{ı̄} kılurlar. Ve seped (99/B,10) leriyle şehre götürürler. Ve ırak şehirlerde yimiş nice sepedlerle şatulursa (99/B,11) bunda misk ile şatulur. Ve gümüş ve demir alurlar ve renkli taşlar. Beğâyet (99/B,12) ağır bahâlu kumaşlar altundan ibrişümden ve kaplan derilerinden şatarlar. (99/B,13) Ve cem^{ı̄} dünyâda olmaz bunların dişilerinden gökçek. Şöyle nâzik (99/B,14) olurlar ki et içinde eliñe beñzer. Ve cem^{ı̄} beğâyet aq ve qara gözlü olurlar. (99/B,15) Uzun boylular ve uzun saçlular birbirine uğralar bâzırgâna şatarlar.(100/A,1)

Bıhdır. Bu daḥı mu^{ı̄} azzam şehrdür. Bir tağ üzerine vâkı^{ı̄} olmuş. Ve bārūsı (100/A,2) ve burcı nihâyet muḥkemdür ve bir qapusı var. Vilâyeti ve bâğı ve bâğçesi ve kûyları (100/A,3) çokdur. Ve bunun tağında sünbül-i Hindî biter. Ve mişelerinde misk (100/A,4) geyigi çokdur. Sünbül otları yir. Ve bu geyikler qalun geyikler şüretinde (100/A,5) dür. Ammâ iki dişi çıkmış ağızdan fıl dişi gibi ve göbeginde misk bir denk (100/A,6) gibi olur. Pes taşlara ve ağaçlara sürünür. Pes ol iqlimũ ḥalkı gezerler (100/A,7) düşürürler ve nâfelere taldururlar. Ve bu iqlimde bir dürlü şıçân olur ki (100/A,8) bunun daḥı göbeginde misk olur. Bunun miski geyik miskinden (100/A,9) kıymetlü olur. Bunun tağında râvend-çini biter beğâyet ḥübdür. Ve cem^{ı̄} (100/A,10) ‘âleme gider. Ve bu tağda bir kuyı vardur derin. Şu âvâzı gelür (100/A,11) dibinden. Ve hıç kimesne bunun qa^{ı̄} rın bilmez.

Yaqınında bir göl var aña Mer (100/A,12) vãn göl dirler. Ve çok ırmaqlar bu göle dökülür. Ve bir tarâfında bir tağ (100/A,13) var ki dal şüreti gibidür, Hind tağlarına muttaşıldur.

Ve bir tarâfında bir yir var ki (100/A,14) aña Yehüca dirler. Ve anda bir qaşır var ki hıç tarâfında qapusı yoqdur. Ve her (100/A,15) kimse bu qaşırın yaqınına gele şol qadar yürür ki şadlıq ḥâşıl olur. (100/B,1) Ol kişiye nihâyet yoq. Ve kimesne sebebini bilmez.

Hamur açmış kişinin (100/B,2) mevcinden ziyāde olur. Ve her kimesne ol çartağa çıkar. Çünkü içine (100/B,3) bakar kendüni güle güle içine atar. Hiç haber bilinmez.

Arz-ı El Zār. Ve bu dağı (100/B,4) giñ vilāyetdür. Şehrleri çok ve küyları çok ve yiri beğāyet yeşil (100/B,5) ve gökçek, hevāsı hūb ırmaqları bol çeşmeleri bi-ḥadd ve bāğı (100/B,6) ve bāğçesi binihāyet. Haşşa zeytūn ağacı ki tağ ve taş zeytūn (100/B,7) ağacıdur. Ve bu iklīimde ‘ulemā ve fuḫahā çok olur. Bu iklīmle Rūs (100/B,8) iklīm ortasında bir tağ var.

Ancak Arz-ı Felūniye bu dağı beğāyet (100/B,9) mu‘azzam iklīimdür. Şehrleri ve küyları ve kaşabaları çok ve tağ ve mişe (100/B,10) si yokdur. Açık düz yirdedir. Ammā ulu ırmaqları bu vilāyetde çokdur.

Ulu şehir (100/B,11) lerinden birisi Terva‘a’dur. Ve bu mu‘azzam şehrdür. Ucuzluk ni‘met çok ve her (100/B,12) ni‘met ucuz olur. Ve yakınında bir yir var ki anda revāndurlar. Ve bir günlük (100/B,13) yol ini ve uzunudur. Ve cemi‘isi bāğlar ve bāğçeler ve yimiş ağaçlarıdur. (100/B,14) Ki hiç ortada açık yir yokdur. Şol kadar fundık ve kestāne olur ki (100/B,15) dirler hiç memleketde ol leṭāfetde ve koğuda gayr olmaz. Bir ulu (101/A,1) ırmağ geçer yanından ki aña Kerā ırmağı dirler. Ve yakınında bir tağ var ki aña (101/A,2) Gereği dirler. Yılda bir kez ol iklīm halkı ol mevzu‘da (101/A,3) cem‘ olurlar. Ve bir bāzār turur maḫāmda ki üç günlük yol (101/A,4) uzun olur. Ve cemi‘iyi eṭrāf-ı ‘ālemde aña ol mevsimde kumaşlar (101/A,5) ve turfa nesnelere getirürler ki hiç yirde olmaz.

Arz-ı Fergān bu bir yirdür. (101/A,6) Çin iklīmiyle Şebt iklīminün ortasında vaqı‘ olmuş. Cenūbdan (101/A,7) baḫr-i muḫīte ulaşmış. Ulu şehirlerinden birisi Nāhvān ve bu mu‘azzam (101/B,8) şehrdür. Aḫir cihet maşriḫda bir ulu ırmağ yanına vāqı‘ olmuş ḡalaba (101/A,9) lıḡı vaşfa gelmez. Ve envā‘ tavāif bu iklīimde cem‘ olmuşlar. Bāzārları (101/A,10) beğāyet ma‘mūr ve bāğları ve bāğçeleri çok ve yimişleri ve ni‘meti vāfir. (101/A,11) Ve çevresinde on günlük otlakları ve çayırları var. Eṭrāfinda (101/A,12) Eṭrāk bir kara ev içinde otururlar. Ve tavarı ve meyvesi çokdur. Ve bu şehirde

(101/A,13) hergiz terāziyle et ʔartulmaz. Ve bir ʔoyun bir dirhem gümüŝedür. Ve bu şehre (101/A,14) baʔzı ʔalk Cāblaḳā dirler. Ve şehrde alāt-ı ʔini dizerler ki hiç (101/A,15) vilāyetde böyle ucuz olmaz.

Arz-ı ʔin. Bu muʔazzam uzun inlü memleket (101/B,1) dür. Uzunı maŝrıḳdan maḡribe degin iki yıllıḳ yoldan artuḳdur. İni ʔin (101/B,2) deñizinden tā zulumāt deñizine degin ve cenūbdan yañası Yācūc ve Mācūcʔa (101/B,3) degindür. Ve eyitmiŝler ki ini uzunından artuḳdur. Ve bu memleketde üç yüz (101/B,4) pāre muʔazzam ŝehr var. ʔaŝabalardan ḡayrı ve kūylarınuñ nihāyeti yoḳdur. (101/B,5) Ve bunuñ deñizinde bī-hadd cezīreler var. Cemʔiyisi maʔmūr ve ʔalāyıḳdan. (101/B,6) Ve bu iḳlīmde altun maʔden var. Ve Hirevī tāriḳinde getürmiŝler. Bu cezīre (101/B,7) nuñ on iki ʔapusu var. Ve bu ʔapular oldur ki bir ʔaḡ gelmiŝ deñiz iḳine (101/B,8) girmiŝ. Ve on iki yirde yolu var ki her yolunda bir iḳlīme gider. Ve ʔaçan (101/B,9) ki ol yollardan kimi gire ʔatlu deñize irüŝür. Beḡāyet ḡüb (101/B,10) ve selāmetlü ʔin iḳlīmine girmiŝ olur. Ve ʔanḳı ŝehr dirlerse gider. (101/B,11) Cemʔiyi ehl-i dūnyāda ʔin ʔalkınuñ siyāset ve zābt ve ḡisābi (101/B,12) artuḳdur. Ve beḡāyet ʔadli cārīdür. Bu iḳlīmde kimse kimseye (101/B,13) zūlm idemez. Ve ʔalkı her sanʔatda māhir üŝtād olur. Ve naḳḳāŝ (101/B,14) lıḳda naḳirleri olmaz. Ve bir kiŝi bir günde ŝol ʔadar naḳŝ ider (101/B,15) ki ırāḳ memleketde bir ayda iŝlenmez. Köyler ve ʔaŝaba olur ve baŝları (102/A,1) büyük ve dürlü dürlü dīnler ʔatarlar ve mezhebler var. Bu iḳlīmde baʔzılar (102/A,2) butperest ve baʔzılar oda ʔaparlar ve baʔzı kevākibe ʔaparlar. Ve yegrek (102/A,3) yüziñ bunlaruñ ʔatında gergedān boynuzıdur. Anuñçünki ʔaçan ki (102/A,4) üzerine güneŝ ʔoḳunsa dürlü dürlü ŝüretler görünür boynuzda. (102/A,5) ʔıymetlü olur ki kemterin dört biñ altuna ŝatarlar. Ve bu iḳlīmüñ (102/A,6) aŝrasına ŝinuʔŝ-ŝin bu memleket deryā-yı muzluma irüŝür. (102/A,7) Andan aŝra ʔimāret yoḳdur.

Ulu şehrlerinden biri Yesilʔdür. Ve bir rivāyetde (102/A,8) Cāblaḳā budur. Ve bu şehrde bāzırgān irişmez. Anuñçünki yollarında (102/A,9) envāʔi mülk-i muḡtelife var. Ammā beḡāyet muʔazzam şehrdür. Eydürler ki (102/A,10) Mıŝırdan ziyādedür. Kerrātla ve bu

şehrde beg olan kişünün tā yüz (102/A,11) avrāt olmayınca ki cem'isi aşlzāde ola ve biñ fīl olmayınca (102/A,12) musellāh-ı alāt ħarble aña beg dimezler. Ve ne kadar oğlı ki olsa (102/A,13) pādişāhın ƙanğısı ki begāyet pādişāha beñzer ola cem'iyi evşāfla (102/A,14) anı beg eylerler.

Ĥātķū'dur ve bu Ćin memleketinün begāyet büyük şehridür. (102/A,15) Şimdiki ĥâlde bu şehre Cānbālık dirler. Ve bunuñ yanında bir ulu ırmağ (102/B,1) ağar. Dicle'den büyükdür. Ve bu şehrede envā' Türk'den ümmetler var ki nihāyetini (102/B,2) Allah bilür. Ve bu şehrin pādişāhından ulu ĥān Ĥıřāy'da ve cem'î (102/B,3) şarğ memleketinde yoğdur. Ve her birisi bî-ħaddur ve fīlleri çoğdur ve yarağı (102/B,4) begāyet ĥübdur ve 'ādıldür. Bir tarāf deñize yağındur. Pes deñizden (102/B,5) ve ħurudan ne kadar nesnelere ki Ĥıřāy memleketinde var bu şehre getirürler. (102/B,6) Ve cem'isi bunda şatulur. Ve begāyet bāzārları 'azımdür ve 'imāretleri bî (102/B,7) ĥaddur. Ve her ni'met ucuz olur. Ve memleketde altun ve gümüşle kimse (102/B,8) mu'āmele ħılmazlar. Belki kāğıddan degirmi degirmi kesmişler. Ve pādişāhı (102/B,9) nişānuñ üzerine urmuşlar aña cāv dirler. Anuñla mu'āmele ħılurlar. (102/B,10) Ve şol kadar tavāif ve zarāif bu şehrden olur ki cem'î 'āleme tuħfe (102/B,11) gider. Begāyet ucuz olur. Ve birinç ve meziz ve mığla ve şeker ħamışı şol kadar (102/B,12) çoğdur nihāyet yoğdur.

Ĥānker bu dağı mu'azzam ve nāmdār şehrdür. (102/B,13) Ĥıřāy'da Ĥānķū'ya beñzer Ćin'de ve Ġaleb'den bu şehrede her yimişden (102/B,14) ki Ĥıřāy memleketinde bulunur. Ve bu dağı deñiz kenārında vāķi' olmış. (102/B,15) Ve mağşad-ı tüccārdan cem'iyi bilāddan ĥalkı eyü ĥuylü, ve ĥātūnları (103/A,1) begāyet güzel ve ĥüb olurlar. Ve her evde ne kadar adamı varsa (103/A,2) erden ve 'avrātdan ve oğlan ve kızdandan ve karavaşandan cem'isinün (103/A,3) şüretün ħapusunda nağş eylemişler ki içerükde anuñ dağı şüretin (103/A,4) yazarlar. Ve bu şehrin vilāyet ve kūyları ma'mūr şehri muttaşıldur. Şanasın (103/A,5) cem'isi bir şehrdür. Bunuñ ve vilāyetinde envā'yi ġarīb şekil cānvarlar (103/A,6) çoğdur. Gergedān ve fīl ve zürāfa. Ve bir tarāf mişedür ki iki

aylık (103/A,7) yoldur. Cem'isi şandal ve kâfūr ve hayrân ıssı otlar ve ağaçlar ve gice (103/A,8) ve gündüz berâberdür. Anuñçünki haṭṭı istvānuñ altında vāqı' olmuş. (103/A,9) Ve güneş ve yaz ve kış bir tarîk üzerine geçer.

Bâhzer. Bu daḥı begâyet (103/A,10) mu'azzam şehrdür. Ve bu üç şehir ki Hânkū ve Hânkuvār ve Bâhzar (103/A,11) birbirine muttaşıldur. Bâzârları ve hammâmları ve evleri ve sarâyları (103/A,12) ve kilisâları ve 'imâretleri begâyet mu'azzamdur. Ve bu memleket Çîn (103/A,13) daḥı mısır bigi ṭabaḳâtdur. Ve her nev' yimişden bu şehirde çokdur. (103/A,14) Meger üzüm ve incir ki memleket-i Çîn ve Hıṭây'da olmaz. Ve Hindistân (103/A,15) daḥı olmaz. Ve bu şehirde bir dürlü ağaç var ki aña Şîr-berkî dirler. Bir yimiş (103/B,1) biter. Uzunı dört qarışdur. Hıyâr resmine ve taşrası kızıldur. Ve (103/B,2) içinde çekirdegi var, odda büryân eylerler. Kestâne (103/B,3) gibi yirler. Ğâyetde lezzetlüdür. Ve emrūd ve mevîz ṭaddan ṭutar. Ve bir dürlü (103/B,4) ağaç daḥı var bu memleketde ki aña 'atâr dirler. Qoz ağacı gibidür. (103/B,5) Ve yimişi muḳle beñzer. Ve sirkeyle turşı qurular ve zeytün gibi (103/B,6) olur. Ve bu Bağbüğün taḥtıdur ki Çîn iqlîminüñ pâdişâhdur. Buğūr (103/B,7) buñların dilince pâdişâhlar pâdişâhı demek olur. Ve hiç memleketde (103/B,8) bu pâdişâhdan ulu ve heybetlü ḥarblu pâdişâh yoḳdur.

Hamedân. (103/B,9) Bu daḥı mu'azzam şehrdür ki ortasında bir mu'azzam ırmaḳ aḳar. Aña daḥı (103/B,10) Hamedân dirler. Begâyet gökçek ârâste ma'mür şehrdür. Ve qaşırları (103/B,11) ve evleri yüce ve güzel. Ve ni'met ucuz olur, yimişi vâfirdür. (103/B,12) Ve ḥalkı begâyet bay ve mütene'imdür. Ve bu daḥı Çîn taḥṭlarından birisidür. (103/B,13)

Kâşgar. Bu daḥı ulu nâmdâr şehrdür. Bir kiçirek ırmaḳ üzerine vāqı' (103/B,14) olmuş ki şimâlınden gelür bir ṭağdan ki aña Kâşgar dirler. Ve bu ṭağda (103/B,15) altun ve gümüş ma'den var. Ve bu ṭağun ma'âdenden berk ma'den hiç (104/A,1) yirde yoḳdur. Ve bu şehrüñ ḥalkı begâyet zeyrek ve 'âḳıl. Ammâ ṭammâ' ve zâlim (104/A,2) olurlar. Ve ni'met vâfirdür ve yimişleri çokdur ve 'imâretleri 'âlidür.

Ammā bu (104/A,3) Cıbgūn gāyetde ulu mu‘azzam nāmdār şehrdür. Bağları ve bostānları (104/A,4) ve köşkleri ve ‘imāretleri ve teferrücgāhları çokdur. Ve etrāfında (104/A,5) misk geyigi ve zebād çetüki çokdur. Ve bu bir cānvardur çetük şüretinde ki (104/A,6) kiçirek kıltuğundan ve bu dende zebād hāşıl olur. Ve bu şehirde Çīn iklīminüñ (104/A,7) ‘acāyibleri cem‘ olmuş. Ve halkı envā‘ mezheb ve dürlü dürlü dīn (104/A,8) ler ve şüretler üzerinedür.

Aşķırkā. Bu daħı mu‘azzam şehrdür. Hamedān (104/A,9) ırmağı üzerine vākī‘ olmuş. Ve halkı ekşer pādīşāhzādelerdür ve ulu (104/A,10) lar şāhib-i menşūblardur. Ekşer memleket Hıttay’da olan ulu kişiler bu (104/A,11) şehrden kıpar. Ve cem‘īyi memleket-i Çīn’üñ māl ve hāşıl bunda cem‘ (104/A,12) olur. Ve bārūsı ve bu daħı begāyet muhkemdür ve yücedür ve hāndaķı derin. Ve (104/A,13) Hamedān şuyı hāndaķına girür ve şehri tolanur ve yine ırmağa dökülür. (104/A,14) Ve bir tarāfdā deñiz vākī‘ olmuş. Ve bunüñ halkı ölülerini deñize bırağurlar, (104/A,15) gömmezler. Memleketlerinde sünbül yokdur.

Atrā-i Yemen bu daħı büyük mu‘azzam (104/B,1) şehrdür. Ve bir göl kenārında vākī‘ olmuş. Ki ol gölüñ ziyī bilinmez ve şuyı (104/B,2) bulanık olur, şāfi olmaz. Ve bu gölde bir dürlü balık var ki boynuzı (104/B,3) öküz boynuzuna beñzer. Ve yanında ħoros ibigi gibi ibigi var. Kıvveti ve şöreti (104/B,4) şol kıadar ziyāde ider ki olmaz birisi yüz saķanķūr balığınca fāyda (104/B,5) ider.

Etrāf-ı ‘Ummān. Bu daħı ulu şehrdür. Deñiz kenārında vākī‘ olmuş. Bu (104/B,6) şehrüñ kırşusunda Sanāsanā adası vākī‘ olmuş. Ve bu bir adadır ki (104/B,7) envā‘ī issı otlar ve şandal ve kāfūr ve ‘ūd ve baķķam ağaçları çokdur. (104/B,8) Ve ekşer bāzergānlar bu ādaya gelürler mu‘āmele kılırlar. Vakit vakit (104/B,9) bu adanüñ ortasından bir od kıķar. Ve çok odlar ve ağaçlar yaķar. Kimse bilmez (104/B,10) ki nereden gelürler ve neden hāşıl olur.

Tūhā bu daħı mu‘azzam şehrdür. (104/B,11) Gülhī ırmağınüñ kenārında düşmüş. Ve envā‘yi kımaşlar ibrişimden lābkī (104/B,12) ve zeytūni-i Hıttay gibi bu şehirde tıķunur.

Ve ibrişimin bu ırmağ şuyı (104/B,13) birle yurlar. Ayruğ şu ol tarāfa virmez. Hıṭay memleketinüñ gazeli (104/B,14) ve kumaşı meşhürdur.

Sūse. Bu daḥı beğāyet mu‘azzam şehrdür. Ve ḥalkı (104/B,15) şehrinde tā bu şehre degin ne kadar ki şehir beyān itdük cem‘isin Ferīdün (105/A,1) oğlu Tūr yapmışdur. Ve bu şehirde misk şıçān çok olur. Şuña degin ki (105/A,2) evleri birbirine şatarlar. Oñarlar ki içinde bunca mevzuda şıçān diler ki (105/A,3) var. Şol kadar Çini ālātların dizerler ki deñizden ve kurudan cem‘iyi (105/A,4) ‘āleme gider. Şöyle ucuzdur ki ırak şehirde sakısı ol kadar ucuz (105/A,5) degüldür.

Aykürā. Bu daḥı mu‘azzam şehrdür. Avā’ilde bir kaç pāre şehrmış. (105/A,6) Keşret ḥālāyık ve ‘imāretten bir şehir olmuş. Burc bārüsü yokdur. Ve bağı (105/A,7) ve bağçesi muttasıldur. Ve şuları bī-ḥadd ve deñizden ırakdur. Ve bundan (105/A,8) tā deñize degin üç aylık yoldur. Ve envā‘i Etrāk bu şehirde cem‘ (105/A,9) olmuşlar. Ve şehriñ bir tarāfinda satın alınan nesne bir tarāfinda ıssı (105/A,10) eyler. Ve evvel şehir ki Çin ikliminde yapuldı budur. Eşah rivāyetde budur ki (105/A,11) Cemşid yaptı. Anıñçünki ortasında bir beyt-ül mār var, Cemşid adı (105/A,12) üzerine yazulmuşdur. Ve bundan aşra şarkdan yana ırak şehir yokdur, tā (105/A,13) muḥit deñizine irişince. Ve çün mağribden maşriğa muḥitden baḥr-ı muḥite (105/A,14) degin şehirler ki beyān etdik.

Bes bundan soñra bu cenūbdan beyān ide (105/A,15) Ve inşāllahu teālā ve cenūb memleket kuralarıdır. İbtidāsı mağribden (105/B,1) maşriqadır.

Ol Ğarb-ı Akşā’da deryā-yı muzlim-i muḥit yakınında Arz-ı (105/B,2) Mağrāra’dur. Ve bu vāsi‘ memleketdür. Tağı ve yazısı ve ırmaqları ve ma‘denleri (105/B,3) çok ulu şehirlerinden birisi Uleyl’dür ve bu mu‘azzam şehrdür. Deñiz kenārında (105/B,4) vāki‘ olmuş ve deñize girmiş ve üç tarāf deñizdür ve bir tarāf kurudur. (105/B,5) Ve bu şehir yanında bir mu‘azzam tuzlak var ki cem‘iyi kurālar vilāyetine tuz (105/B,6) bundan gider. Ve deryā-yı muḥit içindeki adalar ḥalkına daḥı tuz (105/B,7) bundan gider. Ve onlarıñ mu‘āmelesi şöyledür ki ol adalarda olan (105/B,8) nesnelere altın toprağı gibi ve gümüş gibi ve kāfür ve şandal (105/B,9) ve ıssı ot gibi götürüler ve bir depe ki

yıǵarlar. Pes bu Şehr hılkı dağı (105/B,10) tuz berāberine yıǵarlar. Gelürler eger rāzı olurlarsa olurlar ve eger rāzı (105/B,11) olmazlarsa qorlar giderler. Pes bu Şehr hılkı tuzı artururlar tā onlar (105/B,12) rāzı olunca pes hemān ki tuzı onlar getüre. Bunlar dağı qumaŐı (105/B,13) getirürler.

Nıli. Bu dağı mu‘azzam Őehrdür. Nıl ırmađuñ kenārında (105/B,14) dūŐmiŐ. Ve Nıl Cibāl-i Qamer’den munfaŐıl olıcaq iki bađŐ olur ki ŐülüŐāndur. (105/B,15)

BÖLÜM 4: DİZİN

4.1 AÇIKLAMA

1. Metnin söz varlığı genel sözlük, kişi adları sözlüğü, yer adları sözlüğü olarak üç ayrı sözlük olarak toplanmıştır.
2. Metnin söz varlığı transkripsiyonlu olarak alfabetik sıra ile verilmiştir.
3. Metindeki aynı kelimelerin farklı imlası standartlaştırılarak tek imlayla dizine konmuştur.
4. Dizinde madde başlarının veya alt maddelerin yanında parantez içi verilen bilgiler kelimelerin hangi sayfanın hangi yüzünde ve kaçınıcı satırda geçtiğini göstermektedir.
5. Madde başı kelimeler metinde tek başına kullanılıyorsa anlamı verilmiş, tek başına değil de kelime grubu olarak yer almışsa bu grup alt başlık olarak gösterilmiş ve sözlük anlamı verilmiştir.
6. Metinde geçen kelimelerin sadece metindeki anlamları verilmiş, metindeki anlamlarının dışında anlamlarına yer verilmemiştir.
7. Madde başı kelimeler yabancı asıllı kelimeler ise parantez içinde hangi dile olduğu gösterilmiş, Türkçe asıllı kelimeler ise belirtilmemiştir.
8. Madde başı kelimeler metinde aldıkları ekler alt başlık olarak gösterilmiştir. Ayrıca bu ekler fiillere gelmişse ekten önce (-), isimlere gelmişse ekten önce (+) imi kullanılmıştır.

4.2. Dizin-Sözlük

4.2.1. Genel Dizin-Sözlük

Sıra: a b c ç d e f g h ı i j k l m n
o ö p r s t u ü v y z

-A-

Abād: Far. Bayındır.
a. (85/b5), (93/b5)

ābādān: Far. Şen, mamur, bayındır, zengin
a. (83/b11), (83/b12), (90/b12), (92/b6), (98/a13)
a.+dur (85/a8)

‘abā: Ar. Yünün dövülmesiyle yapılan kalın ve kaba kumaş
a. (97/a3)

ābdār: Far.
a. ol-: Sulu, taze olmak
a. -ur (97/b6)

āb: Ar. Su
ā.-ı revānlu: Akarsulu
a. (75/a13)

‘ābid: Ar. İbadet eden, tapınan
a. (97/b15)

‘acā’ib: Ar. Sağduyuya, göreneğe, olağana aykırı, garip, tuhaf, yadırganan, yabansı
a. (98/a1), (86/b13)
a.+indendür (84/b10)
a.+leri (104/a8)

acı: Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu, tatlı karşıtı
a.+dur (72/a8), (95/b6), (87/b6)

‘aciz: Ar.
a. ol-: Gücü bir işe yetmez olanın duruma gelmek, güçsüz olmak
a. ol-dı (80/b10)

aç-: Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek
a.-miş (100/b2)
a.-arlar (84/a10)

açık: Açılmış, kapalı olmayan, kapalı karşıtı
a. (100/b11), (100/b15), (71/b9), (98/b13)

açıl-: Açma işine konu olmak
a.-ur (72/b13)
a.-maz (71/b8)

ad: Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim, nam
a.+ı (78/b3),(105/a12)
a.+ına (82/b7),(83/b12), (92/b8), (98/b11)
a. ko-: adlandırmak
a.-dı (81/a3)
a.-ydı (76/a13)

ada: Deniz veya göl suları ile çevrilmiş küçük kara parçası, cezire
a.+dur (104/b7)
a.+lar (105/b7)
a.+larda (105/b8)
a.+nun (104/b10)
a.+sı (104/b7)
a.+ya (104/b9)

adam: Ar. 1. İnsan. 2. Erkek kişi, kadın karşıtı

- a. (74/b4), (75/a6), (78/a10), (78/b9), (83/b15), (87/a8), (95/b13), (97/a11)
a.+ı (103/a2)
- ‘**âdet**: Ar. Topluluk içinde eskiden beri uyulan kural, töre.
a. (78/b5)
- ‘**âdil**: Ar. Adaletle iş gören, adaletten, doğruluktan ayrılmayan, hakkı yerine getiren, adaletli
a.+dür (102/b5)
- ‘**adl**: Ar. Doğruluk
a. (101/b13)
- âferîde**: Far.
Yaratılmış,mahluk,yaratık
a. (76/b6), (86/b15)
- ağ-**: Yükselmek,uçmak
a-dı (73/a3)
- ağaç**: Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki
a. (72/b3), (83/a11), (90/a14),(103/b1), (103/b5), (97/a11)
a.+dan (75/b1)
a.+ı(97/a11),(100/b7),(103/b5), (72/a5),(72/a5), (88/b3), (89/a13), (89/a4),(90/a14), (93/b5) (94/a3), (97/a10)
a.+ıdur (100/b8), (74/a12), (75/b10), (92/b14)
a.+ılardur (85/b8)
a.+ını (82/b11)
a.+ınuñ (89/a3)
a.+lar (103/a8), (83/a12),(104/b10)
a.+lara (100/a7)
a.+ları (83/a10), (85/a2),(104/b8), (72/b5), (88/a10)
- a.+larıdur (100/b14), (94/b12)
a.+larun (82/b11)
- ağır**: Tartıda çok çeken, hafif karşıtı
a. (99/b13)
a.+ınca (71/a6)
- ağız**: Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ
a.+ından (97/a12),(100/a6)
- ağulu**: Zehirli
a. (77/B,6)
- ağcâr**: Ar.
a.-ı nefîse-i Firûze: Bir çeşit değerli taş
a.+ı (93/b14)
- ‘**ahd**: Ar.
a. eyle-: Söz vermek
a.-düm (82/a1)
- âhir**: Ar. Sonra, en sonra, sonunda
a. (101/a9), (94/a6)
- ağmer**: Ar. Kırmızı, kızıl
a. (76/b15)
- ağsen**: Ar. Çok güzel, en güzel.
a. (81/b9), (90/b9)
- ağvâl**: Ar. Durumlar, hâller, vaziyetler
a.+i (85/b9)
- ağ**: Kar, süt vb.nin rengi, beyaz,kara ve siyah karşıtı
a. (99/b15)
- ağ-**: Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek

- a.-ar (102/b2), (103/b10), (71/b13), (71/b9),(75/a14),(76/a4), (77/a12),(77/b14), (79/b6),(83/b13),(85/a1),(87/b7), (90/b6)(90/, (91/a9), (93/a5), (93/b2)
a.-ardı (71/a9)
a.-maya (96/b8)
- aķarsu:** Yeryüzünde, yer altında belirli bir yatak içinde, eğim boyunca sürekli veya zaman zaman akan su.
a.+ları (98/b9)
- aķçe:** 1. Küçük gümüş para. 2. Her tür madenî para, akça.
a. (92/a10), (92/a10), (92/a12)
a.+ye (76/b9), (76/b9)
a.+yle (92/a13)
- ‘ākıl:** Ar. Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us
a. (104/a2)
- ‘aķreb:** Ar. Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek
a. (74/b14), (75/a2), (75/a6), (75/a7), (75/a8)
a.+ler (77/a14)
- al-:** Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak
a. (92/a11)
a.-dı (78/b14)
a.-dılar (82/b3)
a.-dım (76/b9)
a.-maz (87/a1)
a.-mazlar (92/b7)
a.-miş (88/a1), (92/a13)
a.-mişlar (71/a4), (79/b11), (82/b6), (83/a8), (91/b4)
a.-sa (77/b7)
- a.-ursa (80/a7)
a.-urlar (84/a12), (99/b12)
- ālāt:** Ar. Vasıtalar, aygıtlar
a.+ların (105/a4), (101/a15)
- ‘ālem:** Ar. Ortam, çevre
a.+dür (88/b3)
- ālet:** Ar. Bir el işini veya mekanik bir işi gerçekleştirmek için özel olarak yapılmış nesne
a.+i (99/a12)
- ‘Alevī:** Ar. Hz. Ali'ye bağlı olan kimse
a.+lerdür (82/a7)
- ‘ālī:** Ar. Yüce, yüksek
a. (85/b2), (97/a6)
a.+nün (82/a11)
a.+dür (104/a3)
- Allah:** Ar. Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Tanrı.
a. (102/b3), (77/b15), (86/a3)
a.+dan (94/b10)
a. (94/b4)
- alma:** Gülgillerden, çiçekleri pembe veya beyaz bir ağaç, elma
a. (76/b9)
- almaķ:** Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak işi
a. (91/a14), (91/a2), (93/a14)
- alt:** Bir şeyin yere bakan yanı, zir, üst karşıtı
a.+1 (73/a13),
a.+ında (74/a14), (92/a7), (96/a13),(103/a9)
a.+ından (96/a13)
- altı:** Beşten sonra gelen sayının adı
a. (74/a6), (76/b5), (79/b15), (79/b6), (80/a4), (82/a9), (96/a9)

- a.+sı (92/b1)
a.+sını (76/b9)
- altun:** Atom sayısı 79, atom ağırlığı 196,9 olan, 1064 °C'de eriyen, kolay işlenen, yüksek değerli, paslanmaz element, zer
a. (101/b7), (102/b8), (104/a1), (105/b9), (71/a6), (79/a14), (93/b13), (99/a4)
a.+a (102/a6), (71/a3)
a.+dan (99/b13)
- ammā:** Ar. Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz, amma, lakin
a. (104/a3), (85/b13), (86/a8), (94/b14), a. (100/a6), (100/b11), (102/a10), (104/a2), (72/a3), (72/a6), (72/b3), (74/a13), (74/a3), (74/b10), (74/b3), (74/b6), (75/a12), (75/b10), (75/b15), (75/b4), (76/a11), (78/a13), (78/b1), (80/a4), (81/a6), (82/a5), (82/b14), (84/b9), (86/b5), (87/b6), (88/b1), (88/b4), (89/a15), (90/b10), (90/b8), (91/a3), (91/b14), (91/b9), (92/a7), (92/b6), (94/a14), (94/a8), (95/b1), (95/b3), (96/a1), (96/a8), (97/b15), (97/b8), (97/b9), (98/a11), (98/b13), (99/a1), (99/a5), (99/a6)
- 'amūd:** Ar. Direk, sütun
a. (71/a2)
- aña:** Üçüncü çokluk şahıs zamirinin datif hali
a. (100/a12), (100/a15), (101/a2), (101/a2), (101/a5), (102/a13), (102/b10), (103/b1), (103/b10), (103/b15), (103/b5), (72/b14), (73/a10), (73/a11), (73/a14), (73/a5), (73/b1), (74/a13), (74/b2), (75/b12), (75/b5), (82/a3), (83/b3), (85/b15), (85/b9), (86/a10), (86/a15), (86/a7), (86/b2), (88/a14), (90/a1), (90/a6), (92/a14), (92/b8), (93/a2), (93/a5), (93/b1), (94/b4), (95/b10), (96/b4), (97/a11), (97/a2), (98/a5), (98/a7), (98/b11)
- ana:** Anne, valide
a.+ñ (79/a3)
- ancağ:** "Yalnızca" anlamında, sınırlama bildiren bir söz
a. (100/b9)
- anda:** Üçüncü teklik şahıs zamirinin lokatif hali
a. (100/a15), (100/b13), (97/b5), (71/a14), (71/a2), (72/b1), (73/b1), (73/b11), (73/b3), (74/a1), (74/a2), (74/a5), (74/a9), (74/b9), (75/a6), (75/b12), (75/b13), (77/a4), (77/b2), (79/a5), (80/b12), (81/b15), (83/a12), (84/b5), (84/b6), (86/b11), (86/b7), (87/b13), (89/a11), (89/a3), (94/b9), (95/b11), (96/b7)
a.+dur (73/b1)
- andan:** Üçüncü teklik şahıs zamirinin ablatif hali
a. (102/a8), (71/a7), (72/a11), (73/a11), (73/a3), (76/a6), (77/a5), (77/b7), (80/b2), (83/a4), (84/a8), (85/b9), (89/a8)
- anı:** Üçüncü teklik şahıs zamirinin akkuzatif hali
a. (102/a15), (71/a14), (71/a6), (73/b2), (75/b14), (78/a10), (84/a15), (84/a9), (85/b10),

- (78/A,11) (88/a12), (90/a7), (99/b9)
- anlaruñ:** Üçüncü çokluk şahıs zamirinin genitif hali
a. (80/b5)
- anuñ:** Üçüncü teklik şahıs zamirinin genitif hali
a. (103/a4), (73/a11), (73/b15), (73/b3), (75/a11), (76/b5), (78/a5), (80/a13), (82/b8), (84/a1), (84/a8), (86/a5), (94/b9), (96/a12), (98/b11)
a.+la (102/b10)
- anuñçün:** Onun için
a. (71/a5), (71/b8), (81/a10), (81/a15), (79/b1), (94/b14)
a.+ki (103/a9), (102/a4), (102/a9), (72/a12), (88/b10), (90/a14), (105/a12)
- anuñla:** Onun ile
a. (78/a8)
- ara:** aralık, boşluk, mesafe
a. (85/b5)
a.+sında (77/a14), (79/a9)
- ārāste:** Far. Bezenmiş, süslenmiş
a. (103/b11), (76/a7), (83/b8), (85/b2)
- ark:** İçinden su akıtmak için toprağı kazarak yapılan açık oluk, arık
a. (92/a14)
- armağan:** Ödül
a. (97/b7),(91/a10)
- arслан:** Etçiller (Carnivora) takımının, kedigiller (Felidae) familyasından, 160 cm kadar boyda, 70 cm kadar ucu püsküllü bir kuyruğı olan, erkekleri yelesi, Asya ve Afrika'da yaşayan bir tür
a. (85/a10)
- arş:** Dokuzuncu gök
a.+ından (71/a6)
- arşun:** Yaklaşık 68 santimetreye eşit olan uzunluk ölçüsü
a. (96/a10)
a.+dur (73/a9), (73/a9), (79/b3)
- art:** Arkada bulunan
a.+da (77/b11)
a.+ında (73/b4)
- art-:** Çoğalmak
a.-maz (95/b7)
a.-urmuşlar (91/a12)
- artuq:** Kalan veya artan bölüm
a. (90/b3), (94/b10)
a.+dur (101/b13), (101/b2), (101/b4), (78/a6)
- artur-:** Artmasını sağlamak, çoğaltmak
a.-urlar (105/b12)
- arz:** Ar. Dünya, toprak
a. (100/b4), (83/b3)
- ‘aşā:** Ar. Bazı ülkelerde, hükümdarların, mareşallerin, din adamlarının güç sembolü olarak törenlerde taşıdıkları bir tür ağaç veya metalden değnek
a.+yla (71/a9)
- āşār:** Ar. Eserler
a. (87/b13)
- aşfār:** Ar. Sarı
a. (76/b15)
- Aşhāb-ı Sebt:** Ar. "Cumartesiciler; yahudi kavmi

- a.+1 (78/a1)
- aşıl-:** Asma işi yapılmak veya asma işine konu olmak
a.-mişdur (78/a7)
- ‘āşi:** Ar. Başkaldırıcı
a.+yi (81/b14)
- aşlāde:** Ar. Soylu
a. (102/a12),
- aşra:** Aşağıda
a. (83/a9), (89/a8), (102/a7), (102/a8), (105/a13)
a.+da (84/b8)
a.+sı (83/b3)
a.+asına (96/a2), (102/a7),
a.+sında (79/b4)
- aş:** Yemek
a.+ını (84/b5)
- aşāga:** Bir şeyin alt bölümü
a.+ya (71/b6)
a.+dan (87/a11)
a.+sından (99/b6)
- ‘āşık:** Ar. Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse
a. (78/b9)
a.+ıydı (86/b10)
- at:** Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan
a. (79/a5), (81/b11), (92/a6), (94/b14), (97/a3)
a.+a (75/a5)
a.+lar (92/a5)
- at-:** Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak
a.-ar (100/b4), (103/b5)
- ata:** Kişinin geçmişte yaşamış olan büyükleri.
a. (79/a4)
a.+sı (91/a3)
a.+sını (92/a10)
- āteşhāne:** Far. Isıtmak, pişirmek için kullanılan yer
a. (85/b10)
- aţlas:** Ar. Yüzü parlak, sık dokunmuş bir tür ipekli kumaş, saten
a.+lar (96/b12)
- atlu:** Ata binmiş kimse, süvari
a. (75/a5), (88/a6), (89/a1)
- avla-:** Bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek
a.-r (81/b8), (87/b4)
- avā’il:** Ar. İlk, önceki, geçmiş
a.+de (71/a14), (75/b5), (77/a9), (78/b2), (86/a11), (88/a15), (90/b9), (93/a3), (93/b9), (94/a10), (96/a8), (96/b2), (97/b12), (97/b9)
a.+e (105/a6)
- āvāz:** Far. Yüksek ses, nara
a. (86/b7)
a.+1 (100/a11)
a.+la (71/b6)
a. it-: Ses çıkarmak
a.-er (77/b5)
- ‘avrāt:** Ar. Karı, eş.
a. (102/a12), (99/b10)
a.+dan (103/a3), (72/a15)
- ‘avrāthıq:** (Ar.+T) İyi ev kadınlığı.
a.+a (78/b10)
- ay:** Yılın on iki bölümünden her biri
a. (95/b5)
a.+da (102/a1)

ayaq: Birtakım şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri
a.+ı (87/b7)
a.+ına (87/b7)
a.+ını (78/b11)

aylık: Bir ay içinde olan
a. (103/a7), (105/a9)

ayrık: Ayrılmış
a. (104/b14)

az: Gerekenden eksik.
a. (82/b6), (87/b4), (90/b7), (92/b15), (94/b14)
a.+dur (72/a5), (78/a13), (78/b2), (86/a10), (90/b6)

azād: Ar. Kurtulmuş, serbest olan
a. (74/B,4)

‘azīm: Ar. Büyük, ulu, iri
a. (86/a5), (87/a3), (92/a1), (92/a9), (94/a11), (94/a8), (95/a1), (96/a8), (98/a8), (99/b3)
a.+dür (102/b7), (85/a8), (95/a13)

‘azīz: Ar. Sevgide üstün tutulan, muazzez.
a. (82/a10)

-B-

bāc: Far.

b. tutmaq: Osmanlı Devleti'nde gümrük vergisi toplamak
b.+a (83/a13)

bādem: Far. Gülgiller familyasından, 4-8 m yükseklikte, pembe ya da beyaz çiçekli, meyveleri tazeiken çağla olarak, olgunken

kuruyemiş olarak yenen, tohumlarından yağ elde edilen, dikensiz ağaçlar
b. (72/a5), (72/b5)

bāg: Büyük bahçe

b. (71/b3), (72/b4), (74/a12), (76/a13), (76/b2), (81/b3), (82/b9), (96/b7)

b.+a (91/a8)

b.+dur (82/b12)

b.+ı (100/a3),

(100/b6), (104/a4), (105/a7),

(72/b8), (74/b12), (76/b14),

(77/a3), (81/a6), (83/b8),

(84/b12), (85/a12), (85/a2),

(85/b13), (85/b6), (86/a10),

(88/a9), (89/b9), (91/a15),

(93/a6), (93/b5), (94/a2),

(96/b5), (97/a1), (97/a15),

(97/b10), (97/b14)anı, (98/73),

(98/a3), (98/a4), (98/b15),

(98/b6), (99/a5)

b.+lar (100/b14), (77/b13),

(79/b7), (79/b9), (84/b8),

(85/b7), (87/a14), (91/b3),

(92/b11), (96/a10), (98/b12)

b.+lara (90/b8)

b.+larda (71/b5)

b.+lardur (85/b8)

b.+ları (101/a11), (78/a4),

(85/a2), (89/b5), (96/a9),

(98/b3), (98/b9)

b.+larına (90/b1), (98/a15)

b.+larında (77/a6)

b.+ludur (72/b12)

bāgāt: Far. Meyve bahçeleri

b. (87/b2)

bāgçe: Far. Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer

b. (71/b3), (76/a13),

(76/b2), (82/b9), (94/b12),

(96/b7)

b.+ler (100/b14), (72/b5),

(79/b7), (84/b8), (85/b7),

(91/b3), (96/a10), (98/b12)

b.+lerdür (77/b13)
b.+leri (101/a11), (78/a4),
(89/b5), (96/a9), (97/a15)
b.+lerine (98/a15)
b.+si (100/a3), (100/b7),
(105/a8), (72/a5), (72/b8),
(74/b12), (76/b14)
(77/a3), (81/a6), (83/b8),
(84/b12), (85/a12), (85/a2),
(85/b14), (85/b6), (86/a10),
(89/b9), (91/a15), (93/a6),
(93/b5), (94/a2), (96/b6),
(97/a1), (97/b10), (97/b14)amı,
(98/73), (98/a3), (98/a5),
(98/b6), (99/a5)
b.+sinüñ (98/b15)
b.+ye (91/a8)

bâğcelü: Far. Bahçesi olan
b. (80/b14), (88/a15), (92/b2)

bağla-: Bağ veya başka bir araçla
tutturmak
b.-miş (79/b6), (93/b3)
b.-mişlar (76/a5),
(79/b14), (83/a3)
b.-yalar (79/a5)

bağlu: Bir bağ ile tutturulmuş olan
b. (80/b14), (88/a15), (92/b2)

bahâ: Far. Kıymet, değer
b.+da (89/b12)
b.+dur (89/a5)

bahâlu: Far.+T Yüksek ederli, pahalı.
b. (89/b8), (99/b13)

bağş: Far. Kısım, parça, cüz
b.+dur (71/b14)
bağş kıl-: Kısımlara, cüzlere
ayırarak
b.-ıcak (90/b8)
b.-miş (90/a2)

bağş ol-: Kısımlara, cüzlere ayrılmak
b.-ur (105/b15), (71/b7),
(75/B8), (79/b9), (90/ b2)

bağ-: Bakışı bir şey üzerine çevirmek
b.-ar (100/b4)

bağān: Bakma eylemini gerçekleştiren
b.(87/a11)

bağırkân: Bakır madeni kaynağı
b.+lara (93/b13)

bâkî: Ar. Sürekli
b.+dür (87/b13), (86/b14)
b. kal-: Sürekli, kalımlı olmak
b.-dı (80/b11)

bağkam: Ar. Kırmızı boya ağacı
b. (104/b8)

bal: Bal arılarının bitki ve çiçeklerden
topladıkları bal özünden yapıp
kovanlarındaki petek gözlerine
doldurdıkları, rengi beyazdan
esmere kadar değişen tatlı,
koyu, sıvı madde
b. (72/b7), (78/a2), (85/a4),
(92/b5), (94/b12), (97/b11),
(99/a6)
b.+ı (78/a1)

balçık: İçinde çeşitli organik maddeler
bulunan, genellikle killi, koyu,
yapışkan çamur, mil
b.+ı (76/b12)
b.+dan (87/a4)
b. (75/a7), (76/b11)

balık: Omurgalılarından suda yaşayan
solungaçla nefes alan ve
yumurtadan üreyen hayvanların
genel adı
b. (104/b3), (77/b2), (81/b8),
(84/a5), (84/a7), (87/b7)
b.+ı (84/a5)
b.+lar (76/b10), (87/b4)
b.+ları (82/b13), (87/b6)

baña: Teklik 1. şahıs zamirinin datif hali

b. (79/a4)

banbūk: Far.Ebegümeçigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisi

b. (93/a11)

bardāk: Su vb. şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap

b.+dur (81/b9)

b.+ından (81/b9)

Bārekellāh u fīk: Ar. Mübarek ola, Allah mübarek etsin!

b. (82/a1)

bārū: Far. Kale duvarı, sur, sığınak, siper

b. (96/a11), (96/a13), (96/a13)

b.+sı (100/a2), (104/a13),

(105/a7), (71/b13), (72/b4),

(74/a15), (74/b10), (84/a2),

(90/a13), (91/a1), (91/b2),

(93/a6), (95/a14), (96/a12),

(97/b8), (98/a14)

b.+sın (96/b3)

bārūlu: Far. Kale duvarı, suru, sığınağı, siperi olan

b. (84/b15),(97/a5)

baş-: Bir şeyi, üzerine kuvvet vererek itmek

b.-salar (75/a8)

baş: İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser

b.+ını (94/b3)

b.+ları (102/a1)

başla-: Bir işe başlamak, hareket etmek

b.-mış (92/a)

bat-: Saplanmak

b.-dı (72/a10)

bātl: Ar. 1. İnançlar bakımından gerçek olmayan. 2. Çürük, temelsiz, asılsız

b. (87/b12)

batır-: Bir şeyin sıvı veya yumuşak bir maddenin içine gömülmesine yol açmak, batmasını sağlamak

b.-ın (78/b11)

bā-vücūd: Ar. Bununla beraber, böyle iken

b. (75/a15)

bay: Parası, malı çok olan, zengin (kimse)

b. (103/b13), (83/b8), (89/b7)

b.+mış (97/b12)

b. ol-: Parası, malı çok olma, zengin olmak

b.-dun (81/b4)

bāzār: Far. Satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer:

b.+larda (71/b12)

b.+ları (101/a10), (102/b7),

(103/a12), (75/a10), (76/a7),

(83/b7), (84/b12), (85/b2),

(88/a10), (88/b5), (89/b5),

(90/b12), (92/b9), (93/a7),

(95/a13), (97/a1), (99/a15)

b.+larına (75/b7)

b.+turur

b. (101/a4)

bāzergān: Far. Bezirgan, tacir

b. (102/a9)

b.+a (100/a1)

- b.+dan (88/a2)
b.+lar (104/b9)
- ba' zı:** Ar. 1. Birtakım, kimi 2.Bazen
b. (101/a15), (102/a3),
(71/a15), (76/a11), (76/a12),
(79/b1), (79/b2), (81/a12),
(82/b1), (84/a15), (87/b12),
(91/b9)
b.+lar (102/a2), (102/a3)
b.+sı (95/a15), (95/a15),
(96/a8), (99/a9), (87/b12)
- bed-ħuy:** Far. Kötü huylu
b.+durlar (95/a1)
- bedi' ü 'acib:** Ar. Eşi benzeri olmayan
b. (86/b13)
- beg:** Âmir, nüfuzlu, ileri gelen, sözü geçen
b. (102/a11), (102/a13),
(102/a15), (96/a2)
b.+i (97/b8)
b.+lerinden (81/a12), (96/a1)
b.+leriydi (80/b5)
b.+liğini (94/b3)
- beğâyet:** Ar. Pek çok, aşırı, son derecede, pek ziyade
b. (100/a10), (100/b5),
(100/b9), (101/a11),
(101/b10), (101/b13),
(102/a10), (102/a14),
(102/a15), (102/b12),
(102/b5), (102/b7), (103/a10),
(103/a13), (103/a2),
(103/b11), (103/b13),
(104/a13), (104/a2),
(104/b15), (72/a8), (72/b3),
(72/b8), (74/a15), (74/a4),
(74/b12), (74/b6), (75/b7),
(77/a1), (77/a3), (77/a4),
(77/a6), (77/a8), (77/b14),
(80/b14), (81/b10), (81/b11),
(82/a14), (82/b14), (83/a1),
(83/b15), (84/a2), (84/a5),
(84/b10), (84/b11), (84/b13),
(84/b7), (85/a5), (85/a6),
(85/a7), (85/b1), (85/b11),
(85/b12), (85/b15), (86/a5),
(86/b2), (86/b7), (86/b9),
(87/a12), (87/a8), (87/b5),
(88/a11), (88/b9), (89/a11),
(90/b10), (91/a10), (91/a15),
(91/a2), (91/b2), (91/b8),
(92/a3), (92/b13), (92/b5),
(93/a14), (93/a5), (93/a9),
(94/b13), (95/a14), (96/a12),
(96/a15), (96/b4), (96/b8),
(96/b8), (97/a14), (97/a2),
(97/a4), (97/a9), (97/b12),
(97/b2), (97/b6), (98/a6),
(98/b6), (99/a3), (99/b12),
(99/b15), (99/b3), (99/b4)
- beg:** Küçük bir toplumun veya küçük bir devletin başkanı
b. eyle-: Bey yapmak
b.-ler (102/a15)
- bekle-:** Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak
b.-rler (84/a9)
- bekleyen:** Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalan, duran
b.+ler (83/a12)
- belâ:** Ar. İçinden çıkılması güç, sakıncalı durum
b. (87/a5)
- belki:** Olabilir ki, muhtemel olarak
b. (102/b9)
- belürsüz:** Belirli olmayan, belgisiz, gayrimuayyen, vuzuhsuz
b. (95/b15)
- ben:** Teklik birinci kişiyi gösteren söz
b. (78/b9)
b.+i (79/a2),(78/b9)

bend: Far. Su biriktirmek için akan suyun önüne yapılan set, bütet
b. (84/b1)
b.+ler (79/b14), (87/b8)

bende: Far. Kul, köle, bağlı
b.+dür (96/a7)

bendergâh: Far. İşlek iskele, liman, şehir
b. (88/b3)
b.+dur (90/b15)

bendlü: (Far.+T) Su biriktirmek için akan suyun önüne yapılan seti, büteti olan
a. (94/b8)

benefşe: Far. Menekşe
b. (71/b3)

Benî ‘Abbas: Ar. Abbasoğulları, Abbasiler
b. (79/a12), (82/a13)

Benî âdem: Ar. Ademoğulları, insanlar
b. (95/b13)

Beni İsrâil: Ar. İsrailoğulları, yahudiler
b. (90/a4)

beñze-: İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak
b.-r (103/b6), (104/b4), (82/a9), (83/b7), (85/a4), (99/b15)

beñzer: Nitelik, görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan, benzeri, müşabih
b. (102/a14), (102/b14)

berâber: Far. Birlikte, bir arada
b.+dür (103/a9), (83/a5)
b.+ine (105/b11)

bereket: Ar. Bolluk, gürlük, ongunluk, feyiz, feyezan
b. (78/a9)
b.+lü (72/b9), (87/b5), (90/a7)

berriyye: Ar. Çöl, kır, sahra
b. (89/a14), (93/a13)
b.+i (78/a4)
b.+dür (82/b3), (83/a9), (89/b1)
b.+ler (88/b10), (95/a2)
b.+nün (81/a11), (82/a4)
b.+si (81/b2)

berk: 1. Sert, katı. 2. Sağlam
b. (104/a1), (86/b15), (99/a2)
b.+dür (96/a12), (98/a15)

berü: -den bu yana
b.+dür (83/b2)

bes: Far. Tamam, bu kadar, kafi
b. (105/a15), (78/b10), (79/a3)

besle-: Yiyecek ve içeceğini sağlamak
b.-di (79/a3), (79/a4)
b.-rmiş (97/b14)anı

beş: Dörtten sonra gelen sayının adı
b. (71/a12), (71/a3), (71/b13), (80/a4), (82/b2), (83/b4), (86/b15), (87/b14), (88/a6), (92/a13), (92/a9), (98/b12)

beşinci: Beş sayısının sıra sıfatı, sırada dördüncüden sonra gelen.
b. (80/a6), (86/a5), (88/a5)

bey: (bkz: beg)
b.+leriydi (80/b5)

beyân: Ar. Bildirme, açıklama
b. (105/a1), (105/a15)
b. it-: bildirmek, söylemek, ileri sürmek, anlatmak
b.-e (105/a15)

bıñar: Bu suyun çıktığı yer, kaynak,
membra
b. (87/a11)

bırağ-: Elde bulunan bir şeyi tutmaz
olmak. 2. (nsz) Koymak
b.-dı (96/b3), (96/b5)
b.-salar (77/b5)
b.-urlar (104/a15)

bī-diyānet: (Far+Ar) Dinsiz
b. (95/a1)

bī-ḥadd: (Far+Ar) Sınırsız, kenarsız
b. (100/b6), (101/b6),
(105/a8), (74/b12), (75/b8),
(76/b8), (77/b2),
(77/a3),(78/a1), (82/b13),
(88/a10), (89/b9), (91/b5),
(93/a11), (93/b5), (94/a5),
(94/b13), (95/a10), (97/b10),
(98/73), (98/a3), (99/a3),
(99/b7)
b.+dur (102/b7), (102/b4),
(85/a2), (91/b3), (92/b11)

bī-namāz: Far. Namaz kılmayan,
namazsız
b. (92/b15)

bā-naẓīr: (Far+Ar.) Eşsiz, eşi
bulunmayan
b. (91/b12), (98/b6)
b.+dür (86/b10)

bī-nihāyet: Far. Nihayetsiz, sonsuz
b. (100/b7), (79/a13), (83/b8),
(97/b5), (98/a3),(76/b14)
b.+dür (88/b3), (93/b6),
(96/b6)

bī-‘itīkād: (Far+Ar) Bir şeye
inanmayan, bağlanmayan
b.+dur (99/a6)

bigi: Gibi

b. (103/a14), (93/b11)

bil-: Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş
bulunmak
b.-di (72/a15)
b.-e (79/a4)
b.-esin (81/b6)
b.-mez (100/a12), (100/b2),
(94/b10), (95/b15)
b.-mezler (94/b11)
b.-mişler (77/b7)
b.-ür (102/b3)

bilād: Ar. Memleketler, şehirler,
kasabalar
b.+dan (103/a1)
b.+ı (83/a6),

bilinmez: Bilinmeyen
b. (100/b4), (104/b2)

billūr: Ar. Duru, temiz ve akılcı
b. (93/b15)

bilmez: Bilmeyen, cahil.
b. (104/b10)

biñ: Dokuz yüz doksan dokuzdan
sonra gelen sayının adı
b. (102/a12), (102/a6), (71/a3),
(77/a7), (78/a10), (79/a14),
(79/a14), (79/b15), (79/b3),
(80/a4), (80/a6), (80/a7),
(80/b2), (82/a14), (82/a15),
(82/b6), (85/a14), (87/b9),
(87/b9), (88/a6), (89/b1),
(89/b1), (90/b3), (92/a10),
(92/a12), (92/a13), (92/a9),

bin-: Yüksek bir şeyin veya bir
hayvanın üstüne çıkıp
ayaklarını sallandırarak
oturmak
b.-miş (73/a12), (75/a5)

bir: 1.Sayıların ilki 2.Herhangi bir
varlığı belirsiz olarak gösteren
(sayı)

b. (100/a11), (100/a12),
(100/a13), (100/a13),
(100/a14), (100/a14),
(100/a15), (100/a2), (100/a3),
(100/a6), (100/a8), (100/b13),
(100/b13), (100/b9), (101/a1),
(101/a13), (101/a14),
(101/a14), (101/a2), (101/a3),
(101/a4), (101/a6), (101/a9),
(101/b15), (101/b15),
(101/b8), (101/b9), (102/a1),
(102/a8), (102/b1), (102/b5),
(103/a10), (103/a6), (103/a7),
(103/b1), (103/b1), (103/b10),
(103/b14), (103/b15),
(103/b4), (104/a15), (104/a6),
(104/b10), (104/b2), (104/b3),
(104/b7), (105/a10),
(105/a10), (105/a12),
(105/a6), (105/a7), (105/b10),
(105/b5), (105/b6), (71/a13),
(71/a15), (71/a8), (71/b4),
(71/b5), (71/b7), (72/a13),
(72/a15), (72/a8), (72/b10),
(72/b2), (72/b4), (73/a1),
(73/a10), (73/b1), (73/b3),
(73/b4), (74/a14), (74/a14),
(74/a4), (74/a8), (74/b1),
(74/b10), (74/b5), (74/b8),
(75/a11), (75/a13), (75/a2),
(75/a3), (75/a4), (75/a5),
(75/a6), (75/a6), (75/a6),
(75/a7), (75/b12), (75/b12),
(75/b12), (75/b13), (75/b14),
(75/b7), (75/b7), (75/b9),
(75/b9), (76/a1), (76/a12),
(76/a2), (76/a4), (76/a5),
(76/a8), (76/b10), (76/b11),
(76/b2), (76/b3), (76/b9),
(76/b9), (77/a13), (77/a4),
(77/a4), (77/a5), (77/b1),
(77/b5), (77/b5), (78/a13),
(78/a14), (78/a4), (78/a7),
(78/b10), (78/b11), (79/a11),
(79/a15), (79/a2), (79/a8),
(79/a8), (79/b11), (79/b2),
(79/b5), (80/a10), (81/a1),
(81/a13), (81/a13), (81/a14),

(81/a7), (82/a3), (82/a7),
(82/b11), (82/b12), (82/b14),
(82/b8), (83/a10), (83/a7),
(83/b13), (83/b14), (84/a10),
(84/a10), (84/a5), (84/a9),
(84/b1), (84/b1), (84/b10),
(84/b10), (84/b15), (84/b2),
(84/b2), (84/b7), (84/b9),
(85/a13), (85/b10), (85/b13),
(85/b7), (85/b7), (85/b8),
(86/b11), (86/b12), (86/b3),
(87/a11), (87/a13), (87/a2),
(87/a3), (87/a3), (87/a4),
(87/a4), (87/a5), (87/a7),
(87/a8), (87/a8), (87/a8),
(87/b1), (87/b14), (88/a6),
(88/b15), (88/b2), (88/b6),
(89/a14), (89/b14), (89a6), (90/
(90/a5), (90/a7), (90/a8),
(90/b11), (90/b6), (90/b6),
(91/a12), (91/a13), (91/a13),
(91/a7), (91/b2), (91/b4),
(91/b6), (91/b7), (91/b7),
(92/a13), (92/a14), (92/a15),
(92/a8), (92/b13), (92/b13),
(93/a1), (93/a5), (93/b1),
(93/b2), (93/b3), (94/a1),
(94/a10), (94/a13), (94/a9),
(94/b8), (95/a1), (95/a6),
(95/a7), (95/a8), (95/a8),
(95/b10), (95/b13), (95/b4),
(95/b5), (95/b9), (96/a1),
(96/a11), (96/a12), (96/a7),
(97/a11), (97/b10), (97/b13),
(97/b5), (98/a1), (98/a13),
(98/a5), (98/a7), (98/a9),
(98/a9), (98/b10), (99/a10),
(99/b4), (99/b5), (99/b7),
(99/b7), (99/b8), (99/b9)
b.+dür (87/a10)

birbiri: Karşılıklı olarak bir diğeri

b.+nden (88/b12)
b.+ne (100/a1), (103/a12),
(105/a3), (83/a11), (85/a2),
(85/a3), (85/a8), (87/a1),
(92/b2), (98/b9), (88/b11)
b.+nün (97/b12)

biri: Bir tanesi

b. (102/a8), (81/a9), (82/b8),
(83/b4), (87/a9), (88/a9),
(95/a12)

b.+ni (86/a2)

b.+nün (74/a10)

b.+si (100/b12), (101/a8),
(102/b4), (104/b5), (105/b4),
(76/b7), (77/b12), (80/a5),
(84/a11), (85/a13), (86/a1),
(87/b1), (89/b4), (89a6),
(92/b1), (95/b9), (96/a6),
(96/b14), (97/b1), (98/a13),
(98/b4), (99/a11), (99/a14),
(71/b7), (88/a14), (81/a12)

b.+ne (93/a3), (93/b10)

b.+sidür (71/b4), (103/b13),
(91/b10)

b.+sine (88/b8), (93/a4),
(93/b10), (94/b6), (94/b7),
(94/b7)

[=46]

biribi-: Göndermek

b.-di (82/a3)

birik-: Toplanıp yığılmak

b.-mişdür (82/b5)

birinç: Far. Buğdaygillerden, kökleri

bol su içinde yetişen bir bitki

b. (102/b12)

birincgân: Far. Pirinç kaynağı

b. (85/b3)

birle: İle, beraber

b. (104/b14)

bişir-: Bir besin maddesini gerektiği
kadar ısıda tutarak
yenebilecek bir duruma
getirmek

b.-ür (74/b3)

b.-ürdi (84/b5)

bit-: 1. Tükenmek 2. Bitki, tüy, saç vb.
şeyler çıkıp yetişmek

b.-er (100/a10), (100/a4),
(103/b2), (90/a14), (72/b6),
(75/b15), (99/b8)

bitek: Verimli.

b.+dür (81/b1)

bisyâr: Far. Çok

b. (86/a2), (97/b4)

biz: Çöklük birinci kişi zamiri

b.+üm (71/b1)

bol: Nicelik bakımından olağandan
veya alışıldandan çok, kıt karşıtı

b. (100/b6), (76/a6), (78/a4),
(78/a4), (82/b15), (82/b4),
(91/a9), (93/a9), (94/b13),
(95/b1), (96/b9), (97/b5),
(98/73), (98/b10)

b.+dur (77/a10), (86/a13),
(96/b8), (96/b9), (97/a13)

borc: Far. Geri verilmek üzere alınan
veya ödenmesi gerekli para
veya başka bir şey

b. (92/a11)

b.+ımı (92/b1)

bostân: Far. Sebze bahçesi

b. (72/b5), (74/a12), (75/b10)

b.+dur (72/a1), (81/a4)

b.+ı (81/b3), (88/a9)

b.+lar (79/b9), (87/a14),
(91/b3), (79/b8)

b.+ları (104/a4), (84/b12),
(98/b3), (98/b9)

boylu: Boyu olan

b.+lar (100/a1)

boyun: Üzeri

b.+una (87/b15)

boynuz: Bazı hayvanların başında
bulunan, tırnağı bir maddeden,

uzun, kıvrık veya çatallı
korunma organı
b.+da (102/a5)
b.+ı (104/b3)
b.+ıdur (102/a4)
b.+una (104/b4)

böyle: Bunun gibi, buna benzer
b. (101/b1), (78/b13), (87/a5)
b.+ydi (78/b5)

bu: Yerde, zamanda veya söz
zincirinde en yakın olanı
gösteren bir söz
b.
(100/a11),(100/a13),(100/a2),
(100/a5), (100/a8), (100/b1),
(100/b11), (100/b12),
(100/b4), (100/b8), (100/b8),
(100/b9), (101/a10),
(101/a13), (101/a14),
(101/a6), (101/a8), (101/b1),
(101/b13), (101/b4), (101/b7),
(101/b7), (101/b8), (102/a11),
(102/a15), (102/a2), (102/a6),
(102/a7), (102/a9), (102/b1),
(102/b11), (102/b13),
(102/b14), (102/b15),
(102/b2), (102/b3), (102/b6),
(103/a10), (103/a11),
(103/a13), (103/a14),
(103/a5), (103/b1), (103/b10),
(103/b13), (103/b14),
(103/b15), (103/b5), (103/b7),
(103/b9), (104/a1), (104/a11),
(104/a13), (104/a2), (104/a3),
(104/a6), (104/a7), (104/a7),
(104/a9), (104/b1), (104/b10),
(104/b11), (104/b13),
(104/b13), (104/b15),
(104/b3), (104/b6), (104/b6),
(104/b7), (104/b9), (105/a1),
(105/a15), (105/a2), (105/a6),
(105/a9), (105/b10),
(105/b12), (105/b14),
(105/b3), (105/b4), (105/b6),
(71/a12), (71/a13), (71/a4),
(71/b11), (71/b2), (71/b5),

(71/b9), (71/b9), (72/a10),
(72/a13), (72/a13), (72/a13),
(72/a7), (72/a9), (72/b12),
(72/b12), (72/b2), (72/b6),
(72/b8), (73/a1), (73/a1),
(73/a2), (73/a6), (73/b1),
(73/b12), (73/b13), (73/b13),
(73/b5), (73/b6), (73/b7),
(74/a12), (74/a15), (74/a5),
(74/a6), (74/a7), (74/b1),
(74/b10), (74/b11), (74/b14),
(74/b15), (74/b6), (75/a1),
(75/a12), (75/a3), (75/a6),
(75/a7), (75/b11), (75/b15),
(75/b3), (76/a10), (76/a13),
(76/a15), (76/a2), (76/a4),
(76/a9), (76/a9), (76/b10),
(76/b11), (76/b15), (76/b3),
(76/b5), (76/b6), (76/b7),
(76/b8), (77/a11), (77/a11),
(77/a13), (77/a13), (77/a14),
(77/a15), (77/a4), (77/a6),
(77/a7), (77/a8), (77/a9),
(77/b1), (77/b11), (77/b12),
(77/b15), (77/b15), (77/b2),
(77/b5), (77/b6), (77/b9),
(78/a1), (78/a1), (78/a14),
(78/a2), (78/a5), (78/b14),
(78/b15), (78/b2), (78/b5),
(78/b8), (78/b9), (79/a11),
(79/a13), (79/a2), (79/a6),
(79/a7), (79/a7), (79/a8),
(79/b3), (79/b4), (79/b6),
(79/b9), (80/a1), (80/a12),
(80/a12), (80/a14), (80/b12),
(80/b13), (81/a1), (81/a10),
(81/a2), (81/a3), (81/a4),
(81/a5), (81/a9), (81/b5),
(82/a13), (82/a2), (82/a3),
(82/a7), (82/b12), (82/b14),
(82/b14),(82/b15), (82/b5),
(82/b8), (83/a12), (83/a13),
(83/a14), (83/a15), (83/a2),
(83/a5), (83/a6), (83/a7),
(83/a8), (83/a9), (83/b1),
(83/b10), (83/b13), (83/b13),
(83/b14), (83/b15), (83/b3),
(83/b5), (83/b9), (84/a1),

(84/a3), (84/a4), (84/a6),
 (84/b11), (84/b13), (84/b15),
 (85/a11), (85/a3), (85/a7),
 (85/a9), (85/b11), (85/b12),
 (85/b15), (85/b4), (85/b5),
 (85/b6), (86/a11), (86/a15),
 (86/a5), (86/a6), (86/a6),
 (86/a8), (86/a9), (86/b12),
 (86/b14), (86/b14), (86/b2),
 (86/b3), (86/b4), (86/b5),
 (86/b7), (87/a1), (87/a10),
 (87/a15), (87/a2), (87/a3),
 (87/a4), (87/a7), (87/a7),
 (87/b1), (87/b1), (87/b13),
 (87/b14), (87/b15), (87/b4),
 (87/b4), (87/b7), (87/b8),
 (88/a1), (88/a11), (88/a6),
 (88/a9), (88/b1), (88/b10),
 (88/b12), (88/b13), (88/b14),
 (88/b15), (88/b6), (88/b6),
 (88/b8), (89/a12), (89/a13),
 (89/a15), (89/a4), (89/a8),
 (89/b10), (89/b12), (89/b12),
 (89/b14), (89/b2), (89/b3),
 (89/b5), (89/b8), (90/a1),
 (90/a12), (90/a13), (90/a14),
 (90/a3), (90/a4), (90/a8),
 (90/a8), (90/a9), (90/a9),
 (90/b13), (90/b14), (90/b14),
 (90/b3), (90/b5), (91/a2),
 (91/a5), (91/a5), (91/b11),
 (91/b14), (91/b15), (91/b4),
 (91/b6), (91/b9), (92/a1),
 (92/a12), (92/a4), (92/a4),
 (92/a9), (92/b12), (92/b12),
 (92/b14), (92/b14), (92/b2),
 (92/b4), (92/b5), (92/b8),
 (92/b9), (93/a12), (93/a2),
 (93/a3), (93/b10), (93/b12),
 (94/a1), (94/a13), (94/a4),
 (94/a6), (94/a9), (94/b10),
 (94/b11), (94/b6), (94/b9),
 (95/a1), (95/a11), (95/a9),
 (95/b10), (95/b11), (95/b12),
 (95/b2), (95/b7), (96/a11),
 (96/a15), (96/a2), (96/a3),
 (96/a4), (96/a5), (96/a6),
 (96/a9), (96/b1), (96/b10),
 (96/b13), (96/b15), (96/b9),
 (97/a10), (97/a11), (97/a13),
 (97/a2), (97/a5), (97/a8),
 (97/a9), (97/b1), (97/b11),
 (97/b12), (97/b9), (98/a11),
 (98/a12), (98/a13), (98/a2),
 (98/a2), (98/a3), (98/a4),
 (98/a7), (98/a8), (98/b1),
 (98/b10), (98/b11), (98/b14),
 (98/b15), (98/b2), (98/b8),
 (99/a1), (99/a10), (99/a10),
 (99/a11), (99/a12), (99/a13),
 (99/a13), (99/a14), (99/a15),
 (99/a3), (99/a4), (99/a6),
 (99/a8), (99/b1), (99/b2),
 (99/b3), (99/b6)
 b.+dur (102/a9), (105/a11),
 (105/a11), (72/a3), (85/a11),
 (88/b7), (91/b15), (91/b7)
 b.+na (72/a11), (77/b8),
 (80/a8), (83/b10), (83/b2),
 (83/b5), (85/b5), (88/b9),
 (89/b2), (91/a1), (96/a4),
 (97/b2), (98/a8), (76/a15)
 b.+nca (105/a3), (83/a8),
 (87/b15), (96/a14), (74/b8)
 b.+nda (102/b7), (104/a12),
 (71/a1), (73/b14), (78/b5),
 (80/a3), (80/a9), (88/b6),
 (88/b7), (90/b8), (92/a7),
 (93/a13), (93/b1), (94/b1),
 (99/b12), (75/a14)
 b.+ndadur (93/b12)
 b.+ndagı (83/a15)
 b.+ndan (105/a13), (105/a15),
 (105/a8), (78/a6), (82/a1),
 (84/a14), (84/a6), (88/b4),
 (89/b11), (92/a6), (92/b3),
 (93/a12), (93/b12), (96/b2),
 (105/b7), (105/b8)
 b.+ndandur (95/b12)
 b.+nı (79/a15), (88/a2), (96/a7)
 b.+nlar (105/b13), (89/a5)
 b.+nlarda (89/a1)
 b.+nlardan (80/a6)
 b.+nların (103/b8)

b.+nların (102/a4), (89/a5),
(94/b14), (99/b14), (89/a7),
(89/a9)
b.+nun (100/a10), (100/a12),
(100/a9), (100/a9), (101/b6),
(102/b1), (103/a6), (104/a15),
(72/a6), (73/a4), (74/b13),
(74/b4), (75/b8), (76/b9),
(77/a4), (78/b2), (80/a3),
(82/a9), (83/b2), (83/b6),
(84/a4), (84/a7), (86/a3),
(87/b6), (91/a13), (91/b5),
(92/b10), (93/a15), (96/a15),
(97/b15), (98/a10), (98/a4),
(99/a2), (99/a9), (100/a4),
(75/b12), (75/b2)

Bugur: Çin dilinde "padişahlar
padişahı"
b. (103/b7)

bul-: Arayarak veya aramadan bir
şeyle, bir kimse ile
karşılaşmak
b. (75/b15)
b.-a (87/a7)
b.-maz (76/b6), (86/b15)
b.-unur (92/a7), (92/a8)
b.-ur (75/a3), (75/a9)
b.-urlar (84/a11), (74/b1)
b.-urlardı (73/b15)

bulanuğ: Bulanmış olan, duru
olmayan
b. (104/b3)

bulun-: Bulma işine konu olmak
b.-miş (92/a15)
b.-ur (102/b15), (94/a5)

buluş-: 1. Bir araya gelmek. 2.
Karşılaşmak.
b.-ur (71/b11)

Burāk: Ar. Hz. Muhammed'in Miraç
Gecesi'ndeki biniti
b.+a (73/a12), (94/a12)

burc: Ar. Kale duvarlarından daha
yüksek, yuvarlak, dört köşe
veya çok köşeli kale çıkıntısı
b. (105/a7), (78/b13)
b.+ı (100/a3), (78/b12),
(95/a14)
b.+ına (78/b12)
b.+ını (93/a8)
b.+ları (96/b4), (97/a6)
b.+lu (85/a1)

būşi: Far. Örtü, örtünecek şey; elbise
b. (88/a13)

buthāne: (Far+AR) Bazı ilkel
toplumlarda doğüstü güç ve
etkisi olduğuna inanılan canlı
veya cansız
nesnelerin, tapıncakların
bulunduğu yer
b.+ymiş (78/a15)

butperest: Far. Puta tapan
b. (102/a3)

buyur-: Bir şeyin yapılmasını veya
yapılmamasını kesin olarak
söylemek, emretmek
b.-ur (86/a4)

buz: Donarak katı duruma gelmiş su
b. (95/b4), (95/b5)

büyükçe: Biraz büyük
b. (86/b1)

bünyād: Far. Bina, yapı
b. (96/b5)
b.+dan (96/b3)
b.+ı (97/a6)
b.+ıdur (81/a5), (91/a11),
(92/a4), (93/b4), (87/a4)
b. eyle-: Bina yapmak
b.-miş (93/a8)

büryān: Far.

b. eyle-: Et ve pirinçle tepside pişirmek
b.-rler (103/b3)

büyük: Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne), makro, küçük karşıtı
b. (102/a15), (102/a2), (104/b1), (74/a8), (74/b1), (74/b13), (76/a6), (77/a5), (78/a13), (78/a3), (78/a6), (93/a4)
b.+dür (102/b2), (96/b2), (96/b8)
b.+miş (96/b2)

-C-

cāhiliyyet: Ar. İslamdan evvelki devrin adı
c.+de (81/a15)

cāmi': Ar. Müslümanların namaz kılmak için toplandıkları yer
c. (75/a11), (75/a12), (76/a3), (76/a8), (79/b3), (92/b11)
c.+i (73/a6),
c.+inden (92/b10)
c.+n (82/b1)
c.+nün (73/a7)
c.+i Endelüs (73/A,6)
c.+i Kurtubadan (73/a8)

cānvar: Far. Masallarda sözü geçen yabani, yırtıcı hayvan
c. (72/a9), (74/b15), (77/b8)
c.+dur (104/a6)
c.+lar (103/a6), (74/b14), (77/a11)

cārekāb: Ar. Sürüklenen
c.+lar (71/b9)

cārī: Ar. Cerayan eden, akan, geçen
c.+dür (101/b13), (92/b15), (93/a1)

cāv: Hitay'da Para yerine kullanılan kağıtlara verilen özel ad.
c. (102/b10)

cebberān: Ar. Zorlayıcılıkla, zorbalıkla
c. (78/a12)

cedd: Ar. Dede, büyük baba, ata
c.+i (82/a13)

cemā' at: Ar. İnsan topluluğu
c. (95/a15)
c.+i (74/a2), (90/a5)
c.+lar (92/a1)

cemāl: Ar. Yüz güzelliği
c. (74/b13), (81/b11), (85/a6), (92/a3),
c+di (78/b8)

cem': Ar.

c. it-: Toplama, yığma
c.+yince (86/a2)
c. kıl-: Toplama, yığma
c.-urlar (99/b10)
c. ol-: Toplanma, yığılma
c. (74/b8), (85/a15), (85/b15)
c.-miş (104/a8), (92/a1)
c.-mişlar (101/a10), (105/a9)
c.-maz (85/a15)
c.-ur (104/a12), (87/b2)
c.-urlar (101/a4)

cemī': Ar. Cümle, hep, bütün
c.+i (91/a8), (98/b11), (99/b15)
c.+si (102/a12), (103/a6), (103/a8), (76/b2), (76/b6), (83/a5), (83/b4), (88/b11), (89/a12), (90/a10), (95/b7), (94/b7), (71/b3), (76/a13), (100/b14), (101/b6), (82/b5)
c.+isi (102/b7), (94/b9)
c.+sin (105/a1)
c.+sinden (83/b5)

c.+isinün(103/a3)c.(102/b3),(
83/a5), (92/b2), (94/b11)

c.+i âlem

c.+e(76/b12), (105/a4),
(99/a12), (102/b11), (76/b15),
(92/a6), (100/a10)

c.+de(84/a6)

c.+i ‘arz-ı cibâl

c.+e (89/b11)

c.+i bâzâr

c.+larına(75/b7)

c.+i bilâd

c.+dan(103/a1)

c.+i dünyâ

c.+da (84/b4) . (99/b14),
(79/b10), (80/a1)

c.+i ehl-i dünyâ

c.+da (101/b12)

c.+i envâ‘ kumaş

c. (99/b1)

c.+i etraf-ı âlem

c.+e (97/b6)

c.+i etrâf-ı âlem

c.+de(92/b4), (101/a5)

c.+i ev

c.+lerine (98/a15)

c.+i evsâf

c.+la (102/a14)

c.+i ırmağ

c. (71/b11)

c.+i imâret

c.+de (92/b1)

c.+i kal‘a

c. (78/b13)

c.+i köy halkı

c. (74/a11)

c.+i köy

c.+lerinüñ (99/b9)

c.+i kuralar vilâyeti

c.+ne (105/ b6)

c.+i mahalle

c.+lerine(90/a15)

c.+i memleket

c. (104/a12)

c.+e (93/a12)

c.+i memleket.i Fârs

(85/a11) c.+uñ

c.+i mermer (71/a4)

c.+i su

c.+lar (71/b4)

c.+i şehir

c.+lerden(75/b5), (84/a15)

c.+i vilâyet

c. (72/b15), (95/a9)

c.+de (90/a10)

c.+den (74/b11)

c.+ini (91/b5)

cenüb: Ar. Güney

c. (105/b1)

c.+dan (101/a7), (101/b3),

(105/a15), (76/b1)

c.+unda (73/b9), (74/b7),

(88/b13), (91/b10)

cevâhir: Ar.

c.-i nefise: Çok beğenilen

elmaslar, taşlar

c.+dür (99/a5)

ceviz: Ar. Yumru

c.+i (85/b11)

cezîre: Ar. Ada

c. (77/a10), (77/b12)

c.+den (76/a11)

c.+ler (101/b6)

c.+nün (101/b7)

c.+sidür (77/b9)

cibâl: Ar. Dağlar

c. (89/b2), (94/a6)

c.+e (89/b11)

c.+i

Cibrîl-i Emîn: Ar. Cebrail meleği

c.+i (94/a12)

cihet: Ar. Yön, yan, taraf

c. (101/a9)

c.+den (78/b3)

cismāniyye: Ar. Bedenle ilgili, ruhani karşılığı
ç.+dür (73/a15)

cüdü: Ar. Ayrı düşmüş, ayrılmış
c.+yi (73/b14)

cümle: Ar. Bütün, hep, birikiş
c.+si (71/a1), (82/b12),
(92/b13)
c.+sin (81/b15)

-Ç-

çal-: Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak
ç.-dılar (81/b12)

çalıcı: Çalgıcı, saz çalan
ç.+lar (81/b12)

çanağ: Toprak, metal vb. bir maddeden yapılmış yayvan, çukurca kap
ç.+lar (92/b4)

çardağ: Far. Tarla, bahçe vb. yerlerde ağaç dallarından örülmüş barınak
ç.+a (100/b3)
ç.+lardur (76/a14), (96/a10)
ç.+larına (77/a12)

çatır: Far. Keçe, deri, kıl dokuma, sık dokunmuş kalın bez veya plastik maddelerden yapılarak direklerle tutturulan, taşınabilir barınak, çerçe, oba, otağ
ç. (79/b6), (83/a3)
ç.+ı (83/a3)
ç.+un (79/b6)

çayır: Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer
ç. (71/b3), (89/b15), (94/a1),
(94/b14)
ç.+ları (101/a12)

çehârtâk: Far. Dört kemer veya dört ayak üstünde duran çatı, divanhane
ç. (82/b10)

çek-: 1. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek
ç.-di (81/b10), (81/b11)
2. Bir kimseyi veya bir şeyi geri almak
ç.-di (78/a12),
3. Döşemek
ç.-mişler (87/a3)

çekil-: Çekme işi yapılmak
ç.-miş (96/a11)

çekirdek: Etli meyvelerin içinde bir veya birden çok bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum
ç.+i (103/b3)

çeri: Asker
ç.+siyle (78/b13)
ç.+yi (78/a11)

çeşme: Far. Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalıklı su hazinesi veya yapısı
ç. (87/a13)
ç.+dür (73/b13)
ç.+lerdür (74/b8)
ç.+leri (100/b6), (94/a2)

çeşmelü : Far. Çeşmesi olan
ç. (98/a2)

çetük: Kedi
c. (104/a6)
c.+u (104/a6)

çevir-: Bir şeyin yönünü değiştirmek
ç.-ür (90/a15)

çevre: Bir şeyin yakını, dolayı, etraf, periferi

ç.+si (73/a13), (82/a11), (82/b1)

ç.+sinde (73/a4), (82/b12), (86/b1), (101/a12), (76/a14), (86/b8)

çık-: İçeriden dışarıya varmak, gitmek

ç.-ar (100/b3), (104/b10), (71/b10), (71/b5), (74/a11), (87/a14), (87/b2), (88/a6), (88/b6), (88/b8), (95/b14), (96/a14), (98/b5), (99/a7)

ç.-arlar (78/a14), (99/a7)

ç.-dı (72/a10)

ç.-dığı (74/b2)

ç.-mazlar (74/a3)

ç.-miş (100/a6), (79/b15)

çiçek: Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü
ç.+lü (71/b3)

çimen: Kendiliğinden yetişmiş çim

ç. (71/b3), (89/b15), (94/a1)

ç.+de (83/a5)

ç.+leri (94/b14)

çöbân: Far. Koyun ve keçi sürülerini otlatan kimse

ç.+ları (86/b11)

çok: Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı

ç. (100/a13), (100/b10), (100/b12), (100/b5), (100/b5), (100/b8), (101/a11), (104/b10), (105/a2), (105/b4), (72/b8), (74/a15), (74/b12), (75/b13), (75/b3), (76/a7), (76/a7), (77/a8), (77/b2), (78/a4), (79/a13), (81/a4), (81/a8), (82/b15), (83/b1), (83/b11), (83/b8),

(84/a4), (84/a4), (85/a5), (85/b3), (85/b4), (85/b6), (85/b6), (86/b1), (87/a11), (87/a13), (87/a15), (87/b2), (87/b8), (88/a8), (89/a4), (89/a7), (89/b1), (90/a13), (90/a6), (90/b13), (90/b14), (90/b4), (91/a15), (91/b1), (92/a7), (92/b11), (93/a1), (93/a14), (93/b1), (93/b6), (93/b9), (94/a2), (94/a3), (94/a5), (94/a6), (94/b1), (95/a10), (96/a3), (96/b10), (97/a1), (97/a14), (97/a15), (97/a7), (97/b1), (97/b10), (98/a10), (98/a12), (98/a3), (98/b14), (99/a11), (99/a14), (99/a5), (99/b3), (98/a5)
ç.+dur (100/a4), (100/a5), (100/b11), (101/a13), (102/b13), (102/b4), (103/a7), (104/a3), (104/a5), (104/a6), (104/b8), (72/a5), (72/b5), (73/a7), (73/a8), (76/a8), (77/a10), (77/a11), (77/a12), (77/a6), (77/b14), (79/a7), (79/b13), (81/a6), (83/b13), (83/b9), (84/b11), (84/b12), (84/b14), (84/b15), (85/a1), (85/a12), (85/b12), (85/b6), (86/a14), (87/b6), (88/a9), (88/b12), (89/a13), (89/a4), (89/a9), (89/b6), (89/b8), (91/a15), (91/a2), (91/b3), (93/a11), (93/a13), (93/a6), (94/a4), (94/a8), (95/a13), (96/a9), (96/b14), (96/b6), (97/a13), (97/b15), (98/a2), (98/b1), (98/b4), (98/b6), (98/b9), (99/a2), (99/a4), (99/b2), (103/a14), (93/b7), (82/a4)

çokluk: Sayı veya ölçü yönünden çok olma durumu, çoğul, kesret, ekseriyet, teklik karşıtı
ç. (88/a11)

çün: Far.1. Gibi 2.Nasıl, nice
3.madem ki

ç. (105/a14), (80/b9), (80/b9),
(87/b10), (90/a7), (95/b5)

çünki: Far. Şundan dolayı ki, zira

ç. (100/b3)

-D-

da: Daha anlamında kullanılır

d.(73/a15), (81/a9), (83/b6)

dağı: Bile

d. (100/a2), (100/a9),
(100/b4), (100/b9), (102/b13),
(102/b15), (103/a10),
(103/a14), (103/a4), (103/b1),
(103/b10), (103/b10),
(103/b13), (103/b14),
(103/b5), (104/a13), (104/b1),
(104/b11), (104/b15),
(104/b6), (105/a6), (105/b10),
(105/b13), (105/b14),
(105/b7), (71/b1), (73/a13),
(74/b5), (75/b6), (77/a8),
(79/b4), (81/a12), (82/a3),
(83/a7), (83/b12), (84/b8),
(85/a3), (86/a11), (86/a5),
(86/a8), (87/b6), (90/a7),
(91/b14), (93/a4), (96/a15),
(96/a3), (97/a8), (97/b12),
(97/b14)anı, (98/a12), (98/a2),
(98/a4), (98/a8), (98/b8),
(99/a1), (99/a2), (99/b5), .
(104/a9), (92/a4), (96/b1)

dağıl: Ar. Bir işe karışmış olma,
karışma

d.+edür (76/b7)

dâ'im: Ar. Sürekli, sonsuz

d. (74/a10), (83/a6)

dağğak: Ar. Kapı çalan, kapı kapı
dolaşan

d.-dı (78/b14)

dal: Ağacın gövdesinden ayrılan
kollardan her biri

d. (100/a14)

dar: İçine alacağı şeye oranla ölçüleri
yetersiz olan, geniş ve bol
karşıtı

d. (71/b7)

de: dahi

d. (81/b13), (91/a1)

di-: Söylemek, söz söylemek

d.-yu (81/a3), (84/b1), (96/a7)

d.-digüm (89/a15)

defn: Ar.

d. eyle-: Ölüyü gömme

d.-di (90/a9)

dek: Bir işin, bir durumun sona erdiği
zaman veya yer, kadar, değin

d. (84/b7)

degme: Her, herhangi bir, gelişigüzel,
rastgele

d. (83/b15), (87/a10)

degül: Cümle içinde art arda kullanılan
iki veya daha çok özneyi,
tümleci, yüklemi, aralarından
bazılarına olumsuzluk kavramı
vererek birbirine bağlayan veya
yüklemin olumsuz çekimini
sağlayan kelime

d. (87/a6), (88/b10)

d.+dür (105/a6), (71/a14),

(86/a11), (87/a5), (97/a1)

degin: Dek, kadar

d. (101/b2), (101/b3), (105/a1),

(105/a15), (105/a2), (105/a9),

(72/b13), (82/b9), (83/a10),

(83/a9), (86/a1), (87/a6),

(91/a8), (92/a12), (94/a14),

(94/b5), (95/a4), (98/a7)

d.+dür (101/b4), (72/a7),

(79/a10), (79/a10)

degirmen: İçinde öğütme işi yapılan yer

d.+den (90/b3)

d.+ler (75/b3), (79/b13), (96/a14)

degirmi: Yuvarlak

d. (102/b9), (102/b9), (79/b1)

delîl: Ar. İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, emare

d.+indür (81/b5)

dellâk: Ar. Hamamda müşterileri keseleyip yıkayan kimse, tellak

d. (80/a6)

dem: Far. Vakit, an, tam zamanı

d. (87/b14), (87/b14), (88/a5)

d.+de (87/b14)

d.+idür (88/a3), (88/a4), (88/a5), (88/a5), (88/a5)

d.+lerün (88/a3)

demir: Atom numarası 26, atom ağırlığı 55,847, yoğunluğu 7,8 olan, 1510 °C'de eriyen, mavimtırak esmer renkte, özellikle çelik, döküm ve alaşımlar durumunda sanayide kullanılmaya en elverişli element

d. (73/a13), (77/b7), (93/b13), (99/b12)

demirkân: Demir madeni kaynağı,ocağı

d. (89/a7)

d.+dur (98/a4)

den: Tane

d.+de (104/a7)

deñiz: Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan,

birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi

d. (101/b8), (102/b15), (104/a15), (104/b6), (105/b4), (81/b3), (82/a12), (82/b5), (83/a10), (83/a10), (83/a12)

d.+den (102/b5), (105/a4), (105/a8)

d.+dür (105/b5)

d.+e (101/b10), (102/b5), (104/a15), (105/a9), (105/b5)

d.+i (88/b14)

d.+idür (73/b7), (74/a14)

d.+inde (101/b6)

d.+inden (101/b3), (73/b6)

d.+ine (101/b3), (105/a14), (73/b6)

d.+inün (74/b1), (85/b13), (93/a15)

d.+ün (73/b7)

denk: Tepe, uç, doruk

d. (100/a6)

depe: Bir şeyin en üstteki bölümü

d. (105/b10), (90/b5), (98/b2)

d.+sine (87/a12)

depele-: Bozguna uğratmak, hırpalamak

d.-di (78/b14), (79/a6)

derbend: Far. 1. Geçit. 2. Sınırdaki bulunan küçük kale.

d.+leri (89/a4)

d.+lü (94/b7)

dere: Genellikle yazın kuruyan küçük akarsu

d. (76/b4), (98/b2)

d.+ler (90/b4), (94/b12)

d.+leri (99/a9)

deri: İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı tabaka, cilt, ten

d.+lerinden (99/b13)

d.+si (84/a6)

- derin:** Dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan
d. (100/a11), (104/a13), (75/b7), (84/a3), (90/a13), (91/a1), (97/a6)
d.+dür (93/a6)
- derk:** Ar.
d. eyle-: Yakalamak, ele geçirmek, anlamak
d. (83/a11)
- ders:** Ar. Bir olayın bellekte bıraktığı öğretici iz, öğüt, ibret
d. (78/b6)
- dervāze:** Far. Kale kapısı, şehir kapısı
d.+sinden (85/a13)
- dervīṣ:** Far. Yoksulluğu, çilekeşliği benimsemiş kimse.
d.+dün (81/b4)
d.+lerdür (72/b7)
- deryā:** Far. Deniz
d.+a (102/a7)
- destārca:** Far. Mendil, yağlık
d. (75/a12)
- destgāh:** Far. Dokuma aleti, atölye, tezgah
d. (77/a7)
- deṣtī:** Far. Vahşi, yabani
d.+dür (72/a6), (75/b11)
- devlet:** Ar. Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasal bakımdan örgütlenmiş millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık
d.+inde (82/a13)
- devr:** Ar. 1.Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası
- d.+i (79/b3)
2. Dönme, bir şeyin etrafını dolaşma
d.+i (95/b6)
- di-:** Söylemek, söz söylemek
d.-mezler (102/a13)
d.-mişler (92/a3)
d.-rler (72/a12), (72/a8), (76/b12), (75/b12), (75/b5), (85/b15), (93/a6), (97/b2)(100/a13), (100/a15), (101/a1), (101/a15), (101/a2), (101/a3), (101/a3), (102/b1), (102/b10), (103/b1), (103/b11), (103/b15), (103/b5), (72/b14), (72/b15), (72/b8), (73/a10), (73/a5), (73/b1), (73/b15), (74/a13), (74/b2), (74/b5), (75/a4), (76/a15), (76/a3), (76/a6), (76/b10), (76/b7), (77/a13), (77/a15), (77/a4), (77/b10), (79/a9), (79/b5), (80/a15), (82/a11), (83/a4), (83/b10), (83/b3), (83/b3), (83/b6), (85/b5), (85/b9), (86/a10), (86/a15), (86/a7), (86/b2), (87/b14), (88/a14), (88/b9), (88/b9), (89/b3), (90/a1), (90/b5), (91/a1), (91/a10), (92/a1), (92/b13), (92/b8), (92/b9), (93/a2), (93/a4), (93/b1), (93/b10), (93/a4), (93/b10), (93/b12), (93/b4), (94/a3), (94/b7), (94/b7), (94/b7), (94/b9), (95/a12), (95/a13), (95/b10), (96/a2), (96/a4), (96/a4), (97/a11), (97/a14), (97/a3), (97/a5), (97/b6), (97/b6), (98/a10), (98/a6), (98/a7), (98/a8), (98/b11), (99/a5)
d.-rlerse (101/b11)
d.-yu (81/A,3)
- diğer:** Far. Başka, özge, öteki, öbür
d. (75/a11)

- dik-:** Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek
d.-diler (82/b11)
- dil:** İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban
d.+ince (103/b8)
- dile-:** Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arzu etmek
d.-di (78/a10), (80/b1)
d.-medik (80/b5)
d.-r (105/a3)
- dimek:** Söylemek, söz söylemek
d. (103/b8), (85/a10)
- dindār:** (Ar.+Far.) Din inancı güçlü, din kurallarına bağlı (kimse), mütediyyin
d.+dur (97/b15)
- dinle-:** İşitmek için kulak vermek
d.-r (102/a2), (104/a8)
- dip:** Oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü
d.+inde (71/a8), (93/b8)
d.+inden (100/a12), (83/a11)
- direk:** Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek
d. (71/a5)
- dirhem:** Ar. Okkanın dört yüzde birine eşit olan, 3,207 gramlık eski bir ağırlık ölçüsü
d. (101/a14), (82/b2)
- diri:** Yaşamakta olan, yaşayan, canlı
d. eyle-: Hayat vermek, canlandırmak
d. (73/b2)
- dirlik:** Yaşayış, hayat, sağlık, varlık, geçim
d.+de (83/a1)
d.+i (72/b3)
- diş:** Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri.
d.+i (100/a6)
- dişi:** Yumurta oluşturan veya yavru doğuran
d.+lerinden (99/b14)
- dīv:** Far. Korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı
d.+lerine (84/b5)
- diz-:** Yan yana veya üst üste sıralamak
d.-erler (101/a15), (105/a4), (74/a13), (86/b2), (97/a3), (92/b4), (75/b2)
d.-miş (86/b12)
d.-mişler (75/a4), (89/a3)
- dizil-:** Dizi durumuna getirilmek, dizme işi yapılmak
d.-mişdür (71/a2)
- doğ-:** Dünyaya gelmek
d.-dığı (80/a14)
- doğun-:** Dokuma işi yapılmak
d.-ur (77/a2)
- döst:** Far. Sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi görüşülen kimse, düşman karşıtı
d.+larından (92/a12)
- dök-:** Akıtmak, düşürmek
d.-di (81/a2)
- dökücü:** Kurşun döken kimse
d.+den (71/a1)

dökül-: Dökme işi yapılmak veya dökme işine konu olmak
d.-ür (100/a13), (104/a14), (71/b10), (71/b6), (79/b12), (87/a14), (87/b1), (95/b11), (95/b7), (95/b9), (98/b6)

dön-: 1.Kendini bir yandan bir yana çevirmek

d.-erdi (78/b15)

2.Yönelmek

d.-miş (78/b1)

dördüncü: Dört sayısının sıra sıfatı, sırada üçüncüden sonra gelen
d. (72/a2), (80/a5), (85/a7), (88/a5)

dört: Dört sayısının adı

d. (102/a6), (103/b2), (73/a10), (77/a15), (78/b5), (79/a14), (82/b6), (89/b3), (91/a8), (95/b14)

döşe-: Sermek, yaymak, açmak
d.-mişler (83/a11)

döşek: Yatak

d.+de (78/b15), (79/a1)

döşen-: Döşeme işi yapılmak
d.-miş (75/a10)

dur-: Hareketsiz durumda olmak
d.-ur (77/b3)

du'ā: Ar.

d. eyle-: Tanrı'ya yalvarmak
d.-di (73/b10)

d. kıl-: Tanrı'ya yalvarmak
d.-urdu (73/b14)

dutmak: Yapmak, amel etmek
d.+a (83/a13)

dühne: Ar.

d-i firengi: Sürünecek yağ ile ilgili
d. (93/b15)

dükkān: Ar. Görevli olarak çalışılan yer, iş yeri
d.+lar (79/b7)

dülbend: Far. Tülbent, baş örtüsü
d.+ler (88/a13), (89/b13), (98/b7)

dünyā: Ar. Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yeryüzü
d.+da (101/b12), (79/b10), (80/a1), (84/b4), (91/b6), (99/b14)
d.+nuñ (84/b10)

dürlü: Çok çeşitli özellikleri olan, çeşit çeşit, muhtelif
d. (100/a8), (102/a2), (102/a2), (102/a5), (102/a5), (103/b1), (103/b4), (104/a8), (104/a8), (104/b3), (71/a13), (74/a13), (77/a13), (81/b15), (81/b7), (84/a5), (84/b9), (93/a1), (93/b1), (97/a11)

düş: Uyrurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü, rüya
d.+ünde (92/a10)
d.+ünü (92/a12)

düş-: Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek
d.-di (71/a15), (71/b1), (78/a8)
d.-erdi (80/a14)
d.-mez (82/b10)
d.-mezdi (86/b13)
d.-miş (104/b12), (105/b15), (72/b10), (74/a14), (87/a4), (93/a13), (95/a12), (98/a9)

düşmān: Ar. Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım

- d. (92/b7)
- düşür-:** Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak
d.-ürler (100/a8)
- düz:** Yatay durumda olan, eğik ve dik olmayan
d. (100/b11), (74/b10), (77/a11), (78/a13), (79/a15), (84/b14), (85/a1), (90/b4), (91/b2), (98/b2)
- düz-:** Düzene sokmak, düzene koymak, sıralamak, elverişli, uygun bir duruma getirmek
d.-erler (85/b11), (86/a7), (99/a12), (75/b1)
d.-müşlerdür (94/b12)
- E-**
- ebraş:** Ar. Vücutunda yer yer beyaz lekeler bulunan, sam hastası
e.+ı (73/b14)
- eger:** Far. Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet
e. (105/b11), (105/b11), (78/b9), (98/a3)
e.çi (92/a7)
- ehl:** Ar. 1. Sahip, malik 2. maharetli, usta, kabiliyetli
e.+i (90/a6), (101/b12), (83/a1), , (98/b7)
e.+inün (81/b13)
e.-i sünnet ü cemâ'at: Hz. Muhammet'e ve sahabelerine itikatta uyanlar (95/a15)
e.-i Hîre: Hire halkı
e.+den (81/a13)
e.-i 'ıyāl:
e. (86/a2)
e.-i naşārini:
- e.+dür (77/b11)
- ehven:** Ar. En zararasız
e. (96/b15)
- ehverin:** Ar. Bir çeşit kumaş
e. (97/a2)
- ek-:** Bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak veya gömmek
e.-erler (77/b3), (87/b5)
- ekil-:** Ekme işi yapılmak
e.-ür (93/a11)
- ekin:** Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum
e. (85/b13)
e.+e (91/a9)
e.+leri (98/a3)
- Ekrād:** Ar. Kürtler
e. (87/b13)
- ekser:** Çoğunlukla
e. (104/a10), (104/a11), (104/b9), (72/a12), (72/b3), (75/a15), (77/b11), (78/a15), (81/a10), (82/a4), (82/a7), (82/b12), (88/b7), (89/a2), (89/b10), (92/a8), (92/b6), (93/b7), (97/a10)
e.+i (82/a15), (82/b6), (85/b1), (89/b7), (94/a14)
- ekşi:** Sirke veya limon tadında olan
e. (84/b10)
- el:** Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü
e. (100/b4), (85/a9), (87/b11), (94/b2)
e.+in (78/a8)
e.+inde (92/a9)
e.+ine (77/b7), (99/b15)
e.+iyle (75/b14), (80/b4)

elbet: Ar. Mutlaka, eninde sonunda e.+de (87/a9)	(80/a12), (80/a9), (81/b12), (90/b3), (92/b11), (96/b12), (97/a2), (97/a8), (98/a5), (99/b1)
elli: Kırk dokuzdan sonra gelen sayının adı e. (83/b15)	e.+i (104/b8), (105/a9), (74/a12), (77/a5), (79/a7), (82/b13), (96/b9), (97/a3),(102/a10), (75/b1), (104/b8), (82/b13), (96/b7)
elma: Bu ağacın kabuğu parlak, sert, kırmızı, sarı ve yeşil renkte, kokusu hoş, tadı ekşi veya tatlı, dokusu gevrek, ufak çekirdekli meyvesi e. (84/b9)	e.+yı (71/a1) e.+yi (103/a6), (104/b12), (76/b4), (77/a2), (77/b13), (96/a14), (97/a12), (98/b9), (99/a15)
emr: Ar. e. eyle-: Buyurmak e.-di (79/a5), (80/b6) e. ol-: Araplarda ve bazı Müslüman ülkelerde bir kavim, şehir veya ülkenin başı olmak e.-dı (90/a8)	e.+yle (96/b7) e.+i atlas e. (96/b12) e.+i bağ e.+lar (77/b13) e.+i dürlü e. (74/a12) e.+i Etrāk (105/a9) e.+i fevākīh e. (77/a5), (76/b8) e.+i füsūs e.+la (71/a1) e.+i ırmağ e. (92/b11) e.+i imāret e. (80/a12) e.+i kemer e+.ler (97/a3) e.+i kuş e. (76/b10) e.+i mezheb e.+i ni' met e. (96/b9), (96/a14) e.+i kubbe e.+i kumaş e.+lar (104/b12) e.+i mülk-i muhtelif e. (102/a10) e.+i sâz e. (81/b12)
emr-i ma'rûf ve nehy-i münker: Ar. Şeriatın emirlerine uygun emir ve yasaklarına göre yaptırmama e.+ (92/b15)	
emrūd: Far. Armut e. (103/b4), (98/a5), (98/a6), (98/a6)	
enār: Far. Nar (meyva) e. (72/b5)	
enīs: Ar. Dost, arkadaş e.+idür (74/a7)	
engūr: Far. e-ı fahri: Bir çeşit üzüm e.+ı (93/a2)	
envā' : Ar. Çeşitler, türlüler e. (101/a10), (102/b2), (104/a8), (76/b10), (76/b8),	

- e.+i su**
e.+lar (97/a12)
- e.+i suf**
e.+lar (77/a2)
- e.+ tavāif**
e. (101/a10)
- e.+i tereke**
e. (99/a15)
- e.+i yimiş**
e.+ler (76/b4)
- e.+i yimiş**
e.+leri (98/b9)
- e.+i vefākīh**
e. (79/a7)
- e.+ zerigāt**
e. (80/a9)
- er:** Rütbesiz asker, nefer
e. (79/a1)
e.+den (103/a3)
- eren:** Olağanüstü sezgileriyle birtakım gerçekleri gördüğüne inanılan kimse
e.+lerinde (95/b1)
- eriş-:** Varılması zamana, emeğe bağlı olan veya uzakta bulunan bir amaca varmak, ulaşmak
e.-ince (105/a14)
e.-mez (94/b1)
e.-ür (76/b2)
- Ermen:** Millet adı
e. (76/b13)
- Ermenī:** Ermeni halkından olan
e. (76/b12)
e.+dür (77/a2)
- eşah:** Ar. Daha sahih, doğru
e. (105/a11), (91/b15), (91/b7)
- esbāt:** Ar. Yakup Peygamberin on iki oğlundan oluşan Beni İsrail kabileleri
i. (73/a15)
- esebil-:** Esme imkânı veya olasılığı bulunmak
e.-edür (75/a5)
- eşer:** Ar. Emek sonucu ortaya konan ürün, yapıt
e.+i (73/b11), (80/b6)
- e. kalma-:** Hiçbir belirti, iz olmamak
e.-mış (78/b1)
- esfel-i şehir:** Ar.
En aşağıdaki şehir
e.+i (71/b11)
- esīr:** Ar. Tutsak
e.+leri (78/a12)
- eski:** Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan, yeni karşıtı
e. (99/b1)
- eşk:** Far. Gözyaşı
e.+ini (73/b3)
- et:** İnsanlarda ve hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka
e. (101/a14), (75/b11), (81/b8), (92/b5), (99/b15)
e.+i (81/b8)
e.+in (79/a3)
e.+ük (105/a1)
- etba‘:** Ar. Birinin sözüne mesleğine uyanlar
e. (86/b8)
- etek:** Giysinin belden aşağıda kalan bölümü
e.+inden (91/a13)
- etrāf:** Ar. Yanlar, taraflar
e. (87/a8), (89/b15), (91/b15), (96/b13)

e.+a (85/b8)
e.+dan (86/b8)
e.+ı (74/a12), (78/a3),(89a6),
(87/a14),(104/b6),(90/a2)
e.+ında (101/a12), (104/a5),
(75/b9), (76/b15), (89/a15),
(89/b8), (93/a15), (97/b7)
e.+ından (84/a3), (87/a6),
(93/a13)

e.+ı vilâyet (99/b6)

e.+larından (87/b5)

e.+ı ' âlem

e.+de (101/a5), (80/a13),
(84/a12), (92/b4),
(93/a2),(81/b15)

e.+e (84/a7), (88/a12),
(91/a10), (95/b2), (97/b6),
(102/b11), (88/b4), (92/a6)

a.+üñ

e. (74/b8)

e.+ı memleket

e. (89a6)

e.+ı tag

e.+lardan (87/a14)

e.+ı umman

e. (104/b6)

e.+ı vilâyet

e.+de (90/a2)

Etrâk: Ar. Türkler

e. (101/a13), (105/a9), (98/a9)

e.+dan (92/a1)

ev: Bir kimsenin veya ailenin içinde

yaşadığı yer, konut, hane

e. (101/a13), (96/b6)

e.+de (103/a2), (90/

e.+inde (89a6)

e.+ler (74/a2), (84/b8),
(86/b8), (86/b9), (89/b8),
(98/a3)

e.+leri (103/a12), (103/b12),
(105/a3), (75/a10), (82/a8),
(87/b8), (89/a3), (91/b13),
(97/a6)

e.+lerine (75/b8), (77/a12),
(90/b1), (98/a15)

e.+leriyle (89/a3)

evkâf: Ar. Vakıf mallarını yöneten
kuruluş

e.+ının (91/b13)

evkât: Ar. Zamanlar, çağlar

e. (95/b13)

evliyâ: Ar. Erenler, ermişler

e. (90/b14), (92/b12), (95/a15),
(98/a1)

evşâf: Ar. Nitelikler, vasıflar.

e.+la (102/a14)

evvel: Ar. Önce

e. (105/a11), (71/b14), (72/a3),
(91/b6), (94/a15), (94/b5),
(96/b3), (96/b4)

e.+kisi (88/a3)

e.+de (72/a6), (76/a9), (82/a12),
(96/b12)

evvelâ: Ar. Önce, ilk önce, ilkin

e. (86/b6)

ey: Kendisine söz söylenilen kimse

veya kimselerin dikkati
çekilmek istendiğinde adın
başına getirilen ve uzatılabilen
bir seslenme sözü

e. (81/a14)

eyit-: Söylemek, demek, anlatmak.

e.-di (78/a10), (78/b10),
(79/a1), (79/a1), (79/a2),
(79/a3), (79/a3), (79/a4),

(80/b3), (80/b4), (80/b9),
(81/a14), (81/b5), (82/a1),
(94/a13), (78/b9)

e.-diler (80/a3)

e.-ir (79/a14), (82/a12),
(82/a14), (76/b9)

e.-irler (71/a4), (72/a9), (73/a6),
(78/a7), (93/b3)

e.-miş (71/a11),

(92/a10),(75/b4)

e.-mişler (101/b4), (82/b15)
e.-mesünler (80/b10), (80/b3)
e.-ür (94/b2), (104/b6),
(95/b14), (95/b14), (95/b15),
(104/b5), (75/b14), (75/b14)
e.-ürler (102/a10), (90/b11),
(91/b14), (91/b6), (92/a7),
(74/a3),(78/a1)
e.-ürsin (81/a14)
e.-üb (94/b4)

eyle-: Etmek, yapmak

e. (92/a11)
e.-di (73/b2), (76/a12),
(78/b5), (79/b3), (81/b7),
(94/b4)
e.-diler (80/b8)
e.-mişler (71/b10), (83/a11),
(87/b8)
e.-r (105/a11)
e.-rler (102/a15), (103/b3)

eylet-: Bekletmek, alıkoymak

e.-ürlerdi (90/a6)

eyü: İyi

e. (103/a1), (75/b11), (83/b8),
(86/a14)
e.+dür (83/a1), (97/a4),
(96/b4)

Eyvān-ı Kısra: Far. Dicle kıyısındaki
Medayin şehrinde harabesi
bulunan eski bir saray
e.+ı (80/a12)

eyyām: Ar. Günler

e.+ı (82/a13)

ezrāk: Ar. Mavi, gök renkli

e. (78/b10)

-F-

fāhr: Ar. Şanlı, kıymetli, değerli

f. (89/b7)

faķır: Ar. Geçimini güçlükle sağlayan,
yoksul, fakara, zengin karşıtı
f.+dür (98/b8)

fāriğ: Ar.

f. **ol-:** Vazgeçmiş, çekilmiş
olmak
f. dum (71/a13)

faşıl: Ar. Bölüm, kısım, devre

f.+da (95/b3)

fā'ide: Ar. Yarar

f. (104/b5), (90/a10)

f. it-: Yararlı olmak

f.-er (104/b5)

fāyđalu: Ar.+T Yararlı olan

f. (87/b7), (94/a5)

f.+dur (81/b1)

ferş: Ar. Yeryüzü, kır, sahra

f.+dür (75/a11)

feth : Ar.

f. kıl-: Açmak, açılmak

f. (91/a4)

f. **eyle-:** Bir yeri veya ülkeyi
savaşarak almak, ülke açmak
f.-di (76/a2)

fethā: Ar. Delik

f.+dan (71/b5)

fevākih: Ar. Meyveler, yemişler

f. (76/b8), (77/a10),
(77/a6),(79/a7), (93/a1), (96/b9)

fınduk: Ar. Kayıngillerden, kuzey
yarım kürenin ılık yerlerinde ve
yurdumuzun genellikle Doğu
Karadeniz bölgesinde yetişen,
boyu 6-7 metre, yaygın tepeli
bir ağaççık
f. (92/b14), (100/b15)

- fîl:** Ar. Filgillerin hortumlular takımından, Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, çok iri, kalın derili hayvan
f. (102/a12), (103/a7)
f.+leri (102/b4)
- fildişi:** Fil dişinin kırık beyaz rengi
f. (100/a6)
- fihâl:** Ar. Bu anda, hemen, şimdi
f. (77/b8)
- fîrûzekân:** Açık mavi renkli, değerli bir süs taşı kaynağı
f. (93/b14), (90/b9)
f.+dür (90/b9)
- fuḫaḫâ:** Ar. Fıkıh ilminin üstadları
f. (100/b8)
- G-**
- ḡalabalıḡ:** Sayıca çok
g.+ı (101/a9)
- ḡalebe:** Ar. Çokluk, kalabalık
g. (94/a11)
g.+den (102/b14)
g.+dür (78/a5), (96/b13)
ḡ. kıl-: Üstün gelmek, yenmek
g.-dı (76/b14), (87/b10)
- ḡâlib:** Ar. Üsttün gelen, yenen
g.+dür (92/b15)
- ḡalîz:** Ar. Kaba, nezaket dışı
g. (97/b15)
- ḡarâ'ib:** Ar. Tuhaf, şaşılacak şeyler
g. (98/a1)
- ḡarb:** Ar. Batı, günindi
g.+a (90/b9)
g.+den (73/a1)
- ḡarîb:** Ar. Acayip
g. (103/a6), (79/a8), (97/a3), (97/b13)
g.+ler (74/a1)
- ḡarîbe:** Ar. Batı
g.+sinde (82/b3)
- ḡavḡa:** Far. Düşmanca davranış ve sözlerle ortaya çıkan çekişme veya dövüş, münazaa
g. (94/a13)
g.+dur (94/a13)
g.+sıdur (94/a14)
- ḡayb:** Ar.
g. it-: Yitirmek
g.-erler (88/a13)
- ḡâyet:** Ar. Pek, çok, pek çok, aşırı bir biçimde
g. (72/b6), (89/a7), (91/a1), (92/a11), (95/b1)
g.+de (103/b4), (104/a4), (86/a12), (88/b5), (91/b1), (93/b7), (99/a14)
- ḡayr:** Başka, diğer
g. (101/a1),
g.+ı (71/a12), (101/b5), (71/a1), (82/a2), (84/a8), (89/b4)
ḡ.-ı fethâ: Başka delik
g.+dan (71/b5)
ḡ.-ı yer: Başka yer
g.+de (84/a8)
- ḡazel:** Ar. Kurumuş ağaç yaprağı
g.+i (104/b14)

geç-: Bir yerden başka bir yere gitmek

g.-er (83/b5),(101/a2), (103/a10)

g.-erler (83/a4),(95/b4), (95/b5)

g.-irdiler (82/b14)

g.+en (79/b7)

geçür-: Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak

g.-di (81/a2)

gel-: Ulaşmak, varmak

g. (81/b5)

g.-di (73/b10), (78/b4)

g.-dikde (71/b1)

g.-diler (86/b9)

g.-dün (81/b4)

g.-e (100/b1), (97/b13)

g.-en (85/b7)

g.-icek (71/b7), (74/b4)

g.-mekde (87/a9)

g.-men (80/a4)

g.-mezler (86/a3)

g.-miş (101/b8)

g.-se (77/b8)

g.-ür (100/a11), (72/a13),

(73/a1), (73/b6), (78/a2),

(84/a3), (85/b14), (85/b8),

(90/a1), (90/b7), (91/b4),

(93/a14), (95/b15), (96/a13),

(97/a12), (99/a10),(103/b15),

(71/b10), (75/b14), (75/b7)

g.-ürdi (86/b12)

g.-ürler (104/b11), (104/b9),

(105/b11), (74/b9)

g.-ürlermiş (74/b11)

gemi: Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt, sefine

g. (79/b13)

g.+den (79/b6)

g.+lerden (83/a4)

g.+leri (74/a15)

g.+yle (88/b5), (95/b5)

ger: Far. Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet
g. (77/b3)

gerçi: Far. Her ne kadar, ise de, vakıa
g. (89/a8)

gerek: İcap

g. (71/a8), (87/a9)

g.+i (101/a3)

g.+li (87/a11)

gergedân: Far.Gergedangillerden, sıcak ülkelerde yaşayan, burnunun üstünde bir veya iki boynuzu bulunan, kalın derili, saldırgan bir hayvan
g. (102/a4), (103/a7)

getür-: Gelmesini sağlamak

g. (80/b3)

g.-di (79/a15), (81/b12),

(81/b8), (81/b9)

g.-e (105/b13)

g.+mekden (80/b8)

g.-mişdür (80/a2)

g.-mişler (71/a7), (73/b4),

(101/b7)

g.-seler (75/a7)

g.-üler (101/a6)

g.-ürdi (84/b5)

g.-ürler (102/b6), (105/b14),

(88/b4), (88/b6)

g.-ürlerdi (84/b5)

geyik: Geyikgillerden, erkeklerinin başında uzun ve çatallı boynuzları olan memeli hayvan
g. (100/a9), (99/b8)

g.+i (104/a6), (100/a5)

g.+ler (100/a5), (100/a5)

gez-: Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek

g.-erken (78/b8)

g.-erler (100/a7)

- gibi:** -e benzer
g. (100/a6), (100/a7), (103/b4), (103/b6), (104/b13), (104/b4), (105/b10), (105/b9), (105/b9), (74/b13), (75/a12), (75/b9), (76/b11), (76/b5), (77/b6), (78/a9), (79/b5), (80/a13), (82/b5), (83/a3), (84/a1), (84/a11), (84/a4), (84/a8), (88/b10), (88/b15), (93/a15), (93/b11), (93/b14), (93/b15), (94/b5)
g.+dür (100/a14), (103/b5)
- gice:** Genellikle saat 22'den itibaren gün ağarınca kadar geçen süre, tün, şeb
g. (103/a8), (78/b14), (87/b9), g.+yle (99/a7)
- giç-:** Bir yerden başka bir yere gitmek
g.-er (83/a8)
- giñ:** Geniş
g. (100/b5), (84/a3), (88/a8)
g. (82/a14), (98/a12), (100/b5), (84/a3), (88/a8)
g.+dür (94/a7)
- gir-:** Dışarıdan içeriye geçmek
g.-e (101/b10)
g.-er (77/a12), (90/a15)
g.-erdi (94/a15)
g.-mez (89/a5)
g.-miş (101/b11), (101/b9), (105/b5)
g.-se (74/b15)
g.-üb (74/b9)
g.-ür (104/a14), (96/a13), (98/b1), (98/b15), (74/B,4)
- git-:** Bir yere doğru yönelmek
g.-diler (81/a10)
g.-e (87/a5), (88/a2)
g.-emez (89/b2)
g.-er (100/a11), (101/b9), (101/b11), (102/b12), (105/a5), (105/b7), (105/b8), (91/a10) (71/b11), (71/b5), (72/b14), (75/a15), (77/a1), (83/a14), (83/b5), (84/a8), (86/a1), (87/a8), (88/a12), (88/b4), (89/b11), (90/b9), (92/a6), (92/b3), (93/a12), (95/b15), (99/a12)
g.-erler (105/b12), (83/a12), (84/a12), (89a6)
g.-mekde (87/a9)
g.-miş (80/a8)
- giy-:** Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek
g.-erler (89/b8)
- giyinmek:** Giymek
g.+e (88/a13)
- göbek:** İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk
g.+inde (100/a6), (100/a9)
- gögercin:** Güvercingillerden, hızlı ve uzun zaman uçabilen, kısa vücutlu, sık tüylü, evcilleşmiş birçok türü bulunan, yemle beslenen bir tür kuş
g. (78/b10)
- gögüs:** Vücudun boyunla karın arasında bulunan ve kalp, akciğer vb. organları içine alan bölümü
g.+ü (71/a3)
- gök:** Yeryüzü üzerine mavi bir kubbe gibi kapanan boşluk, gök kubbe, sema
g. (78/b11)
g.+e (73/a3)
g.+den (71/a7), (73/b10)
- gökçek:** Güzel, sevimli

g. (100/b6), (103/b11), (72/b4), (74/a4), (74/b10), (75/a13), (75/b6), (76/a1), (76/b13), (77/a11), (77/a8), (78/a3), (79/a9), (80/b13), (81/b11), (82/a7), (82/a9), (85/a12), (85/a6), (86/a14), (89/b10), (91/a11), (91/a9), (92/a4), (93/b9), (94/a2), (98/a2), (98/a4), (99/b14)
g.+dür (72/a6), (81/b1), (83/b12), (98/b7)
g.+likde (83/b7)

göl: Oluşması genellikle tektonik, volkanik vb. olaylara bağlı olan, toprakla çevrili, derin ve geniş, tuzlu veya tuzsuz durgun su örtüsü
g. (100/a12), (100/a13), (104/b2), (72/a8), (76/b10), (76/b11), (77/a13), (77/b1), (77/b2), (87/b3), (87/b6), (99/b7), (99/b7)
g.+de (104/b3), (72/a9), (76/b10), (84/a6), (87/b4), (87/b4), (87/b7)
g.+deki (86/b12)
g.+den (87/b1)
g.+dür (95/b5)
g.+e (100/a13), (87/b1), (95/b11), (95/b7), (95/b9)
g.+i (87/b3)
g.+ler (82/b13), (84/a5), (87/a15)
g.+leri (86/b1), (95/a10)
g.ü (76/b10)
g.+üdür (87/b1)
g.+ün (104/b2), (95/b10)
g.+ünde (95/b12)

gölge: Saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık
g. (82/b10)
g.+si (80/a14)

göm-: Yerin altına koyarak üstünü toprakla örtmek
g.-mezler (104/b1)

gör-: Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek
g.-di (78/b8)
g.-diler (79/a2)
g.-düm (71/a13)
g.-memişdür (75/a1)
g.-memişim (71/a14)
g.-eler (99/a13)
g.-miş (92/a10), (92/a12)

göre: Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince
g. (87/a12)

görün-: Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek
g.-mez (79/b7)
g.-ür (102/a5), (82/b6)

götür-: Taşımak, ulaştırmak veya koymak
g.-diler (78/b7)
g.-eyim (80/b2)
g.-üler (105/b10)
g.-ürler (99/b11)
g.-ürlerdi (78/b6)

göz: Görme organı
g.+i (78/b11)

gözlü: Gözü olan
g.(99/b15)

gözsüz: Gözü olmayan
g.+e (73/b14)

gözük-: Görünmek
g.-ür (95/b13)

ğurabā: Ar. Fakirler, kimsesizler
g. (74/a11)

guristān: Ar. Mezarlık, kabristan
g.+dur (74/a1)

- ğute:** Far. Suya dalma, suya bir kere dalıp çıkma
g. (71/b4)
- gül:** Far. Bu bitkinin katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği
g. (85/b11), (85/b11)
- güle güle:** Gülererek.
g.(100/b4), (100/b4)
- gülistân:** Far. Gül bahçesi
g. (80/a9)
- gümüş:** Atom numarası 47, atom ağırlığı 107,88, yoğunluğu 10,5 olan, 960 °C'ye doğru sıvı durumuna geçen, parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element
g. (104/a1), (105/b9), (93/b13), (99/a4), (99/b12)
g.+e (82/b3)
g.+le (102/b8)
- gümüşe:** Gümüşe benzer
g.+dür (101/a14)
- gümüştân:** Gümüş madeni kaynağı, ocağı
g. (89/a10), (89/a8)
- gün:** Yer yuvarlağının kendi ekseninde etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre
g. (80/a13), (81/a13), (84/a12)
g.+de (101/b15), (74/a10), (78/a14), (82/b11), (84/a10)
- gündüz:** Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü
g. (103/a9), (87/b9), (99/a7)
- güneş:** Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi
g. (102/a5), (103/a10), (86/b12)
- günlük:** O günkü, o günle ilgili
g. (100/b13), (101/a12), (101/a4), (80/a14), (85/b7), (98/b12)
- güzel:** Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı
g. (103/a2), (103/b12), (83/b7), (85/b6), (96/b1), (98/b6)
- güz:** Sonbahar
g. (85/a13)
- H-**
- haber:** Ar. Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık
h. (100/b4), (75/b15)
h. eyle-: Haber vermek, bildirmek
h.-di (72/b1)
h. vir-: Haber etmek, bildirmek
h. (81/b5)
h.-di (94/b2)
- hâcet:** Ar. Herhangi bir şey için gerekli olma, gereklilik, lüzum
h.+i (75/b13)
h.+ini (75/b15)
- hâdd:** Ar. Sınır, uç.
h.+ı (72/a6), (83/b2)
h.+dur (83/b14), (102/b8)
- hafr:** Ar. Kazma, kazılma
h.a (72/a13)
- hafta:** Far. Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem
h. (89/a6)

ḥāl: Ar. Oluş, keyfiyet, durum

h.+de (102/b1),
(71/a14),(72/b3), (72/b2),
(73/b8), (75/b6), (76/a10),
(77/a1), (77/a9), (78/a9),
(78/b1), (78/b2), (79/b5),
(81/a10), (82/a15), (82/b6),
(85/a11), (85/b10), (86/a8),
(88/a14), (90/b10), (91/b15),
(91/b9), (94/a14), (96/a8),
(96/b11), (96/b2), (97/b9)
h.+inde (89/a11)

ḥalāyık: Ar. Kadın köle, cariye

h. (105/a7), (86/b9), (93/a13)
h.+dan (101/b6)

ḥalīc: Ar. Pamuk eğiren

h. (82/b6), (82/b7), (83/a8)
h.+dür (82/b8)

ḥalīfe: Ar. Hz. Muhammed'in vekili
olarak Müslümanların
imamlığını ve din
koruyuculuğunu yapmakla
görevli kimse

h. (78/a11), (80/a2), (80/b13)
h.+i (78/a10)

ḥalk: Ar. Aynı ülkede yaşayan, aynı
kültür özelliklerine sahip olan,
aynı uyruktaki insan
topluluğu, folk

h. (101/a15), (75/b11),
(80/a3), (85/a5), (89/a11),
(93/b15), (97/a4), (99/a6)
h.+dan (79/b1)
h.+dur (89/a11), (92/b7)
h.+ı (100/a7), (101/a3),
(101/b14), (103/a1),
(103/b13), (104/a10),
(104/a15), (104/a2), (104/a8),
(105/b10), (105/b12), (72/b7),
(74/a11), (76/b15), (80/a3),
(80/b15), (81/a10), (82/a5),
(82/b6), (83/b8), (85/b15),
(86/a13), (89/a5), (89/b7),

(92/a2), (92/a8), (92/b6),
(93/a9), (94/b15),(95/a15),
(96/b1), (97/b12), (97/b15),
(97/b4), (99/b9), (91/a2)

h.+ına (105/b7), (92/b15),
(80/a8)

h.+ımı (80/a8),(78/b14)

h.+ınun (101/b12), (98/b3)

h.+a (88/a3)

h.+u (104/b15)

h.+un (94/b10)

ḥalvīnī: Far. Tebriz'de kayısıya verilen
özel ad.

h. (97/b6)

ḥammām: Ar. Yıkanılacak yer, yunak,
ısıdam

h. (74/b2), (74/b7), (79/b15),
(80/a4), (80/a8), (74/b5)

h.+cı (80/a5)

h.+da (80/a4)

h.+dur (74/b5)

h.+ı (74/b2), (74/b5)

h.+lar (76/a14), (83/b13),
(96/a14)

h.+larda (71/b12)

h.+ları (103/a12), (74/b1),

(76/a7), (77/a12), (83/b8),

(84/b12), (85/b2), (86/a14),

(89/b6), (91/b12), (98/b1),

(98/b7), (99/a15)

h.+ların (79/b15)

h.+larına (90/b1)

h.+larımı (97/a1)

ḥammām-ı lü'lü': el değmemiş, inci
gibi hamam

h. (74/b5)

ḥamur: Ar. Unun su veya başka
sıvılarla yoğrulmuş durumu

h. (100/b2)

h.un (79/a3)

ḥandaḥ: Ar. Geçmeye engel olacak biçimde uzunlamasına kazılmış derin çukur
h. (73/b12), (84/a2), (91/a1)
h.+a (71/b10), (84/a3)
h.+da (73/b13)
h.+dan (71/b10)
h.+ı (104/a13), (75/b7), (87/a2), (90/a13), (93/a6), (96/a12), (97/a6)
h.+ına (104/a14)
h.+lu (84/b15)

ḥāne: Far. 1. Ev, konut. 2. Ev halkı
h. (79/b11)
h.+dür (85/a4)

ḥaps: Ar. Bir yere kapatıp salıvermeme
h. (72/b2)
ḥ. eyle-: Bir suçluyu hapisaneye koymak
h.-diler (72/b1)

ḥarāb: Ar. Bayındırlığı kalmamış, yıkılacak duruma gelmiş, yıkkın, viran
h. (73/a2), (80/b11), (82/b6), (88/b11), (89/a15)
h.+dur (72/b3), (73/b8), (78/b2), (81/a6), (82/a15), (90/b10), (91/b9), (94/a14)
h.+ı (94/a8)
ḥ. eyle-: Harap duruma getirmek
h.-di (94/b5)
ḥ. kıl-: Harap duruma getirmek
h.-dı (94/b5)
h.-dılar (85/b10)
ḥ. ol-: Harap duruma gelme
h.-a (80/b6)
h.-dı (94/b2)
h.-dığından (91/a11)
h.-miş (88/b1)
h.-mişdur (90/b11)

ḥarāmī: Ar. Hırsız, haydut, eşkıya
h. (88/a1), (89/a2)
h.+si (89/b1)

ḥarāmīlik: Ar. Hırsızlık, haydutluk
h.+a (89/a9), (89/a6)

ḥarb: Ar. Savaş
h.+le (102/a13)
h.+lu (103/b9)

ḥarc: Ar.

ḥarc it-: Harcamak
h.-digini (92/b1)

ḥ. eyle-: Harcamak
h.-di (79/a13), (79/a14), (92/a13)
h.-miş (92/a14), (92/a9)

ḥāric: Ar. Dış, dışarı:
h.+e (76/b7)
h.+inde (76/a9)

ḥarīr: Ar. İpek
h. (93/a11), (93/b1)

ḥaṣār: Ar. Herhangi bir olayın yol açtığı kırılma, dökülme, yıkılma gibi zarar
h. (78/b4)

ḥāṣıl: Ar. Olan, ortaya çıkan, görünen.
h. (104/a12), (104/a7), (89/a8)
ḥ. ol-: Ortaya çıkmak, türemek
h.-mazlar (89/a9)
h.-ur (100/b1), (104/b11), (76/b11), (87/b8), (91/b1), (92/a5), (92/b14), (99/b8)

ḥaṣīn: Ar. Sağlam, müstahkem
h.+dur (77/a4)
h.+i (86/a3)

ḥaṣır: Ar. Saz, kabuk, yaprak vb. bir bitki maddesiyle örülmüş taban veya tavan örtüsü
h.+ı (80/a10)

- ḥaṣṣīn:** Ar. Sağlam, müstahkem
h. (98/a15)
- ḥaṣṣla-:** Bir şeyi kaynar suya daldırmak
h.-r (74/b3)
- ḥaṣmetlü:** Görkemli
h.+dür (91/a2)
- ḥāṭır:** Ar. Düşünme, akılda tutma, hafıza, zihin, akıl, yâd
h.+ı (83/a1)
- ḥatt:** Ar. Çizgi.
h.+ı (103/a9)
- ḥātūn:** Kadın
h. (78/b11), (78/b6)
h.+ının (74/a10)
h.+ları (103/a1), (85/a6), (86/a14), (92/a2), (74/b12)
- ḥavāric:** Ar. Asiler, zorbalar
h.+dür (77/b12)
- ḥavāyic:** Ar. İhtiyaçlar, gerekli şeyler
h. (75/b11)
- ḥavz:** Ar. Su biriktirme, yüzme, çevreyi güzelleştirme vb. amaçlarla altı ve yanları mermer, beton vb. şeylerden yapılarak içine su doldurulan, genellikle üstü açık yer
h.+a (74/b3)
- ḥayāt:** Ar. Canlı, sağ olma durumu
h.+ında (75/a6)
h.+ları (75/a10)
- ḥayli:** Far. Çok
h. (93/b11), (81/,4)
- ḥayrān:** Ar. Çok beğenen, hayranlık duyan
h. (103/a8)
- ḥayrlu:** Ar. Yararı, hayrı olan
h. (76/b4)
- ḥayz:** Ar. Kadınlarda aybaşı.
h. (78/b6),(78/b7)
h.+ına (78/b11)
- ḥazır:** Ar.
ḥ. eyle-: Bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek
h.-di (81/b7)
h.-diler (81/b15)
- ḥazīne:** Ar. Değerli eşya yığını, büyük servet
h.+sidür (80/b7)
- ḥāz:** Ar.
ḥ. kıl-: Kirllemek, pislemek
h.-dı (86/b3)
- helāk:** Ar.
h. ol-: Yok olmak, ölmek
h. (79/a6)
- hem:** Far. Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için “özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki” anlamlarında kullanılan bir söz
h. (81/b2), (81/b2), (81/b2), (81/b2), (81/b3)
- hemān:** Far. Çabucak
h. (105/b13), (78/b12), (82/a15), (87/a8)
- henüz:** Far. Az önce, daha şimdi, yeni
h. (73/b11), (89/b12), (94/b1)
- her:** Far. Önüne geldiği ismin benzerlerini “teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer

tamamı” anlamıyla
kapsayacak biçimde
genelleştiren söz
h. (100/a15), (100/b12),
(100/b3), (101/b14), (101/b9),
(102/b14), (102/b4), (102/b8),
(103/a14), (103/a2), (72/b10),
(74/a3), (74/a9), (74/b15),
(75/a5), (75/a8), (75/b13),
(75/b3), (75/b9), (77/a15),
(77/a7), (77/b7), (78/b15),
(80/a4), (80/a6), (81/b15),
(81/b7), (82/b7), (84/a11),
(84/b2), (85/b3), (85/b7),
(86/a12), (87/a1), (87/b14),
(87/b14), (87/b2), (87/b7),
(88/a1), (88/a11), (88/a5),
(88/a6), (89/a13), (90/
(90/a5), (90/b13), (91/a12),
(91/b3), (92/a1), (93/b8),
(94/a4), (95/a2), (95/a5),
(95/b3), (95/b8), (97/b13)

hergiz: Far. Asla, katiyyen, hiçbir
vakit, hiçbir surette
h. (101/a14), (71/a12),
(75/a9), (82/b15), (87/b10)

hesâb: Ar. Alacaklı veya borçlu olma
durumu
h. (83/a14)
h. eyle-: Hesap etmek
h.-diler (80/b7)

hevâ: Ar. Hava yuvarını oluşturan,
bütün canlıların solunumuna
yarayan, renksiz, kokusuz,
akışkan gaz karışımı
h.+sı (100/b6), (72/b9),
(76/a7), (77/b13), (80/b14),
(81/b1), (84/b9), (86/a10),
(86/b4), (86/b9), (95/b3),
(96/b13), (97/a7), (98/73),
h.+sından (85/a12)

heybetlü: Ar. Korku ve saygı
uyandıran görünüşlü,
mehabetli

h.(71/b6), (103/b9)

hışâr: Ar. Bir şehrin veya önemli bir
yerin korunması için taştan
yapılmış, yüksek duvarlı ve
kuleli, çevresinde hendekler
bulunan küçük kale
h.+lar (86/b15), (87/b15)

hışm: Far. Kızgınlık, öfke
h. (81/B,4)

hıyâr: Ar. Kabakgillerden, uzun, iri
meyveli, sürüngen, bir yıllık
otsu bir bitki
h. (103/b2)

hiç: Far. Olumsuz yargılı cümlelerde
fiilin anlamını pekiştiren bir söz
h. (100/a12), (100/a15),
(100/b15), (100/b4), (101/a1),
(101/a15), (101/a6), (103/b8),
(104/a1), (90/b4), (95/b15),
(72/a9), (72/b6), (73/a5),
(74/a13), (75/b2), (76/a6),
(76/b11), (76/b5), (76/b6),
(77/a2), (77/b8), (85/a15),
(88/a13), (89/a5), (89/b13),
(90/a11), (92/a5), (96/a11),
(96/a5), (96/b6), (97/a4),
(97/a9), (97/b4)

hikâyet: Ar. Hikayeler
h. (79/a7), (92/a8)

Hilâfet: Hz. Muhammed'in vekili
olarak Müslümanların
imamlığını ve din
koruyuculuğunu yapma durumu
h.- **Mehdî:** (76/a3)

hısâb: Ar. Oranlama, tahmin
h. (101/b12)

hizmetkâr: (Ar.+Far.) Ücretle iş gören
genellikle erkek işçi, uşak
h. (80/a4)

- hokka:** Ar. Metal, cam veya topraktan yapılmış, içine mürekkep konulan küçük kap
h. (92/a15)
- horos:** Far. Tavukgillerden, tavuğun erkeği olan kümes hayvanı
h. (104/b4)
- hoş:** Far. Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren
h. (80/b15), (86/b7)
- hüb:** Far. Güzel, hoş, iyi
h. (100/b6), (101/b10), (72/b8), (75/b6), (80/b14), (82/a7), (82/b14), (84/a5), (85/b11), (85/b3), (86/b2), (86/b7), (86/b9), (89/b9), (93/a9), (96/b1), (97/a15), (98/73), (99/b9)
h.+dur (100/a10), (102/b5), (103/a2), (86/b4), (89/b6), (93/a5), (93/a7), (98/a6), (99/a15)
- hukemâ:** Ar. Hakimler. alimler, bilginler
h. (80/a1)
- hulflu:** Ar. Huylu, tabiatlı
h. (97/a4)
h.+dur (75/b12)
- hün:** Sofra
h. (74/a11)
h.+lar (73/b11)
h.+uñ (73/b11)
- hünrîz:** Far. Kan dökücü, kan döken
h. (89/a2)
- hurâmâ:** Far. Palmiyegillerin eski çağlardan beri Kuzey Afrika'da kültürü yapılan, yemişlerinden yararlanılan, gövdesi uzun, yaprakları büyük ve dikenli bir ağaç
h. (81/a4), (82/a4), (82/b11), (88/b3), (89/a3), (89/a4), (97/a10)
h.+da (82/a9)
h.+sı (80/a10), (82/a7)
h.+yı (82/b2)
- hurrem:** Far. Taze
h. (82/b14)
- hüy:** Far. İnsanın yaratılış ve ruh özelliklerinin bütünü, mizaç, tabiat
h. (98/a7)
h.+ı (80/b15)
h.+lu (103/a1)
- hücûm:** Ar.
h. eyle-: Saldırmak
h.-di (78/b13)
- hükûm:** Ar. Yargı
h.+ündedür (94/b10)
h. it-: Egemenliği altında bulundurmak
h.-erdi (90/a4)
- hüner:** Far. Beceri isteyen ustalık, beceriklilik
h. (86/b14)
- hürmetlü:** (Ar.+T) Saygılı
h. (78/a6)
- I-**
- ıraç:** Uzak
1. (102/a1), (105/a13), (105/a5), (75/a1), (77/b5), (79/b2), (80/b4), (87/a6), (89/b12), (79/a11), (79/a8), (91/a6), (91/b4), (99/b11)
1.+dan (88/b4), (90/b7)
1.+dur (105/a8)

‘ırk: Ar. Kalıtımsal olarak ortak fiziksel ve fizyolojik özelliklere sahip insanlar topluluğu
1. (89/a1)

ırmak: Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu, nehir
1. (101/a2), (101/a9), (102/b1), (103/b10), (103/b14), (104/b13), (71/a9), (71/b7), (71/b9), (75/b7), (77/a14), (77/a15), (77/b1), (81/a1), (82/b14), (83/b13), (84/b7), (86/b11), (87/b1), (90/a15), (90/b6), (91/a7), (91/a7), (91/a8), (91/b4), (93/a5), (93/b2), (98/b10)
1.+a (71/b9), (81/a3), (104/a14)
1.+da (83/b14)
1.+dan (90/a1)
1.+dur (71/b7), (71/b7), (79/b11), (79/b9), (82/b8)
1.+ı (101/a2), (104/a10), (73/b6), (76/a4), (77/a15), (83/b13), (95/a5), (95/a6), (95/a7), (95/a8), (95/b8), (95/b8), (95/b8), (96/a13), (98/a14), (99/a8)
1.+ıdur (73/b5)
1.+ın (93/b4), (105/b14)
1.+ımuñ (95/a4), (95/a7), (95/a8), (104/b12)
1.+ıyla (79/b8)
1.+la (86/b12)
1.+lar (100/a13), (71/b11), (77/b14), (85/b6), (87/a13), (87/a15), (87/b2), (89/b8), (92/b11), (95/a5), (95/b11), (98/b15)
1.+lardur (95/b9)
1.+ları (100/b11), (100/b6), (105/b3), (86/a12), (90/b6), (94/a2), (95/b7), (96/b6), (97/b10),

(99/a3)
1.+un (81/a4)

ısıtmalu: Isıtma işi yapılan
1.+dur (84/b9)

ıssi: 1. Sıcaklık, hararet. 2. Sıcak
1. (103/a8), (104/b8), (105/a10), (105/b10), (81/b5), (82/a14), (89/b6), (90/a10), (97/a8)
1.+dur (88/b5)

ıssuz: Kimse bulunmayan veya az kimse bulunan, تنها, yaban
1. (95/a3)
1.+ı (94/a8)

-i-

i-: Cevheri fiil; i-sa, i-miş, i-di vb.
i.-di (71/a6), (78/b3), (82/a2), (86/b7), (87/b9), (90/a3), (98/a1), (87/b12)
i.-miş (79/b15), (82/a12), (88/b1), (93/b10), (94/a11), (96/b12), (97/b14), (75/b6)

‘ibâdet: Ar. Bir dinin buyruklarını yerine getirme
i. (75/b14)
i.+e (79/a10)

‘ibâdetgâh: (Ar.+Far.) Tapınak
i.+ıdur (73/a14)

‘ibâdet: Ar.
i. it-: Bir dinin buyruklarını yerine getirmek
i.-er (75/b14)

ibik: Horoz, hindi vb.nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı
i.+i (104/b4), (104/b4)

ibrişim: Far. Kalınca bükülmüş ipek iplik
i. (86/a15)

i.+den (104/b12), (86/a7),
(89/b12), (99/b13)
i.+in (104/b13)

ibtidā': Ar. Önceleri, en önce, ilk önce

i.+sı (105/b1)
i.+sından (91/a7)

iç: Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil

i.+i (97/b11), (85/a10)
i.+inde (101/a13), (103/b3),
(105/a3), (77/b14), (87/a10),
(87/a12), (88/b15), (90/a15),
(90/b3), (92/a15), (96/a11),
(99/b15)
i.+indeki (105/b7)
i.+inden (83/a8), (86/b11)
i.+ine (100/b3), (100/b4),
(101/b8), (96/a13)

iç-: Bir sıvıyı ağza alıp yutmak
i.-se (97/a12)

içerük: Bir şeyin içinde bulunanların bütünü, muhteva, mazruf

i.+de (103/a4)

içün: Amacıyla, maksadıyla
i. (79/b14), (86/b6)

içür-: İçmesine yol açmak, içmesini sağlamak

i.-ürdi (79/a4)

ihtilâf: Ar. Ayrılık, anlaşmazlık, aykırılık, uyuşmazlık

i. (84/a15)

ihtiyâr: Ar.

i. **kıl-:** Seçme, seçilme
i.-dı (86/b4)

ihvân: Ar. Sadık, samimi, candan dostlar

i.+a (97/A,7)

iken: Esnasında
i. (77/b3)

iki: Birden sonra gelen sayının adı.

i. (100/a6), (101/b2), (101/b8),
(101/b9), (103/a7), (105/b15),
(71/a2), (71/a2), (71/a5),
(71/a5), (71/a9), (71/b3),
(72/a12), (72/b4), (73/a9),
(73/b7), (74/a10), (76/a5),
(76/b7), (77/a14), (77/a7),
(78/a10), (78/a14), (78/a6),
(79/a5), (79/b12), (79/b3),
(79/b4), (79/b7), (81/a4),
(82/b8), (82/b9), (87/a5),
(87/a8), (87/b4), (87/b9),
(88/a14), (89/b1), (92/a13),
(92/b2), (92/b4), (93/a3),
(93/b2), (93/b9), (95/a11),
(95/a12), (95/b4), (98/a14),
(98/b12)
i.+dür (71/a3), (83/b3)
i.+si (83/a15), (93/a4)
i.+sinün (87/b3)

ikinci: Sırada önem bakımından birinciden sonra gelen

i. (71/b15), (80/a5), (84/a12)
i.+si (88/a3)

iklîm: Ar. Ülke, diyar

i. (100/b9), (101/a3), (83/b11),
(88/b12), (89/a13), (98/a11),
(98/b11), (99/b3), (99/b5)
i.+de (100/a8), (100/b8),
(101/a10), (101/b13), (101/b7),
(102/a2), (89/a4), (98/b10),
(99/a10), (99/a3)
i.+dür (100/b10), (76/b4),
(81/a8), (88/a8), (89/b2),
(94/a2), (94/a8), (95/a1),
(96/a3), (98/a12), (98/b6),
(99/b3)
i.+e (101/b9), (80/a15),
(98/b15), (99/a10)
i.+i (88/b10), (89/b3), (98/b1),
(83/a14)

i.+idür (99/b5)
i.+inde (105/a11)
i.+inden (89/a10), (98/b5)
i.+ine (101/b11), (89/a5)
i.+inüñ (101/a7), (103/b7),
(104/a7), (87/b13),
(88/b11), (88/a7), (92/b8),
(97/a8), (98/a11), (98/b14),
(98/b3), (99/a1)
i.+iyle (101/a7)
i.+leri (99/a13)
i.+lerinde (89/a2)
i.+lerle (100/b8)
i.+ün (100/a7), (102/a6),
(88/b6), (92/b9), (99/a4)
i.+ünde (86/b14)
i.+üyle (88/a7)

il: 1. Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt, vilâyet. 2. Halk, ahali, kendisine yabancı olanlar, başkası.
3. Hısım, akraba, yabancı olmayan, dost, yâr. 4. Oba, aşiret.
i.+dürler (76/b12), (75/b3)

ilt-: Götürmek, yerine ulaştırmak, eriştirmek
i.-ürler (75/a2), (95/b3)

ile: Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz
i. (80/a9), (99/b12)

ilik: Kemiklerin iç boşluklarını dolduran yağlı madde
i.+in (79/a3)

illâ: Ar. Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki
i. (73/a6)

‘ilm: Ar.

i-i tâbüt: Musa peygambere gelen kutsal emirlerin konulduğu sandık
i. (90/a3)

iltifât: Ar.

i. eyleme-: İlgilenmek, saygı göstermek
i.-di (80/b11)

i. kııl-: beğenmek, rağbet etmek:
i.-miş (92/a11)

imâmet: Ar. İmamlık
i. (73/a12)

imâret: Ar. Yoksullara yiyecek dağıtmak üzere kurulmuş hayır evi.

i. (102/a8), (78/b2), (80/b11),
(80/b4), (81/b2), (82/b10),
(83/a7), (84/a14), (85/b8),
(86/a3), (90/a12), (92/a11),
(92/a13), (92/a14), (92/a15),
(92/a9), (98/b14)

i.+de (82/a9), (83/a5), (92/b1)

i.+den (105/a7)

i.+dür (83/a6), (83/b4),
(88/b11), (96/b3)

i.+e (94/b1)

i.+i (74/a3), (97/b4)

i.+ler (80/a12), (87/a15),
(93/b8), (99/b2)

i.+leri (102/b7), (103/a13),
(104/a3), (104/a5), (82/a8),
(88/a11), (92/b9), (95/a13)

i.+lerinün (85/a15)

i.+siz (88/b12)

i-i ‘âliyye:

i. eylemek: Bayındır hale getirmek

i.+e (92/a8)

i. kııl-: Bayındır hale getirmek
i.-miş (91/a12)

i. ol-: Bayındır hale getirmek
i.-mayacakdur (94/b6)

i.-maz (80/a13)

- iñ:** Bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, genişlik, boy, uzunluk karşısı
i. (100/b14)
i.+i (101/b2), (101/b4), (73/a9), (79/a10), (85/a10), (96/a10)
i.+ine (72/a7)
i.+lü (101/b1)
- in-:** Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek
i.-dikçe (87/b5)
i.-se (71/a8)
- incir:** Far. Dutgillerden, asıl yurdu Akdeniz kıyıları olan, yaprakları geniş dilimli bir ağaç
i. (103/a15), (75/b10), (76/a13), (93/b6), (97/a8)
i.+dür (76/b2)
- indür-:** Yüksekten, sarp ve kötü yerden veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak
i.-ürlerdi (78/b6)
i. (86/a11)
- inşâllahu teâlâ:** “Yüce, ulu Tanrı dilerse, Tanrı nasip ettiyse” anlamlarında dilek anlatan bir söz
i. (105/b1)
- intihâ:** Ar. Son bulma, nihayet etme
i.+sına (91/a8)
- ir-:** Katı cisim sıvı içine karışarak sıvı durumuna geçmek
i.-ür (71/a5)
- iriş-:** Ulaşmak, yetişmek.
i.-ür (102/a7), (101/b10)
i.-di (72/a15), (94/a13)
i.-ecek (90/b7)
i.-mez (102/a9)
- İslâm:** Ar. Hz. Muhammed’in yaydığı din, Müslümanlık
i. (87/b10)
i.+a (78/b1)
i.+da (81/a15), (85/b10)
i.+dan (90/a4), (91/a3)
- issi:** Sahip, malik
i.+den (71/a15)
- iste-:** İstek duymak, arzulamak
i.-di (72/a15)
- işit-:** Kulakla algılamak, duymak
i.-diler (79/a2)
- işle-:** Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek
i.-rdi (71/a1)
i.-rler (97/a3)
- işlet-:** İşlemesini sağlamak, çalıştırmak
i.-ürler (89/a12)
- işlen-:** İşleme işi yapılmak
i.-mez (102/a1)
i.-mişdür (71/a4)
- işret:** Ar. İçki içme
i. (79/b10)
i.+lerdür (85/a5)
i.+de (83/a1)
- işretçi:** Ar.+T İçki içen veya dağıtan
i. (92/a2)
i.+lerdür (85/a5)
- işrethâne:** Ar. İçki içilecek yer
i. (79/b10)
- i’tidâl:** Ar. Aşırı olmama durumu, ılımlılık, ölçülülük
i.+çidedür (95/b3)
- K-**
- ķabr:** Ar. Mezar, sin
k.+i (73/b1), (73/b2)

k.+ine (74/a10)
k.+idür (74/a10)

ķabûl: Ar.

k. **ķıl-:** Bir öneriyi uygun bulma, onaylama
k.-dı (78/b10)
k.-ır (78/b10)

ķaç: Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı
k. (105/a6), (90/, (90/b11)

ķaçan: Ne zaman, ne zaman ki, her ne zaman, vakta ki, nasıl, ne suretle, ne vakit
k. (101/b9), (102/a4), (74/b14), (75/a7), (76/a2), (76/b13), (77/b5), (78/b5), (80/a15), (96/a1), (97/a11)

ķadar: Ar. Ölçüsünde, derecesinde
k. (100/b1), (100/b15), (101/b15), (102/a13), (102/b11), (102/b12), (102/b6), (103/a2), (104/b5), (105/a1), (105/a4), (105/a5), (72/b6), (75/a14), (80/a1), (80/a3), (89/b10), (91/b12), (97/b13)
k.+ı (83/a11)
k.+ınca (84/a11)

ķadîm: Ar. Başlangıcı olmayan, eski, ezeli
k. (81/a5), (90/b10), (91/b14), (93/a7), (94/a9)
k.+de (91/b8)
k.+dur (96/a6)
k.+dür (84/a15)
k.+ül (87/b9)

ķadîmü'z-zamân: Ar. Eski zamanlar
k. (95/a11)

ķâfiyelü: Ar. Uyaklı.

k. (95/b14)

ķâfûr: Ar. Uzak Doğ'da yetişen bir çeşit taflandan elde edilen ve hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam, ıtırı kuvvetli bir madde
k. (103/a8), (104/b8), (105/b9)

ķâğid: Far. Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak
k.+dan (102/b9)

ķâ'ide: Ar. Esas, temel
k. (88/B,1)

ķaharân: Ar. Kahharcasına, yok edercesine
k. (78/a12)

ķal-: Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek
k.-an (80/a8)
k.-ıcak (90/b8)
k.-mış (82/b1), (92/a10)
k.-mışdur (82/b6)
k.-ur (82/b1), (86/a2), (87/b4), (90/b7)

ķal' a: Ar. Düşmanın gelmesi beklenen yollar üzerinde, askerî önem taşıyan şehirlerde, geçit ve dar boğazlarda güvenliği sağlamak için yapılan kalın duvarlı, burçlu, mazgallı yapı, kermen
k. (76/b5), (78/b13), (87/a10), (87/a2), (87/a3), (87/a7), (87/a9), (95/a9), (96/a12)
k.+da (79/a7), (99/a12)
k.+dan (78/b6), (87/a10)
k.+dur (79/a7), (87/a4), (99/a11), (86/a3)
k.+i (78/b8)

k.+lar (83/b2), (86/b15),
(92/a15), (99/a11)
k.+ları (93/b7), (99/a2)
k.+nun (78/b12), (78/b12),
(93/b8)

k.+sı (71/b13), (75/b7),
(77/a4), (93/b8), (97/b8),
(98/a14)
k.+sıdur (79/a6), (99/a11)
k.+sından (79/a10)
k.+sını (87/a1)
k.+ya (78/b6)
k.+yı (78/b9)

kalun: Cisimlerde uzunluk ve genişlik dışında üçüncü boyutu çok olan (cisim), ince karşıtı
k. (100/a5)

kamış: Buğdaygillerden, sulak, nemli yerlerde yetişen, boğumlu, sert gövdesi olan bitkiler
k.+ı (102/b12), (88/b3),
(89/b10)

kāmil: Ar. Yetkin, erişkin, eksiksiz, ağırbaşlı, mükemmel.
k. (85/b4)

kān: Ar. 1.Bir şeyin menbaı, kaynağı
2.Maden ocağı
k. (84/a8)
k.+e (77/b8),
k.+lar (76/b15),(91/b9)
k.+lardan (89/a8)

kanğı: İki veya daha çok şeyden bir tanesini belirtecek bir cevap istemek için kullanılan soru sıfatı
k.+sı (102/a14)

kanķı: (bkz. kanğı)
k. (101/b11)

ķapı: Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı
k. (77/b7)

ķaplan: Kedigillerden, enine siyah çizgili, koyu sarı postu olan, Asya'da yaşayan çevik ve yırtıcı hayvan
k. (99/b13)

ķapu: (bkz. ķapı)
k. (72/b12)
k.+dur (72/b12)
k.+lar (101/b8)
k.+larına (79/a15)
k.+larınun (79/a15)
k.+sı (100/a15), (100/a3),
(101/b8), (72/b12), (73/a10),
(73/a10), (84/a9)
k.+sıdur (72/b11)
k.+sında (103/a4), (76/a8)

ķar: Havada beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak yağan su buharı
k. (85/a15), (89/a7)
k.+dan (97/b5)

ķara: En koyu renk, siyah, ak, beyaz karşıtı
k. (101/a13), (72/a10), (83/a14),
(89/a1), (89/a3),
(99/b15),(75/a10)

ķarār: Ar.
k. tut-:Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargılı olmak
k.-maz (72/a9)

ķaravaş: Cariye, hizmetli.
k.+dan (103/a3)
k.+lar (81/b10)

ķarbān: Far. Kervan
k. (89/b1)

kārbansarāy: Far. Ana yollarda kervanların konaklaması için yapılan büyük han
k.+larda (71/b12)
k.+ları (83/b9)

ķargil: Far. Kerpiç
k.+dür (90/a14)

ķa' r: Ar. Dip, derinlik
k.+ın (100/a12)
ķ.+ı (72/A,8)

ķarış: Parmaklar birbirinden uzak duracak biçimde gergin duran elde, başparmak ile serçe parmağın uçları arasındaki açıklık
k.+dur (103/b2)

ķarış-: İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek
k.-ur (71/b9)

ķarpuz: Far. Kabakgillerden, sürünge gövdeli parçalı sert yapraklı, sarı çiçekler açan bir bitki
k. (86/a13), (91/a9), (91/b5)
k.+ı (75/b8)

ķarşu: Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi
k. (72/a8), (73/a1), (74/a10), (81/a5)
k.+sında (104/b7)

ķaruş-: İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek
k.-ur (73/b6), (79/b10), (99/a10)

ķārvān: Far. Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük hayvanı katarı
k.+ı (94/a15)

ķaşaba: Ar. Şehirden küçük, köyden büyük, henüz kırsal özelliklerini yitirmemiş olan yerleşim merkezi, belde
k. (102/a1), (81/a4), (91/a9)
k.+dur (95/a9)
k.+lar (76/a15), (77/b11), (97/b7), (98/b15)
k.+lardan (101/b5), (89/b4)
k.+ları (100/b10), (84/b11), (94/a4), (98/a10), (98/a12)

ķaşr: Ar. Köşk
k. (79/b3), (96/a10), (100/a15)
k.+lar (76/a13), (92/b11)
k.+ları (103/b11), (85/b2)
k.+ı (79/b4), (86/b5), (86/b7), (80/b6)
k.+ın (100/b1)
k.+ını (79/b1)
k.+un (79/b2), (79/b3)
k.+ya (82/a9)

ķāşī: Far. İran'ın Kaşan şehrinde yapılan bir çeşit çini
k.+den (92/b4)
k.+dür (85/b1)

ķat: Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka
k.+ında (102/a4)

ķat-: Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak
k.-dı (76/a12)

katır: Atgillerden, kısarak ile erkek eşeğin çiftleşmesinden doğan melez hayvan
k. (81/b11), (92/a6), (94/b14)
k.+lar (92/a5)

kattâl: Ar. Çok katlaten, öldürücü
k. (77/a14)

kavim: Ar. Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu, budun
k.+i (72/a7), (72/b15), (73/b7), (73/b8)
k.+inün (72/a9)

kavl: Ar. Lakırtı, söz
k.+de (81/a7), (84/b1), (84/b1), (84/b1), (84/b2), (91/b6), (91/b7), (91/b7), (94/a10), (94/a9), (96/a7)

kavun: Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, iri meyveli bir bitki
k. (86/a13), (91/b5), (95/b2), (96/a15), (96/b8), (97/b10)

kaya: Büyük ve sert taş kütlesi
k. (87/a7)

kayısı: Gülgillerden, sıcak veya ılık iklimlerde yetişen, çiçekleri pembemsi beyaz bir ağaç
k. (97/b5)

kayyum: Ar. Cami hademesi, müteveli
k. (80/a6)

kaz: Perde ayaklılardan, uzun, beyaz veya gri boyunlu, suda ve karada yaşayan, uçan, yabancı veya evcil kuş
k. (81/b7)

kaz-: Herhangi bir araçla toprağı açmak, oymak
k.-dı (72/a14), (81/a2)
k.-mışdur (90/a2)
k.-mişlar (71/a3), (92/a15)

kaza: İlçe
k.+nun (82/b7)

kâzim: Ar. Büyük şehir
k. (76/a11)

kazmak: Toprağı kazıp kaldırma, düzeltme işi
k.+a (92/a8)

keçi: Geviş getirenlerden, eti, sütü, derisi ve kılı için yetiştirilen, memeli dişi hayvan
k. (89/a4)

kemer: Far. İki sütun veya ayağı birbirine üstten yarım çember, basık eğri, yonca yaprağı vb. biçimlerde bağlayan ve üzerine gelen duvar ağırlıklarını, iki yanındaki ayaklara bindiren tonoz bağlantı
k.+ler (97/a3)

kemhâ: Far. İpek kumaş
k.+lar (80/a9), (96/b12)

kemter: Far. Eksik, noksan
k.+in (102/a6)

kenâr: Far. Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka
k.+dan (104/b11)
k.+ında (102/b15), (104/b12), (104/b2), (104/b6), (105/b14), (105/b4),(95/a7) (82/a8), (83/a10), (83/a7), (85/b13), (87/a15), (88/b2), (95/a5), (95/a6), (99/b7)
k.+ındadır (81/a11), (95/a5)

kendi: İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat
k. (94/a12)

kendü: (bkz. Kendi)
k. (79/b1), (79/b2), (89/a11), (90/a6), (94/b11)
k.+leri (99/a7)
k.+ni (100/b4)
k.+ye (79/b2)

kerem: Ar. Cömertlik, lütf, bağış
k. (97/b5)

kerrât: Ar. Kereler, defalar
k.+la (102/a11)

kes-: Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak
k. (94/b3)
k.-di (76/a12)
k.-mişler (102/b9)
k.-üb (80/b8)

kesdir-: Kesme işini yaptırmak
k.-eyimz (80/b2)

kesil-: Kesme işi yapılmak
k.-mişdür (95/a2)

kesr: Ar. Çok çok olan, bol
k.+inü (90/a1)

kesret: Ar. Çokluk, bolluk
k. (105/a7)

kestâne: (Rum.) Kayıngillerden, ılıman iklimlerde yetişen, 25-30 metre kadar boylanabilen, kerestesi doğramacılıkta kullanılan bir orman ağacı
k. (100/b15), (103/b3)

kettân: Ar. Ketengillerden, çiçekleri mavi renkte ve beş taç

yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitki
k.+dan (89/b13)

kevâkib: Ar. Yıldızlar
k.+e (102/a3)

kez: Bazı sayı sıfatlarıyla birlikte kullanılarak bir olayın ve olgunun her bir tekrarlanışını bildiren söz, defa, kere
k. (101/a3), (74/b15), (79/a14), (84/a10), (90/b11), (92/a12)

kıl-: Etmek, yapmak
k.-dı (76/a3), (76/b14)
k.-dılar (78/b13), (87/b12)
k.-madum (71/a12)
k.-miş (73/a12), (93/a8)
k.-mişler (76/a5), (79/b7)

kır-: Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak
k.-dı (78/b14)

kırca: Şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer
k. (96/a11)

kırañ: Kenar, kıyı, uç, sınır, etraf
k.+ı (82/b6)
k.+ında (73/b5), (74/b1), (95/a7), (95/a8), (95/a9)
k.+ındadır (82/a4)

kırk: Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı
k. (71/a11), (88/a5), (92/a10), (92/a12)

kısım: Ar. Parçalara ayrılmış bir şeyin her bölümü, bölük, kesim
k.+dur (99/a8)

kış: Kuzey yarım kürede 22 Aralık-21 Mart tarihleri arasındaki zaman

dilimi, sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim k. (103/a10), (95/b11), (95/b9)	(102/a1), (102/a10), (102/a12), (102/a13), (102/a14), (102/a4), (102/a6), (102/b11), (102/b15), (102/b2), (102/b6), (103/a11), (103/a15), (103/a4), (103/a7), (103/b1), (103/b10), (103/b15), (103/b15), (103/b5), (103/b7), (104/a6), (104/b2), (104/b3), (104/b5), (104/b7), (105/a1), (105/a11), (105/a11), (105/a15), (105/a2), (105/a3), (105/a3), (105/a4), (105/a5), (105/b10), (105/b13), (105/b15), (105/b6), (105/b8), (71/a11), (71/a11), (71/a12), (71/a13), (71/a2), (71/a3), (71/a4), (71/a4), (71/a5), (71/a5), (71/a6), (71/a7), (71/a8), (71/a8), (71/b14), (71/b3), (71/b4), (71/b4), (71/b5), (71/b8), (72/a10), (72/a14), (72/a15), (72/a8), (72/a9), (72/b14), (72/b15), (72/b6), (73/a10), (73/a11), (73/a14), (73/a14), (73/a15), (73/a3), (73/a5), (73/a6), (73/b1), (73/b10), (73/b11), (73/b14), (73/b15), (73/b2), (73/b3), (73/b7), (74/a1), (74/a13), (74/a3), (74/a5), (74/a8), (74/b2), (74/b5), (74/b7), (74/b8), (74/b8), (75/a11), (75/a14), (75/a14), (75/a15), (75/a3), (75/a6), (75/a7), (75/b1), (75/b12), (75/b13), (75/b2), (75/b4), (75/b5), (76/a14), (76/a15), (76/a2), (76/a5), (76/a9), (76/b10), (76/b12), (76/b13), (76/b15), (76/b3), (76/b5), (76/b7), (76/b9), (76/b9), (77/a13), (77/a15), (77/a2), (77/a4), (77/a5), (77/b10), (77/b11), (77/b15), (77/b2), (77/b5), (77/b7), (77/b7), (78/a14), (78/a7), (78/b10), (78/b11), (78/b14), (78/b5), (78/b5), (79/a11), (79/a12), (79/a14), (79/a2),
kıyâmet: Ar. Tek tanrılı dinlerin inancısına göre dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyâmet günü, mahşer günü k. (72/b14) k.+e (94/b5)	
kıyâs: Ar. k. it-: Karşılaştırmak, oranlamak, örneklemek, mukayese etmek k. (80/a8)	
kıy-: Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek k.-madı (80/b10)	
kıymetlü: Değerli k. (100/a10), (102/a6), (91/b10), (92/a6)	
kız: Dişi çocuk k. (79/a1) k.+dan (103/a3) k.+ı (78/b14), (78/b7) k.+ından (91/a4) k.+ımı (78/b15)	
kızıl: Parlak kırmızı renk k. (97/b11) k.+dur (103/b2)	
ki: Far. Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz k. (100/a14), (100/a14), (100/a15), (100/a8), (100/b1), (100/b13), (100/b15), (100/b15), (100/b7), (101/a15), (101/a2), (101/a2), (101/a4), (101/a6), (101/b10), (101/b4), (101/b8), (101/b9),	

(79/a4), (79/a4), (79/a5),
(79/b1), (79/b11), (79/b3),
(79/b5), (79/b7), (80/a1),
(80/a13), (80/a15), (80/a2),
(80/a3), (80/a3), (80/a4),
(80/b1), (80/b10), (80/b13),
(80/b4), (80/b5), (80/b6),
(80/b6), (81/a1), (81/a10),
(81/a10), (81/a15), (81/a15),
(81/a5), (81/a7), (81/a9),
(81/a9), (81/b12), (81/b14),
(81/b14), (81/b15), (81/b6),
(81/b9), (82/a12), (82/a14),
(82/a3), (82/a7), (82/b10),
(82/b11), (82/b13), (82/b14),
(82/b15), (82/b2), (82/b4),
(82/b8), (82/b8), (83/a10),
(83/a11), (83/a2), (83/a2),
(83/b11), (83/b15), (83/b7),
(84/a1), (84/a11), (84/a13),
(84/a14), (84/a7), (84/b10),
(84/b2), (84/b4), (84/b6),
(84/b7), (85/a14), (85/a14),
(85/a15), (85/b15), (85/b9),
(86/a1), (86/a3), (86/a3),
(86/a7), (86/b10), (86/b11),
(86/b12), (86/b13), (86/b15),
(86/b3), (86/b5), (86/b6),
(86/b6), (87/a1), (87/a11),
(87/a5), (87/a5), (87/a6),
(87/b12), (87/b13), (87/b14),
(87/b9), (88/a1), (88/a1),
(88/a12), (88/a13), (88/a14),
(88/a2), (88/a6), (88/b8),
(89/a15), (89/b12), (89/b14),
(89/b3), (90/a4), (90/b11),
(90/b7), (90/b9), (91/a7),
(91/b14), (91/b15), (91/b6),
(92/a10), (92/a15), (92/a3),
(92/a5), (92/a7), (92/b1),
(92/b13), (93/a2), (93/a5),
(93/a8), (93/b1), (93/b3),
(93/b5), (93/b8), (94/a11),
(94/a15), (94/a9), (94/b2),
(94/b2), (94/b2), (94/b3),
(94/b5), (94/b6), (94/b8),
(95/b10), (95/b11), (95/b15),
(95/b2), (95/b4), (95/b6),

(95/b7), (95/b8), (95/b9),
(96/a1), (96/a10), (96/a12),
(96/a6), (96/b4), (96/b7),
(97/a11), (97/a11), (97/a2),
(97/a3), (97/b11), (97/b12),
(97/b13), (97/b4), (97/b5),
(98/a5), (98/b11), (98/b13),
(99/a12), (99/a7), (99/b15)

kiçirek: Küçücük, küçükçe, daha küçük, ufarak, ufacak
k. (103/b14), (74/b5), (81/a10),
(86/a8), (86/b5), (94/b8),
(104/a7)

kilisâ: (Rum.) Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer
k.+dan (74/a7), (78/a6), (78/a7)
k.+dur (74/a4), (74/a5)
k.+ları (103/a13)
k.+nun (73/a2), (73/b12)
k.+sıdur (73/b5), (73/b9)
k.+sım (76/a3)
k.+ya (73/a1), (73/a1), (74/a6)
k.+yi (72/b14),(73/b12)

kilise: (Rum.) (bkz. kilisâ)
k. (72/b2)
k.+ya (72/b14)

kim: Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz
k. (74/b14), (85/a13)
k.+i (101/b10), (75/a8)

kimesne: (bkz. Kimse)
k. (100/a12), (100/b2),
(100/b3), (74/b15), (77/b7),
(87/a1), (87/a7), (94/b10),
(95/b15)

kimse: Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi
k. (100/b1), (101/b13),
(102/b8), (104/b10), (75/b13)
k.+nün (82/b15), (88/a1),
(90/a11)

k.+ye (101/b13)

kinise: (Rum.) (bkz. kilisā)
k.+i(73/a15)
k.+leri (78/a15)

kişi: Kadın veya erkeğe verilen genel ad, şahıs, zat
k. (101/b15), (75/b14),
(78/b6), (85/b7), (86/b15),
(87/a11), (87/a5), (87/a8),
(89/b1), (97/b13)
k.+ler (104/a11)
k.+nün (100/b2), (102/a11),
(78/b11), (80/b4)
k.+ye (100/b2)
k.+yi (75/a2)

ko-: Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek
k.-dı (78/b15)
k.-mazlardı (87/b10)
k.-rlar (105/b12),(75/a2)
k.-salar (75/a9)
k.-ydı (79/a15)

koğu: Nesnelere yayılan küçücük zerreciklerin burun zarı üzerindeki özel sınırlarda uyandırdığı duygu
k.+da (101/a1)

koltuk: Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer
k.+ından (104/a7)

kon-: Kısa bir süre için bir yere yerleşmek, bir yeri yurt edinmek
k.-mışdur (91/a5)

koñşu: Konutları yakın olan kimselerin birbirine göre aldıkları ad
k.+dur (99/a13)

konuk:

k. al-: Kısa bir süre kalmak için gelen kimseyi misafir etmek
k. (92/b7)

konukla-: Konuk almak
k.-yayım (81/b5)

konukluk: Konuk olma durumu, misafirlik
k. (81/b7)

kop-: Yerinden ayrılmak
k.-ar (104/a12), (99/a8)
k.-miş (85/b4), (90/b14),
(93/b12),(96/b10)
k.-mişdur (77/a8)
k.-mişlar (92/b12)
k.-mişlarve (94/b1)

koş-: Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek
k.+a (87/a5)

koyun: Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan
k. (101/a14), (76/b11), (78/a2),
(81/b8), (86/b11), (89/a4),
(92/b5), (94/b12)

koz: Far. Ceviz
k. (103/b5)

köpri: Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kâgir, beton veya demir yapı
k. (76/a4), (83/b14), (84/a1),
(84/b7), (93/b3), (96/a5)
k.+den (84/b8)
k.+ler (71/b10)

köse: Far. Bıyığı, sakalı çıkmayan
k. (88/b9)

- köşk:** Far. Bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır
k.+leri (104/a5), (85/b1)
- küşbe:** Ar. Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam, kümbet
k. (73/a10), (75/a3), (75/a4), (84/a4)
k.+de (73/a12)
k.+ler (75/b1)
k.+nün (75/a6), (82/a11)
k.+si (82/a10)
k.+yi (82/a12)
- kul:** 1.Tanrı'ya göre insan, abd 2.Köle
k. (87/b11), (98/a14)
k.+lar (81/b10)
- kulağ:** Başın her iki yanında bulunan işitme organı
k.+ına (94/a13)
- kumaş:** Ar. Pamuk, yün, ipek vb.nden makinede dokunmuş her türlü dokuma
k. (75/a12), (98/a7), (99/b1)
k.+ı (104/b15), (105/b13)
k.+lar (101/a5), (104/b12), (88/a12), (97/a2), (99/b13)
- kumsal:** Kumu olan yer
k. (90/b4)
- kur-:** Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek
k.-arlar (103/b6)
k.-ur (77/b3)
- kurâ:** Ar. Köyler, kasabalar
k.+lar (105/b6)
k.+larıdır (105/b1)
- Kur'an:** Ar. İslam dininin temel ilkelerini, Hz. Muhammed'e gönderilen Tanrı buyruklarını
- içeren, Müslümanlığın temel kitabı
k.+da (86/a4)
- kur:** Kara, toprak, yer
k. (97/b6)
k.+dan (102/b6), (105/a4)
k.+dur (105/b5)
k.+sı (81/b3)
- kuş:** Yumurtlayan omurgalılarından, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı
k. (77/b2)
k.+lar (76/b10), (82/b13)
- kuşak:** Bele sarılan uzun ve enli kumaş
k.+lar (80/a9), (89/b13)
- kutup:** Ar. Bir grubun, bir kavmin başı
k.+udur (91/b12)
- kuvvet:** Ar. Fiziksel güç, takat
k.+i (104/b4)
- kūy:** Far. Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi
k. (74/a11), (75/b12), (75/b9), (76/b2), (82/b10), (95/a9)
k.+de (74/a12)
k.+dür (74/a8)
k.+e (90/a14)
k.+i (80/b12)
k.+ler (102/a1), (76/a15), (77/b1), (77/b11), (79/b12), (81/a4), (81/a8), (82/b13), (83/b11), (83/b2), (87/b15), (93/b8), (97/a13), (98/b12), (98/b15)
k.+lerden (89/b4)

k.+lerdür (98/b13)
k.+lere (71/b11), (71/b5),
(91/a9)
k.+leri (100/a3), (100/b10),
(100/b5), (103/a5),(85/b12)
(77/b14), (78/a3), (79/a9),
(84/b11), (84/b13), (85/a3),
(85/a8), (86/b1), (88/a10),
(89/b7), (90/a12), (91/b2),
(93/a12), (93/b9), (94/a4),
(94/b15), (96/a4), (96/a9),
(96/b14), (98/a10), (98/b4),
(99/a2)
k.+lerinde (85/b9)
k.+lerine (98/a15)
k.+lerinün (101/b5), (99/b9)
k.+ün (74/a12)

küylü: Köyde yaşayan veya köyde
doğmuş olan
k.+den (88/a2)

kıyı: (bkz. Kuyu)
k. (72/a13),(73/b3), (77/a4)

kuyruk: Hayvanların çoğunda,
gövdenin sonunda bulunan,
omurganın uzantısı olan uzun
ve esnek organ
k.+una (79/a5)

kuyu: Su katmanına varıncaya kadar
derinliğine kazılan, genellikle
silindir biçiminde, çevresine
duvar örülen, suyundan
yararlanılan çukur
k.+dandur (85/b14)
k.+lar (90/b8), (99/a7)
k.+lardandur (82/a5)
k.+ya (77/b5)

kızı: Koyun yavrusu
k. (74/b3)

küffâr: Ar. Müslüman olmayanlar,
kâfirler
k. (81/a9)

külhâncı: Far. Hamam ocağını yakan
kimse
k. (80/a5)

küllî: Ar. Bütüne ve genele ilişkin
k.+si (89/a1)

kürd: Ön Asya'da yaşayan bir topluluk
ve bu topluluktan olan kimse
k.+ler (88/b15)
k.+lerin (87/b15)
k.+dünlerin (87/b14)

kürre: Ar. Yeryüzü, dünya
k. (84/b13), (85/a7), (86/a5)
k.+de (89/a10)
k.+dür (86/a5)
k.+sidür (84/a12)
k.+ye (83/b4)

-L-

lâbki: Bir tür dokuma
l. (104/b12)

lâ'ane: Ar. Kovulmuş, istenilmeyen
l. (94/b2)

lâkârhâne: Ar. Kazanç yeri, iş yeri
l.+leri (93/a11)

lâl: Ar. Parlak kırmızı renkte,
billurlaşmış, saydam bir
alüminyum oksidi olan değerli
bir taş
l. (99/a5)

letâfet: Ar. Güzellik, hoşluk
l.+de (101/a1)

leyletü'l-mi'rac: Ar. Miraç gecesi
l.+ (94/a11)

lezzet: Ar. Ağız yoluyla alınan tat
l.+de (84/a5)

lezzetlü: Ar. Tadı güzel
l. (76/b11), (76/b5)
l.+dür (103/b4), (96/b8)

lü 'lü ': Ar. İnci
l. (74/b5), (88/b6)
l.+dür (88/b5)

-M-

ma' cün: Ar. Hamur kıvamına
getirilmiş madde
m.+dur (71/a5)

ma' den: Ar. Yer kabuğunun bazı
bölgelerinde çeşitli iç ve dış
doğal etkenlerle oluşan,
ekonomik yönden değer
taşıyan mineral
m.+den (104/a1), (99/a5)
m. (101/b7), (104/a1),
(104/a1), (92/a7)
m.+ler (99/a3)
m.+leri (105/b3), (88/b5),
(97/b1)
m.+lerini (89/a12)

mağara: Ar. Bir yamaca veya kaya
içine doğru uzanan, barınak
olarak kullanılabilen yer
kovuğu, in
m. (75/b12)
m.+da (84/a10)
m.+dadur (84/a9)
m.+lar (74/a1), (99/a7)

mağrib: Ar. Batı
m. (71/b2), (76/b1), (83/a7)
m.+den (105/a14), (105/b1)
m.+e (101/b2), (75/b2)

maḥ: Far. Geçmez (akçe)
m.+iyle (78/a9)

maḥalle: Ar. Bir şehrin bir kasabanın,
büyükçe bir köyün bölündüğü
parçalardan her biri

m.+lerine (90/a15)

maḥallī: Ar. Yöresel
m. (96/a8), (97/a7), (98/a1)

māhir: Ar. Becerikli, yetenekli
m. (101/b14)

maḥām: Ar. Mevki, kat, yer
m. (73/b9)
m.+a (82/a11)
m.+da (101/a4), (82/b5)

maḥşad: Ar. İstenilen şey, amaç, gaye,
erek
m.+ı (103/a1)

māl: Ar. Bir kimsenin, bir tüzel kişinin
mülkiyeti altında bulunan,
taşınır veya taşınmaz varlıkların
bütünü
m. (104/a12), (79/a13), (87/b8),
(90/a6), (92/a9)
m.+a (80/b10)
m.+ı (86/a2)

māl-dār: Ar. Malı olan, zengin
m. (91/a2)
m.+dı (82/a5)
m.+dur (96/b1)
m. ol-: Zengin olamak
m.-urlar (85/b15)

ma' lüm: Ar. Bilinen, belli
m. (84/a10)

ma' mūr: Ar. Bayındır
m. (101/a11), (101/b6),
(103/a5), (103/b11), (79/a9),
(86/a7), (86/b1), (88/a10),
(88/a8), (88/b5), (91/b8),
(92/b6), (97/a13), (97/a15),
(97/b10), (97/b2), (98/a13),
(99/a3)
m.+dur (83/b11), (85/a3),
(86/a12), (89/b7), (92/b13),

- (93/b6), (96/a8), (97/a2), (99/b6)
- mā'ni:** Ar. Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel
m.+si (85/a10)
- mār:** Far. Yılan
m. (105/a12)
- māriḏ:** Ar. Hastalıklı, hasta olan.
m.+i (75/b13)
- mā' siyet:** Ar. İsyân, günah
m. (95/b1)
- maşriḳ:** Ar. Doğu
m.+a (75/b3), (105/a14)
m.+adur (105/b2)
m.+da (101/a9)
m.+dan (101/b2)
- mā' şuk:** Ar. Sevilen, âşık olunan
m.+ıdur (86/b6)
- māyide:** Ar. Sofra
m. (73/b10)
m.+nün (73/b11)
- mebālîḡ-ı 'azīm:** Ar. Çok fazla para, akçe
m.+ı (92/a9)
- mecmu':** Ar. Toplanmış, bir araya getirilmiş
m. (94/b1)
- medāris:** Ar. Medreseler
m. (83/b12)
- medfen:** Ar. Mezar, kabir
m.+idür (82/a11)
- medrese:** Ar. İslâm ülkelerinde, genellikle İslâm dini kurallarına uygun bilimlerin okutulduğu yer
m. (96/b7)
m.+leri (83/b9), (91/b13), (92/b10), (93/a7)
m.+lerine (90/b2)
m.+lerde (71/b13)
- meger:** Far. Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, meğerse, oysa, oysaki
m. (103/a15), (72/a5), (74/b7), (77/a3), (85/a15), (88/a7), (90/b6)
- melā'ike:** Ar. Melekler
m.+ye (78/a15)
- melâlet:** Ar. Sıkıntılar, bıkmalar
m.+inden (92/a11)
- melîk:** Ar. Padişah, hükümdar, hakan.
m. (81/a14), (81/b5), (81/b6), (82/a1), (82/a13)
m.+i (76/a10)
- melûl:** Ar. m. ol-: Bıkmış olma, bezmiş olmak
m.-maz (83/a1)
- mel' ūn:** Ar. Lanetli
m. (94/b4)
- memleket:** Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların bütünü, ülke
m. (101/b1), (102/a7), (103/a13), (104/a11), (105/b1), (76/a12), (83/a15), (88/a7), (88/b13), (88/b14), (89/a7), (90/a12), (91/b12), (94/a6), (96/b13), (98/a8), (98/b2), (99/a13), (89/a6), k. (88/B,1)
m.+de (101/a1), (101/b4), (102/a1), (102/b8), (103/b5), (103/b8), (72/b6), (74/a13), (75/b2), (76/b11), (77/a5), (83/b15), (87/b8), (88/a1),

(88/a13), (88/b10), (89/a12),
(89/b3), (92/a5), (94/a4),
(94/a6), (97/a4), (97/a9),
(97/b4)
m.+dedür (98/a9)
m.+dür (105/b3), (84/a13),
(94/a7), (97/a10), (98/b5),
(98/b8),(77/b10), (96/b13)
m.+e (93/a12)
m.+i (91/b10)
m.+inde (102/b15), (102/b4),
(102/b6), (88/b8),(78/a6)
m.+ine (75/a1), (91/a4),
(99/b5)
m.+inün (102/a15), (104/b14),
(96/b11),(77/b12)
m.+lerinde (104/b1)
m.+ün (96/a1), (76/a10)
m.-i 'azîm
m. (95/a13)

mendil: Ar.Burun ve ter silmekte, el
ve yüz kurulamakta kullanılan
küçük, kare biçiminde
dokuma veya yumuşak, ince
kâğıt
m. (78/a12), (78/a7)
m.+e (78/a8)

menfa'atlü: Ar. Faydalı, yararlı
m.+dür (76/b12)

mergzâr: Far. Çayırılık, çimenlik,
sulak yer
m. (90/a1)

merkeb: Ar. Eşek
m.+ler (92/a5)

mermer: Ar. Cilalanabilen,
billurlaşmış kireç taşı
m. (71/a4)

mersîn: (Rum.) Mersingillerden,
Güney ve Batı Anadolu
dağlarında yetişen, yaprakları
yaz kış yeşil kalan, gıda ve

parfüm sanayisinde ham madde
olarak kullanılan, meyvesi murt
adıyla bilinen, esansı çıkarılan,
beyaz çiçekli, güzel kokulu bir
ağaç
m. (79/a2)

mesâcid: Ar. Mescitler
m. (97/b13)

mescid: Ar. Genellikle minaresiz,
küçük cami
m. (73/a5), (82/a15), (83/b12),
(84/b6), (87/b12), (96/b7),
(97/b13)
m.+de (71/a11), (71/a13),
(71/a4)
m.+den (71/a12)
m.+i (76/a3),(73/a5), (73/a7)
m.+idür (74/a8), (84/b6)
m.+ine (97/b13)
m.+lerde (71/b12)
m.+leri (82/a8), (83/b9),
(88/a11), (89/b6), (91/b13),
(92/b10), (95/a13), (97/a7),
(98/b1), (98/b7)
m.+lerine (75/b8), (90/b1)

meşh: Ar.
m. it:-Bir şeyi elle sıvazlamak
m.-er (75/b14)

mesken: Ar. Konut
m.+idür (83/b1)

meşgûl: Ar. Bir işle uğraşan, iş
görmekte olan
m.+durlar (89/a9)
m.+dür (92/a8)

meşhûr: Ar. Ünlü, tanınmış, herkesçe
bilinen, angın
m. (76/b6), (92/b8), (94/b15),
(98/a11), (98/b4)

- m.+dur (104/b15), (75/b9), (77/b15), (79/a7), (80/a11), (82/b7), (83/b12), (98/b11)
m.+undan (81/a8)
m. ol-: Ünlü, tanınmış, herkesçe bilinen, angın olma
m.-dı (81/a3)
m.-mı (78/b3)
- mevc:** Ar. Dalga
m.+inden (100/b3)
- mevsim:** Ar. Yılın, güneşten ısı, ışık alma süresi ve dolayısıyla iklim şartları bakımından farklılık gösteren dört bölümünden her biri, sezon
m.+de (101/a5)
- mevzi‘:** Ar. Yer, mahal
m.+de (90/ B,2)
m.+ye (72/a14)
- mevzu‘:** Ar. Konu
m.+da (101/a3), (105/a3), (85/b3), (96/a5)
m.+dur (83/a10)
- meyl:** Ar.
m. eyle-: Eğilmek
m.-dük (80/b5)
- meyve:** Far. 1.Yemiş. 2. mec. Ürün, sonuç, kâr
m.+si (101/a13), (94/a5)
- mezâhi:** Ar.
m.-i muhtelif: Değişik mezhepler
(92/a1)
- mezâr:** Ar. Ölünün gömülü olduğu yer, kabir, sin, makber, gömüt
m.+ıdur (74/a1)
m.+i (87/b2)
- mezheb:** Ar. Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri
m. (104/a8)
m.+ler (102/a2)
- mezheb:** Ar.
m.-i muhtelif: Değişik, farklı mezhepler
m. (91/a5)
- mezra‘:** Ar. Ekime elverişli, ekilecek tarla veya yer, ekenek
m.+lardur (79/b12)
- mı:** Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye soru, şaşma, inkar anlamı veren söz
m. (80/b2)
- mıdır:** Ar. Buğdaygillerden, gövdesi boğumlu ve kalın, yaprakları şerit biçiminde, boyu yaklaşık 2 metre olabilen, erkek çiçekleri tepede salkım durumunda, dişi çiçekleri yaprakla gövde arasında koçan biçiminde olan bir kültür bitkisi
m. (103/a14),
m. (99/b2)
m.+dur (75/b4)
- mihrâb:** Ar. Cami, mescit vb. yerlerde Kâbe yönünü gösteren, duvarda bulunan ve imama ayrılmış olan oyuk veya girintili yer
m. (72/b11)
m.+un (71/a5)
- mîl:** (Fr.) Karada 1609, denizde 1852 metre olarak kabul edilen bir uzaklık ölçü birimi
m. (74/a6), (82/a9), (82/b8), (83/a11)
m.+dür (71/b3), (83/a10), (85/a11), (95/a14), (95/b6)

mināre: Ar. Camilerde müezzinin ezan okuduğu, sala verdiği, şerefesi olan, çoğunlukla taştan, yüksek ve ince yapı
m.+i (71/a7)

misāfir: Ar. Konuk
m.+lerdür (86/a1)

misk: Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde
m. (100/a4), (100/a6), (100/a9), (104/a6), (105/a2), (99/b12), (99/b7), (99/b9)
m.+i (100/a9)
m.+inden (100/a9)

mişkāl: Ar. 4,810 gram olan bir ağırlık ölçü birimi
m. (79/a14)

miskin: Ar. Âciz, zavallı
m. (76/b15), (98/b8)
m.+lerdür (72/b7)

misil: Ar. Eş, benzer
m.+ü (78/a9)

mişe: Far. Kayıngillerden, üç yüz kadar türü arasında, yaz kış yapraklarını dökmeyenleri de bulunan, kerestesi dayanıklı bir orman ağacı
m. (100/b10), (92/b13)
m.+dür (103/a7)
m.+ler (87/b7)
m.+lerinde (100/a4)

mevīz: Ar. Muz
m. (103/b4)

mezīz: ...
m. (102/b12)

mu'āmele: Ar. Davranma, davranış
m. (102/b10), (102/b9), (104/b9), (89/b6), (91/a14)
m.+si (105/b8), (76/a8)
m. kııl-: Davranmak
m.+maga (93/a14)

muatṭāl: Ar.

m. ol-: Tatil edilmiş olmak, kullanılmaz olmak
m.-muş (82/a6)

mu'azzam: Ar. Çok büyük, çok iri, koskoca, koskocaman
m. (100/a2), (100/b10), (100/b12), (101/a8), (101/b1), (101/b5), (102/a10), (102/b13), (103/a11), (103/b10), (103/b10), (104/a4), (104/a9), (104/b1), (104/b11), (104/b15), (105/a6), (105/b14), (105/b4), (105/b6), (75/b5), (77/a14), (72/b2), (72/b4), (73/a1), (73/a10), (74/a14), (75/a3), (75/b6), (76/a2), (76/a5), (76/b13), (76/b3), (76/b8), (77/a1), (77/a5), (77/a9), (78/a13), (78/a14), (78/a3), (79/a10), (79/a11), (79/b2), (79/b9), (80/a11), (81/a8), (82/a2), (83/b10), (83/b6), (84/a13), (84/a2), (85/a4), (85/b13), (85/b5), (86/a11), (86/a6), (87/b1), (87/b4), (87/b6), (88/a15), (88/a8), (88/a9), (88/b2), (88/b8), (89/a14), (89/b2), (89/b4), (89/b5), (89/b9), (90/a12), (90/b10), (90/b14), (90/b5), (91/a13), (91/a7), (91/b2), (91/b4), (91/b8), (92/a4), (92/b9), (93/a14), (93/a3), (93/a4), (93/a5), (93/b3), (94/a1), (94/b7), (95/a10), (95/a11), (95/b6), (96/a11), (96/a12), (96/a3), (96/a6), (96/b1), (96/b15), (96/b3),

(97/a10), (97/a15), (97/b12),
(97/b2), (97/b9), (98/a11),
(98/a12), (98/a13),
(98/b10),(9813) (99/a1),
(99/a11), (99/a13), (99/a14),
(99/b4)
m.+dur (103/a13), (73/a5),
(83/b15), (84/a13)
m.+lığıyla (73/a6)

muḥīṭ: Ar. Çevre, yöre, etraf
m. (105/a14),
(105/b2),(105/b7 (93/a15)
m.+e (101/a8), (98/b6)
m.+den (105/a14)
m.+e (105/a14)
m.+i (95/a14)

muḥkem: Ar. Sağlam,
sağlamlaştırılmış
m. (72/b4), (74/a15), (74/a4),
(74/b11), (75/b7), (77/a4),
(79/a7), (83/b7), (84/a2),
(84/b15), (84/b8), (86/b15),
(90/a13), (93/a6), (96/b1),
(98/b8)
m.+dür (100/a3), (104/a13),
(76/b6), (89/a5), (91/a1),
(91/b2), (95/a14), (96/b4)
m.+dür.ve (71/b13)

muḥtaşar: Ar. Kısaltılmış olan.
m. (97/b9)

muḥtelif: Ar. Çeşit çeşit, çeşitli
m. (93/a1)
m.+e (102/a10), (91/a5)

muḳle: Ar. Gözbebeği
m. (103/b6)

mumyā: Ar.
m.-yı ḥābiş: Birtakım özel
ilaçlar kullanılarak
bozulmayacak duruma
getirilmiş kötü, alçak, soysuz
ceset

m.+dür (84/a11)

mumyāgān: Ar. Mumya kaynağı,
menbai
m. (84/a7)

munfaşıl: Ar. Ayrılan, ayrılmış, ayrı
m. (105/b15)

munḳasım: Ar.
m. ol-:Kısım kısım bölünme,
bölük bölük olma
m.-mişdur (83/b4)

murabba‘ a: Dört köşeli kumaş
m.+lar (77/a2)

musahḥar: Ar.
m. ḳıl-: Ele geçirmek
m.-ursam (78/b9)

musellāḥ: Ar.
m.-ı alāt: Silah aletleri
m. (102/a13)

mu‘ tedil: Ar. Ilımlı
m. (74/b6), (97/a9)
m.+dür (86/b9), (96/b13)

mutegayyır: Ar.
m. ol-: Değişme, farklılaşım
m.-dı (71/a15), (71/b2)

mu‘ tezil: Ar. Cemaatten ayrılıp bir
tarafa çekilen
m. (80/b15)

mu‘ tezile: Ar. Kaderi inkâr ederek
“kul, ettiklerinin yaratıcısıdır”
diyen ve Tanrı'nın sıfatları
konusunda sünnet ehlerinden
ayrılan bir felsefe
m.+dür (95/b1)

muttaşıl: Ar. Bitişik, yan yana
olan,aralıksız, hiç durmadan

- m. (87/a15), (82/b9)
m.+dur (100/a14), (103/a12),
(103/a5), (105/a8), (85/a3),
(85/a8), (88/b11),
(91/a14),(98/b9), (96/a9),
(98/b9)
- muzlīm:** Ar. Karanlık
m. (72/a9)
- mübtelā:** Ar. Bağımlı
m.+ları (74/b9)
- mücvir:** Ar. Yakın komşu olan
m.+ler (74/a2)
- müctemi:** Ar. Toplanmış
m.+dür (99/a15)
- müddet:** Ar. Süre
m. (91/a11)
- mühr:** Far. Bir kimsenin, bir
kuruluşun adının veya
unvanının tersine kazılı
bulunduğu, metal, lastik
vb.nden yapılmış araç, damga
m.+lüdür (84/a10)
m.+ünde (75/a8)
m.+yle (84/a9)
- mülk:** Ar.
Vakıf olmayıp doğrudan
doğruya birinin malı olan yer
veya yapı
m.+i (102/a10)
m.+ü (78/a10)
- mümkün:** Ar. Muhtemel, olası
m. (87/a5), (87/a6)
- münācāt-gāh:** Ar. Dua edilen yer
m.+ıdur (76/b3)
- mün' im:** Ar. Yedirip içiren, nimet
veren
m. (82/a5)
- munḳaṭı'** : Ar. Kesilen, kesilmiş, kesik,
aralıklı
m.+dür (88/b12)
- müslümān:** Ar. İslam dininden olan
kimse, Muhammedî
m.+dan (78/a11), (89/a11)
- müşkil:** Ar. Güç, zor, çetin
m. (89/b1)
m.+dür (87/a12)
- müşterek:** Ar. Ortak
m. (93/b11)
- mütefāvit:** Ar. Birbirinden farklı olan,
çeşitli olan
m. (97/a7)
- mütene' im:** Ar. Varlık içinde büyüyen
m. (92/a2)
m.+dür (103/b13)
- mütevassıtü'l-hāl ol-:** (Ar.+T) Orta
halli olmak
m.-muş (77/a9)
- mütevāzı'** : Ar. Alçak gönüllü
m. (97/a4)
m.+dur (80/b15)
- müttefik:** Ar. Bağlaşık
m. (75/b2)
- müvellid:** Ar.
m. ol-:Meydana gelmek,
meydana getirmek
m. (81/b10)
- müzeyyen:** Ar. Süslenmiş, bezenmiş
m. (74/b6), (76/a1), (84/a14),
(85/b1), (85/b2), (88/a11),
(89/b6), (91/a10)
m.+dür (90/b13), (93/a7)

-N-

- nāfe:** Far. Misk ahusu denilen hayvanın göbeğinden çıkarılan bir çeşit misk, koku
n. (99/b10)
n.+lere (100/a8)
- nāgāh:** Far. Ansızın, birdenbire
n. (94/a12)
- naḳḳaṣhıḳ:** Ar. Nakkaşın işi
n.+da (101/b14)
- naḳl:** Ar. Bir yerden alıp başka bir yere iletme, aktarma, taşıma, geçirme, aktarım
n. (81/b15)
- naḳş:** Ar. Genellikle kumaş üzerine renkli iplikler veya sırma ve sim kullanarak elle, makineyle yapılan işleme, el işi, ince iş
n. (71/a13)
n. eyle-: Süslemek, bezemek, nakış yapmak
n.-mişler (103/a4)
n. it-:Süslemek, bezemek, nakış yapmak
n.-er (101/b15)
- namāz:** Far. İslamın beş şartından biri olan ve Müslümanların günde beş vakit, dinî kurallara göre yapmak zorunda oldukları ibadet, salat
n.+dan (71/a13)
n.+ı (71/a12)
- nām-dār:** Far. Ünlü
n. (102/b13),(103/b14), (104/a4)
- nar:** Far. Nargillerden, yaprakları karşılıklı, çiçekleri büyük, koyu kırmızı renkte, küçük bir ağaç
n. (84/a11)
- narḥ:** Far. Çarşıda, pazarda satılan şeyler için resmi makamlarca gösterilen fiyat
n.+ları (92/a2)
- naşāra:** Ar. Hıristiyanlar
n. (78/a5)
- naşārī:** Ar. Hıritiyanlara göre
n. (78/a6)
- naşārīn:** Ar. Hıristiyan
n.+dür (77/b11)
- nā'ūre:** Ar. Bostan dolabı
n. (76/a5), (76/a6), (76/a6)
n.+ler (76/a5)
- nāzik:** Far.
n. ol-: Başkalarına karşı saygılı davranmak
n.-ur (97/b6)
n.-urlar (99/b14)
- naẓīr:** Ar. Benzer, eş, örnek
n.+leri (101/b15)
- ne:** 1. Hangi şey
n. (102/a13), (102/b6), (103/a2), (105/a1), (80/a3),(79/a1) (81/b6), (94/a13), (95/b15), (95/b15), (95/b15), (97/b13), (98/b2), (98/b2), (98/b2)
n.+den (104/b11)
n. (82/a11)
- nehr:** Ar. Irmak
n. (96/a2), (96/a5), (96/b11)
n.+den (95/a2)
- nerdibān:** Far. Merdiven
n. (87/a12)
n.+dur (87/a12)

nesne: Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje
n. (105/a10), (74/b4), (79/a1), (91/a12), (92/b7)
n.+ler (101/a6), (102/b6)
n.+lerden (105/b9)
n.+si (88/a2)

nev' : Far. Çeşit, türlü
n. (103/a14), (97/b10), (98/a5)
n.+i (75/b3), (88/a11), (92/a1), (94/a4), (97/b5)

nevbet: Ar. Sıra, sıra ile görülen iş
n. (74/a10)

neyle-: Neyi yapmak
n.-dün (79/a4)
n.-yesin (79/a5)

nice: 1. Nasıl
n. (79/a3)
2. Kaç, ne kadar.
n. (91/b9)
3. Birçok
n. (99/b11)

niçün: Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye
n. (81/a14)

nihâyet: Ar. Sonunda
n. (100/a3), (100/b2), (102/b13), (75/a15), (82/b12), (91/b13), (99/a1), (99/b8)
n.+i (101/b5)
n.+ini (102/b2)

nikân: Far. İyiler, hoşlar, iyi insanlar
n.+nuñ (94/B,1)

ni' met: Ar. İyilik, lütuf, ihsan
n. (100/b12), (100/b13), (102/b8), (103/b12), (104/a3), (77/a6), (85/a5), (86/b5), (89/a13), (90/b13), (92/a2),

(92/b5), (95/a10), (95/b1), (96/a15), (96/b9), (99/a6)
n.+den (94/a4)
n.+i (101/a11), (72/b9), (77/a10)
n.+leri (75/a13), (90/b13), (91/a15)

ni' metlü: Ar.+T İyiliği lütufu, ihsanı olan
n. (82/a14), (89/b7), (94/a7)
n.+yi (93/a1)

nişā: Ar. Nişasta
n.+dur (99/a4)

nol-: Ne ol-
n.-dı (79/a1)

nümayān: Far. Görünen, meydanda
n. (90/a11)

-O-

o: O (işâret zamir ve sıfatı)
o. (86/a2)

oba: Genellikle bölmeli göçebe çadırı
o. (88/a6)
o.+dur (88/a6)

od: Ateş
o. (104/b10), (71/a15), (71/b1), (74/b7), (87/b8), (87/b9), (99/a7)
o.+a(102/a3)
o.+da (71/a5), (103/b3)
o.+ımı (87/b10)
o.+lar (104/b10), (87/b12)

oğlan: Erkek çocuk
o. (103/a3), (99/b10)

oğul: Erkek evlat
o. (92/a10)
o.+ı (102/a13),(105/a2), (86/b3)

- o.+ıdur (86/b6)
- oķçı:** Okla silâhlanmış asker
o. (89/a2)
- oķu-:** Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşünceyi anlamak
o.-dılar (81/b14)
- ol:** 1. O gösterme sıfatı 2. O gösterme zamiri
o. (100/a7), (100/b2), (100/b3), (101/a1), (101/a3), (101/a3), (101/a5), (101/b10), (104/b14), (104/b2), (105/a5), (105/b2), (105/b8), (71/a14), (71/a3), (71/a8), (72/a10), (72/a10), (72/a14), (72/b1),(72/b7) (73/a12), (73/b11), (73/b13), (73/b9), (74/a11), (74/a11), (74/a8), (74/b13), (75/a2), (75/a4), (75/a9), (77/a5), (77/a5), (77/b15), (77/b8), (78/a8), (78/b13), (78/b14), (78/b3), (79/a4), (79/b15), (80/b11), (81/a2), (81/b4), (81/b6), (81/b6), (81/b6), (82/a11), (82/a11), (82/a12), (82/a12), (83/a10), (83/b6), (84/a1), (84/a10), (84/a8), (84/b7), (84/b8), (86/a3), (86/b12), (86/b13), (86/b13), (86/b6), (87/a2), (87/b12), (89/a12), (90/a7), (90/b7), (91/a7), (92/a13), (94/a9), (94/b4), (94/b5), (96/a1), (96/a14), (96/b14), (96/b4), (97/b13), (99/b10), (99/b7), (99/b8)
o.+dur (101/b8), (81/a7), (85/a13), (88/a14)
- ol-:** Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak
- o.-a (102/a14), (72/a5), (77/a3), (78/b11), (80/a3), (96/a1),(102/a12), (78/b11)
o.-an (102/a11), (104/a11), (105/b8), (89/a11)
o.+andan (81/b10)
o.-dı (78/a12), (79/b4), (79/b5), (80/b8), (84/b3), (86/b8), (86/b9), (78/b5), (90/a11),(90/a10),(79/a1),(78/b9), (87/b12),(78/b7)
o.-dılar (90/a11)
o.-dun (81/b5)
o.-dum (71/a13)
o.-dur (73/b10)
o.-durlar (97/b7)
o.-ıcağ (105/b15), (95/b11), (95/b9)
o.-maya (96/b7), (97/b4),(88/a1), (79/b2),(72/b6)
o.-yayam (82/a2)
o.-mayınca (102/a12), (102/a12),(89/b2)
o.-maz (101/a1), (101/a6), (101/b1), (101/b15), (103/a15), (103/b1), (104/b3), (74/a13), (74/b4), (76/b11),(104/b5), (75/b2), (85/a15), (76/b5), (77/a3), (80/a10), (84/a7), (88/a13), (89/a1), (89/b10), (89/b12), (89/b14), (92/a5), (92/b5), (93/a3), (95/b8), (97/a4), (97/a9), (99/b14)
o.-mazlarsa (105/b12)
o.-mış (105/a7), (82/b5), (87/a3), (94/b15), (96/b3), (99/b6)
o.-mışdur (85/a1)
o.-mışlardır (88/b15)
o.-muş (73/a2), (76/b8), (80/b12),(75/b9)
o.-sa (102/a13), (78/b6), (90/a5),(75/b13)
o.-unca (105/b13)
o.-ur (100/a10), (100/a7), (100/a8), (100/a9), (100/b13), (100/b15), (100/b3), (100/b8), (101/a5), (101/b11), (101/b14),

(102/a1), (102/a6), (102/b11),
(102/b12), (102/b8),
(103/b12), (103/b7), (103/b8),
(104/b3), (105/a2), (104/a7),
(72/b6), (74/b8), (75/b11),
(75/b4), (75/b8), (81/b15),
(86/a14), (85/a13) (76/b14),
(77/a13), (77/a14), (77/b2),
(77/b3), (77/b6), (78/a1),
(80/a6), (80/a8), (81/a12),
(82/b13), (82/b13), (84/a5),
(84/a6), (84/b10), (85/a10),
(85/a5), (86/a13), (87/b3),
(89/a13), (89/a4), (89/b10),
(90/b13), (90/b4), (91/a15),
(91/a8), (91/a9), (91/b5),
(91/b5), (92/b15), (92/b6),
(93/a14), (93/a2), (93/a9),
(93/b2), (93/b6), (94/a1),
(94/a15), (94/a3), (94/a5),
(94/a5), (94/a6), (94/b13),
(94/b13), (94/b14), (95/b10),
(95/b12), (95/b15), (95/b2),
(96/a15), (96/b9), (97/a11),
(97/a9), (97/b11), (97/b5),
(97/b6), (97/b6), (98/a5),
(98/a6), (99/a5), (99/b1),
(99/b9), (77/a4), (77/a7),
(85/a5), (92/b6)
o.-urdu (90/a7)
o.-urlar (103/a2), (104/a3),
(105/b11), (85/a7), (89/a1),
(89/a2), (89/a3), (89/a4),
(97/a4), (99/b15), (99/b15)

oluş-: Belli bir varlık kazanmak,
ortaya çıkmak, meydana
gelmek, teşekkül etmek,
tekevvün etmek
o.-miş (95/a9)
o.-ur (99/b7)
o.-urlar (83/a15)

on: Dokuzdan sonra gelen sayının adı
o. (101/a12), (101/b8),
(101/b9), (71/a9), (71/b2),
(77/a7), (79/b3), (80/a7),
(82/b2), (82/b8), (86/a1),

(86/b15), (86/b15), (91/a8),
(92/a15), (92/b1), (98/b12)

oñ-: Daha iyi bir duruma girmek,
salah bulmak
o.-arlar (105/a3)

onlar: Şahıs zamirinin çokluk biçimi.
o. (105/b12), (105/b13)
o.+dan (78/b1)
o.+un (105/b8)

orta: Bir şeyin kenarlarından merkeze
doğru yaklaşık olarak aynı
uzaklıkta olan yer
o.+da (100/b15), (96/a11)
o.+larında (83/a3)
o.+sında (100/b9), (101/a7),
(103/b10), (105/a12), (75/a11),
(84/a3), (93/b2), (94/b8)
(72/a12), (73/a11), (73/a9),
(75/a14), (75/a3), (75/b3),
(75/b6), (76/a4), (77/a10),
(77/a12), (77/b10), (79/b1),
(79/b5), (83/b14), (85/b7),
(85/b8), (88/a7), (89/a14),
(93/a13)
o.+sındadır (79/b3), (83/a2)
o.+sından (104/b10), (81/a2),
(92/a14)
o.+ya (79/a8), (91/b4)

ot: Toprak üstündeki bölümleri
odunlaşmayıp yumuşak kalan,
ilkbaharda bitip bir iki mevsim
sonra kuruyan küçük bitkiler
o. (105/b10)
o.+lar (103/a8), (104/b8),
(94/a6)
o.+ları (100/a5)

otuz: (bkz. Otuz)
o. (96/a9)

otlak: Hayvan otlatılan yer, salmalık,
yaylak, mera
o.+lar (84/b14)
o.+ları (101/a12)

otur-: Vücutun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmekü eylemi
o.-a (78/b12)
o.-maz (89a6)
o.-urlar (101/a13), (83/a12)

oturmak: Vücutun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek
o.+1 (86/b4)

otuz: Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı
o. (79/b6), (80/a6)

Ö

öde-: Bir alışverişte alınan şeyin karşılığını alacaklıya vermek
ö.-miş (92/b1)
ö.-ye (88/a3)

ög-: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek
ö.-di (81/a13)
ö.-mişlerdür (81/a15)

ögle: Gün ortası, öğlen, öğle vakti
ö.+ye (87/a6)

ögüt: Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat
ö.+ünün (81/b5)

öküz: Çift sürmekte, kağrı çekmekte kullanılan, etinden yararlanılan, iğdiş edilmiş erkek sığır
ö. (104/b4)

öl-: Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek
ö.-ür (77/b8)
ö.-ürdi (74/b15)
ö.-ürler (75/a1)

ölü: Hayatı sona ermiş olan, artık yaşamıyor olan, morto, diri karşıtı
ö.+lerini (104/a15)

ön: Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı
ö.+den (90/a4)

örtü: Örtülmüş, bir şey ile kaplanmış
ö.+lüsü (73/a7)

öte: Konuşanın temel olarak aldığı bir şeyden daha uzak olan yer veya şey, mavera
ö. (89/a10)

öyle: Gün ortası, öğlen, öğle vakti
ö. (94/a15)

öz: Bir kimsenin benliği, kendi manevi varlığı, iç, nefis, derun, varoluş karşıtı
ö.+den (94/a15)

P

pâdişâh: Far. Hükümdar, sultan
p. (103/b9), (84/a9), (84/b2), (84/b3), (89/a5), (90/a5), (91/a12)
p.+a (102/a14)
p.+dan (103/b9)
p.+1 (102/b9), (103/b8), (94/b9), (76/a10)
p.+ıdur (103/b7)
p.+ın (102/a14)
p.+ından (102/b3)
p.+ınınun (88/a15), (88/b7)
p.+lar (103/b8)
p.+ları (80/a11), (88/a12), (94/b11)

p.+larınun (81/b3), (83/b1),
(91/b8), (93/b3)

pādişāhẓāde: Far. Padişahoğlu
p.+lerdür (104/a10)

panbūk: Far. Ebegümeçigillerden,
koza biçimindeki meyvesi üç,
dört, beş dilimli olan, sıcak
bölgelerde yetişen tarım
bitkisi
p.+dan (86/a7)

pāre: Far. Parça, kısım
p. (101/b5), (105/a6), (75/a7),
(76/b5), (79/b6), (89/b3),
(92/a15)
p.+sidür (71/a8)

penbe: Far. Beyaza biraz kırmızı
karıştırılmasıyla oluşan açık
renk
p. (86/a15)
p.+den (89/b13)

pencere: Far. Yapıları veya tren,
vapur vb. ulaşım araçlarını
aydınlatmak, havalandırmak
amacıyla yapılan, çerçeve,
cam, panjur, perde gibi
eklentilerle daha kullanışlı bir
duruma getirilen açıklık
p.+ler (73/a13)

pes: Far. İmdi, o halde, öyle ise, öyle
iken, öyle olunca, binaenaleyh
p. (100/a7), (100/a7),
(102/b5), (105/b10),
(105/b12), (105/b13), (71/b6),
(73/b14), (77/b3), (77/b6),
(78/a8), (78/a9), (78/b14),
(78/b3), (78/b7), (79/a5),
(80/a6), (80/b11), (80/b6),
(80/b8), (81/b6), (81/b7),
(82/a1), (83/a12), (84/a10),
(86/b8), (87/a2), (87/b2),
(90/a7), (90/b7), (91/a11),

(92/a10), (92/a12), (92/a12),
(92/a14)

peygāamber: Far. İnsanlara Tanrı'nın
buyruklarını bildiren, onları
Tanrı yoluna, dine çağırın
kimse, yalvaç, yalavaç, elçi
p. (73/a12)
p.+i (98/a5)
p.+lerün (73/a14)

-R-

ra' d: Ar. Gök gürlemesi
r. (77/b6)

rāfizi: Ar. Şif takımının, Halife Ali'ye
aşırı derecede bağlı bir
kolundan olan kimse
r. (92/b6)

rāhat: Ar.

r. eyle-: Üzüntü, sıkıntı,
tedirginlik veren bir durum
ortadan kalkmak veya azalmak,
rahata kavuşmak
r.-medi (79/a2)

r. olma-: Sıkıntısız durumda
olmak, ferahlanmak, dinlenmek
r.-dı (78/b15)
r.-dım (79/a1)

raṭl: Ar. Bir litre kadar olan sıvı ölçęđi
r. (80/a7)

rāvend: Far. Kökleri ve sapları ilaç
olarak kullanılan
karabuğdaygillerden bir bitki
r.+çini (100/a10)

ravza: Ar. Ağacı, çayırı, çimeni bol
olan yer
r. (78/b7)

rāyiḥa: Ar. Koku, güzel koku

- r.+sı (97/a12)
- rāzī:** Ar. Uygun bulan, benimseyen, isteyen, kabul eden
r. (105/b11), (105/b13)
r. ol-: Uygun bulma, benimseme, kabul etme
r.-madı (78/a11)
r.-urlarsa (105/b11)
- rencber:** Far. Çiftçi
r. (89/a12)
- renk:** Far. Cisimler tarafından yansılan ışığın gözde oluşturduğu duyum
r. (75/b1), (75/b1)
- renklü:** (Far.+T) Beyaz dışında başka rengi veya renkleri olan
r. (99/b12)
- resim:** Ar. Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri
r.+ine (103/b2)
- revân:** Far. Giden, yürüyen
r.+durlar (100/b13)
r.+lu (75/a13)
- re'is:** Ar. Lider, başkan
r.+leri (94/b11)
- rezm:** Far. Kavga, savaş, cenk
r. (99/a12)
- rie':** Ar. Verem
r. (92/b15)
- rivâyet:** Ar. Bir olay, bir haber veya sözü nakletme
r. (82/b1)
r.+de (102/a8), (105/a11), (82/a3)
r.+dür (84/b4), (96/a6)
- r. et-:** Bir olay, bir haber veya sözü nakletmek
r.-er (94/a11)
- rub':** Ar. Dörtte bir, çeyrek
r. (83/a11)
- rūḥām:** Ar. Mermer
r. (71/a4)
- Rūm:** 1. Eskiden Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde yaşayan ve Roma yurttaşı haklarına sahip olan halk. 2. Osmanlı İmparatorluğu içinde yaşayan Hellen soyundan gelme halk.
r. (76/b13), (78/a10), (81/b3)
- Rūs:** Doğu Slav halkı veya bu halkın soyundan olan kimse
r. (100/b8)
- rustā:** Far. Köy
r.+yi (93/b9)
- rūšenāyi:** Far. Aydınlık, açıklık
r.+i (91/b3)
- ruṭab:** Ar. Hurma, olgun hurma
r. (85/a14), (97/a11), (97/a8)
- S-**
- sā'at:** Ar. Vakit, zaman
s. (78/b12)
- ṣabāḥ:** Ar. Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman
s.+dan (87/a6)
s.+dandur (94/a15)
- ṣābūn:** Ar. Kirli ve yağlı şeyleri temizlemekte kullanılan, türlü

- yağlarla alkaliler
birleştirilerek yapılan madde
s. (80/a7), (80/a7)
- sac:** Bu nesneden yapılmış, üzerinde
yufka yapılan dışbükey
pişirme aracı
s.+ın (79/a5)
- saçlu:** Saçı olan
s.+lar (100/a1)
- şadef:** Ar. İnci kabuğu
s. (77/a7)
- şafâ:** Ar. Gönül rahatlığı, rahatlık,
kaygısız ve sakin olma
s. (83/a1)
- şâfi:** Ar. Katıksız, duru, temiz
s. (104/b3), (86/b10), (86/b4)
s.+sin (79/a3)
- şağ:** 1.Düz ve yüksekçe yer parçası,
seki
s. (87/b5)
s.+da (99/a9)
2. Vücutta kalbin bulunduğu
tarafın karşısında olan, sol
karşıtı
s.+ı (83/a14)
3.Sağlam, esen
s.+sın (94/b10)
- şağ-:** Memeyi parmaklar arasında
sıkarak sütünü akıtmak
s.-sa (80/a3)
- sağla-:** Bir işin olması için gerekli
durumu, şartları hazırlamak,
temin etmek
s.-rdı (86/b11)
- şâhib:** Ar. Herhangi bir şey üstünde
mülkiyeti olan, onu yasaya
uygun bir biçimde dilediği
- gibi kullanabilen kimse, iye,
malik
s.+inün (78/b2)
- ş.-i cemâl:** Güzellik sahibi,
güzel olan
s. (81/b10), (74/b12), (85/a6),
(92/a3)
s.+di (78/b8)
- ş.-i menşüb**
s.+lardur (104/a11)
- sâhil:** Ar. Karanın deniz, göl, ırmak
boyunca uzanan bölümü, kıyı,
yaka
s. (93/a15)
s.+indedür (88/b2)
- şahn:** Ar. Cami, medreselerde umumun
toplanmasına mahsus üstü
kubbeli, örtlü yer
s.+ı (73/a8)
- şahne:** Ar. Büyük kase, sahan
s.+ler (92/b3)
- şahrâ:** Ar. Çöl
s. (73/a10), (73/a11)
s.+lardur (84/b14)
s.+nun (73/a13)
- sâir:** Ar. Diğer, öbür
s. (75/b11), (96/b9), s. (82/b11)
- sakķāk:** Ar. Şeriat mahkemeleri katibi
s.+sı (94/B,1)
- sakankūr:** Ar. Mısır'da bulunan kum
kertenkelesi
s. (104/b5)
- sakf:** Ar. Tavan, çatı ,dam
s.+larını (71/a15)
- sâkin:** Ar. Durgun, dingin
s. (77/b6), (86/b7), (88/b15),
(89/a11)
s.+dur (94/b9)

s.+dür (87/b14)
s. ol-: Bir yerde yerleşmek,
oturmak
s.-dum (71/a11)
s.-urlar (74/a2)

sağla-: Kaybolmaması, görünmemesi
için gizli bir yere koymak
s.-nur (98/a7)
s.-salar (75/a8)
s.-yalar (87/a1)

sağsı: Pişmiş toprak, plastik vb.nden
yapılan, çiçek yetiştirmekte
kullanılan kap
s. (105/a5)

şalıver-: Bırakmak, koyuvermek,
serbest bırakmak
s.-in (78/b12)

sâlih: Ar. Dinin buyruklarına uygun
harekette bulunan
s. (76/b15)

şan-: Bir şeyin olma veya olmama
ihtimalini kabul etmekle
birlikte, olabileceğine daha
çok inanmak, zannetmek,
zanneylemek
s.-asın (103/a5), (82/b11),
(82/b12)

saña: Sen zamirinin yönelme durumu
eki almış biçimi
s. (78/b9), (79/a1), (94/b3)

san' at: Ar. Bir duygu, tasarı, güzellik
vb.nin anlatımında kullanılan
yöntemlerin tamamı veya bu
anlatım sonucunda ortaya
çıkan üstün yaratıcılık
s.+da (101/b14), (85/b3),
(86/b14)
s.+ı (71/a13)
s.+lar (97/a3)

şandal: (Rum.) İnsan taşıyacak
biçimde yapılmış, kürekle
yürütülen deniz teknesi
s. (103/a8), (104/b8), (105/b9)

şanem: Ar. Put
s. (75/a4)

sarây: Far. Hükümdarların veya devlet
başkanlarının oturduğu büyük
yapı
s. (96/b6)
s.+lar (92/b11), (96/a10),
(98/b12)
s.+lardur (82/b10)
s.+ları (103/a12), (90/b12),
(91/b12), (97/a6)
s.+larına (90/b1)
s.+larını (97/a1)

sâri: Yeşil ile turuncu arasında bir renk,
limon kabuğu rengi
s. (86/a15)

sârnic: Ar. Yağmur suyu biriktirmeye
yarayan yer altı su deposu
s.+ları (72/a4)

sat-: Bir değer karşılığında bir malı
alıcıya vermek
s.-arlar (100/a1),
(105/a3), (102/a6), (99/b13)
s.-mazlar (92/b7)
s.-miş (92/a14)

şatın al-: Bir nesneyi belirlenen fiyatını
ödeyerek kendine mal etmek,
mübayaa etmek
a.-man (71/a3). (105/a10)

şatmak: Bir değer karşılığında bir malı
alıcıya verme
s. (91/a15), (91/a2), (93/a14)

şatul-: Satma işi yapılmak
s.-ur (102/b7), (99/b12)
s.-ursa (99/b11)

şavās: Savaşan, savaş durumunda bulunan, muharip
s. (93/a9)

şay-: Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak
s.-mişlar (79/b15)

şayru: Hasta
s.+ları (74/b9)

sāz: Far. Her tür müzik aracı, çalgı
s.+lar (81/b12)

sāzkār: Far. Saz çalan sanatkar
s.+dur (97/b15)

sebeb: Ar. Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey
s.+i (94/b2)
s.+ini (100/b2)

secde: Ar.
s. **kıl-:** Genellikle namaz kılarken alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere getirerek dua yapmak
s.-urlarmış (78/a15)

secīr: Ar. Cibre, posa
s. (97/a12)

sefer: Ar. Yolculuk
s.+de (86/a2)
s.+e (86/a1)

sehā'if: Ar. Bulutlar
s. (96/b11)

sekiz: Yediden sonra gelen sayının adı
s. (71/b7), (76/b9)

seksen: Yetmiş dokuzdan sonra gelen sayının adı
s. (73/a9)

selāmetlü: (Ar.+T) Esen olma durumu, esenlik sahibi
s.+lü (101/b11)

selef: Ar.
s.+i şaliḥīn: Bir yerde, bir işte, bir vazifede başka birinden önce bulunmuş uygun, iyi kimse
s. (71/a10)

sen: Teklik ikinci kişiyi gösteren söz
s. (81/b4)
s.+i (79/a3), (79/a4), (81/b5)
s.+leri (74/a7)

sepet: Far. Saz, kamış veya ince dallardan örülerek yapılan, genellikle sapı olan, yiyecek ve eşya taşımak için kullanılan kap
s.+leriyle (99/b10)
s.+lerle (99/b11)

serçe: Serçegillerden, insanlara yakın yerlerde yaşayan, kışın göçmeyen, koyu boz renkli, ötücü küçük bir kuş
s. (74/a13)

serḥād: (Far.+Ar.) Sınır boyu
s.+didür (98/b3)

Serḥūsn-i kadīm: Eski güzel şehirlerin başı
s. (90/b10)

sev-: Sevgi ve bağlılık duymak
s.-mezler (92/b7)

sıçan: Sıçangillerden, fareden iri, zararlı birçok türü bulunan kemirgen, memeli hayvan
s. (100/a8), (105/a2), (105/a3)

sığır: Geviş getirenlerden, boynuzlu büyükbaş evcil hayvanların genel adı
s. (78/a2)

şıhhat: Ar.

s. bul-: Sağlık, esenlik kazanmak
s.-ur (75/a3), (75/a9), (75/b15)
s.-urlar (74/b10)
s.-urlardı (73/b15)

sırmcâk:

s. (84/a6)

sil: Ar. Sürekli yağın yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını
s. (72/a4)
s.+lerdür (72/b10)

sil-: Ortadan kaldırmak, yok etmek veya gidermek
s.-di (78/a8)

sin-: Kendini göstermemek için büzülmek, saklanmak, pusmak
s.-di (87/b11)
s.-mege (87/b10)

sirke: Salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm, elma, limon vb. suyu
s.+yle (103/b6)

sitt: Ar. Altı
s. (87/b3)

siyâset: Ar. Devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatıyla ilgili özel görüş veya anlayış
s. (101/b12)

soğak: Ar. İl, ilçe vb. yerleşim bölgelerinde, iki yanında evler olan, caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol
s.+larına (90/a15)

şoğul-: Sokma işine konu olmak
s.-maz (90/b8)

sol: Vücutta kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı
s. (83/a14)

şoñra: Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı
s. (105/a15), (72/a14), (77/b6), (79/b9), (82/a1), (91/a12), (96/b5)

şor-: Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek
s.-dı (80/a3)

şovuğ: Isının üşütecek kadar az veya düşük olması durumu
s. (88/b9)
s.+dur (89/a7), (95/b3)

söz:

s. it-: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi söylemek, laf etmek
s. (95/b14), (95/b14)

şu: Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde, ab
s. (100/a11), (104/b14), (72/a10), (72/a15), (72/a15), (76/b4), (77/b3), (79/b7), (81/b8), (83/a12), (87/b4), (87/b5), (90/a9), (95/b13), (96/a14), (96/a5), (97/a12), (98/a15)
s.+da (90/a9)

s.+dur (82/a5)
s.+lar (71/b4), (75/a14),
(77/a12), (84/a3),(96/b7),
(97/a12)
s.+ları (105/a8), (72/a13),
(82/a4), (85/a1), (85/b14),
(85/b3), (86/b10), (86/b4),
(88/a10), (96/b6), (97/b10),
(99/a10)
s.+nuñ (73/b5), (76/a5),
(79/b4), (98/b11)
s.+yı (104/a14), (104/b13),
(104/b2),(74/b2) (72/a4),
(72/a8), (72/b10), (74/a15),
(74/b4), (74/b6), (78/a13),
(79/b5), (81/a11), (81/b1),
(82/b4), (82/b4), (82/b4),
(82/b5), (85/b11), (87/b3),
(87/b6), (90/a1), (90/b6),
(90/b7), (90/b8), (94/a2),
(95/a10), (95/b6), (96/b14),
(97/a9)
s.+yıdur (72/a11), (72/a4),
(72/a4)
s.+yıdurlar (85/b11)
s.+yına (79/b13), (96/a4),
(99/a10)
s.+yından (96/a2)
s.+yını (88/b4)

suâl: Ar.

s. eyle-:Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek
s.-di (94/a13)

şucı: Su satan veya evlere su taşıyan
kimse, saka
s. (81/b9)

şuf: Ar. Yün dokuma
s.+lar (77/a2)

şūret: Ar. Görünüş, biçim
s. (71/a2), (78/a8), (78/a9)
s.+i (100/a14), (75/a6),
(75/a7), (86/b13)

s.+inde (100/a5), (104/a6),
(75/a5), (75/a7), (95/b13)
s.+ler (102/a5), (104/a9)
s.+lü (89/a1)
s.+ün (103/a4), (103/a4)

sūsī: Bir çeşit giysi
s. (86/a7)

şusuz: Suyu olmayan, suyu
bulunmayan
s. (88/b12), (89/a15)

şuvar-: Hayvana su vermek, su
içirmek
s.-ur (87/b2)
s.-urmuş (91/b5)

şuvarul-: Sulanmak, su verilmek
s.-ur (79/b8)

şülüşān: Ar. Üçlü, üç şeyden meydana
gelen
s.+dur (105/b15)

sünbül: Far. Zambakgillerden, soğanla
üretilen, 15-20 santimetre
yüksekliğinde, çiçekleri keskin
kokulu ve türlü renkli, çok
yıllık bir süs bitkisi
s. (100/a5), (104/b1)
s.+i (100/a4)

sūnnī: Ar. Sünnet ehlinde olan kimse
s.+leri (92/b7)

şūrāhī: Ar. İçecek koymaya yarar, cam,
plastik vb.nden yapılan kap
s.+ler (92/b4)
s.+sinden (81/b9)

sürün-: Bir şeye değerek geçmek,
geçerken değmek
s.-ür (100/a7)

-Ş-

şādılık: Ar. Sevimli, neşeli ş. (100/b1)	(105/a11), (105/a13), (105/a7), (105/b10), (105/b12), (105/b6), (71/b15), (71/b9), (72/a2), (72/b2), (73/a2), (74/b13), (75/b9), (76/a9), (76/a9), (76/b8), (77/a5), (78/a7), (79/a11), (79/b14), (79/b4), (79/b5), (81/a11), (81/a2), (81/a3), (82/a2), (83/a6), (83/a9), (83/b12), (85/a12), (86/b9), (88/b6), (89/a2), (89/b3), (90/, (90/a13), (90/a15), (90/b7), (91/b14), (92/b14), (92/b8), (93/a15), (93/b10), (93/b2), (94/a11), (94/a9), (94/a9), (95/a6), (95/a9), (96/a13), (96/b3), (97/b1), (99/a1)
şadurvân: Far. Genellikle cami avlularında bulunan, çevresindeki musluklardan ve ortasındaki fiskiyeden su akan, üzeri kubbeli veya açık havuz ş. (90/a1)	ş.+de (101/a13), (101/a15), (102/a11), (102/a9), (102/b14), (102/b2), (103/a14), (103/b1), (104/a7), (104/b13), (105/a2), (105/a5), (105/a9), (75/b11), (71/b11), (72/a13), (72/b6), (74/b1), (74/b15), (74/b6), (75/a12), (75/b3), (76/b15), (76/b8), (76/b9), (77/a11), (77/a13), (77/a13), (77/a6), (78/a1), (78/a1), (78/a5), (78/b5), (80/a1), (80/a10), (80/a12), (82/b15), (85/a15), (85/b11), (85/b6), (86/a15), (86/a9), (86/b2), (86/b4), (87/b12), (88/a11), (89/b12), (90/a14), (90/a3), (90/a4), (90/b13), (90/b3), (91/a5), (91/b9), (92/a1), (92/a9), (92/b12), (92/b12), (92/b4), (93/a2), (95/b2), (96/a15), (96/b9), (97/a11), (97/a13), (97/a2), (97/b11), (98/a7), (99/a15), (99/b1), (99/b2)
şahıs: Ar. Kişi ş. (81/a13), (81/b7), (92/a8), (95/b13)	ş.+dedür (80/a12) ş.+deki (97/a9)
şâ'ir: Ar. Şiir söyleyen veya yazan kimse, ozan ş. (81/b14), (81/b14)	ş.+den (102/b11), (104/a12), (77/a8), (78/a2), (83/a8), (83/a9), (85/a12), (90/b14),
şark: Ar. Doğu ş. (102/b4), (72/a11), (72/b12) ş.+a (90/b9) ş.+da (73/a4) ş.+dan (105/a13), (72/b15) ş.+ı (71/a7), (89/a10) ş.+ında (73/a14), (73/a2), (82/b3), (88/b14), (93/b4) ş.+i (79/b8), (83/a4), (95/a12)	
şedd: Ar. Sıkı bağlanma, sıkma ş. (80/a9)	
şehid: Ar. ş. eyle: Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda kimseyi öldürmek ş. (94/b4)	
şehr: Far. Nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı, kent, site ş. (101/b11), (101/b5), (103/a11), (103/a5), (105/a1),	

(92/a4), (93/b10), (95/b4),
(96/b10)
ş.+di (80/a12), (95/a11)
ş.+dür (105/a6), (105/b4),
(100/a2), (100/b12), (101/a9),
(102/a10), (102/b13),
(103/a11), (103/a6),
(103/b10), (103/b11),
(103/b14), (104/a4), (104/a9),
(104/b11), (104/b15),
(104/b2), (104/b6), (105/b14),
(72/b4), (72/b8), (74/a14),
(74/b10), (75/a13), (75/a14),
(75/b5), (75/b6), (76/a1),
(76/b13), (77/a1), (77/a11),
(77/a5), (77/a8), (77/b15),
(78/a13), (78/a3), (79/a11),
(80/b13), (81/a1), (81/a10),
(81/a5), (82/a14), (82/a7),
(82/a7), (82/b14), (83/a2),
(83/b11), (83/b7), (84/a14),
(84/a2), (85/a1), (85/a4),
(85/b13), (85/b6), (86/a6),
(86/a8), (86/a8), (86/a9),
(86/b1), (86/b3), (86/b5),
(86/b5), (88/a14), (88/a9),
(88/b3), (89/b14), (89/b5),
(89/b9), (90/a12), (90/b11),
(90/b15), (90/b5), (91/a11),
(91/a13), (91/a5), (91/b14),
(91/b2), (91/b6), (92/a4),
(92/b2), (92/b9), (93/a15),
(93/a3), (93/a5), (93/b9),
(95/a11), (95/a7), (95/a8),
(95/a8), (96/a6), (96/b2),
(97/a5), (97/b2), (97/b9),
(98/a14), (98/a14), (98/a2),
(98/a4), (99/a14), (99/b1),
(99/b4), (99/b6)
ş.+e (105/a1), (101/a14),
(102/b1), (102/b6), (71/b11),
(71/b5), (71/b6), (72/b8),
(74/b11), (74/b14), (77/b15),
(78/a14), (81/b4), (85/b4),
(86/a6), (86/b12), (90/a8),
(90/b5), (90/b8), (91/a9),
(91/b15), (95/b4), (96/a11),
(97/a5), (99/b11)

ş.+i (104/a14),(91/a2), (72/a1),
(72/a3), (72/a6), (76/a2),
(78/b3), (78/b4), (79/a13),
(81/a14), (81/a6), (82/a13),
(83/a5), (83/a7), (83/b12),
(83/b9), (85/a9), (85/b1),
(86/a6), (86/b5), (91/a6),
(91/b4), (93/b12), (94/a8),
(94/b5), (95/a10), (95/a6),
(98/a11), (98/b13), (99/b4)
ş.+idür (102/a15),(83/a7),
(72/a13), (72/a7), (73/b4),
(73/b5), (81/a7), (84/a13),
(85/b5),
(95/a6)
ş.+inden (105/a1), (88/a9)
ş.+ine (82/b9), (83/a4), (94/a3)
ş.+ini (76/b14)
ş.+inün (94/a14), (104/b7),
(93/a12)
ş.+iymiş (78/a15)
ş.+ler (105/a15), (77/b1),
(79/a9), (81/a8), (83/b1),
(87/b15), (85/a8)
ş.+lerde (92/b5), (99/b11)
ş.+lerden (75/b5), (76/b6),
(84/a15), (96/b14)
ş.+lerdendir (93/a7)
ş.+lerdendir (94/a9)
ş.+lerdür (89/b3), (95/a5)
ş.+leri (100/b10), (100/b5),
(72/a10), (73/b8), (84/b14),
(84/b15), (85/a9), (88/a8),
(94/b15), (96/a3), (96/b14),
(97/a15), (98/a10), (98/a12),
(98/b10), (98/b4), (99/a2),
(99/b3)
ş.+lerinde (89/b4)
ş.+lerinden (100/b11), (101/a8),
(102/a8), (105/b4), (77/b12),
(96/a5), (97/b1), (98/a13),
(98/b4), (99/a14)
ş.+luden (88/a2)
ş.+miş (105/a6), (76/a2),
(77/a9), (81/a9), (86/a11),
(88/a15), (88/b1), (90/b10),
(91/b8), (93/a3), (96/a8),
(97/b12), (97/b9)

ş.+üñ (102/b3), (103/a5),
(104/a2), (105/a10), (71/b2),
(74/a15), (75/a1), (75/a3),
(75/a9), (76/a4), (83/b13),
(85/b12), (84/b11), (85/a12),
(85/b15), (91/b13), (93/b12),
(96/a9)
ş.+ünden (79/a11)

şeker: Far. Şeker kamışı, şeker pancarı, patates, havuç, mısır, buğday vb. bitkilerin sap ve köklerinin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, birleşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan, beyaz, suda eriyen, mayalanabilen ve çoğu tatlı olan maddelerin genel adı
ş. (102/b12), (79/a3), (86/b2), (88/b3), (88/b4), (89/b11)
ş.+den (95/b2), (97/b11)

şekil: Ar. Biçim
ş. (103/a6)

şekker: Far. Şeker kamışı, şeker pancarı, patates, havuç, mısır, buğday vb. bitkilerin sap ve köklerinin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, birleşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan, beyaz, suda eriyen, mayalanabilen ve çoğu tatlı olan maddelerin genel adı
ş. (89/b10)
ş.+i (80/a10)

şerbet: Ar. Meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek
ş.+ün (79/a4)

şerhant:...
ş. (92/b14)

şeşil-: Çözölmek
ş.-ür (95/b5)

Şeşteri: Şeşterli
ş. (97/a5)

şevket: Ar. Büyüklük, ululuk, yücelik, heybet
ş.+i (87/b10)

şifir: Ar. Zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan, hece ve durak bakımından denk ve kendi başına bir bütün olan edebî anlatım biçimi, manzume, nazım,
ş.+in (81/b13)

şimâl: Ar. Kuzey
ş.+inde (88/b13), (98/b2)
ş.+inden (103/b15)

şimdi: Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda
ş. (80/b12), (81/a9), (93/b4)
ş.+ki (71/a14), (72/b2), (72/b2), (73/b8), (75/b6), (76/a10), (77/a1), (78/a8), (78/b1), (78/b2), (79/b5), (82/b6), (96/b11), (96/b2)(102/b1), (77/a9), (82/a15), (85/a11), (85/b10), (86/a8), (88/a14), (90/b10), (91/b15), (91/b9), (92/b8), (94/a14), (96/a8), (97/b9)

şiryerki: Bir tür ağaç
ş. (103/b1)

şol: Şu
ş. (100/b1), (100/b15), (101/b15), (102/b11), (102/b12), (104/b5), (105/a4), (72/b6), (75/a14), (80/a1), (89/b10), (91/b12)

şöhret: Ar. Ün
ş.+i (104/b4)

şöyle: Şunun gibi, şuna benzer biçimde

ş. (105/a5), (80/b11), (95/b4),
(96/a1), (99/b14)
ş.+dür (105/b8)

şu: Şu (işaret sıfat ve zamiri)

ş.+na (105/a2), (86/a1), (94/a14)

-T-

tā: İşte

t. (101/b3), (102/a11),
(105/a1), (105/a13), (105/a9),
(105/b12), (76/b8), (78/b7),
(81/b5), (81/b6), (82/b9),
(83/a13), (83/a9), (84/b3),
(86/a2), (87/a6), (89/b1),
(90/a6), (91/a7), (98/a6)

ta' am: Ar. Yemek, yiyecek

t. (75/b3), (77/a7), (86/a12)
t.+dan (74/a11), (81/b7)

tabakāt : Ar. Katman

t.+dur (103/a14), (99/b2)

tābi' : Ar. Bağimli

t.+dür (83/a6)

tābūt: Ar. Ölünün içine konulduğu sandık biçiminde araç, sal

t. (90/a3), (90/a8)

taḍ: Canlıların besinlerdeki uçucu olmayan bileşikleri damak, boğaz ve dil yüzeyindeki mukoza noktaları aracılığıyla algıladığı duyum

t.+dan (103/b4)

tağ: Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü

t. (100/a13), (100/a2),
(100/b10), (100/b7), (100/b9),
(101/a2), (101/b8), (72/a12),
(72/b10), (73/b1), (77/a4),
(78/a14), (84/a4), (87/a2),
(87/a4), (88/b15), (90/b4),
(91/a13), (94/b8), (95/b10),
(96/b13), (98/a1), (98/b2),
(99/a9)

t.+da (100/a11), (103/b15),
(73/b2), (74/a14), (77/b6),
(86/b12), (86/b14), (98/a2)

t.+dan (103/b15), (80/b3),
(80/b8), (85/b14), (86/b11)

t.+dur (72/b11), (87/a1),
(93/b7), (94/b6)

t.+ı (105/b3), (75/b10), (81/b2),
(85/b15), (88/b9), (88/b9),
(94/b8), (95/b10)

t.+ında (100/a10), (100/a4),
(84/a7)

t.+lar (86/b14), (88/b8)

t.+lara (94/b11)

t.+larda (89/a8), (99/a6)

t.+lardan (80/b2), (91/a6),
(91/b4), (94/a5),
(99/a8)(87/a14)

t.+lardur (88/b9), (94/b8)

t.+ları (91/a13), (97/a15)

t.+larına (100/a14), (91/a14),
(99/a4)

t.+larında (89/a7), (93/b13)

t.+larınun (88/b13)

t.+un (104/a1), (71/b5),
(88/b14)

tāhir: Ar.

t. ol-: Temizlenmek

t.-unca (78/b7)

taht: Far. Hükümdarların oturduğu büyük, süslü koltuk

t. (84/b3), (99/b6)

t.+ı (77/a2), (84/b4), (85/a11),
(88/a15), (88/b7),
(97/b1), (84/a13), (98/b5),
(76/b14)

- t.+ıdur (79/a12), (92/b9), (103/b7), (76/a10), (76/b13), (77/b13), (81/b4), (91/b8), (96/b11), (97/a1), (97/a8)
t.+larından (103/b13)
- tahta:** Far. Düz, enlice, uzun ve az kalın biçilmiş ağaç
t. (75/b1)
- ṭam‘ it-:** Ar. Tama’ etmek, çok istemek
t. (94/b4)
- tamām:** Ar. Bütün, tüm
t. (78/b7), (92/a11), (95/b5)
t. kıl-: Tamamlamak
t.-dı (96/b5)
t. ol-: tamamlanmak
t.-miş (92/a13)
- ṭammā‘:** Ar. Son derece tamah eden
t. (104/a2)
- ṭan:** Bir çeşit yiyecek
t. (97/a11)
- ṭaniş-:** Daha önce birbirini tanımayan kimseler birbirini tanımaya duruma gelmek
t.-dı (80/b1)
- tañrı:** Çok tanrıcılıkta var olduğuna inanılan insanüstü varlıklardan her biri, ilah
t.+dan (74/b1)
- ṭap-:** İlah olarak tanınan varlığa karşı inancını ve bağlılığını belirli kurallar çerçevesinde göstermek
t.-arlar (102/a3), (102/a3)
- ṭar:** İçine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan, geniş ve bol karşıtı
t. (87/a8)
- t.+dur (72/b3), (87/a6)
- ṭaraf:** Ar. Ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri
t. (102/b5), (103/a7), (105/b5), (105/b5)
t.+a (104/b14), (78/b15)
t.+da (104/a15)
t.+dan (77/a15)
t.+dur (99/a9)
t.+ı (79/b4), (95/a3), (98/a14), (98/b12)
t.+ın (79/b7)
t.+ına (72/a11), (76/b1), (90/b15), (93/b2)
t.+ında (100/a13), (100/a14), (100/a15), (105/a10), (105/a10), (76/a5), (71/b2), (71/b4), (72/b11), (72/b12), (73/b12), (73/b4), (73/b7), (76/b2), (78/a13), (78/a4), (79/b12), (82/b9), (83/a3), (83/a7), (83/b13), (85/b7), (87/a3), (87/b7), (91/b3), (92/b13), (95/a12), (95/a2), (95/a5), (98/a9), (98/a9), (99/b4), (99/b5)
t.+ındadır (79/b8)
t.+ından (72/b10), (75/a5), (95/a4)
t.+ınuñ (88/b7)
t.+unda (76/b11)
- ṭarafdār:** (Ar.+Far.) Yandaş
t.+larıdır (73/a15)
- ṭarīḳ:** Ar. Yol
t. (103/a10)
t.+ına (99/b2)
t.+ındadır (86/a9)
t.+ıyla (81/b13)
t.+la (75/b15)
- tārīḥ:** Ar. Bir konuyu geçmişi ve gelişimi içinde inceleyen anlatı
t.+inde (101/b7), (79/a14), (82/b2), (93/b8), (94/a11), (96/a7)

- t.+inden (80/a2)
- tartıl-:** Tartma işi yapılmak veya tartma işine konu olmak
t.-maz (101/a14)
- taş:** Ar. Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb.nden yapılmış kap.
t.+lar (84/a11)
- taş:** Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde
t. (100/b7), (71/a8), (71/a8), (75/a10), (75/a6), (77/b5), (86/b11)
t.+da (76/a8)
t.+dan (74/a1)
t.+ı (75/b10), (97/b11)
t.+ını (80/b1), (80/b7)
t.+lar (86/b13), (92/a6), (99/b12)
t.+lara (100/a7)
t.+lardan (91/b10)
- taşı-:** Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek
t.-dılar (80/b7)
t.-yıcı (80/a5)
- taşlu:** İçinde taş olan, taş karışmış olan
t. (91/a6)
- taşra:** Bir ülkenin başkenti veya en önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi, dışarlık
t. (74/a3)
t.+dan (78/b8)
t.+sı (103/b2)
t.+sıdur (91/b9)
- tatlu:** Şeker tadında olan
t. (101/b10), (74/a15), (74/b6), (82/a5), (84/a6), (86/a13), (91/a15), (91/b5), (95/b8), (97/b11), (98/a6)
t.+dur (81/a11), (81/b2), (84/b10), (95/b2), (96/a15)
t.+sı (85/a4)
- tavāif:** Ar. Tayfalar, fıkralar, bölükler
t. (101/a10), (102/b11)
t.+i (88/b7)
- tavar:** Koyun ve keçiye verilen ortak ad
t. (94/a5)
t.+ı (101/a13)
- tavşan:** Tavşangillerden, eti yenen, hızlı koşan, postundan yararlanılan bir memeli türü
t. (81/b8)
- tavuğ:** Sülüngillerden, eti ve yumurtası için üretilen kümes hayvanı
t. (74/b3), (81/b7)
- tay:** Üç yaşına kadar olan at yavrusu
t.+laruna (80/b5)
- tayife:** Ar. Yoldaşlar; arkadaşlar
t.+dür (88/b15)
- tāze:** Far. Yeni, zamanı geçmemiş
t. (82/b14)
- te'alluğ:** Ar. İlişgi, ilgisi olma
t.+dı (76/a9)
- teberrük:** Ar.
t. **gid-:** Mübarek sayma, uğur sayma
t.-er (88/a12), (95/b3)
- tecdid:** Ar.
t. **kıl-** : Yenilemek, yenilenmek
t.-dılar (76/a4)
t.-miş (90/b12)
- tecrübe:** Ar.
t. kıl-: Denemek, sınamak

- t. (96/a1)
- teferrücci:** Ar.
t. ol-: Gezintiye çıkan
t.-ur (85/a6)
- teferrüc-gâh:** Ar. Eğlence, gezinti yeri
t. (76/a7), (82/b15)
t.+ları (104/a5), (98/73)
- temâmet:** Ar. Eksizsiz, bütün
t. (88/b4)
- ten-dürüst:** Far. Vücudu sağlığı sağlam, kuvvetli
t. (72/b9), (76/a7), (82/a5), (86/a10)
t.+dür (77/b13), (81/b1)
- tepsi:** Fincan, tabak, bardak vb. şeyleri taşımaya yarayan, derinliği olmayan, türlü büyüklükte düz kap
t.+ler (75/b1)
- terâzi:** Far. Bir kolun iki ucuna asılı iki kefedenden oluşan tartı, mizan
t.+yle (101/a14)
- tereke:** Ar. Miras
t. (99/a15)
- turuncibî:** Far. Turunca mensup, turunçla ilgili
t. (92/b14)
- teres:** Ters, sinirli kimse
t. (80/a5)
- terk:** Ar.
t. eyle-: Bırakmak, ayrılmak
t.-di (80/b9)
t.-me (80/b9)
- tılsîm:** Ar. Doğaüstü işler yapabileceğine inanılan güç
- t.+la (90/a8)
- tîr-endâz:** Far. Ok atıcı
t. (93/a9)
- toğ-:** Dünyaya gelmek, Ortaya çıkmak, sonucu olmak
t.-dı (74/a5)
t.-miş (91/a4)
t.-mişdur (81/b12)
- toğu-** Tezgâhta ipliği, çözgü ve atkı durumunda kullanarak kumaş yapmak
t.-nur (97/a2)
t.-rlar (88/a12), (89/b13), (96/b12), (98/b7), (75/a12), (86/a15), (86/a7), (86/a9), (88/a13), (93/b1)
- toğun-:** Dokuma işi yapılmak
t.+an (80/a10)
t.-miş (78/a9)
t.-sa (102/a5)
t.-ur (104/b13), (98/a7)
- toğuz:** Sekizden sonra gelen sayının adı
t. (93/b8)
- tolan-:** Bir şeyin çevresine sarılmak
t.-ur (104/a14)
- tolap:** Ar.Dönerek çalışan ve özellikle su çeken düzen
t.+ları (79/b13)
- toğdur-:** Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek
t.-urlar (100/a8)
- ton:** Kıyafet, biçim
t. (80/a7), (92/a14)
t.+lar (86/a6), (89/b13), (89/b8)
- ton-:** Sıvı, soğğun etkisiyle katı duruma gelmek, buz tutmak
t.-ar (95/b11), (95/b4), (95/b9)

tonluk: İki baş örtüsüne yetecek kadar ipek çizgili ya da sade iplikten dokuma.
t.+lar (86/a15), (86/a9)

toprak: Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü
t. (75/b4)
t.+ı (81/b1), (105/b9)
t.+ından (75/a1)

tuhfe: Ar. Hediye, armağan
t. (102/b11)
t.+sini (75/b2)

tur-: Hareketsiz durumda olmak
t.-ur (95/b14)

turfa: Ar. Görülmemiş, yeni, tuhaf
t. (101/a6)

turna: Turnagillerden, Avrupa ve Kuzey Afrika'da toplu olarak yaşayan, göçebe, iri bir kuş
t. (81/b8)

turşu: Far. Tuzlu suda, sirkede bırakılarak özel bir kıvama getirilmiş sebze veya meyve
t. (103/b6)

tut-: Elde bulundurmak, ele almak
t.-ar (103/b4)
t.-arlar (102/a2)
t.-dılar (72/b1)
t.-maka (87/b8)
t.-un (78/b11)

tuy-: İşitmek, ses almak
t.-maz (75/a9)

tuz: Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billursu madde
t. (105/b11), (105/b6), (105/b7), (87/b3), (95/b10), (95/b12)
t.+ı (105/b12), (105/b13)
t.+u (95/b12)

tuzlak: Otları tuzlu olan veya ot bitmeyen, çorak, verimsiz (yer), tuzla
t. (105/b6)

tuzlu: Yapılışında tuz bulunan, tuzu çok olan
t.+dur (74/b4), (82/b12), (87/b3)

tüccâr: Ar. Ticaret yapan, ticaretle uğraşan kimse, tacir
t.+dan (103/a1), (82/b1)

türbe: Ar. Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı
t.+si (73/a4)

Türk: Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan, Türkçenin değişik lehçelerini konuşan soy ve bu soydan olan kimse
t. (91/b7), (98/b3), (98/b5)
t.+den (102/b2)

tütün: Patlıcangillerden, birleşiminde nikotin bulunan, otsu bir bitki (Nicotiana tabacum). 2. bit. b. Bu bitkinin kurutulup kıyılarak sigara biçiminde veya pipoyla içilen yaprağı
t.+den (71/a15)

-U-

‘ubür: Ar.

- u. kıl-:** Bir suyun öte yakasına geçme
u.-dı (90/a9)
- ucuz:** Fiyatı yüksek olmayan, pahası az, düşük fiyatlı, pahalı karşıtı
u. (100/b13), (101/b1), (102/b12), (102/b8), (103/b12), (105/a5), (77/a4), (77/a7), (85/a5), (92/b6), (72/b6), (72/b9), (75/b11), (75/b4), (89/a13), (89/b10), (90/b13), (90/b4), (92/a2), (94/a1), (96/a15), (96/b9), (99/b1)
u.+dur (105/a5), (76/b8), (89/b12), (95/b2), (96/b8)
- ucuzluk:** Fiyatı yüksek olmayan, pahası az, düşük fiyatlılık
u. (100/b12), (76/b4), (77/a6), (94/a7)
u.+dur (85/b12), (86/a13), (91/b1), (92/a6), (94/b13)
- uçmağ:** Cennet
u.+larun (71/b4)
- uçurum:** Deniz, göl, ırmak vb. su kıyılarında veya karada dik yer, yar
u. (87/a8)
- ‘ūd:** Bir çeşit ağaç
u. (104/b8)
- uğra:** Ar. Öd ağacı
u.+da (99/b8), (99/b9)
u.+lar (100/a1)
u.+yı (88/a1)
- uğra-:** Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek
u.-maz (77/b9)
u.-mayınca (83/a14)
u.-r (84/b7), (96/a13), (75/b8)
- uğrak:** Çok uğranılan yer
u.+ı (74/b11)
- uğraş-:** Bir iş üzerinde sürekli çalışmak
u.-salar (87/a9)
- uğur:** Bu nitelikte olduğuna inanılan şey
u.+da (99/a10)
- ulan-:** Eklenmek, ilave edilmek
u.+mış (85/b8)
u.-ur (99/b5)
- ulaş-:** Elde etmek, erişmek
u.-cakmış (87/a2)
- ulaşıl-:** Elde etmek, erişmek
u.-mış (101/a8)
- ‘ulemā:** Ar. Bilginler
u. (100/b8), (77/a8), (80/a1), (85/b4), (90/b14), (92/b12), (93/b11), (94/b1), (95/a14), (96/b10), (97/a7)
u.+dur (96/a8)
- ulu:** Erdemleri bakımından çok büyük, yüce
u. (100/b11), (100/b11), (101/a1), (101/a8), (101/a9), (102/a8), (102/b1), (102/b3), (103/b14), (103/b9), (104/a11), (104/a4), (104/b6), (105/b4), (71/b15), (72/a1), (72/a2), (72/a3), (72/b14), (75/a11), (76/a2), (79/a11), (79/b14), (79/b3), (81/a9), (82/b1), (83/b11), (84/a14), (84/b15), (85/a9), (85/b6), (86/a12), (86/a5), (86/a6), (86/a6), (86/a8), (87/a13), (87/a14), (88/a8), (89/b3), (89/b5), (90/a12), (90/b5), (92/b10), (93/b2), (94/a3), (94/a8), (96/a1), (97/a5), (97/b1),

- (98/b13), (98/b15), (99/a14),
 (99/a14), (99/b3)
 u.+dur (84/b13)
 u.+lar (104/a10)
 u.+sı (87/b15)
- umerā:** Ar. Beyler, amirler
 u. (76/a10)
- ‘ummān:** Ar. Okyanus
 u. (104/b6)
 u.a (83/a13)
- ur-:** Vurmak, çarpmak
 u.-dı (71/a9)
 u.-sa (75/a2), (75/a8)
 u.mışlar (102/b10)
- uşak:** Ar. Erkek hizmetçi
 u.+ı (99/b10)
- uyku:** Dış uyaranlara karşı bilincin,
 bütünüyle veya bir
 bölümünün yittiği, tepki
 gücünün zayıfladığı ve her
 türlü etkinliğin büyük ölçüde
 azaldığı dinlenme durumu
 u.+sunda (75/b14)
- uzun:** İki ucu arasında fazla uzaklık
 olan, kısa karşıtı
 u. (100/a1), (100/a1),
 (101/a5), (101/b1), (103/b2)
 u.+ı (73/a8), (85/a10),
 (95/a14), (96/a10), (101/b2)
 u.+ıdur (100/b14), (82/b8)
 u.+ından (101/b4)
 u.+lığı (79/a9)
- Ü-**
- ü:** Ar. Ve
 ü. (82/b4), (95/a15)
- üç:** İkidenden sonra gelen sayının adı
 ü. (101/a4), (101/b4),
 (103/a11), (105/a9), (105/b5),
 (80/a14), (80/a7), (82/b6),
- (83/a10), (85/a10), (87/a1),
 (87/a2), (90/a15), (92/a12),
 (94/b6), (95/b14), (95/b6),
 (99/a8)
 ü.+i (87/a3)
 ü.+ine (87/a2)
 ü.+inün (94/b8)
- üçünci:** Üç sayısının sıra sıfatı, sırada
 ikinciden sonra gelen
 ü. (72/a1), (80/a5), (84/b13),
 (88/a4)
- ühbe:** Ar. Yolculuğa veya askere
 mahsus elbise, malzeme
 ü. (92/b1)
- ümmet:** Ar. Hz. Muhammed'e
 inanarak, onun yaptıklarını ve
 söylediklerini uygulayarak
 çevresinde toplanan
 Müslümanların tümü
 ü.+ler (102/b2)
- üst:** Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan
 yanı, fevk, alt karşıtı
 ü.+ünde (71/b9)
 ü.+üne (72/b10), (97/a12)
- üstaz:** Far. Bilim veya sanat alanında
 üstün bilgisi ve yeteneği olan
 kimse
 ü. (101/b14)
 ü.+lar (85/b4)
 ü.+ları (85/b4)
- üş-:** Bir yere toplanmak
 ü.-er (90/a14)
- üzeri:** Bir şeyin yukarı, göğe doğru
 olan yanı
 ü.+nde (71/a3), (75/a4)
 ü.+ne (100/a2), (102/a5),
 (102/b10), (103/a10),
 (103/b14), (104/a10),
 (105/a13), (71/b10), (75/a2),
 (75/a9), (76/a4), (76/a8),
 (76/b13), (76/b4), (76/b4),

(77/a15), (78/a5), (78/a9),
(79/b6), (82/b14), (83/a12),
(83/a12), (83/a3), (84/b7),
(86/b12), (86/b13), (87/a2),
(87/a4), (87/a7), (90/a9),
(93/a15), (93/b3), (95/b13),
(95/b4), (96/a14), (96/a5),
(98/a14)
ü.+nedür (104/a9), (91/a14),
(98/b5)

üzüm: Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi
ü. (103/a15), (72/b5), (93/a2),
(97/a9)

-V-

vâfir: Ar. Çok, bol
v. (101/a11), (72/b9), (72/b7),
(85/a5), (88/a10), (92/a2),
(94/a1), (95/a10), (95/b1),
(98/a5)
v.+dür (103/b12), (104/a3),
(77/a6), (86/b5), (95/b2),
(99/a6)

vâhid-i mevzû: Ar. Tek yer
v. da (85/b3)

vâkı: Ar.
v. **ol-:** Vuku bulmak, olmak
v.-an (93/b4)
v.-ana (93/b5)
v.-miş (101/a7), (101/a9),
(102/b15), (103/a9), (104/b2),
(104/b6), (104/b7), (100/a2),
(103/b14), (104/a10),
(104/a15), (105/b5), (88/b13),
(98/b2), (99/b5) (77/a10),
(77/b1), (75/b9), (85/a1),
(87/a7), (88/a7), (88/b2),
(89/a15), (91/b10), (91/b11),
(93/b2), (95/a4), (99/a2)
v.-mişdur (87/a15), (98/b14)

v.-muş (81/a6), (82/a8), (86/b1),
(71/b4), (72/a12)
v.-mişdur (77/b11), (78/a5),
(91/a6)

vaqt: Ar. Belirlenmiş olan zaman
v. (104/b9), (104/b9), (79/b15),
(71/a12), (72/a10)
v.+e (74/a3)
v.+i (94/a15)
v.+inde (85/a13), (95/b13)
v.+inden (72/b13), (98/a6)
v.+ine (72/b13), (98/a6)
v.+ün (80/a14)

var: Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı
v. (100/a12), (100/a14),
(100/a14), (100/a15), (100/a3),
(100/b13), (100/b9), (101/a12),
(101/a2), (101/b5), (101/b6),
(101/b7), (101/b8), (101/b9),
(102/a10), (102/a2), (102/b2),
(102/b6), (103/b1), (103/b3),
(103/b5), (104/a1), (104/b3),
(104/b4), (105/a12), (105/a4),
(105/b6), (71/a2), (71/a5),
(71/a8), (72/a14), (72/a8),
(72/b2), (72/b4), (73/a10),
(73/a11), (73/a4), (73/b1),
(73/b2), (73/b3), (74/b1),
(74/b2), (74/b5), (75/a11),
(75/a14), (75/a3), (75/a6),
(75/a7), (75/b12), (75/b13),
(75/b7), (76/a10), (76/a5),
(76/b10), (76/b12), (76/b15),
(76/b5), (77/a14), (77/a4),
(77/a4), (77/b2), (77/b2),
(77/b6), (77/b7), (79/a1),
(79/a9), (80/a12), (80/a4),
(80/a5), (81/a4), (81/a8),
(81/b2), (81/b2), (81/b2),
(81/b3), (81/b3), (82/a10),
(82/b13), (83/b11), (83/b15),
(83/b2), (84/a15), (84/a4),
(84/a4), (84/a5), (84/a7),
(84/b10), (84/b6), (85/b3),
(85/b4), (85/b4), (85/b9),

(86/a12), (86/a3), (86/b14),
(86/b15), (87/a11), (87/a13),
(87/a13), (87/a5), (87/a8),
(87/b1), (87/b13), (87/b14),
(87/b15), (87/b7), (87/b9),
(88/b10), (88/b8), (89/a15),
(89/a8), (89/a8), (89/b3),
(90/b3), (90/b8), (90/b9),
(91/a5), (91/a7), (91/b10),
(92/b13), (93/b14), (93/b8),
(93/b8), (94/b8), (95/a3),
(95/b1), (95/b10), (95/b11),
(96/a12), (96/a4), (96/b14),
(98/a1), (98/a10), (98/a12),
(98/b10), (98/b11), (98/b15),
(99/a11), (99/a3), (99/a3),
(99/a7), (99/b10)
v.+dı (77/b5), (80/a1),
(82/a15)
v.+dur (100/a11), (73/b12),
(74/b8), (77/a7), (84/b9),
(89/a10), (95/b7), (98/b10)
v.+mış (73/a2)

var-: Eriŝilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak
v.-dı (81/b6)
v.-ınca (79/b12)
v.-ır (87/a6), (75/b13)
v.-maz (83/a13)
v.-mazlar (97/b13)
v.-sa (103/a2)
v.-ur (76/b1)

vasaŝ: Ar. Orta
v. (98/a2)

vaşf: Ar.: Nitelik, özellik
v.+lar (71/a2)
v.+a gel-: Övmek, bildirmek
v.-mez (101/a10)
v. it-: Övmek, bildirmek
v.-emez (71/a2)

vāsi‘: Ar. Geniş, açık, enli, bol
v. (105/b3), (76/b4), (89/b2),
(95/a1), (96/a3), (96/b15),

(97/a10), (98/a8), (98/b8),
(99/a13), (99/b3)

v.ü‘l aŝtār: Geniş alan, geniş
taraf v.+dur (97/a14)

ve: Ar. İki kelime veya iki cümle
arasına girerek aralarında bir
bağ olduğunu anlatan söz

v. (100/a1), (100/a10),
(100/a11), (100/a12), (100/a13),
(100/a13), (100/a14), (100/a15),
(100/a15), (100/a2), (100/a3),
(100/a3), (100/a3), (100/a3),
(100/a3), (100/a4), (100/a4),
(100/a5), (100/a6), (100/a7),
(100/a8), (100/a8), (100/b10),
(100/b10), (100/b10),
(100/b10), (100/b12),
(100/b12), (100/b13),
(100/b13), (100/b14),
(100/b14), (100/b14),
(100/b14), (100/b15), (100/b2),
(100/b3), (100/b4), (100/b5),
(100/b5), (100/b6), (100/b6),
(100/b7), (100/b7), (100/b8),
(100/b8), (101/a1), (101/a10),
(101/a11), (101/a11), (101/a11),
(101/a11), (101/a12), (101/a12),
(101/a13), (101/a13), (101/a13),
(101/a14), (101/a14), (101/a15),
(101/a2), (101/a4), (101/a5),
(101/a6), (101/a8), (101/b11),
(101/b11), (101/b12),
(101/b12), (101/b13),
(101/b14), (101/b14),
(101/b15), (101/b3), (101/b3),
(101/b4), (101/b4), (101/b5),
(101/b6), (101/b6), (101/b7),
(101/b7), (101/b8), (101/b9),
(101/b9), (102/a1), (102/a1),
(102/a11), (102/a12), (102/a13),
(102/a15), (102/a2), (102/a2),
(102/a3), (102/a3), (102/a3),
(102/a6), (102/a8), (102/a9),
(102/b1), (102/b11), (102/b11),
(102/b12), (102/b12),
(102/b12), (102/b12),
(102/b13), (102/b14),

(102/b15), (102/b2), (102/b3),	(104/b8), (104/b9), (105/a10),
(102/b3), (102/b4), (102/b4),	(105/a11), (105/a13), (105/a14),
(102/b4), (102/b5), (102/b6),	(105/a2), (105/a4), (105/a7),
(102/b7), (102/b7), (102/b7),	(105/a7), (105/a8), (105/a8),
(102/b8), (102/b8), (102/b8),	(105/a8), (105/a8), (105/a9),
(102/b9), (103/a1), (103/a1),	(105/b1), (105/b1), (105/b10),
(103/a10), (103/a10),	(105/b10), (105/b11),
(103/a10), (103/a11),	(105/b15), (105/b3), (105/b3),
(103/a11), (103/a11),	(105/b3), (105/b3), (105/b4),
(103/a12), (103/a12),	(105/b5), (105/b5), (105/b5),
(103/a12), (103/a13),	(105/b6), (105/b7), (105/b8),
(103/a13), (103/a13),	(105/b9), (105/b9), (105/b9),
(103/a14), (103/a15),	(71/a1), (71/a10), (71/a12),
(103/a15), (103/a15),	(71/a12), (71/a14), (71/a15),
(103/a2), (103/a2), (103/a3),	(71/a15), (71/a15), (71/a2),
(103/a3), (103/a3), (103/a3),	(71/a4), (71/a4), (71/a5),
(103/a5), (103/a5), (103/a6),	(71/a7), (71/b1), (71/b10),
(103/a7), (103/a7), (103/a7),	(71/b11), (71/b11), (71/b11),
(103/a8), (103/a8), (103/a8),	(71/b12), (71/b12), (71/b12),
(103/a8), (103/a9), (103/b1),	(71/b12), (71/b13), (71/b13),
(103/b11), (103/b12),	(71/b13), (71/b14), (71/b14),
(103/b12), (103/b12),	(71/b14), (71/b14), (71/b15),
(103/b13), (103/b13),	(71/b15), (71/b15), (71/b15),
(103/b13), (103/b15),	(71/b2), (71/b3), (71/b3),
(103/b2), (103/b2), (103/b4),	(71/b3), (71/b3), (71/b3),
(103/b4), (103/b4), (103/b6),	(71/b4), (71/b4), (71/b5),
(103/b6), (103/b6), (103/b7),	(71/b5), (71/b7), (71/b7),
(103/b8), (103/b9), (104/a1),	(71/b8), (71/b8), (71/b8),
(104/a1), (104/a10),	(71/b8), (71/b8), (71/b9),
(104/a10), (104/a12),	(71/b9), (72/a1), (72/a1),
(104/a12), (104/a13),	(72/a1), (72/a11), (72/a11),
(104/a13), (104/a13),	(72/a11), (72/a12), (72/a13),
(104/a13), (104/a13),	(72/a14), (72/a15), (72/a2),
(104/a14), (104/a14),	(72/a2), (72/a2), (72/a2),
(104/a15), (104/a15),	(72/a3), (72/a3), (72/a3),
(104/a2), (104/a2), (104/a2),	(72/a4), (72/a5), (72/a5),
(104/a3), (104/a3), (104/a3),	(72/a5), (72/a6), (72/a7),
(104/a4), (104/a5), (104/a5),	(72/a7), (72/a7), (72/a7),
(104/a5), (104/a5), (104/a6),	(72/a7), (72/a7), (72/a9),
(104/a6), (104/a7), (104/a7),	(72/a9), (72/b1), (72/b1),
(104/a8), (104/a8), (104/a9),	(72/b10), (72/b10), (72/b10),
(104/b10), (104/b10),	(72/b11), (72/b11), (72/b12),
(104/b11), (104/b12),	(72/b12), (72/b13), (72/b13),
(104/b13), (104/b13),	(72/b15), (72/b2), (72/b3),
(104/b15), (104/b15),	(72/b3), (72/b3), (72/b3),
(104/b2), (104/b2), (104/b3),	(72/b5), (72/b5), (72/b5),
(104/b4), (104/b4), (104/b7),	(72/b5), (72/b5), (72/b5),
(104/b8), (104/b8), (104/b8),	(72/b5), (72/b6), (72/b7),

(72/b7),	(72/b8),	(72/b8),	(76/a14),	(76/a15),	(76/a2),
(72/b9),	(72/b9),	(72/b9),	(76/a4),	(76/a4),	(76/a5),
(73/a1),	(73/a1),	(73/a10),	(76/a5),	(76/a6),	(76/a7),
(73/a12),	(73/a13),	(73/a13),	(76/a7),	(76/a7),	(76/a8),
(73/a14),	(73/a2),	(73/a4),	(76/a8),	(76/a9),	(76/b1),
(73/a4),	(73/a5),	(73/a7),	(76/b1),	(76/b10),	(76/b11),
(73/a8),	(73/a9),	(73/b1),	(76/b13),	(76/b14),	(76/b14),
(73/b10),	(73/b11),	(73/b11),	(76/b15),	(76/b15),	(76/b15),
(73/b12),	(73/b13),	(73/b13),	(76/b15),	(76/b2),	(76/b2),
(73/b14),	(73/b14),	(73/b15),	(76/b2),	(76/b2),	(76/b2),
(73/b3),	(73/b4),	(73/b4),	(76/b4),	(76/b4),	(76/b4),
(73/b5),	(73/b6),	(73/b6),	(76/b5),	(76/b5),	(76/b6),
(73/b7),	(73/b7),	(73/b8),	(76/b6),	(76/b7),	(76/b8),
(74/a1),	(74/a10),	(74/a11),	(76/b8),	(76/b8),	(76/b9),
(74/a11),	(74/a12),	(74/a12),	(77/a10),	(77/a10),	(77/a10),
(74/a12),	(74/a12),	(74/a13),	(77/a12),	(77/a12),	(77/a12),
(74/a13),	(74/a14),	(74/a15),	(77/a13),	(77/a13),	(77/a14),
(74/a15),	(74/a2),	(74/a3),	(77/a15),	(77/a2),	(77/a2),
(74/a4),	(74/a4),	(74/a5),	(77/a3),	(77/a3),	(77/a3),
(74/a6),	(74/a6),	(74/a8),	(77/a3),	(77/a4),	(77/a4),
(74/a9),	(74/a9),	(74/a9),	(77/a4),	(77/a5),	(77/a6),
(74/a9),	(74/b11),	(74/b11),	(77/a6),	(77/a6),	(77/a6),
(74/b12),	(74/b12),	(74/b12),	(77/a7),	(77/a7),	(77/a9),
(74/b13),	(74/b14),	(74/b14),	(77/a9),	(77/b1),	(77/b1),
(74/b14),	(74/b15),	(74/b2),	(77/b10),	(77/b11),	(77/b11),
(74/b3),	(74/b4),	(74/b5),	(77/b12),	(77/b12),	(77/b12),
(74/b6),	(74/b6),	(74/b6),	(77/b13),	(77/b13),	(77/b13),
(74/b9),	(74/b9),	(75/a1),	(77/b14),	(77/b14),	(77/b15),
(75/a10),	(75/a10),	(75/a10),	(77/b2),	(77/b2),	(77/b3),
(75/a11),	(75/a12),	(75/a12),	(77/b6),	(77/b7),	(77/b8),
(75/a13),	(75/a13),	(75/a13),	(77/b9),	(78/a1),	(78/a1),
(75/a14),	(75/a14),	(75/a3),	(78/a1),	(78/a10),	(78/a10),
(75/a6),	(75/a8),	(75/a8),	(78/a11),	(78/a12),	(78/a13),
(75/a9),	(75/a9),	(75/b1),	(78/a14),	(78/a15),	(78/a15),
(75/b1),	(75/b10),	(75/b10),	(78/a2),	(78/a2),	(78/a2),
(75/b10),	(75/b10),	(75/b10),	(78/a2),	(78/a2),	(78/a4),
(75/b11),	(75/b11),	(75/b11),	(78/a4),	(78/a4),	(78/a5),
(75/b11),	(75/b12),	(75/b12),	(78/a5),	(78/a6),	(78/a6),
(75/b14),	(75/b15),	(75/b2),	(78/a7),	(78/a8),	(78/a9),
(75/b3),	(75/b3),	(75/b4),	(78/b1),	(78/b11),	(78/b12),
(75/b6),	(75/b6),	(75/b6),	(78/b12),	(78/b13),	(78/b14),
(75/b7),	(75/b7),	(75/b8),	(78/b14),	(78/b15),	(78/b15),
(75/b8),	(75/b8),	(75/b8),	(78/b2),	(78/b2),	(78/b4),
(75/b9),	(76/a1),	(76/a1),	(78/b5),	(78/b5),	(78/b6),
(76/a10),	(76/a11),	(76/a11),	(79/a10),	(79/a10),	(79/a11),
(76/a12),	(76/a12),	(76/a12),	(79/a13),	(79/a14),	(79/a15),
(76/a12),	(76/a13),	(76/a13),	(79/a3),	(79/a5),	(79/a6),
(76/a13),	(76/a13),	(76/a13),	(79/a6),	(79/a7),	(79/a7),

(79/a8),	(79/a8),	(79/a9),	(82/b13),	(82/b14),	(82/b14),
(79/a9),	(79/b1),	(79/b10),	(82/b15),	(82/b15),	(82/b3),
(79/b10),	(79/b11),	(79/b12),	(82/b3),	(82/b4),	(82/b4),
(79/b12),	(79/b12),	(79/b13),	(82/b5),	(82/b5),	(82/b6),
(79/b13),	(79/b2),	(79/b3),	(82/b6),	(82/b6),	(82/b6),
(79/b4),	(79/b4),	(79/b5),	(82/b6),	(82/b8),	(82/b9),
(79/b6),	(79/b6),	(79/b7),	(82/b9),	(82/b9),	(82/b9),
(79/b7),	(79/b8),	(79/b9),	(83/a1),	(83/a1),	(83/a1),
(79/b9),	(79/b9),	(80/a1),	(83/a11),	(83/a13),	(83/a13),
(80/a1),	(80/a10),	(80/a10),	(83/a13),	(83/a13),	(83/a13),
(80/a10),	(80/a11),	(80/a12),	(83/a14),	(83/a14),	(83/a2),
(80/a12),	(80/a14),	(80/a15),	(83/a3),	(83/a4),	(83/a4),
(80/a2),	(80/a5),	(80/a5),	(83/a5),	(83/a5),	(83/a5),
(80/a5),	(80/a6),	(80/a8),	(83/a6),	(83/a7),	(83/a8),
(80/a9),	(80/a9),	(80/a9),	(83/a8),	(83/a8),	(83/a9),
(80/b10),	(80/b12),	(80/b13),	(83/b1),	(83/b1),	(83/b10),
(80/b13),	(80/b14),	(80/b14),	(83/b11),	(83/b11),	(83/b11),
(80/b14),	(80/b14),	(80/b14),	(83/b11),	(83/b11),	(83/b12),
(80/b15),	(80/b15),	(80/b15),	(83/b12),	(83/b12),	(83/b13),
(80/b5),	(80/b7),	(80/b7),	(83/b13),	(83/b14),	(83/b15),
(81/a1),	(81/a1),	(81/a10),	(83/b2),	(83/b2),	(83/b2),
(81/a11),	(81/a11),	(81/a12),	(83/b3),	(83/b3),	(83/b3),
(81/a12),	(81/a13),	(81/a15),	(83/b4),	(83/b4),	(83/b5),
(81/a2),	(81/a3),	(81/a4),	(83/b5),	(83/b6),	(83/b6),
(81/a4),	(81/a4),	(81/a5),	(83/b7),	(83/b7),	(83/b8),
(81/a6),	(81/a6),	(81/a7),	(83/b8),	(83/b8),	(83/b8),
(81/a8),	(81/a8),	(81/a8),	(83/b9),	(83/b9),	(83/b9),
(81/a9),	(81/b1),	(81/b1),	(83/b9),	(84/a1),	(84/a14),
(81/b1),	(81/b10),	(81/b10),	(84/a14),	(84/a15),	(84/a15),
(81/b11),	(81/b11),	(81/b11),	(84/a2),	(84/a2),	(84/a3),
(81/b12),	(81/b13),	(81/b14),	(84/a3),	(84/a3),	(84/a4),
(81/b15),	(81/b2),	(81/b2),	(84/a4),	(84/a5),	(84/a5),
(81/b2),	(81/b3),	(81/b3),	(84/a5),	(84/a6),	(84/a7),
(81/b3),	(81/b3),	(81/b3),	(84/a8),	(84/a8),	(84/a9),
(81/b4),	(81/b4),	(81/b6),	(84/a9),	(84/b1),	(84/b1),
(81/b7),	(81/b8),	(81/b8),	(84/b10),	(84/b11),	(84/b11),
(81/b8),	(81/b8),	(81/b8),	(84/b11),	(84/b12),	(84/b12),
(81/b8),	(81/b9),	(82/a11),	(84/b12),	(84/b12),	(84/b12),
(82/a12),	(82/a12),	(82/a13),	(84/b12),	(84/b13),	(84/b13),
(82/a14),	(82/a14),	(82/a15),	(84/b14),	(84/b14),	(84/b14),
(82/a3),	(82/a4),	(82/a4),	(84/b14),	(84/b15),	(84/b15),
(82/a5),	(82/a5),	(82/a5),	(84/b15),	(84/b15),	(84/b2),
(82/a7),	(82/a7),	(82/a8),	(84/b2),	(84/b4),	(84/b5),
(82/a8),	(82/a8),	(82/a8),	(84/b5),	(84/b5),	(84/b6),
(82/a9),	(82/a9),	(82/b1),	(84/b6),	(84/b7),	(84/b8),
(82/b10),	(82/b10),	(82/b10),	(84/b8),	(84/b8),	(84/b8),
(82/b11),	(82/b11),	(82/b12),	(84/b9),	(84/b9),	(84/b9),
(82/b12),	(82/b12),	(82/b13),	(85/a1),	(85/a1),	(85/a10),

(85/a11),	(85/a12),	(85/a12),	(87/b2),	(87/b2),	(87/b3),
(85/a12),	(85/a15),	(85/a15),	(87/b3),	(87/b3),	(87/b4),
(85/a15),	(85/a15),	(85/a2),	(87/b4),	(87/b6),	(87/b7),
(85/a2),	(85/a2),	(85/a2),	(87/b7),	(87/b7),	(87/b8),
(85/a2),	(85/a3),	(85/a4),	(87/b9),	(87/b9),	(88/a1),
(85/a4),	(85/a5),	(85/a5),	(88/a1),	(88/a10),	(88/a10),
(85/a6),	(85/a6),	(85/a7),	(88/a10),	(88/a10),	(88/a11),
(85/a7),	(85/a8),	(85/a8),	(88/a11),	(88/a11),	(88/a12),
(85/a9),	(85/a9),	(85/b1),	(88/a13),	(88/a15),	(88/a15),
(85/b1),	(85/b10),	(85/b12),	(88/a15),	(88/a2),	(88/a2),
(85/b12),	(85/b12),	(85/b14),	(88/a2),	(88/a3),	(88/a3),
(85/b14),	(85/b14),	(85/b15),	(88/a4),	(88/a4),	(88/a5),
(85/b2),	(85/b2),	(85/b2),	(88/a5),	(88/a5),	(88/a6),
(85/b2),	(85/b2),	(85/b3),	(88/a8),	(88/a8),	(88/a9),
(85/b3),	(85/b4),	(85/b4),	(88/a9),	(88/a9),	(88/a9),
(85/b4),	(85/b5),	(85/b5),	(88/b1),	(88/b10),	(88/b10),
(85/b5),	(85/b6),	(85/b6),	(88/b12),	(88/b12),	(88/b12),
(85/b7),	(85/b7),	(85/b8),	(88/b13),	(88/b14),	(88/b14),
(85/b8),	(85/b8),	(85/b9),	(88/b15),	(88/b2),	(88/b3),
(86/a1),	(86/a1),	(86/a10),	(88/b3),	(88/b3),	(88/b4),
(86/a10),	(86/a10),	(86/a10),	(88/b5),	(88/b5),	(88/b5),
(86/a11),	(86/a12),	(86/a12),	(88/b6),	(88/b6),	(88/b7),
(86/a12),	(86/a13),	(86/a13),	(88/b8),	(88/b9),	(89/a1),
(86/a13),	(86/a13),	(86/a14),	(89/a1),	(89/a10),	(89/a11),
(86/a14),	(86/a15),	(86/a15),	(89/a11),	(89/a12),	(89/a12),
(86/a15),	(86/a2),	(86/a3),	(89/a12),	(89/a13),	(89/a13),
(86/a5),	(86/a5),	(86/a6),	(89/a13),	(89/a14),	(89/a14),
(86/a6),	(86/a7),	(86/a8),	(89/a2),	(89/a2),	(89/a2),
(86/a8),	(86/a9),	(86/b1),	(89/a2),	(89/a4),	(89/a4),
(86/b1),	(86/b10),	(86/b10),	(89/a4),	(89/a4),	(89/a5),
(86/b10),	(86/b13),	(86/b15),	(89/a5),	(89/a7),	(89/a7),
(86/b15),	(86/b2),	(86/b2),	(89/a7),	(89/a8),	(89/a9),
(86/b2),	(86/b3),	(86/b3),	(89/a9),	(89/b1),	(89/b10),
(86/b3),	(86/b4),	(86/b5),	(89/b10),	(89/b11),	(89/b11),
(86/b5),	(86/b5),	(86/b7),	(89/b11),	(89/b12),	(89/b13),
(86/b7),	(86/b8),	(86/b8),	(89/b13),	(89/b13),	(89/b13),
(86/b9),	(87/a1),	(87/a1),	(89/b15),	(89/b2),	(89/b2),
(87/a10),	(87/a10),	(87/a10),	(89/b3),	(89/b4),	(89/b4),
(87/a12),	(87/a12),	(87/a13),	(89/b4),	(89/b5),	(89/b5),
(87/a14),	(87/a14),	(87/a14),	(89/b5),	(89/b5),	(89/b6),
(87/a15),	(87/a15),	(87/a2),	(89/b6),	(89/b6),	(89/b6),
(87/a3),	(87/a3),	(87/a4),	(89/b6),	(89/b7),	(89/b7),
(87/a5),	(87/a7),	(87/a7),	(89/b7),	(89/b7),	(89/b7),
(87/a8),	(87/a8),	(87/a9),	(89/b8),	(89/b8),	(89/b9),
(87/b1),	(87/b10),	(87/b10),	(89/b9),	(89/b9),	(90/, (90/,
(87/b11),	(87/b12),	(87/b13),	(90/, (90/a1),	(90/a1),	(90/a11),
(87/b14),	(87/b14),	(87/b14),	(90/a12),	(90/a12),	(90/a12),
(87/b15),	(87/b15),	(87/b15),	(90/a13),	(90/a13),	(90/a13),

(90/a14), (90/a15), (90/a15),	(92/b5), (92/b6), (92/b6),
(90/a15), (90/a15), (90/a2),	(92/b7), (92/b7), (92/b8),
(90/a3), (90/a7), (90/a9),	(92/b8), (92/b9), (92/b9),
(90/b1), (90/b1), (90/b1),	(92/b9), (92/b9), (93/a1),
(90/b1), (90/b1), (90/b11),	(93/a1), (93/a1), (93/a11),
(90/b11), (90/b12), (90/b12),	(93/a11), (93/a11), (93/a11),
(90/b12), (90/b13), (90/b13),	(93/a11), (93/a12), (93/a12),
(90/b14), (90/b14), (90/b15),	(93/a13), (93/a13), (93/a15),
(90/b15), (90/b3), (90/b4),	(93/a3), (93/a3), (93/a4),
(90/b4), (90/b5), (90/b5),	(93/a4), (93/a5), (93/a5),
(90/b6), (90/b6), (90/b6),	(93/a6), (93/a6), (93/a6),
(90/b7), (90/b8), (90/b9),	(93/a6), (93/a7), (93/a7),
(91/a1), (91/a1), (91/a1),	(93/a7), (93/a8), (93/a9),
(91/a10), (91/a10), (91/a10),	(93/a9), (93/a9), (93/a9),
(91/a12), (91/a13), (91/a14),	(93/b1), (93/b1), (93/b10),
(91/a15), (91/a15), (91/a15),	(93/b10), (93/b11), (93/b12),
(91/a15), (91/a2), (91/a2),	(93/b12), (93/b13), (93/b13),
(91/a2), (91/a2), (91/a4),	(93/b13), (93/b14), (93/b15),
(91/a4), (91/a5), (91/a5),	(93/b15), (93/b2), (93/b2),
(91/a6), (91/a7), (91/a8),	(93/b4), (93/b5), (93/b5),
(91/a8), (91/a8), (91/a9),	(93/b5), (93/b5), (93/b6),
(91/a9), (91/a9), (91/a9),	(93/b6), (93/b6), (93/b6),
(91/a9), (91/b1), (91/b1),	(93/b7), (93/b7), (93/b8),
(91/b11), (91/b11), (91/b11),	(93/b9), (93/b9), (94/a1),
(91/b12), (91/b13), (91/b13),	(94/a1), (94/a1), (94/a1),
(91/b13), (91/b13), (91/b14),	(94/a10), (94/a15), (94/a2),
(91/b15), (91/b2), (91/b2),	(94/a2), (94/a2), (94/a2),
(91/b3), (91/b3), (91/b3),	(94/a3), (94/a3), (94/a3),
(91/b3), (91/b4), (91/b5),	(94/a4), (94/a4), (94/a4),
(91/b6), (91/b7), (91/b7),	(94/a5), (94/a6), (94/a7),
(91/b7), (91/b7), (91/b8),	(94/a7), (94/a7), (94/a7),
(91/b9), (92/a1), (92/a1),	(94/a8), (94/a8), (94/b1),
(92/a11), (92/a2), (92/a2),	(94/b10), (94/b10), (94/b11),
(92/a2), (92/a2), (92/a2),	(94/b11), (94/b12), (94/b12),
(92/a4), (92/a5), (92/a5),	(94/b12), (94/b12), (94/b13),
(92/a6), (92/a6), (92/a6),	(94/b13), (94/b14), (94/b14),
(92/a6), (92/a8), (92/a9),	(94/b15), (94/b15), (94/b5),
(92/b1), (92/b10), (92/b10),	(94/b6), (94/b7), (94/b7),
(92/b10), (92/b11), (92/b11),	(94/b7), (94/b8), (94/b9),
(92/b11), (92/b11), (92/b11),	(94/b9), (95/a1), (95/a10),
(92/b12), (92/b12), (92/b12),	(95/a10), (95/a11), (95/a11),
(92/b12), (92/b13), (92/b14),	(95/a12), (95/a13), (95/a13),
(92/b14), (92/b15), (92/b15),	(95/a13), (95/a13), (95/a14),
(92/b15), (92/b15), (92/b2),	(95/a14), (95/a14), (95/a14),
(92/b2), (92/b2), (92/b2),	(95/a15), (95/a15), (95/a15),
(92/b3), (92/b3), (92/b3),	(95/a15), (95/a2), (95/a2),
(92/b4), (92/b4), (92/b5),	(95/a2), (95/a3), (95/a3),
(92/b5), (92/b5), (92/b5),	(95/a3), (95/a5), (95/a6),

(95/a7),	(95/a9),	(95/a9),	(97/b15),	(97/b15),	(97/b15),
(95/a9),	(95/a9),	(95/b1),	(97/b2),	(97/b2),	(97/b4),
(95/b10),	(95/b11),	(95/b12),	(97/b4),	(97/b5),	(97/b5),
(95/b12),	(95/b14),	(95/b14),	(97/b5),	(97/b5),	(97/b5),
(95/b15),	(95/b15),	(95/b2),	(97/b6),	(97/b6),	(97/b7),
(95/b3),	(95/b4),	(95/b6),	(97/b7),	(97/b8),	(97/b8),
(95/b6),	(95/b6),	(95/b7),	(97/b9),	(98/73),	(98/73),
(95/b8),	(95/b8),	(95/b8),	(98/73),	(98/73),	(98/a1),
(95/b9),	(96/a10),	(96/a10),	(98/a1),	(98/a1),	(98/a10),
(96/a10),	(96/a10),	(96/a10),	(98/a10),	(98/a10),	(98/a10),
(96/a11),	(96/a11),	(96/a12),	(98/a11),	(98/a11),	(98/a12),
(96/a12),	(96/a12),	(96/a13),	(98/a13),	(98/a13),	(98/a13),
(96/a14),	(96/a14),	(96/a14),	(98/a13),	(98/a14),	(98/a14),
(96/a15),	(96/a15),	(96/a2),	(98/a14),	(98/a15),	(98/a15),
(96/a3),	(96/a3),	(96/a4),	(98/a15),	(98/a15),	(98/a15),
(96/a4),	(96/a4),	(96/a5),	(98/a2),	(98/a3),	(98/a3),
(96/a5),	(96/a6),	(96/a6),	(98/a3),	(98/a4),	(98/a4),
(96/a7),	(96/a8),	(96/a9),	(98/a5),	(98/a5),	(98/a7),
(96/a9),	(96/a9),	(96/b1),	(98/a8),	(98/a8),	(98/a9),
(96/b1),	(96/b1),	(96/b1),	(98/a9),	(98/b1),	(98/b1),
(96/b10),	(96/b10),	(96/b11),	(98/b1),	(98/b10),	(98/b11),
(96/b12),	(96/b12),	(96/b13),	(98/b11),	(98/b12),	(98/b12),
(96/b13),	(96/b14),	(96/b14),	(98/b12),	(98/b13),	(98/b14),
(96/b15),	(96/b15),	(96/b2),	(98/b14),	(98/b15),	(98/b15),
(96/b3),	(96/b3),	(96/b4),	(98/b15),	(98/b15),	(98/b15),
(96/b5),	(96/b6),	(96/b6),	(98/b2),	(98/b2),	(98/b3),
(96/b6),	(96/b6),	(96/b7),	(98/b3),	(98/b3),	(98/b4),
(96/b7),	(96/b7),	(96/b7),	(98/b4),	(98/b5),	(98/b5),
(96/b7),	(96/b8),	(96/b8),	(98/b6),	(98/b6),	(98/b7),
(96/b8),	(96/b9),	(96/b9),	(98/b7),	(98/b7),	(98/b8),
(96/b9),	(96/b9),	(97/a1),	(98/b8),	(98/b9),	(98/b9),
(97/a1),	(97/a1),	(97/a1),	(98/b9),	(99/a1),	(99/a10),
(97/a1),	(97/a10),	(97/a10),	(99/a10),	(99/a11),	(99/a13),
(97/a11),	(97/a12),	(97/a13),	(99/a13),	(99/a13),	(99/a15),
(97/a14),	(97/a14),	(97/a15),	(99/a15),	(99/a2),	(99/a2),
(97/a15),	(97/a15),	(97/a15),	(99/a2),	(99/a3),	(99/a4),
(97/a15),	(97/a15),	(97/a2),	(99/a4),	(99/a4),	(99/a4),
(97/a3),	(97/a3),	(97/a3),	(99/a5),	(99/a5),	(99/a6),
(97/a4),	(97/a5),	(97/a6),	(99/a6),	(99/a7),	(99/a7),
(97/a6),	(97/a6),	(97/a6),	(99/a8),	(99/a9),	(99/a9),
(97/a6),	(97/a7),	(97/a7),	(99/a9),	(99/a9),	(99/a9),
(97/a7),	(97/a7),	(97/a7),	(99/b1),	(99/b10),	(99/b10),
(97/a8),	(97/a8),	(97/a9),	(99/b11),	(99/b12),	(99/b12),
(97/a9),	(97/b1),	(97/b10),	(99/b12),	(99/b13),	(99/b14),
(97/b10),	(97/b10),	(97/b10),	(99/b15),	(99/b15),	(99/b2),
(97/b10),	(97/b11),	(97/b11),	(99/b3),	(99/b3),	(99/b3),
(97/b12),	(97/b14)am1,		(99/b4),	(99/b4),	(99/b5),
(97/b14)am1,	(97/b15),				

- (99/b5), (99/b6), (99/b7),
(99/b7), (99/b7), (99/b9)
- vehām:** Ar. Tehlikeli
v. (84/b9)
- veṣī':** Ar. Geniş, bol
v. (93/b1)
- veyā:** (Ar.+Far.) Ayrı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilen söz, yahut
v. (87/a9)
- vezīr:** Ar. Osmanlılarda devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa unvanını taşıyan kimse
v.+leriyle (80/b1)
- vilāyet:** Ar. İl
v. (103/a5), (72/b15), (75/b9), (83/b11), (84/a4), (84/b11), (85/b12), (86/a12), (90/a7), (90/a7), (92/b12), (93/a12), (93/b6), (93/b9), (94/b9), (95/a9), (97/b9), (98/a13), (98/b10), (98/b14), (74/b13), (76/a11), (96/b14)
v.+de (100/b11), (101/b1), (76/b5), (76/b6), (77/a14), (77/a2), (77/a4), (77/b1), (83/b1), (87/b14), (89/b10), (89/b11), (90/a10), (90/b3), (92/b14), (97/a13), (98/a3), (90/a2)
v.+den (74/b11), (90/a6)
v.+dür (100/b5), (76/b7), (94/b15)
v.+i (100/a3), (76/a12), (82/b7), (87/b13), (92/b3), (93/b7), (97/a14), (97/b2)
v.+inde (103/a6), (94/a3)
v.+ine (105/b6)
- v.+ini (91/b5)
v.+inüñ (94/b3), (95/b12)
v.+ler (89/a15)
v.+leri (77/b14), (78/a4), (89/b7), (98/a10), (99/b3)
v.+lerine (90/a6)
v.+lerinüñ (99/b9)
v.+ür (88/a8)
- vir-:** Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine erişirmek, iletmek
v. (78/a11), (78/A,11)
v.-di (78/a12)
v.-e (88/a3)
v.-em (94/b4)
v.-medi (78/a12), (72/a15)
v.-mez (104/b14)
v.-mezler (76/b9)
v.-mişler (71/a6)
v.-ür (75/b15)
v.-ürdi (90/a6), (90/a7)
- viribi-:** Göndermek
v.-di (78/a1), (78/a10), (78/b9)
- Y-**
- yā:** Far. Bir düşüncenin karşıtı düşünülürken kullanılan bir söz
y. (75/b13), (75/b13), (75/b15), (77/b8), (88/a2), (88/a3), (95/b14)
- yağ:** Birleşiminde stearik, oleik, palmitik asitlerle gliserin bulunan ve bunların oranlarına göre kıvamları değişen bitkisel veya hayvansal madde
y. (75/b11), (78/a2), (92/b5)
- yağ-:** Yağmur, kar, dolu gökten düşmek
y.-ar (89/a7)
- yağız:** Yiğit

- y. (89/a1)
- yağmur:** Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne düşen yağışın sıvı durumunda olanı
y. (72/a4), (72/b10), (93/b1)
- yağşi:** İyi, güzel, çok güzel
y. (90/a10)
- yağ-:** Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak
y.-ar (104/b10)
y.-dı (71/a15)
- yakın:** Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer), uzak karşıtı
y. (71/b6), (77/b8), (77/b8), (79/b2), (88/b6), (92/b2), (95/b9)
y.+da (90/b4)
y.+dur (102/b5)
y.+ına (100/b1), (90/b7)
y.+ında (100/a12), (101/a2), (105/b2), (98/a4), (73/b3), (98/a1)
y.+unda (100/b13), (73/b15), (75/b12), (76/b10)
- yākūt:** Ar. Pembe veya erguvan tonları ile karışık koyu kırmızı renkte, saydam bir korindon türü olan değerli taş
y. (92/a15)
- yan:** Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü
y.+a (105/a13)
y.+ası (101/b3)
y.+ı (84/b10), (84/b10)
y.+ıda (86/a3)
y.+ıdadur (98/a12)
y.+ına (101/a9), (84/b7)
- y.+ında (102/b1), (104/b4), (105/b6), (71/a5), (81/a4), (93/a5), (95/b10)
y.+ından (101/a2)
- yan-:** Birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı ve ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak
y.-ar (74/b7)
y.-ardı (87/b9)
- ya'ni:** Ar. "Demek, şu demek ki" anlamlarında bir söz
y. (96/a2)
- yap-:** Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek
y.-an (96/a7)
y.-anda (84/a15)
y.-ar (99/B,8)
y.-dı (105/a12), (76/a14), (76/a15), (79/a13), (79/a15), (79/b1), (79/b1), (79/b4), (80/b13), (80/b4), (81/a1), (82/a13), (82/a3), (83/a5), (83/b10), (83/b15), (84/a1), (84/b1), (84/b1), (84/b2), (84/b2), (85/a9), (85/b10), (86/b3), (86/b6), (86/b7), (91/b14), (91/b6), (91/b7), (91/b7), (94/a10), (94/a10), (96/b4)
y.-dılar (86/b8), (86/b9)
y.-mak (80/a15)
y.-miş (85/b9), (86/a12), (91/a3), (93/a9), (95/a11), (97/b13), (99/b2)
y.-mişdur (105/a2), (90/b11), (91/b15)
y.-mişlar (87/a2)
- yapı:** Barınmak veya başka amaçlarla kullanılmak için yapılmış her türlü mimarlık eseri, bina
y.+ları (82/a8)
- yapıl-:** Yapma işine konu olmak

y.-dı (105/a11), (76/a9),
(82/a14), (94/a10)
y.-miş (74/a5), (84/b7),
(91/b6)

yaprak: Bitkilerde solunum, karbon
özümlemesi, terleme vb.
olayların olduğu, çoğu
klorofilli, yeşil ve türlü
biçimdeki bölümler
y.+1 (79/a2)
y.+ından (89/a3)

yarağ: Yarı, gedik
y.+1 (102/b4)

yarar: Bir işten elde edilen iyi sonuç,
fayda, avantaj
y.+dur (72/a8)

yat-: Bir yere veya bir şeyin üzerine
boyu boyunca uzanmak
y.+amı (82/a4)
y.-ur (74/a9), (80/b12),
(75/b14)
y.-urlar (92/b12)

yavşan: Eskiden mide hastalıklarında
ilaç olarak kullanılmış olan
acı bir ot
y.+1 (99/B,8)

yay: Farklı amaçlarla çeşitli
biçimlerde yapılan esnek
parça
y.+lar (86/b2)

yayağ: Yaya, binitsiz.
y. (89/a1)

yaz: Kuzey yarı kürede 21 Haziran
23 Eylül tarihleri arasındaki
zaman dilimi, ilkbaharla
sonbahar arasındaki sıcak
mevsim
y. (103/a10), (95/b11),
(95/b13), (95/b9)

yaz-: Söz ve düşünceyi özel işaret veya
harflerle anlatmak
y.-arlar (103/a5)
y.-mişlar (76/a8)

yazı: Düz yer, ova, kır
y. (99/b7), (99/b7), (99/b8)
y.+da (99/b10)
y.+lar (88/b10)
y.+sı (105/b3), (81/b2)

yazıl-: Yazma işi yapılmak
y.-mişdur (105/a13)

yazın: Yaz mevsiminde, yaz aylarında
y. (87/b4)

yegrek: 1. Çok iyi. 2. Çok temiz, kar
gibi.
y. (81/b11), (89/a2), (102/a3)

yeñi: Kullanılmamış olan, eski karşıtı
y. (80/b13)

yer: Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı
veya kaplayabileceği boşluk,
mahal, mekân
y. (92/a7), (99/a4)
y.+e (82/b10)
y.+de (74/b8), (87/a10)
y.+deki (88/b6)
y.+in (78/b12)
y.+ler (95/a3)
y.+leri (88/b12)

yesir: Esir, tutsak
y. (78/a11)

yeşil: Sarı ile mavinin karışmasından
ortaya çıkan, bitki yapraklarının
çoğunda görülen renk
y. (100/b5)
y.+dür (97/b11)

yetim: Ar. Babası ölmüş olan (çocuk),
babasız
y. (99/a8), (99/a9)

yığ-: Bir tepe oluşturacak biçimde üst üste koymak
y.-arlar (105/b10), (105/b11)

yık-: Kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak, bozmak, tahrip etmek
y.-alar (78/b12)
y.-ayım (80/b1)
y.-dı (80/b9)
y.-dılar (80/b7)
y.-dın (80/b9)
y.-ma (80/b3)

yıkıl-: Yıkma işi yapılmak veya yıkma işine konu olmak
y.-dı (78/b13), (87/b13)

yıl: Dünya'nın, Güneş çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen 365 gün, 5 saat ve 49 dakikalık zaman, sene
y. (71/a11), (77/b3), (77/b3), (77/b3), (78/b5), (86/a1), (86/a1), (86/b15), (87/b9), (87/b9)
y.+da (101/a3), (80/a6), (84/a10)

yılan: Sürüngeçenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan
y. (74/b14), (75/a2), (75/a8)

yıllık: Bir yıl için, senelik, senevi
y. (101/b2)

yi-: Yemek yeme, karın doyurma işi
y.-di (73/b11), (79/a2)
y.-r (100/a5)
y.-rler (74/a11)
y.-se (97/a12)

yidi: Altıdan sonra gelen sayının adı.
y. (77/b2), (77/b3), (92/a15), (95/a14)

yigirmi: On dokuzdan sonra gelen sayının adı
y. (76/b5), (86/a1)

yigrek: Çok iyi
y. (81/b11)

yimiş: Meyve
y. (100/b14), (103/b1), (72/b3), (78/a2), (82/b15)
(72/b5), (74/a12), (75/a14), (75/b10), (81/b15), (84/b11), (85/a4), (85/b14), (86/a13), (88/a10), (89/a12), (93/b5), (94/a1), (94/a3), (94/b12), (94/b13), (96/a15), (96/b8), (99/b11)
y.+den (102/b14), (103/a14), (94/a4)
y.+i (103/b12), (103/b6), (72/a5), (72/b9), (75/b8), (76/a6), (76/b14), (77/b13), (81/a11), (97/b5), (98/73)
y.+ine (75/a15)
y.+ler (76/b4), (90/b3)
y.+lerden (81/a12)
y.+leri (101/a11), (104/a3), (77/a3), (85/a2), (89/b9), (91/b1), (93/a1), (93/a9), (98/a5), (98/b10)
y.+lerün (82/b11)

yil: Rüzgâr
y. (75/a5)

yimişlü: Yemişi olan, meyve veren
y. (80/b14)

yine: Yeniden, bir daha, tekrar, gene
y. (104/a14), (71/b1), (71/b2), (77/b3), (89/a9), (95/a6), (95/b14), (96/a12), (96/a13)

yir: Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân

y. (100/a14), (100/b13), (100/b15), (79/b11), (88/b11), (92/a8), (98/b13), (99/b9)
y.+de (101/a6), (101/b9), (71/a12), (74/b10),(104/a2) (74/b3), (75/a11), (76/a6), (76/b5), (78/a13), (79/a15), (84/a8), (85/a1), (87/b2), (89/b12), (89/b14), (89/b15), (90/b6), (91/a6), (91/b2), (91/b9) (77/a11)
y.+dedür (100/b11), (91/a6), (98/b2)
y.+den (72/a10), (95/b15)
y.+dür (101/a6), (76/a15), (79/a9), (81/b6), (87/b5), (87/b5), (91/a6), (99/a3), (99/a8)
y.+e (95/b15), (72/a10)
y.+i (100/b5), (72/b9)
y.+inde (72/b2)
y.+ine (99/a13)
y.+le (82/a2)
y.+ler (103/b4)
y.+lerdür (84/b14), (90/b4)

yit-: Bir yaşa erişmek, ulaşmak
y.-di (78/b5)

yitmiş: Altmış dokuzdan sonra gelen sayının adı
y.(82/b2)

yok: Olmayan, bulunmayan şey
y. (100/b2), (92/a7)
y.+dı (80/a2)
y.+dur (100/a15), (100/b11), (100/b15), (101/b5), (102/a8), (102/b13), (102/b4), (103/b9), (104/a2), (104/b1), (105/a13), (105/a7), (72/a5), (72/b3), (73/a5), (74/b7), (75/a12), (75/a15),(76/a6), (77/a5), (78/a7), (79/b11), (83/a9), (84/a1), (84/a8), (85/a12), (85/b14), (87/a10), (88/b11), (89/a2), (90/a14), (90/b5), (90/b6), (91/b13), (92/b11),

(93/b1), (94/b14), (94/b15), (96/a11), (96/a5), (97/b8), (97/b8), (98/a11), (98/b13), (98/b13), (99/a1), (99/a1), (99/a6)
y.+mış (74/b13)
y.+sa (80/b2)

yokuş: Aşağıdan yukarıya gittikçe yükselen eğimli yer, iniş karşıtı
y.+ı (78/a14)

yol: Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılacak uzaklık, tarik
y. (100/b14), (101/a4), (72/b14), (74/b11), (76/a8), (85/b7), (87/a10), (87/a12), (87/a5), (87/a5), (87/a7), (91/a14), (98/b12)
y.+a (80/a14)
y.+dan (101/b2)
y.+dur (103/a8), (105/a9), (74/a6)
y.+larda (71/b11), (71/b12)
y.+lardan (101/b10)
y.+ları (75/a10), (89/b1)
y.+larında (102/a9)
y.+u (101/b9), (87/a8)
y.+unda (101/b9), (74/a6), (82/a9)

yolcu: Yolculuğa çıkmış kimse
y.+dan (88/a1)

yon-: Yontmak, düzeltmek
y.-miş (86/b11)
y.-muşlardır (74/a2)

yorğa: Koşarken bir yandaki iki bacağı aynı anda atan binek hayvanlarının biniciyi sarsmayan en yavaş koşma biçimi, rahvan
y. (81/b11)

yu-: Yıkamak
y.-mişler (96/a14)

y.-rlar (104/b14)

yuḡaru: Bir Şeyin ũst bŕlũmũ, fevk, aşağı karşıtı
y.+dan (87/a11)
y.+sından (71/b6)

yular: Bir yere bağlamak veya çekerek gŕtŕrmek için hayvanın baŐlıđına veya tasmaŐına bağlanan ip
y.+ı (97/a3)

yumağ: Yuvarlak biçimde sarılmıŐ
iplik, yũn vb. Şey
y.+a (80/a7)

yumŐađ: Dokunulduğunda veya ũzerine basıldığında çukurlaŐan, eski biçimini kaybeden, katı karşıtı
y. (90/b6)

yumurda: Bir dişinin vũcudunda oluşan, yumurtlama ve dŕllenmeden sonra aynı tŕrden bir canlı oluşturan hũcre
y.+lar (74/b3)

yun-: Yıkanmak
y.-mışdur (86/b13)
y.-mış (86/B,11)

yũce: Yũksek, bũyũk, ulu, ulvi
y. (103/b12), (78/a14), (80/a13), (84/a4), (85/b2), (87/a10), (88/b8),(84/b15), (89/b15), (97/a6), (97/b1), (84/b8)

yũk: Araba, hayvan vb.nin taşıdığı Şeylerin hepsi
y. (85/a14)

yũksek: Yukarıda, ũst tarafta olan yer
y. (86/b14), (91/a6)

yũrũ-: Adım atarak ilerlemek, gitmek
y.-di (73/b14)
y.-r (100/b1)
y.-mez (79/b13)

yũrũt-: Yũrũme işini yaptırarak, yũrũmesini sağlamak
y.-mişler (82/b7)

yũz: 1. Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı 2.BaŐta, alın, gŕz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ŕn bŕlũm, sima, ehre, surat
y. (101/b4), (102/a11), (104/b5), (71/a3), (73/a9), (73/a9), (76/b9), (78/a11), (78/a6), (79/a5), (80/a7), (82/b2), (83/b15), (88/a6), (89/b3), (93/b8), (95/b6)
y.+ũn (78/a8), (102/a4)

-Z-

zabt: Ar. Elinden alım
z. (101/b12)

za‘ farān: Ar. Sũsengillerden, baharda iek açan, 20-30 santimetre boyunda, soğanlı bir kũltŕr bitkisi, safran
z. (92/b3), (93/a11), (93/a12)

zafer: Ar. SavaŐta kazanılan baŐarı
z. (76/b6), (86/b15)

zāhir: Ar. Açık, belli
z.+de (92/a7)

zāhm: Far. Yara
z. (75/a2), (75/a9)

zāhmet: Ar.

- z.** **çekmek:** Güçlülkle karşılaşmak, sıkıntıya katlanmak
z. (87/a11)
z.+i (75/b13)
- zālim:** Ar. Acımasız ve haksız davranan, zulmeden
z. (104/a2)
- zamān:** Ar. Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit
z.+da (92/b8),(95/a11)
z.+dan (77/b5), (87/b9)
z.+ı (79/a6)
z.+ımızda (71/b1)
z.+ında (76/a1), (80/a11), (81/a9), (78/b4), (79/b14)
- zarāif:** Ar. Zarif, ince şeyler
z. (102/b11)
- zebād:** Ar. Misk kedisi
z. (104/a6), (104/a7)
- zehād:** Ar. Zahit, din emirlerine aşırı bağlı olan
z. (92/b12), (94/b1)
z.+dur (97/a7)
z.+dür (95/a15)
- zem:** Ar.
z. **it:** Yermek, kınamak, ayıplamak
z. (81/a14)
- zemīn:** Far. Taban, döşeme, yer
z. (83/b3)
z.+dür (73/a14)
- zerbeft:** Far. Ustufa, sırmalı kumaş
z. (80/a9)
- zeyrek:** Far. Anlayışlı, uyanık, akıllı
z. (104/a2), (97/b4)
- zeytūn:** Ar. Zeytingillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, 10-20 metre yüksekliğinde, dalları dikensiz, yaprakları karşılıklı, küçük ve gümüş renginde, uzun ömürlü bir ağaç
z. (100/b7), (100/b7), (103/b6), (72/b13), (72/b13), (72/b5), (73/b1), (75/b10), (76/a13), (76/b2), (93/b6)
- zeytūnī:** Ar. Zeytin renginde olan
z.+i (104/b13)
- zırnīh:** Far. Zırnık, sıçanotu,arsenik madeni ile kükürt karışığı bir madde
z. (76/b15)
- zī:** Ar. "sahip" manasına kelimelerin başına getirilerek birleşikler yapar
z.+yi (104/b2)
- zikir:** Ar. Anma, söyleme, sözünü etme
z. (74/b4)
- zindān:** Far. Tutuklu veya hükümlülerin içine konulduğu kapalı yer
z.+ıdur (73/a3)
- zīr:** Far. Alt, aşağı
z. (73/a13)
z.+dür (99/a9)
- zīrā:** Far. Çünkü
z. (71/a14), (79/b13)
- ziyāde:** Ar. Çok, daha çok, daha fazla
z. (100/b3), (104/b5), (80/b8)
z.+dür (102/a11)
- ziyānkār:** Far. Sürekli zarar veren veya zarar vermeyi huy edinmiş olan
z. (74/b14), (74/b15), (77/a10)

ziyāret: Ar. Birini görmeye, biriyle görüşmeye gitme, görüşme
z.+e (73/a1)

ziynet: Ar. Süs, bezek
z.+de (71/a14)

ziynetlü: Ar. Süslü, bezekli
z. (80/b14)

zūlm: Ar.
z. **et-:** Eziyet etmek, işkence etmek
z.-emez (101/b14)

zulumāt: Ar. Zulümler, eziyetler, cefalar
z. (101/b3)

zūhd: Ar. Takva.
z. (92/b15)

zülāl: Ar. Saf, tatlı, hafif, güzel, soğuk su
z.+dür (86/b4)

zürāfa: Ar. Geviş getiren memelilerden, Afrika'da yaşayan, çok uzun boylu ve boyunlu, derisi benekli, ot yiyen hayvan
z. (103/a7)

4.3. Yer Adları Dizini

-A-

‘Abedān

a.+a (83/a13)

Āb-ı Āmū

a. (96/a4)

‘Ādān

a. (83/a8)

‘Acem

a. (80/a11), (80/b5),
(83/b1)
a.+dür (97/b2)
a.+e (92/b3)

Ahlāṭ

a. (76/b12)

Aḳ

a. (75/b12),

Āmūrā’

a.+dur (73/b7)

Ān

a.(88/a7)

‘Arab

a.+dan (72/a4)

‘Arūs-ı Şām

a.+dur (75/b15)

Arz-ı Avasım

a. (76/a12)

Arz-ı Azerbāycān

a. (97/a13)

Arz-ı Cibāl

a. (98/a9)

Arz-ı Çin

a. (101/b1)

Arz-ı Eylāraḳ

a. (98/a11)

Arz-ı Fāris

a. (83/b3)

Arz-ı Felūniye

a. (100/b9)

Arz-ı Fergān

a. (101/a6)

Arz-ı Fergāna

a. (99/a12)

Arz-ı Havārizm

a. (95/b7), (95/a1)

Arz-ı Ḥorāsān

a. (96/b12)

Arz-ı Huristan

a. (83/b14)

Arz-ı Kirmān

a. (88/a6)

Arz-ı Maḡrāra

a. (105/b2)

Arz-ı Nisān

a. (72/a11)

Arz-ı Şefed

a. (98/b1)

Arz-ı Şam

a. (71/b13)

Arz-ı Şebt

a. (99/b2)

- Arz-ı Tahāristān**
a. (98/a7)
- Arzı'l Fāris**
a. (83/a15)
- Arzū'l Cezīre**
a. (77/B)
- Arzı'ş Şabe**
a. (98/b8)
- Arzū'l Ermen**
a. (76/b3)
- Arzū'l Yetm**
a. (99/a1)
- Arzū'r Rey**
a. (94/a6)
- Āşī**
a. (76/a4)
- ‘Asqālān**
a. (71/b14), (72/b4)
- Aşķırķā**
a. (104/a9)
- ‘Ātıye:**
a.(71/b8)
- Atrā-i Yemen**
a. (104/b1)
- ‘Avām-ı Şeşteri**
a. (97/a5)
- Ayķūrā**
a.+a (105/a6)
- ‘Ayn-ı Silvān**
a.+dur (73/b13)
- ‘Azab**
a. (72/a10)
- ‘Azizū'd Diyar**
a. (97/a14)
- B-**
- Bāb-ı Ğarbi**
b. (72/b13)
- Bābil**
b. (80/a15)
- Bāb'ür-Raħme**
b.+dür (72/b12)
- Bağbūğ**
b.+uñ (103/b7)
- Bağdād**
b. (79/a11), (79/a15), (80/a10),
(80/a15), (83/a3)
b.+a (78/a2), (80/b7), (83/a6)
b.+adur (79/a11)
b.+da (80/a2)
b.+dan (79/b10)
b.+ı (79/b14)
- Baħr-i Fāris**
b. (87/a14), (88/b2), (87/a3)
- Baħr-i Hind**
b. (83/a13)
- Baħr-i Muħit**
b.+a (101/a8), (105/a14)
- Bāħzār**
b. (103/a11), (103/a10)
- Ba‘lebek**
b. (72/a2), (75/a13), (84/b4)

Başra

b.+da (82/b2), (82/b7)
b.+dan (82/b9)
b.+daydı (82/a15)
b.+yla (83/a2)

Belğ

b. (91/b1)

Belkâ

b.+dan (72/a7)

Berdūsan

b. (94/b6)

Berīd

b. (71/b7)

Berriyye-i Arab

b. (78/a4)

Berriyyü's Şemsdür

b. (83/b4)

Besyār

b. (97/b7)

Beyrūt

b.+dur (72/a2)

Beytü'l Mār

b. (105/a12)

Beytü'l Lahim

b. (74/a3)

Beytü'l Makdis

b. (72/b7)
b.den (74/a6)
b.+dür (71/b14)
b.sün (73/b8)

Bıhdır

b. (100/a2)

Bilād-ı Fāris

b.+de (84/a14)

Bilād-ı Ḥorāsān

b. (92/b10)

Bozba

b. (79/a6)

Buḡārā

b. (96/b12), (96/b2)
b.+dan (96/b2)

Buḡayre-i Mestene

b.+i (72/a8)

Buḡalar

b. (95/b6)

Bure

b. (95/a7), (95/a8)

Butḡāne-i Horasan

b.+dur (92/a3)

Buṭrus

b.+dur (73/b13)

-C-

Cāblaḡā

c. (101/a15), (102/a9)

Cānbālīḡ

c. (102/b1)

Cebel-i Zeytūn

c. (73/b1)

Cem Ṭaḡı

c. (85/b15)

Ceyhūn

c. (95/a4), (95/b4), (95/b6), (96/a2),
(96/a4)
c.+a (95/b9)

c.+dan (83/b2),(83/b3)
c.+un (95/a11)

Cezîre-i Erde

c.+dür (79/a8)

Cezîret-ül ‘ Arab

c. (79/a8)

Cîbgün

c. (104/a4)

Cibâl-i Faķış

c. (89/a10)

Cibâl-i Kamer

c. (105/b15),

Cibal'ed Deylem

c. (94/b6)

Cürcân

c. (93/b4), (95/a12)

Cürcistân

c. (93/a14)

-Ç-

Çin

ç. (101/a7), (101/b1),
(101/b11), (101/b12),
(102/a15), (103/a13),
(103/a15), (103/b13),
(103/b7), (104/a7),
(105/a11), (83/a13),
(99/b5)
ç.+de (102/b14)
ç.+dür (101/b2)
ç.+i (101/a15), (105/a4)
ç.+ün (104/a12)

-D-

Dâru'l-Hurû

d. (84/a2)

Dârü'l-Emân

d. (75/a4), d.1 (97/b14)

Dehr Erkân Tabûh

d. (97/b8)

Deryâ-yı Muḥit̄

d. (98/b5), (105/b7)

Deryâ-yı Muzlim- i Muhit

d. (105/b2)

Destû

d. (86/a8)

Destûvaniye

d. (86/a10)

Dımışk

d. (71/a7), (72/a1), (72/a2)
d.+da (75/a15)

Dicle

d. (77/b10), (79/b5), (82/b4)
d.+den (102/b2), (79/b11), (83/a8)
d.+nün (79/a12)

Diyârbekir

d. (77/b10)
d.+yle (78/a3)

Duḥarmâstân

d. (89/a14)

-E-

Ebrûne

e. (98/b13)

Ebû ‘ Ubeyde-i Cerrâh

e. (76/a2)

Ebū Yārī

e. (86/a9)

Edrabāycān

e. (97/a14)

Ercān

e. (83/b10)

Erdebīl

e. (97/b11)

Eriḥā

e. (73/b4)

Ermenistān

e. (76/b7), . (77/a10)

Ermeniyye

e. (76/b7), (77/a10)

Evvel-i Yetim

e.+dür (99/a8)

Eyle

e. (82/b13), (82/b9),
(92/b6)

-F-

Faḫış

f. (88/b13)
f.+da (89/a10)

Fārāb

f. (91/b14)

Fāriḳın

f.(77/a8)

Fārīsiyye

f. (82/a2)

Fārs

f. (83/a14), (85/b13), (86/b14),
(87/b13), (88/a7), (88/b10), (88/b11),
(88/b14)
f.+a (89/b11)
f.+da (84/b3), (87/a13)
f.+dur (83/a15)

Fergāna

f. (98/b14), (99/a1)
f.+dur (99/a14)

Fırāt

f. (77/b10), (79/b13), (82/a8), (82/b4)
f.+a (79/b12), (79/b12)
f.+dan (81/a1)

Filistīn

f. (71/b14)
f.+dür (71/b15)

Filistīn-i Evvel

f. (72/a3)

Fīrūz Abād

f. (85/b5)

-G-

Ġarb-ı Aḳṣā

g.+da (105/b2)

Ġarden

g. (83/a13)

Ġazne

g. (90/b14)

Ġazneyn

g. (91/a1)

Ġazze

g. (71/b14)
Ġor
g. (71/b15), (72/a11)
Ġokmerān
g.+dan (82/b4)
Ġülhī
g. (104/b12)

-H-

Ġābūr
h. (82/b5)

Ġafragūn
h. (95/b10)

Ġaḡḡu
h. (98/a4)

Ġaḡla
h. (73/b15)

Ġaleb
h. (75/b4)
h.+den (76/a12)
h.+e (76/a9)

Ġalendi
h. (87/a4)

Ġalīl
h. (74/a13)
h.+ün (74/a11)

Ġamā
h. (72/a3), (75/b15),
(76/a12)
h.+dan (104/a14), (104/a9)

Ġammām-ı Daltam
(74/B,2)

Ġānkar
h. (102/b13)

Ġānḡū
h. (103/a11)
h.+ya (102/b14)

Ġānkuvār
h. (103/a11)

Ġarezm
h. (95/a4), (95/b5), (95/b12), (95/b12)
h.+de (95/b7)
h.+dür (95/a8)

Ġarrān
h. (78/a13)

Ġāṣṣa
h. (100/b7), (96/b10)

Ġaṣā
h.+ya (83/a14), (83/a9)

Ġaṭāy
h.+da (103/a15)

Ġātḡū
h.+dur (102/a15)

Ġavāyic-i Ġāne
h. (75/b4)

Ġayl-ı Ġaṣem
h.+ı (81/b4)

Ġayva
h. (95/b5), (95/a7)

Ġazīn Ġālūya

- h. (88/a3)
- Hemādān**
h. (103/b11), (103/b9)
h.+dur (89/b4)
- Herāt**
h. (92/b9)
- Hevādešt**
h. (95/a5)
h.+e (95/a4)
- Hevāzīm**
h.+da (97/a10)
- Ḥire**
h. (81/b13), (81/b6)
h.+de (81/b12)
h.+den (81/a14), (81/b10),
(82/a2)
h.+dendür (81/b14)
h.+dur (81/a9), (81/b14)
h.+i (81/a13)
h.+nün (81/b8), (81/b9)
h.+ye (81/b6)
- Ḥitāy**
h. (102/b15), (102/b6),
(104/b13), (104/b14)
h.+da (102/b14),
(104/a11), (102/b3)
- Hind**
h. (100/a14), (83/a13),
(90/b15), (99/b5)
h.+e (95/a3)
- Hind-i Šāpūr**
h. (84/b15)
- Hindistān**
h. (103/a15), (88/b7)
h.+a (92/b3)
- Ḥorāsān**
- h. (89/b2), (92/b7), (96/b12), (97/a8),
(99/b4)
h.+a (92/b3)
h.+da (92/b10)
h.+dan (95/a2)
h.+dur (90/b15), (92/a3), (94/a7)
h.+ı (96/a3)
h.+un (96/b15), (91/b12)
- Ḥoşān**
h. (99/a4)
- Ḥulvān**
h.+a (79/a10)
- Ḥumeymi**
h.+ye (76/b1)
- Ḥumuş**
h. (74/b10), (76/a10)
h.+dur (72/a3)
h.un (76/a9)
- Ḥunkāz**
h. (87/b1)
- Ḥüre**
h. (95/a6)
- Hüveyre**
h. (82/b4)
- Ḥüzbe**
h. (85/b4)
- Ḥüzkān**
h. (91/a14)
- I-
- ‘Irāk-ı ‘Arab**
ı. (79/a8)
ı.un (79/a11)

İşfahān

1. (93/a3)

İştahra

1. (84/a12), (84/a13),
(84/b5), (84/b7)
1.+da (84/b9)
1.+ydı (84/b3), (84/b4)

-İ-

İlyā

i. (72/b8)

İnsārī**İrān-ı Zemīn**

i.+ı (83/b2)

İsfendiyār

i. (87/a7)

-K-

Kābil

k. (91/a4)

Kādisiyye

k.+den (79/a10)

Kanāti'l Murra

k. (71/b8)

Kaşr-ı Ebyaziñ

k. (80/b6)

Kaşristān

k. (89/a14)

Kaşān

k. (92/b2)

Kāşgar

k. (103/b14), (103/b15)

Qavnunqār: Yer adı

k. (91/a10)

Kāzrūn

k. (87/b6)

Kenise-i Kamāme

k.+i (72/b15)

Kerā

k. (101/a2)

Kerdān

k. (95/a6)

Kerem Tağı

k. (94/b8)

Kesler

k. (83/a4)

Keyūdān

k. (76/b10)

Qıbrus

k.+da (77/a3)

Qırqışā

k.+a (79/a6)

Kilisā-i Butrus

k.+dur (73/b12)

Kinise-i Çismāniye Kirmān

k. (88/a6), (88/b1), (88/b8), (89a6)

k.+a (89/b11)

k.+ı (89/a13)

k.+dür (73/a15)

Kirmān

k. (88/b1)

Kiyān

k. (87/a4)

Kūfe

k. (81/a12), (82/b6),
(83/a2)

k.+i (81/a13)

k.+ye (81/a10)

Ḳurṭuba

k.+dan (73/a8)

k.+ya (73/a6)

Küre-i Ruḥyān-ı Ercān

k. (83/b5)

Küre-i Derbār

k. (89/a10)

Küre-i Erdeşir-i Şāpūr

k. (85/a7)

Küre-i Şāpūr

k. (83/b6)

-L-

Lecūn

l.+e (72/a6)

-M-

Mārvāyü'n- Nehir

m.+den (95/a2)

Māverāü'n-Nehir

m. (96/a2), (96/a5),
(96/b11)

Medāyin

m. (80/a11), (80/b1), (80/b3)

Medīne-i Şāpūr

m. (83/b6)

Medīnetü'l-Ḥiṣn

m. (78/b1)

Medīnetü'ş-Şehār

m. (75/b5)

Medīne.-i Çin

m. (103/a15), (104/a12)

Medīne.-i Ermeni

m. (77/a2)

Medīne.-i Erenk

m. (76/b13)

Medīne.-i Fārs

m. (87/a13), (85/a11)

Medīne.-i Ḥorāsān

m. (96/b15),

Medīne.-i Kirmān

m. (88/b1)

Merdī

m. (95/a7)

Merend

m. (97/b7)

Mervān

m. (100/a12)

Mervü's-Surūd

m. (91/a5)

Mescid-i Akşā

a. (73/a5), (86/a15)
a.+da (105/b2)
a.+dan (73/a7)
a.+nun (73/a7), (73/a8)

Meyān

m. (86/b1), (86/b2)

Mezra‘

m. (94/b7)

Mışr

m.+dur (75/b4)
m.+dan (102/a11)

Molitān

m. (89/a13)

Mubāṭala: Ar.

m. (98/a8)

Mūḵān

m. (93/b10)

Mulaṭan

m. (77/a4)

Murāḡā

m. (97/b8)

Mūřul

m.+dur (77/b12)
m.+a (81/a5)

Mūrḡān Yer adlı

m. (97/a10)

-N-

Nāblus

n. (72/a13)

Nāhvān

n. (101/a8)

Neccārādad

n. (96/a6)

Necdim

n. (88/b13)

Necef

n. (82/A,11)

Nehr -i Būrdāt

n. (84/b6)

Nehr -i ‘Īsā

n. (79/b11)

Nehr -i Ḳul

n. (98/b5)

Nehr -i řaḡṭ

n. (71/b8)

Nehr -i Tānās

n. (71/b8)

Nehrivān

n. (79/b8), (79/b9)

Nehrūd

n. (95/a8)

Nevkist

n. (98/a13)

Nīl

n. (105/b14), (105/b15), (81/a3),
(81/a3)

Nīlī

n. (105/b14)

Nīnevā

n. (81/a5)

Niṣābur n. (90/b5), (90/b5)	Ruṣāfe-i Hiṣṣam r. (76/a15)
Nuṣaybīn n. (77/a11)	-S-
-O-	Ṣābrān s. (93/b10)
Ohar o. (97/b7)	Ṣafed s. (72/a1)
-R-	Saḥṣān s. (89/a14)
Raḡarra r.+ya (72/a7)	Ṣaḡ: s. (76/A,13)
Rahā r. (78/a3)	Sāmdūlen s.(85/A,3)
Rārān r. (94/b7)	Sanāsanā s. (104/b7)
Rāy r. (80/b13)	Sarmak s. (80/b12)
Remle r. (71/b14)	Sās s. (98/a11) s.+dur (98/b4)
Reṣāṣ r.+a (76/b1)	Sāsān s. (93/b3)
Reznic	Saṭ s. (99/a9)
Rey r. (94/b3) r.+dür (94/a9)	Sebā s.+dan (71/a6)
Reyḥa r.+dan (72/a6)	Sebed s. (99/a11)
	Sedūm

s. (73/b6), (73/b7)	s.+dur (86/a5), (86/a6)
Şefed	Sūse
s. (96/a12), (98/b11), (99/a8)	s. (104/b15)
s.+ün (98/b1)	
	-Ş-
Semerķand	
s. (96/b1), (99/a10)	
Serħad-i Ĥorāsān	Şām
s.+dur (94/a7), (90/b15)	ş. (71/b13), (75/b4)
Serħad-i Tāhiriyye	ş.+da (74/b13), (84/b4)
s.+dür (95/a3)	ş.+dur (72/a4),(75/b15)
	ş.+un (72/a12)
Sevādili'l-‘Irāk	Şām-ı Ğazze
s. (81/a7)	ş. (71/b14)
Sevāhil	Şām-ı Ğuṭa
s. (72/a2)	ş. (72/a1)
Sezāye	Şām -ı Ĥumuş
s. (76/a15)	ş.+dur (72/a2)
Şīnu’ş-Şīn	Şām-ı Taberriyye
s. (102/a7)	ş. (71/b15)
Sirāk .	Şarķ-i Du‘ās
s. (85/b13)	d. (95/a12)
Sīs	Şartü’l ‘Arab
s. (77/a1), (76/b14)	ş.+dur (82/b3)
Somādagġā	Şāş
s. (95/b8)	ş. (95/b8)
Sūķ-ı A‘lā	Şāt
s. (76/a3)	ş. (79/b5), (83/a3), (83/a7)
	ş.+a (79/b10), (81/a2)
	ş.+un (83/a2)
Sūlān	Şattü’l Arab
s. (98/a1)	ş.+da (82/b6)
Sūs	Şattü’n Nil
s. (89/b8)	ş. (81/a3)

ş. (80/b15)

t.+dür (72/a1) (72/a11)

Şebt

ş. (101/a7), (99/a13)
ş.+dür (99/b4)

Ṭaḥaristān

t. (91/b10)

Şehriyāne

ş. (93/a4)

Ṭālḳān

t. (91/a13)

Şelur

ş. (71/b8)

Tebriz

t. (97/b2)

Şeşter

ş. (97/a5)

Ṭavās

t. (95/a6)

Şişter

ş. (89/b14)

Tel-Ḥisān

t. (92/a3)

Şirāz

ş. (85/a10)
ş.+da (85/a15)

Termük

t. (71/b15)

Şir Erdeşir

ş.+dür (85/a9)

Terva' a

t.+dur (100/b12)

Şubek

ş. (76/b1)
ş.+de (76/b1)

Tirbal

t. (85/b9)

Şukāf

ş. (86/a9)

Ṭrablūs

t.+dur (72/a3)

-T-

Ṭab

t. (83/b13)

Ṭūḩā

t. (104/b11)

Ṭaberistān

t. (94/a1), (94/a3)

Tūrān

t. (83/b3)

Ṭaberiyye

t. (74/b1), (80/a2), (73/b6),
(74/a14), (74/a14),
(71/b15)

Ṭūs

t. (93/b9)

Tūrāb-ı Muşallā

t. (77/b14)

Türkistān

t. (96/a4)

-U-

Uleyl

u.+dür (105/b4)

-Ü-

Ürdün

ü. (73/b4), (73/b6)

Ürs ü Ger

ü. (77/a15)

Üslivān

ü. (87/a10)

-V-

Vādi-yi Eymen

v. (76/b3)

Vādiyü 'l-Benefec

v. (71/b2)

Vāsıf

v. (83/a2), (83/a4),
(79/a14)

Veķāt

v. (96/A,2)

Verd-i Naşubini

v. (77/a13)

-Y-

Yargīs

y. (92/b13)

Yed-i Sitt

y. (87/b3)

Yehūca

y. (100/a15)

Yehūdiyye

y. (93/a4)

Yele

y. (98/a2)

Yelūc

y. (88/b14)

Yerhān

y. (83/b10)

Yesil

y.+dür (102/a8)

Yolhān

y. (88/a4)

Yūhannā Kilisāsı

y.+dur (73/b5)

-Z-

Zāc:

z. (99/A,4)

Zenderū

z. (93/a5)

Zerbol

z. (82/b4)

4.4. Kişi Adları Dizini

-A-

‘Abdullah Bin ‘Ömer
a.+in (77/b9)

‘Abdül‘azîz Mervezî
a. (71/a11)

‘Âdem Peygâmbere
a. (91/b6)

‘Adey Bin Hâtem
a.+den (81/b13)

Aferîdün
a. (86/a11), (93/a8)

Afrâsiyâb
a. (99/b1)

Ahmed Bin Elleys
a. (88/a4)

Ahmed Bin Ya‘kûb
a. (82/a14)

‘Alî Bin Mûsâ’
a.+nun (93/b12)

‘Amâlika
a. (81/a5)

-B-

Belkîs
b.+uñ (71/a6)

Bermeki
b. (79/b14), (80/b3)

-C-

Câbirtâk
c. (83/b15)

Cemşîd
c. (105/a12), (105/a12), (84/b2),
(91/a3)
c.+dür (96/a7)

Cezîme-i Ebrûş
b. (79/a6)

-D-

Daħhâk
a. (91/b14)

Danyâl Peygâmbere
d.+ üñ (90/a3)

Dâvûd Peygâmbere
d. (72/b11)

Deylûm
d. (94/b9)

Deylem:
d. (84/a1)

-E-

Ebi ‘Abbas İbnî ‘Abd ül Melik
e. (82/a12)

Ebî Mûsâ Eş‘arî Razîyellâhu ‘Anh
e. (90/a7)

Emîr-ül Mû‘minîn ‘Alî İbnî Ebî Tâlib
e.üñ (82/a10)

Emir'ül Müminin Huseyn
e.üñ (94/b3)

Emir'ül Mü'minin 'Ömer
e.+den (90/a7)

Erdeşir Bâbek
e. (78/b4), (82/a3), (85/a7)
(85/b9) , (92/a4),
e.+dür (85/a9)

Erd-şir Şâbûr
e. (85/b5)

-F-

Ferhâd
f. (86/b10)

Feridûn
f. (105/a1)

-G-

Ġâdir
g.+ün (73/b2)

-H-

Haccâc
h. (83/a5)
h.+dur (84/a1)

Hâlid Biñ Yahyâ-yı Bermekî
h. (80/b2), (80/b9)

Halîl Peygâmbir
i. (74/a8)

Harûn-ul Reşid
h. (76/a11)

Havkâlî
h. (79/a13), (82/b1), (93/b7), (94/a11),
(96/a7)

Hâzret-i Risâlet (Ar.+Far.) Hazreti
Peygamber, Hz. Muhammet
h. (94/a12)

Hirevî
h. (101/b7)

Hişşâm Bin 'Abdülmelik
h. (76/a14)

Hoca Naşraddîn-i Tûsî
h. (93/b11)

Huccâc
h. (81/a1)

Huseyn
h.+i (94/b4)

Huseyn Bin Şâlih
h. (88/a4)

Husrev
h. (86/b8)

Hürmüz
h. (86/b6), (88/a15), (88/a9), (88/b1)

Hüsrev-i Pervîz
h. (86/b6)

-İ-

- İbrāhīm**
i. (74/a9)
- İbrāhīm-i Ḥalīl**
i.+uñ (74/a10)
- İlyās**
i. (87/b3)
- İmām Aḥmed Ğazālī**
i. (93/b11)
- İsā**
i. (73/a2), (73/b10),
(73/b14), (73/b3), (78/a7),
(79/b11)
i.+dur (72/a15)
i.+nuñ (78/a9)
i.+y1 (72/b1)
- İsā Peyğāmbēr**
i. (71/a7), (72/a14),
(73/a3), (73/b2), (74/a5),
(73/b10)
i.+uñ (73/a2),
(73/b3),(78/a7)
- İşḥaḳ**
i. (74/a9)
- İskender**
i. (90/b12)
- İskender-i Feyāmūs**
i. (96/b5)
- K-
- Ḳubād**
k. (86/b3)
- Ḳārūn**
k.+uñ (73/a4)
- Keyḥusrev**
k. (91/a12)
- Keykāvūs**
k. (84/b2)
- Keyūmūrş**
k. (90/b11), (91/a11), (91/b7), (93/a8)
- Kisrā**
k. (80/a12)
k.+nuñ (80/b6)
- Kiştāsīb**
k. (91/b15)
- Kiyūmerş**
k. (84/b1)
- L-
- Lūṭ**
l. (72/a7), (72/a9), (73/b7)
l.+uñ (73/b8)
- M-
- Mācūc**
m.+a (101/b3)
- Manşūr**
m. (80/b10), (80/b4), (80/a15)
- Manşūr-ı Civānķı**
m. (79/a12)
- Mehdī**
m. (79/b4), (88/a5)

	s.+lere (72/b1)
Meryem	
m.+üñ (73/a15)	
Mesih	
m. (78/a8)	
Muhammed Bin El Kāsım	
m. (85/a9)	
Muhammed Muştafa	
m. (73/a11)	
Mu' taşım	
m. (80/b13)	
Mūsa	
m. (71/a8), (90/a7)	
m.+nuñ (76/b3), (93/b12)	
Mūsa Peygamber	
m. (71/a8)	
-R-	-Ş-
Rāhil	
r.+üñ (74/a7)	
Rebi' a-i Mışır	
r.+uñ (77/b9)	
-S-	
Şabāylar: Kavim adı	
s. (78/a14)	
Sām Bin Nuḥ	
s. (93/a8), (94/a10)	
Sāmiri: Kavim adı	
s.+ler (72/a13)	
Sāni-i ḥulefā-i benī ' Abbas	
s.+dur (79/a12)	
Sebūktigin	
s. (91/a3)	
Selmān-ı Fārisi	
s. (80/b12)	
Şeyyid Semerḳandī Şāhib-i Şeḥāif	
s. (96/b10)	
Sultān Maḥmūd	
s. (91/a3), (91/a4)	
Sūleymān Peygamber	
s. (84/b3)	
s.+üñ (74/b7), (84/b6)	
s. (76/a1)	
Şābūr	
ş.+a (85/a4)	
Şāpūr	
ş. (78/b10), (78/b13), (78/b15), (78/b7), (78/b8), (83/b6), (83/b6), (84/b15), (85/a7)	
ş.+ı (78/b8), (84/b13)	
Şāpūr bin Erdeřir bin Bābek	
ş. (78/b4)	
Şāpūr Zūleknāf	
ş. (83/b10)	
Şātırūn	
ş. (78/b3), (78/b3), (78/b14), (78/b7)	
Şemir Bin El Cūř	

ş. (94/b2)

Şirîn

ş. (86/b13), (86/b5),
(86/b6), (86/b7), (86/b8)
ş.+üñ (86/b10)

Şirvân

ş. (90/a2)

Şiṣ

ş. (91/b7)

Şivân-ı ‘Âdil

ş. (86/b3)

-T-

Ṭaberî

t. (82/a12)

Ṭabīb-i Ḥaccâc

t.+i (84/a1)

Ṭahmâsb

t. (95/a11)

Ṭahmürş

t. (96/a7), (84/b1)

Temur Şâh

t. (71/b1)

Tür

t. (105/a2)

Tıbbâ‘-i Ekber

t. (94/a10)

-Y-

Yâcûc

y. (101/b3)

Ya‘kûb

y. (74/a9)

Ya‘kûb Peygâmbër

y. (72/a14)

Yûnus

y. (88/a5)

Yûnus Peygâmbër

y. (81/a7)
y.+i (77/b15)

Yûsuf Aleyhisselâm

y. (74/a7)

Yûsuf-ı Şiddîk

y. (74/a9)

-Z-

Zeynun

z.+uñ (91/a4)

Zulqarneyn

z. (96/b3)

SONUÇ ve ÖNERİLER

‘Acâibü’l-Mahlûkât’ın 71.-105. varaklarının transkripsiyonun yanı sıra, metinde anlam bütünlüğünü yakalayabilmek için paragraflar oluşturulup, noktalama işaretleri kullanıldı. Metin ve dizin kısmından yararlanılarak yazılış (imlâ) ve ses bilgisiyle ilgili inceleme kısmında ünlüler, ünsüzler, ekler, ses olayları üzerinde duruldu. Söz varlığının tespiti için dizin oluşturuldu.

Çalışmadan hareketle şu sonuçlara varıldı:

1. Coğrafyayla ilgili şu ana kadar tespit edilen yazmalar arasında eserin Osmanlı döneminde yazılan ilk orijinal coğrafi eser olduğunu ve Eski Anadolu Türkçesi özellikleri taşıdığını söylemek mümkündür
2. Eserde kelimelerin imlâsında ikili kullanımlar eserin yazıldığı on dördüncü yüz yılda yazı dilinin, Eski Anadolu Türkçesinin tam bir standarda kavuşmadığını göstermektedir.
3. Ses uyumu konusunda yapılan incelemede incelik-kalınlık uyumunun tam olduğu ama düzlük-yuvarlaklık uyumunun incelik-kalınlık uyumu kadar sağlam olmadığı tespit edildi.
4. Eserin incelenen 71.-105. varaklarında kullanılan dilin sade anlaşılır olduğu, Arapça ve Farsçanın tamamen etkisinde olmadığı tespit edilmiş; dönemin süslü nesir anlayışının tesirinden uzak olduğu görülmüştür.
5. Çalışmada cümle bilgisiyle ilgili inceleme yapılmasa da cümlelerin “ki, ve” gibi bağlaçlarla birbirine bağlandığı, oldukça uzun olduğu; bazen bu gereksiz uzamalar yüzünden cümle kurgusunun bozulduğu tespit edildi.

KAYNAKÇA

- AK, Mahmut (1993), “Coğrafya”, *DİA, Cilt 8*, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul.
- AK, Mahmut (2004), “Osmanlı Coğrafya Çalışmaları”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 2, Sayı 4, s.163-211.
- AK, Mahmut (2000), “İklim”, *DİA, Cilt 22*, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul.
- ARAT, Resit Rahmeti (1979), *Kutadgu Bilig 3 İndeks*, Haz. Kemal Eraslan, O. Fikri Sertkaya, Nuri Yüce, İstanbul.
- ARNOLD, T. R.(1977), “Kazvini”, *İA, Cilt 6*, MEB, İstanbul.
- ATALAY, Besim (1992), *Divanü Lugat-it-Türk Tercemesi*, 3.Baskı, TDK,Ankara.
- BANGUOĞLU, Tahsin (1995), *Türkçenin Grameri*, 4.Baskı, TDK, Ankara.
- CAFEROĞLU, Ahmet (1963), “Anadolu Ağızları Konson Değişmeleri”, *TDAY Belleten*, Ankara, s. 1-32.
- CAFEROĞLU, Ahmet (1993), *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, 3.Baskı, Enderun Kitabevi, İstanbul.
- CAFEROĞLU, Ahmet (1984), *Türk Dili Tarihi*, 3.Baskı, Enderun Kitabevi, İstanbul.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (1996), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, 13.Baskı, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- DİLÇİN, Cem (1983), *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK , Ankara.
- ERCİLASUN, Ahmet B. (2005), *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, 2.Baskı, Akçağ, Ankara.
- EREN, Hasan (1953), “Türk Dillerinde Metathese”, *TDAY Belleten*, Ankara, s.160-180

- ERGİN, Muharrem (1997), *Dede Korkut Kitabı II*, 3.Baskı, TDK, Ankara.
- ERGİN, Muharrem (1993), *Türk Dil Bilgisi*, 20.Baskı, Bayrak, İstanbul.
- Erzurumlu İbrahim Hakkı (1993), *Marifetname*, Haz. M. Faruk Meyan, Bedir Yayınevi, İstanbul.
- GÖL, Osman (2008) *Ali Bin Abdurrahman, 'Acaibü'l-Mahlukat (1.-35. Varak)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- <http://www.bibilgi.com/ansiklopedi/COĞRAFYA> 13.05.2010
- http://www.canansenol.com/acaibulmahlukat_turkce.htm 13.05.2010
- <http://www.nuveforum.net/77-kitaplar-dergiler/70596-acaib-ul-mahlukat-garaib-ul-mevcudat/> 13.05.2010
- İHSANOĞLU, Ekmeleddin ve SESEN, Ramazan (2000), *Osmanlı Coğrafya Literatürü Tarihi Cilt I*, İRCİCA, İstanbul.
- İZBIRAK, Resat (1964), *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, TDK, Ankara.
- İZBIRAK, Resat (1966), “Coğrafya Terimlerimizdeki Degisme ve Gelismeler”, *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Sayı 1, s.25-64.
- İZGİ, Cevat (2002), “Kazvini”, *DİA, Cilt 25*, Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara.
- İZGİ, Cevat (1997), *Osmanlı Medreselerinde İlim*, İz yayıncılık, İstanbul.
- KIRBAÇ, Selçuk (1999), *Hayâtü'l-Hayevân Tercümesi*, Basılmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KORKMAZ, Zeynep (1995), “Eski Türk Yazı Dilinden Yeni Yazı Dillerine Geçiş Devri ve Özellikleri”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, Cilt 1, TDK, Ankara, s.296-303.

- KUT, Günay (1988), “Acaibü’l-Mahlukat”, *DİA, C.1*, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul.
- KUT, Günay (1985), “Türk Edebiyatında Acaibü’l-Mahlukat Tercümelere Üzerine”, *V. Milletlerarası Türkoloji Kongresi, C.1*, s.183-193.
- Muallim Nâci, *Lugat-ı Nâci*, İstanbul, 1322.
- Muhammed Fuad Abdülbaki (1990), *El-Mucemü’l Mufehresu li Elfazi’l-Kurani’l Kerim*, Çağrı, İstanbul.
- ÖZKAN, Mustafa (1993), *Gülistan Tercümesi*, TDK, Ankara.
- SAKAOGLU, Necdet (1999), *Dürr-i Mekkun*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- SAMİ, Şemsettin (1989), *Kâmûs-ı Türki*, Enderun Kitabevi, İstanbul. s.180
- SESEN, Ramazan (1990), “Onbeşinci Yüzyılda Türkçeye Tercümelere”, *XI. Türk Tarih Kongresi*, III.Cilt, 5-9 Eylül 1990, s.899-919.
- SESEN, Ramazan (1998), *Müslümanlarda Tarih-Coğrafya Yazıcılığı Başlangıçtan 19.yy Kadar*, İsar Vakfı, İstanbul.
- SÜKÜN, Ziya(1984), *Farsça-Türkçe Lugat Gencinei Güftar*, MEB, İstanbul.
- TAESCHNER, F. (1928), “Osmanlılarda Coğrafya”, *Türkiyat Mecmuası*, Sayı 2, s.271-314.
- TDK (Türk Dil Kurumu)(2005), *Türkçe Sözlük*, 10.Baskı, TDK, Ankara.
- TDK (Türk Dil Kurumu)(1995), *Tarama Sözlüğü*, 3.Baskı, TDK, Ankara.
- TDK (Türk Dil Kurumu)(1993), *Derleme Sözlüğü*, 3.Baskı, TDK, Ankara.
- TİMURTAS, Faruk Kadri (1994), *Eski Türkiye Türkçesi*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

- TUNA, Osman Nedim (1957), “Bazı İmlâ Gelenekleri ve Bunların Metin İncelemelerindeki Önemi ve Orhon Yazıtları'ndaki Birkaç Açıklama”, *TDAY Belleten*, Ankara, s. 43-81.
- TÜRKAY, Cevdet (1999), *Osmanlı Türklerinde Coğrafya*, MEB, Ankara.
- UNAT, Yavuz (2001), *Mir'at'ül-alem (Evrenin Aynası)*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- YAMAN, Ertuğrul (1992), “Türkçenin Ekleri Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi”, *Türk Dili*, Sayı 490, TDK, Ankara, s.322-328.
- YELTEN, Muhammet (1998), *Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi*, TDK, Ankara.
- YILMAZ, Engin (1998), *Acaibü'l-Mahlukat: imlâ ve ses bilgisi-metin transkripsiyonu*, Basılmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

انچه و كوره شريك و كوره اردن و كوره خانه و كوره قاصه و كوره
 صور **ارض مشرق** و بولخى مشمى و بولخه كور و از آنكه
 بولخه كور در سى در كورنا البقاء و كوره ملبان كور و تياتا و
 ورتو و سيدا مينيه و حول و حولا و طاهره و حوله و طر بلور
 و بلقا و حوز و طاب و عمان و سراه و مشهور شهر لردند و تى مشق
 در جمیع نكلك شاملك تخت و را و لوى و عا رانوى و سوا ليلو
 بختا تيز و خويبد و مصر كچه طلقانده در وها سى كچه كجك و صوبه
 بولخه و يقدر كرك آنك برده صوبه قزو و تمامه لوى و حوز
 بولخه و اري و ارم و تلوى و انخلوى و باغ و بستان و تيز
 هتاييت و كوى لوى بولخه بولخه بولخه بولخه در و طامع بخانه كرك
 مشهور عالمدر بولخه بولخه در كرك و ليد و نيل الملك ميشد كرك
 بجمع المرافضه آنك كجك باغ يقدر كرك باغ طهيمه و كرك و تى
 اندلس و تيز كرك بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه
 هر رسته و اوزد رت بيلق و كور و ارك و ارك كرك بيلق استاد
 بتا و زنجار و در و حوز و حوز و حوز و حوز و حوز و حوز و حوز و حوز

دو كور

دو كوجيد زنجير بوننه اشلو و كوجله سى انواعى فسوله
 و زلشده كرك و اصفا و وصف بايد و تروك عمى و ورا نده كى صورت
 كرك سى ز ران و قوشلا و اولك و كرك بيلق بيش بوز التور مستون
 المشلو و ايد كرك بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه
 ميخوندران كچه ناله او دده ايد و حوز ايد كى باينده كرك و تازك
 بلقيسك عرشند نايك انزجه التور و در مشكرك انزسيان
 كور و مشلو و مناره شتره و مشق كرك عيسيه بولخه بولخه كرك نازك
 انسا كرك دبنده بولخه بولخه و كرك اولطاش ياره سيد كرك و تازك
 بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه
 قلنا انزب بعصا ايد بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه
 طالع كرك عبد العزيز و تازك ايتشك كرك و تازك بولخه بولخه بولخه
 اولدم و بيش وقت نازي بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه
 نماز ن فارغ اولدم برده بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه بولخه
 آنك و مشق و مشكرك كماله اولد نينده و كرك ريز اولم ايد
 برا و در مشكرك و بعضى سفله و تازك و استيد ن و تونك و تازك

اولدی بر زم نما نموده دخی تور شاه کلد که نینه اود شاه
یتیم عقیده اولدی بو شهر که مغرب طرفه زاده ای بلیغ و راوند
کی میاید که جمعی بلوغ و بلوغ و چای و چمن و بنفشه و چکلار
و بر طرفه و غوطه واقع اولمش که چما فلک برسید و جمعی صحرای
بو باغلو ده و شهر و کوپلو کید و بنفشه دختی که بر طغانک
یوقا روسند چمن و اشغیر و کلور هیتلور اوزاله پس شهر
کلجک چمن لور و سکر امق برسی بر دار امار غده بر دیار غده
وقناه المة و نه رانا سوسه و سقط و شلور و غاطلیه اجلی آنکه
شهر اوتسندان اجاق و سجاره کابلر ارمغه قشور و دیار
اوند که پیل بلشدر و کلور خند قرد کلور و خند قرد
و اسفل شهر جمیع ارمقو بو ریشور و کوپلو که در بو شهر
یولگوده و یازار لوده و کار مارن سولوده و تمام لوده و مجلد
و مد رسلوده و قوربار و سولوه سی حکم در ارض شاه
بخشد از کلک شام غمز و سله و فلسطین و عسقلان
در اولو شهر فلسطین در و کجی ام طبر بر و غوزور و سول

دصد

دصد و بستان در اولو شهر طبر تر در و او پنج شام غوطه
و مبلک و سواخل و بیرو در اولو شهر که مشق در و پنج شام
حمض و روحا و طبر لوس در اولو شهر بود **امام سلطان اول**
شام در بدین سوی سبیل صوک در و یغور صوک در سار و حاکم
چقد و عیشی زده و افاجو و بلجسی یوقد و سکر باجم افانج اوله
اوله دشی را تا شهر کولک در و یونک حدیدی بخدا نچونه
که در و یلقا د زغیر بر اینتا و در غمز قوم لوط شهر و دیور
قرشور کولک و در کخیره مستدر در لوصح غایت اجدید و یاید
و قرنی علم و صیح طابور بو کولک قران طمنز ایدر که لوط قونک
شهر تر اوله وقت کدی بنگ اول بر دوز قوم صو جمیع حدای
صوک در و اند ز شوق طرفه ارض نینسا ند و طبر تر در و بکا
در لوتچونک که طایغ ارسندان واقع اولمش و شامک اکثر
صولری بو صحن کلور **نا لیس** بو ساسیلر شهر و دیور شهر
در که یعقوب بیغا مبر قرد و سکر اوله موضعه عیسی بیغا مبر
اوستک و بر عوزند ن صو استک بلک که عیسی و صو و در مام

ولسا مرلیو خیر الیک عیدتی طوند ارودنه چیس ایلد اولور
 چیس برنده شهر که ساله بر معظم کلینه ور بو شهر شهید که
 حاله اکثر ایدر ویش و انج نیدر دور و کونایت طار دور
عسقلان بر معظم کوکله شهر و اکر اکر و سبی و انج حکام بانج
 و بیستان نغیلر و عیش غیلوی چقد روزیتون و انار و اوزم جام
 شوقند راتر بو شهر و ده که هیچ ملکانه اولمیر و غایت اجوز اولور
 و بال و اقرا اولور خلیف سکیکن زرد و در ویشله دور **بیت المقدس**
 و بو شهر الییا در لر بنایت خوب شهر در باغی باغچی
 وری بر کتلا و عیشی طفر و نهی اجوز و هوای سب تندست
 و صوی کیمور و سیلا در و بر طایغ اوسته دشمن هر طرفند
 طایغ و غریطه طرفان عراب قاپوسی و و اوردیغدر
 قیس بو قوم در و شرق طرفان بابا التیم در و پیو قاپو
 و زیتون و قنارک دینوز و قنکر کنی ایلور و باب مرتی
 دن بون کدر اولو کلیسا به اکر کلیسا قیامت در سا
 و کینه نامه در کرجی و لایت قوم شرقند

وزیدن

و وزیدن بو کلیسا به کلور زیارت و بو کلیسا به قشور و بیضا
 شهر و ارض خراب و لش و بو کلیسا ناک شرقه عیله
 بیضا مبرک زنداند که عیله بیضا مبرکند کور اعدا
 و بونک چور سنه فارونک تبرسی و رویش قان
 محمد معظمه کراکامها قصیه بر رو سجده یوقده
 بو معظو انماه الا قریبه جامی ناک لسان ایله کر که قریبه
 جامنک اولوسه سجده قصیه نحقه و سجده قصیه
 صحیح جامع قریبه در قصیه و بو سجده قصیه ناک اولور
 الحوق ارضون در و انی بوز سنسن ارضونده و اولوسه
 بر معظم قیه و کر که کا قصیه قیسه بر لور درت قاپوسی
 و ارنک و ناسنک صحیح کراکام حقه و مصطفی اندن
 بلقر بنش اول و قبان و اول قبان بیضا مبرک امانت
 قلش و صحیح ناک جو سی پیچر لور لقی و انج غیر
 زیندر که پیچر لور کعبه کاه در و شرقن کراکام
 اسباط طرفه در لور در کتیب پیچر مایر در کراکام

قبری اندر آنان بطاغ و ار که تلجبله تیزه لر و پو
 غان غادرک قهرم و ار که عیسی بیضا مبرانی عیسی ایا
 و آنک با قندان بر کوی و کر عیسی بیضا مبرک آنکه از آنان
 که نور مشل و بر طرزان اریخانه بر سر و ار دانه اری
 شهر در ار ما غده و یوحنا کلپسا سه بر بوسونک قرآن
 و یوار در دل بر می طوبی و در کزندن کلمور و سدرم و زوز
 کرفوم لوطه کزیده و بود کز آنک عیسی بیضا مبرک
 در قوم لوطای شهر کزنده کز آنک خراب بر و بیت
 القدس کز بیضا مبرک کلپسا کز سر و اول مقام
 اوله که عیسی بیضا مبرک عیسی بیضا مبرک کلپسا
 و آنان خونی که بر کوی او خونی و مایه کز آنک
 و در بر و بود کلپسا کز خند و طرزان کلپسا
 بطرس بر و بود خند قان عیسی بیضا مبرک کلپسا
 که عیسی کوز سوز و سبیل او بر عیسی بیضا مبرک کلپسا
 ظاهر کز صحت بلور کز آنک با قندان حقله بر کز

کوردستان

کوردستان که غیر بیل مزل در روان طمشان مزار
 و اولیون شاره در جامع و کور لزانده ساکن و نور
 هر قان کز عیسی بیضا مبرک کلپسا مبرک کلپسا
 بر کلپسا در نجابت حکم و زینت کوز کوز حکم
 بیلمش و بود کلپسا در کز عیسی بیضا مبرک کلپسا
 و بیت المقدس کز بود کلپسا به الت مبرک کلپسا
 ر حاکم خلیفه در بوسف علیهم ارضی و بود کلپسا
 اصن ابراهیم بیضا مبرک کلپسا در اول بر بیت کز
 ابراهیم و اسحاق و یعقوب و یوسف صمدینان بیور
 بزلف قوز قوشو خان قوز در و بود کلپسا کز
 خلیفه خوز قوشو جمعی و کز کوی خان و غیر او
 و بود کلپسا طرف باغ و بیستان و بیور کز
 در و سحر در کز کز عیسی بیضا مبرک کلپسا
طبرستان در شهر در مظم و طغان در شمش و اندک
 در و سحر طاهر کز کز عیسی بیضا مبرک کلپسا

ونگريد ز تمامي بلدها شهره مطبوعه كز نك قراكله بر نك
 حاتم و كز تمام حاتم و التام قوردره و صوب چقد غي
 برده ناره و قاضي خشلو زيرد لر بشوردر اما حوضه
 كليله ادم انا كز رسته اولن و بونك صوب طر بود
 و به تمام بخور كز تمام لورده كز كرك حتامه
 اما بنات معتدل و صوب طر و زرين و بوشهر ده
 اورين تمام نيه كز كز جنوبده سيلامان بمبرك
 و در كز بوشهر چشلو كز كز به جمع اولود و اطراف
 مالك ستادان و صيد و زيرك انك كلو كز كز و ب
 صحت بلور **لر اما** بوبر كز كز شهر در نديده باره
 محكم و بول او غرغ و صوبي و كز تباد بوشهرن كلور زوش
 و نضيل باغ و باغچه چور و خاقوق كز نيا نيا صاحب
 جمال اول و لابت شامان بونك بچيك شهر چوش
 و چن كز عقيب و بلادن و نيا كز جانور لر بوشهرن
 كرسه اولور كز و هر كز كسيه بوشهر ده زبان كار جانور

كورمانشاه

كورمانشاه و طبرستان و بوشهر كز اور لر لر بوشهر
 الدير كز كشيلا كز و بوشهر اول نغم اوزرنه قوردر
 صحت بلور و بوشهر كز اورا استان به معظو قوردر
 در اسلاماندر در لر اول قبه اوزرنن بضم دندشاه
 بهر نانو صورتان آتو بنش و بيا طر فنسنا اسبله
 دوزن بوقبه نك حياتان بطاش و كز انك بر ادم صورت و بوشهر
 صورت و لر چنك بر ادم بليق كز قوردر بوشهر صورتان
 طهران بهن سلسله و سقا و سلسله بوشهر و بيا ناور
 اول نغم اوزرنه قوردر كلو طر و صحت بلور بوشهر
 اولو كز و حياتان و بانا كز و بوشهر قوردر طاش و بوشهر
 فضل بر و اور ناستان بر الوجام و كز كز كز اناك
 كوي جامع نيه و بوشهر ده دستاچه و قماش طرور **لر اما**
مملك بركو كز كز شهر در و قمشك و باغلو و ابد و نلو
 شهر در و صور لر و ناستان اقرو شوقله بيش و لر بونك
 اكثر دمشقه كده با وجود كز دمشق بيشك نهايت نيه

وانواع قبایع و زر که زرنگ رنگ انجا جلدت لیرو تخته
 لودرزو متفق که هیچ مملکتان اولر و نوک تخته سنی مغز بر
 و مشرق الدرد و اردت شده د که منلو جو صر نوغ طلعا موشه
 او عوز اولر ایتمش که حویلیج خانه نشام و مصره را تا اطلب طلب
 شهر نو که کامدینه الشها که راولا یلان جمیع شهر نو در منظر
 و کویکان ایش شد که حاله دایمی مغطه و خوب شهر در و اردت شده
 بر قلعه و اربانیت محکم و خندق در بز و بر امان کلور جمیع
 او غز و اولر برینه و مسجد لرینه بخش اولر و میشی خد و بوناقه
 مشهور در و اولر افغانه و لایات واقع اولر شهر نو کوی بر شهر نو
 در و طایغی طایغیستان و زیتون و انجیر و ویشا غلیجه در امان
 دشتی در و ت و باغ و سلا و خراییج بو شهر نو و اجوز اولر خلق یو
 خلق نو در و بونک یا فتنه کوی کوی که اکرا در اولر و اولر بر
 و اهر که که بر موشی یا زخمی یا حاجی اولسه انده و اردت
 عبادت ایدر و بیور ایتوستد بر کئی کلور اقی الیه مسجد
 صحت باور یا حاجی طویر قیله بو شهر نو و **واما سما بو شهر نو**

در بریز و کویک شهر در و سیلما نینغامه معلوم زمانند
 بر مغلطه شهر مش و چین کرا بو عبیدان جواح بو شهر نو فریاد اولر
 کلیسائی جامع مسجدی فلدی کاسوقا حلا در و خلافت
 تجدید قلدر و بو شهر نو اردت شده عاصی را غا قوزاز بریز
 نعلمش و صولناک طرفین ناموره لفظش و بر مغلطه عور و اولر
 اکا ناموره محمدی در لر اند زینک ناموره هر چه برید و نیکه
 و تفریح کاه جو و هوای تند رست و نما ملو جو جو با ز اولر
 دیوان از نر معا ماله سبی حیدر و بر طمشه جامع قیوسدان بر
 کوی شهر و مصلک خراجدن بیلک و اولر بو شهر حلیه تقاضا
 شد که حاله یا دشا همونک مراسمی در و همی و مملکتی که تخته
 و اما **ان المصلح** هر روز التیبه بعضی کایت خنز و خیزد
 کسبک و بعضی کایت نما و جلد نقدت و بر مملکت ایلد و اردت
 آق و قیوسدان باغ و باغ و زیتون و انجیر و **وصاق بو شهر نو**
 ختا ملو چا در قلدر که هشتام بز عملا لک بیکه چور سناک
 قصبه لور کوی بویک و بوکا و صا قه هشتام در لور **سزایر بو شهر نو**

شوکده مغرب طرفه جمیمیه و در جنوب دشت شویک و در صامه
 ارشور جسمه باغ و باغچه و کوی و زیتون و انجیر و در بر طرفه
 واری میوه در کوه سنی مناجاگاه دارض الارض بوم مغظم
 و اسفند قلعه خیل و رواج و انانای میشلو صورت و دره از
 و لذت و آب کی هیچ برده اولر و بوی و لایتن بکرمالت یاره قلعه و کرم
 جمیع محکم در هیچ فزاید ظفر بوی و بوی و لایتن شهر و شهر لرد
 و بوم **ارمنیه** و بوی کولایت در کاز منستان خاچار باه و داخله در
 و مغظم شهر اولش و انواع فواکه و شهر و چند و لاجورد و اختی کرم
 ایدر که سکر و نواله بر یغیا اذتم کرالتی شهر و در یغی و در نوز و بوی ک
 بافنده بکر و لرد اکا کیوان کولر و انواع قشالو و بالقلو بوی ک
 حاصل اولور قوی که لذت و هیچ عملکده اولر و بوی ک و لایتن بکر
 و لرد ارمی بلجیخ لرد و جمعی عالم لرد و منفعل و در **اخلاط**
 کولیک مغظم شهر و در عملکده ارسلن تخمد و قیخ و در نوز لرد
 غلبه قلایه تخت سید شهور قلایه باغی و باغی و سبب فی نهایت اولر
 و ضای مسکانه و صالح بوشهر و در اطراف کانلور و در نوز و در نوز

نجم

جمیع عالم کیدر **سیسی** بنایت مغظم شهر در شد کخاله
 تخت مملکت ارمندر و انانای و خصوصاً و بوی ک و قوت و کرم و لایتن
 اولر و کرم و قوی و سده اوله و باغی و باغی و عیشلر و بوسه و بنای
 اوخا اولر و بوی ک قلعه و در بنای محکم و ضعیف در **مطلعه**
 اولر و مغظم شهر در کاز اول مملکت اندر بیک شهر تیدر و انانای
 فزاید و باغلاندن چند و در وقت اوخا و در وقت و انور و در بوشهر
 اوخا کی بیک صدق دست کاه و در در هر طام ایوز اولر و بوی
 شهر و در نوز و بوی ک و بوشهر **فارقین** بوی ک بنای کولیک شهر
 و اولیدن مغظم شهر و شهر کخاله متوسطه اطال اولش و بوی
 ارمنیه و جزین ارمنده و باغ اولش و فواکه چند و در نوز و بوی ک
 کار جا نوز بوی ک شهر و چند **رضیدین** بوی ک بیک شهر و در نوز
 و در نوز و بوی ک و اولر و بوی ک و در نوز و بوی ک و در نوز و بوی ک
 و بوشهر و در نوز و بوی ک و در نوز و بوی ک و در نوز و بوی ک
 فخال عقرب لرد و بوی ک لایتن ارمنان انجیر و در مغظم
 کرم ارس و کرم ارمایه بوی ک و در نوز و بوی ک و در نوز و بوی ک

وریکه و استاسبت بوشهره اید لوریالی خندان و بوشهره
 و بغداد و سحر و بال و باغ و بیش و قیون و صفر بوشهره و کلور
 و جلیله ره **معظم** کوکچک شهره را طرف بیوک و کولین
 و لایلتوری خوی با غلری بول و باغلی بول و بر طرفه برتر
 عرب واقع و لشدر و اکنان از نه نصاری غالب در بوشهره
 اکثر کولینا دن از تورد و نصاری مملکنه بودند بیوک و کولین
 شهر بقدر و بر کلیسادن عیسی پیامبرک مندیلا اصلشند اید
 مسیح الزیورن انکه سید پی بصورت اول مندیله دستکشند
 حاله بخیه برکتش و عیسی نک صورت از نه طوفش کچه بین
 ملک روم خلیفه آدم و ریکه و فی لدی و ایدتی الیک
 یسبر و برین مسلمانان فی ریطیفه رضی ولدی و جری
 چادی و روی اسیر لوری جیرا و قهر **الذی** مندیلا و ریکه
حزان بیوک معظم شهره در زبوره اما صوگ از دور طرفه
 بر مظهر و مسلمانان کوه قشی که کونده چتور لور بوشهره و صبا ی
 شهر عیش و اکثر کندی لری بت خانه عیش ملائیکه سجده قلور کرد

شهر لور کولید و ولایت واقع اولش و بوار و خولایه کون
 و اکثران چوبالق و ارفوشن خیمه حد اولور و بوجولید
 یله و در و کور و ریگه کین اکثر بیس مندیله باصوالور
 و بول و لانتیان و جلایه و اکر اکا فرعون طایفه در لرتان ری قویله
 و در **ایران** خنک به طایفه قوسلر بوقویله و از ایدر نمان
 صکره هرد و ارجی بیس سکن اولور و بوطاغان اخلو
 در کجای و رواندن بلش که هر کس که الله اله اله
 به اولکانه یقین کلمسه قلال اولور و صبح جانور بو کین
 اوغرم **زراعی جزیر** عبدالله بن عموک جزیره سید و بوریعیه
 مصر که مملکت در که دیار بکر در لر و دجله قرات ارتستان
 واقع اولشند که بوزانده و صبلر و کولید و اکثر اهل نصاری
 در و خوار جلد و شهر لور نندن **موسلد** و بوجزیره مملکت
 تشد را تواری باغلو و باغیلور و در عیسی و هوای سنی تند دست در
 و ارمقرا سندن افر و کولیدی و لایلتوری بنایه چقد و دست
 مصلی استه و در و بوزانله شهره در که الله تشایون بنیامون شهره

وردی

اما شد که حال آن مرد را تا قلماشه و اسانه و شمشیر مدینه **الحصن**
 و پوشید که حال خرابید عمارت از دور و ناک و ایوان ما خراب
 آدی شاطرون را که انجهتند نه شاطرون نشود مشهور اولش و سوس
 طرون زمانند شاطرون در شاطرون بابک طلعید و پوشید جحصار
 المیدی و درت یاریتک بودند الله و پوشید و عادت بودله که
 خاتون کشی حوض اولسا قلمد اندر در کرم و در طلعید کوز در کرم
 تا تمام طاهر و لینه پیش شاطرون طلعید حوض اولسا و در کرم
 قلمه طلعید کوز کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 عاشق اولسا کرم و در کرم کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 عورتها قبول قلمه شاطرون قبول کرم کرم پوشید کرم پوشید
 اوله طلعید و ایوانی تا قلمه کرم کرم پوشید کرم پوشید
 و صلاطین براد و قلمه کرم کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 بویله قلمه کرم کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 خلیفه قریه شاطرون پند کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 قلمه کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید

بویله

ایستک سکا نولدی قریه ایستک و در سنگه ارضه و در راحت اولدم
 استدر کورد کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 ایستک کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 شریک ایستک کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 نیلسا کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 هلا کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 حکایت شهر و در و پوشید قلمه در و نافع و کرم پوشید کرم پوشید
حقیق العرب بر خیره اده در و پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 در کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 قلمه کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 اوله شهر زنده نمانده در **بقلا** و پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 عرب کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 نولدی کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 ناریخند کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید
 قلمه کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید کرم پوشید

وعلا و سکا بو شهر سه شول قدر و ارکج که جمع دیناه
بو غلج و طبرستانا ریخند کن کور مشد که خیداد مخلق
صوردیکه یونان نقده خلق اولانید یار بونک خلق نشاشنه
کلن اما الت بیک حتام و کر هر حتامان بنسخه مکار
و لر بر سحما و کینج کلخا ییچ او و سحما سلا شیو و زنج
قیم و بنجی لاک پس او تو بیک اولهر بیان بونلردن
طوز بومغه اون دطاصا یون الورسه اوج بوز بیک طابون
حتام خلقه کتقن اولور و قن خلقه یو که کون قیاس بیت
وانواع زدیقت کتخو و کلسنا یار رشک قوشقار و یونان
طوز قنیز شهره اولن و بعدد رشکوری و خر ماسی و حصیر
مشهور و در **ملان** بوجسم بارشالاری زمانان مغلو
شهره کتخا انواع عمارتلا و دوشهره و ایوان کسری و پشه
در کاطران عالک الکی بوجه عمارت اولن کوزن
و خدی و قن کلکسی اوج کونک بوله دوشهره و بو
اقلیمه با بال قلیجی و لر و چتکه منصور سحر ابقی بعدد بقی

وارتستان کند و قصر فی بیکم و در کوی انجور بیدم که بعضی خلعتن
بعضی کند و بر او و اوقا اولیه و کند و قمر بنی مظهر
قصر الیک که در کوی ازناک بیان در شوزه در اولو جامع بوقصر الیک
در مهابد بر قصری اختری کیمسونا شارسندان و کلون شهر اولد
و شد که خالاه بر شهر کی اولد و جمله مسو که اکاشط در لارسندان
اقوا و ترا التی یاره کمیدن چتر بقا منقل و زینیه و بیچترک
اکو طرز کاز لر قلش که کینجه مسو کونون و یا غل و یا غلج
و بیت لار شتر قیام طرفان در شهر و ازاد ما غیله صور یلیم
و یونیزان معظما ار مقاد با غلو و بیت لار یخچ اولور و مسکه
شاه طرز شهر و جمع دیناه بعدد دن نعمتلا و عسرت
خانم بر قیامه و شهر طلیع بر مقصر کر که جلدن الشار
و قرانه و کلو و کیک طرفان فرات و ریخه کوبلو و زینلر
در و فرات تصویر کیمیز دینا کولابلا چتک و در کیمیز
لیجوز بند لر نعلش لور نیدد بر یکی زمانتان اولوشهر
عیش اول وقت حتام لرن صیمش لالت بیک حتام چمشل

وعلا

دادي وزير ليله طاشندي كه مديان بيقم طاشندي
 اذن كقون بويوقسه طاغردن كسديم خالدين
 ججيا ي پر بگي ايدي مديان بيقه طاغردن كقون
 كراير و كشتنك عمادت البته بيدي مسفوق و تاييد
 طابو كه سبل ايلديك كعجه بگي ايدي و دلان كمالك
 انري خرايا و له سبر امر ايلدي كه قهرضيك ككسنيك
 خريه سده، يقدر و طاشني بقداده طشندله و حساب
 ايلدي طاغردن كسوب كقون مكدن زياده اولدي پس
 ترا ايلدي خالديون بقدن ايدي جويون يقدر كترك
 ايله ايتمسوزا كه طغز اولدي و ما اقيمه دي مضمون
 اتغنا ايلدي يير اول عمارت شو باي قلا دي حراب
 و سلما رفا رسي دن تيق نتمه يي بروكي اولمش **سوق**
كوي و بويوك شهره كه معتصم خليفه بيدي و كو كجك
 و زينتم و بيشلور و باغلو باغلو و هوا سبي نغابت خوب
 و معتدل و ضلعي خوش خوي و سق اضنع در **شطال**

بوريشه

بو شهره كه سجاح عليه ما يستحق بيدي و فرزند برارقي
 قزدي بوشه و تاسندن كجوري و شاطله كه اول
 ارمنه نيل دقودي و بوشه شط نيل و بوشه و اولدي
 و بو ارمنان كي انا دن جق قصبه و كويلر و ارمنان ايلدي
يدينو و بو قديم شهره كه عمالقه بيا و در و موصله قوش
 واقع اولمش و باغي و باغچه جفدا تا شهره خراب
 و بو قومك اولدو كه بوشه بيا مبر شهره **رسوا المارق**
 معظم ايلدي و جق كويلر و شهره و در و شهور دن
 بري **جاي** در و بو راجي كفا ز مانك اولوش شهره
 كه سالان كجرك شهره و تاييد كذا كوشه تاملر و بو
 شهره بزيه نك نكازنك در و صوي طملور و و عيشي و طبلر
 و بعضي مستلور دن راجي اولو كوفه بگي دن بوشه
 بو كوزن حاين و ذم ايلدي و كوفه اولدو بوشه نصل اهل
 حاين دن ايلدي اي ملك بچون زم ايدن بوشه
 كه جا هيلتك و اسلا منك استلور و ايجو ككه

هواسی که کجک در توندوست در و طبرستان و سوادکوه و سوادکوه
 و طبلورد و هم طلاع و هم یار و سوادکوه و هم یار و سوادکوه و هم یار و سوادکوه
 و باغ و بستانی و در هم قوروس و هم یار و سوادکوه و هم یار و سوادکوه
 تختدرو سن اول شهر کلاک در ویشد به با اولدک و خیل اشتم
 است اولدک ملک ایرتیک بر اولدک و دیندند کل خا و سوادکوه و سوادکوه
 لیریم تا بله سن کجین نبرد دیر اولدک خیل و سوادکوه و سوادکوه
 شخص قوروس اولدک لیریم در اولدک خیل و سوادکوه و سوادکوه
 و قوروس و باغ اولدک و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 بر و اخذند که احسن بر فاقد و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 و قوروس و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 بحال و آلات و قلم و کجک و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 که خیرده طغند و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 سوادکوه احسن طویقیه و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 او قوروس که سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 و هم بر و نقل و عیش که عالمان و لو و جلیسین آنان سوادکوه

چیس

بهن ملک اندی بارت الله فیک بو ندنص که عهد لیلیم
 سیدان در و سوادکوه اولدک خیل و سوادکوه و سوادکوه
 که کا لیر سید و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 بر تیک که کندان در و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 قوروس در و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 شمد که حاله خا و فلسفه را کثیری خراب و معطل اولدک
 بو شهر در که کثیری علوی بود و کو کجک شهر در و سوادکوه
 و فرات کارنده و باغ اولدک خیل و سوادکوه و سوادکوه
 کجک غارنده و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 امیر انوشیروان علی ابن ابی طالب غریز قیرتس و لیریم الله و سوادکوه
 و اولدک خیل و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 و طبری لیر اولدک خیل و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 الک کجک سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 سوادکوه سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه
 بصیرده سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه و سوادکوه

اولیا مکان جوریه قلش و بعضی تجارت در وایت قلمو حرق
 ناریختن کر بصره و پیش بون نقش خورنیک او در بصره
 کوشه الد لر و غیره سنان بریدر شتر قنانه شرط العرید
 که در جمله فرات و کران صوری و حورین صورت و زور بول صوی
 و جا بود صورتی جعیسی کشنده بر و مقامان و در کز کجی و لاش
 و فرکی که نور و بوشط العربان اوج درت بیاید جالی الشارو
 و لایب بصره و نور عشق هر جلیج قاز نونک آینه مشهور در و
 و آنک بر نیی جالی که بو بار مقدمه که اوز آن کی سبل و زوید
 و بصره نایله شهر نه دکن و آن طرفه متصل باغ و باغی و
 عمارت و چهار طاق کوی و سرا و در که که کویه و در شتر
 و صنایع کز ما انجمن و سلا بر و عیقله که فاجنی بر کویه در
 و صنایع جمله سخی بر باغد و کز بر نهایت طوری و در و حوریه
 و کبیر و کولک و کز آن و خوشنوار و بالقله نیک و لوز **ایله**
 و بوی شهر در کز و در متواز در کجی در اما بغایت خبی و نازه و قزم
 و غیره بول و قناریج کاه بنوا و بکشور که هر کز کسنگ بوشهر در

محلزیه

خاطر بیلوا اولین و اهل بیت بود در و کاه و صفای شده
واسط بصریه که قاز قسده در و بوی که شهر در شطکاک
 طرفه و او تالونه شط از تره پوتنیک بولند جاکو کجی
 کوی و زوید کز کز شهر نه کسلو کز بول و شتر و اسط
 و بوشهر حجاج بید و جمعیه چندان و عمارتده بر اورد و جمیع
 بلاد عراقدن عمارتد و بوشهر طرم بعداده تابعه
 دیوشهر سیک و اخنی بو عمارت شهر در شط کاران مغرب فتر
 و در جلد بونجه خلیج الشارو و انا اینچین کچو بوشهر در
 اصرتلجو فارسه دکن شهر قید بر و بوشهر در شط
 دکن اوج میلدر و اول بر و موضع در کز کارنده که انجلی کز
 دیند بر و بزر در ایلما شلواغ و در شمشک کز ربع بیل قلد
 صوار نه کید بر بول و بول از در دست کز بیکل نیلوانان او تزلو
 و باج دتمغه و بجهند و بجز غز نه عیدانه و زمز نایب
 خشا ابرامه ما اینجه و بوختا صول قرا کید و سناغی فارسی
 در و بوی نون غی کسینا و لسور بول **امش الفارس** بو عکله فارسه

انك بكي قيله زور بكي طبيه حجاج دد بو كوي اوليند
خا لور و بو معظنه شهر در و باد بزي بنات حكمت و خندقه
حكمت و ليه بزين و اطرافند نصو ليو خندقه كلور و اوليند
بو بوجه طاغ و ارقه بكي و بونك جق و ولايت و اوجي
كلور و زور بالي بنات لذت و خوب اولور و بورد اولوان
اولور و كلان در سي بربخاق و جمعي عالمك بوندن طن او
بالو اولور و بونك طانك موبيا كان وركه اطراف
عالمه كدر و اندن غدي برونه انك بكي كان بقدر اول
به خارده در و لوف بکلور و قابوس بي پادشاه مهرايه
هه در و بيله بركه بو معلوم كند اجر ليه اول مغاره
طاسك بكي هم بويي نارقده بجه بلور كره موبيا خاص
در اطراف عالمه الور لور كيد رور لور كويون اصطي كون
سيدر معظنه مملكته درخت **اصطفي شهر** ليد كه معظنه
در كبلان فارسند بوندن مزين و عارت و الو شهر در
و جبي شهر در دن قديم در و ازيندين اختلاف اول معظنه

و عجم پادشاهلريك مسكوي رو بو و ولايتن جق شهر ليه
و قلعه لور و بيلو و بونك حكمت جق نندن و رور و لور كلور ان
زير در لور و جق نندن افران سي رضاي كدر و اكا كان ايد و رور و بو
فارس جيمسي عارت و رور بزر بزر الشمس رو بشو كويون
اولشد **كره و حيانا رجان** و بو جيمسندن بجر كدر و بو كا
كوره شاپورده در و بونك **نيه شاپور** و اول معظنه
و عجم و كوزل شهر در كركو بونك كلان اصطفي بزر باران
جق و راسته و باغي و باغ جسي نه ايت خلقي باي و اوجا ماسك
و مسجد ليه و كان سربلوي و مدم رستلو جق و بوسه
شاپورده و لا كاف بيك **رحا** بونكا رجان در لور و بو معظنه
و اولو شهر در و جق ولايت وركه و كويو ابا داني مومور و اولم
حاشي شهر ادر مشهور در و شهر ابا دان و كويك در مسجد و ملا
در و حاشي جق در و بوسه ليه بو طرفان طابا رسي قور و اوجي
حد در و رضافارسله ادر خورستان ادر نستان و بو اوجي بو
و ايتنا بو با و طاق و بونك زلال دم و معظنه وركه در كه ملكانه

قوله

قول طمشور دیوبند پیکه و بر قول کیمورث پیکه و بر
جمشید پیکه و بر قول کیکلاس پیکه و هر بر پادشاه که
فرساده پادشاه اولد و تخت اصطخ پیکه تا سلیمان پیمان
جمیور نیاد تخت اصطخ پیکه و در وایتد که بملیک شامه
آشینه دیند ریکه و دیوبند کتور در کتور و اصطخ کتور پیکه و اولد
واند مسجد و کر سلیمان بیغامارک مسجد در و نهر پیکه
اصطخ کتور یا نتر او نتر و اولد رستوان بر پیکه عیلمت کتور
محکم و بوخادرد و او کیرید زاننده داخی اولد و باغ و باغچه
وارد اما هو اسو حوام و استملود و بو اصطخ ده برد اولد
در کتور یا نتر عیلمت ندر بر یا نتر کتور او نتر و بر یا نتر طماندر
غیاث و بو شهرک و لایت و کویوری و قضیه لوی حیدر و پیش
و باغی باغچه و بسا نوری و حتما مارک و با ناز لوی حیدر و
او نتر کتور **شاه پور** در و بو کتور غیاث اولد و کویوری
و شهرک حیدر و در لوی حیدر ارد و اولد اولد و اولد
حیدر و اولد و شهرک **صیغینر شاه** و بو بر محکم بو جا بار و بو نتر

دیوبند

و بر جلوس شهر در زبیرده فاقه اولمشدر و اوقصورت حیدر
و باغی و باغچه خندرد و میشلد و باغچه بر پیکه و باغ
لوی بر پیکه و اتصاله و کویوری و معمور **مسجد** و کویوری
معمول شهر بر شاه پیکه و عیلمت خانه در و باغچه
چق اولد و وقت و افزولید و اولد و باغچه غیاث عیلمت
و تغیر چق اولد و غاقتور کتور غیاث صلح غیاث کتور
اولد بود در پیکه کتور **کوره** در **مسجد** و بو کتور غیاث
عظمه و ابا دانده و شهرک و کویوری و کتور بر پیکه و اتصاله
و الو شهرک **کوره** و بو شهرک محکم بر الفاسه و پیکه
شیراز عیلمت رسالان ایچی پیکه و لور و کتور و باغچه
مبارک و شملد حیدر ایچی ملک فارس کتور تخت بود و بو
شهرک کتور کتور شملد و باغی و باغچه حیدر و بو شهرک
صند لوی حیدر و لکه کتور بر پیکه و انستادن و طب و فغان کتور
کر باک کتور و طب کتور بر پیکه و انستادن و فغان کتور
و هیچ شهره فار و طب جمع اولد و کتور کتور شملد انده و غیاث

از آنکه یکی کل شیر و شیرین نبات است و کشتکادی
 و قضر که عالم بوده و زمین و باد از آن است و خندان
 خوب و صول که چتر و احدی موصفاست برنج کان و دروه
 کاما و استاذ لر و اروملا و استاد لور و بوشهری **قیمت** **مغز**
 و بوکافیر و زاباره و بونا ادا شیرینش باورک شیرین **مغز**
 کوزل غسر و سر و یونجه و بلخچه و چغندر و سبزی و مقلوبوشهری
 و هر طریقی کل آن یکی بر توغای بول باغلو و باغعلی در تاستان
 کلور و در اطراف او نقش باغی در میان غلره و از تاستان بغداد
 و کوه کا طریال در لر آمده غنچه یا عیش و لحوالی است که بولیان
 بر آشنایان میدهد اسلامان این خراب قادر و شمد یکسال
 بوشهری و کل صوب در و زر اینجاست خوب جو **کل صوب**
 و بوشهری و لایت و کوبلی و چقده و نبات اجوز لفته
سوز و بوشهری و بوشهری فادس و کوزک کناران اما کوزک
 و بلخچه بوقاصه و سوز کوزک بوقاصه و عیش طانگند کلور
 که اجماع طایغی صول و بوشهری و خلیق نبات مالذ لر لهر

وسالزهری

و سالزهری در شهر کاک که در هر بی سفره کعبه امون یا و کرم بیل
 سفره قاور و اهل صیالی و بیرقی تامالی یا جمع اینجایی
 کلور و بونان باستان حصص عز عارت و کوزک اوله کبر الله
 قرآن بیور و کتان و راهمه مالک یا خذ کل سفینه غنچه
 و بشیر کوزک **سوز** و بوشهری و نبات و لوعظیم کوزک و تانک
 او لوشهری سوسه و بونا لوعظیم شهر در بوشهری و طری
 طوق کوزک استو در لر بقدرن و بر شدن در و زر لر معمول
 شهر در **دستور** بوشهری و بوشهری و اما شمد که حال کوزک
 شهر در و بوشهری طوق کوزک ابیاری طریقیته در شمد
 و کاد استو این در لر و باغی و بلخچه از دروه و استو در لر
دکلر و استاد بوشهری و لایت معظم شهرش افزیدن
 پیش و اولو و مقبولی در لایت معمور و رعایتان هر طعام
 او خندق و عیشی بوشهری و زوز قار بوشهری طنلو اولو و خلق
 او خلق اولو و رها و کوزک کوزک و تمام می چقده
 و بوشهری طوق کوزک بوشهری و کاکا اقتاسازی

میسران و بوی کجی شهر در همور کربلای جوی جور سنده کولک و
 اولش و بوشهر به وقت خوب یا بد روز لر و کامیاسا **شکر** فی ذر و
 و بوشهر در کعبه مالک سیکه و خان قلعه و طغانوشتر و اعاد
 بوشهر و ما و ترمنی اختیای قلعه هواس خرد و وصول طغانی ز لاد
 و نعت و فرود اما شهر بک شهر در **و قهر خرب** و بوشهر
 و لآخر و پرویز که هر زن و غلدر اول سیکه شایرین باجر که مشهور
 و بنیای خوب و خوش اوانی بوقصر سیکه و شایرین دان
 اولدی بی انواع خسرو و شیر خور سندن اولرید لر و اولراند
 خلافت کلدر اولرید لر شهر اولدی هواسی بیتا خجی و معتدل
 در و صولوی صافی فی نظایر در و فرها در کشتیرینک عاشقیه
 طغانی برار توغوش طغانی جلد که آنه جو یا بلوی قوی سنا
 برو که که طغان در سنا اولر معنله بوشهر کلوریک کشتیرین
 د شهر و اولر صولوی شیر کرا اولر طاشلار از بر توغوش در بدیع
 مستله هاترا قاید و طغان بوفارس قلعه یکسان طغانلور
 بر ایشک قلعه لو و حصار لور که آفرین و طغان بوشهر و اولرین شهر

مفرد

هر قلعه سخی سقلیه که کسنه انور **کابا** و بواج طغاندر کربلای
 اولش و شمشور اولر قلعه بواج طغان از بر پشلا و میرا و جبه بر خندق
 عظیم حکمشرا و جری اولش و بر طرفین بخر فارسدر و بوقلعه
 حلتکه بنیا د در **کیان** و بوشهر قلعه در بواج اوزرین د شمشور
 و بر بول و رکه حکمدر کلد که آک کشتی قوشا کیند بلا و بوشهر
 طادر صلح احداث اولر و بیه در کوزار بول و اطراف قلعه حکمدر کلد
 کسنه بوشهر و بوقلعه **سقند** و بوشهر قیا اوزرین و طغانوش
 اطراف اجورم و هاترا بوشهر و بیتا طاراد م بر کیدر و آک کشتی
 کنگه و طاکلمکن اوغزشسرا البندن بری و فلتکه کرا و **قلعه**
اسلیق و بوقلعه بوجه در که برده قلعه بقدر و بول بر
 بوشهر کورده بقدر و اشعارین بن کشتی و توغوش حکمدر کلد
 د بر سخی و بوشهر بیتا سقندر نر بان نردبان در و بوشهر
 بر جبه و بوشهر مملکت فارسد چق اولر و سقلور و اد
 اطراف طغانلورین حصار فارسه دکلور و اولر بوشهر طغانلور
 و متقلع امارتور و متقلور کازنه و طغان اولشدر و بوشهر کولک

۲

المشرك بوملكة او غيرهم وحرآ واوليا وهر كسه نك كرتو
و باز كا نذ كو بكون و شهر لودن كه شسته سبي كيه يا
ويوه يا دويوه و بود ملونا و لكسي حزين خالويه دمدر و العنجي
حسين بن صالح دم در و انجني بيضا دمدر و احمد بن الليث
دمدر و در بخي ميهك دمدر و شينجي بوش دم در و هر دم
اوير دمدر هر بويوه دنبيك بوش نالو بخي **رضي** **كرمان** و بو
ملكه فارس اقلييله مكر اقلييلنا رسته و اقع و اشتر
معلمه **كيجان** **فيليه** حشر شوري و سمور و لايتدر و اولو
شهر ندن بوش **وهوش** و بومعلمه شهر در و باغي و بستاني
و ميش اغباري بيمدد و كولي و سمور و سولوب و افو و بازار و
و مسجد كوي و عمارت و مزين بن بعايت چقا و بوش شهر و هر و
قاشا و طوق و كرا طراف ليه كه كيد و پادشاهان اف
كي كه غيب ايد و رويوش و ليند و طوق و كوي و حير ملكه و اولو
كه شهر و بوش اولد كه شكه خالان كا خور حان
و اوليله معلمه شهر مش باغلو و باغچلو و هر بوش پادشاهان

و بوش **سكان** كولد بر معظله سوز و طوق و بوكوله و بوكلدن
انصا و جوق و حقي باغات و مزراع صور و ليس هر بر و جمع اولو
و طوز اولو و بويست كول و الناس و كول و بواك و ناصو طوز اولو
و بويك كول معلمه بالغال اولو و بازين بوكول و صواذ قلوب
اهل افلوز و نسواند كيه اكر بويست اسماغ بود بر كولو
و كازرونه كول و بونانا و نسواند اما معلمه بالغال و ناصو
بوكولن و هر طرفه فابن لوميشه لور و و يا غرق و يا غنه باغ
طوقه بند لاملش باغي ما اخصا اولو و بوملكه اولو اولو
و اريد كه قديم الزمان دنديك بل و كه بريك بل كجه و كند زانو
و هر خاود و نسواند قونز لوي و حور نشو كسانا لام غلبه فله
سيند و قاشا و نالو و **رضي** **اباط** **ان** **اباط** **كل** **ان** **كه** **مور** **و**
اولو اولو باطال و ليه بصني شهر و ايه مسجد طال و ناصي
يقلا آقا و باغي در و بوفارس اقلييلك و لايت و كه انده اكراد
سنا كور و هر و لايت بر دم در لور و بوكوله كل و بشه و طوق و هر
بويجه شهر لور و كول و حصار اولو و بوكوله لور اولو بوش

سكان

و من غزاه و صور برآمد که کوراکا شاد دروازه لرستی بنوی
 شتران قز مشد و روبا اطراف ولایت به بخش قلش
 و در انبال بیغام بک علم تابوت بوشهر ده اید
 اسلامان او کاسن که بی اسل بمل بوشهر حکم اید
 دی هر بر باد شاه که پادشاه اولسه جماعتی
 اهل ولایت ناکا ترمال و برده کاند و ولایت بیز ایلد لر
 دی و جوزای موسی ستم رضی الله عنه امیر المومنین
 عمر بن بوشهره امیر اولدی بر طلسمه بوشهر
 بوصود، دقن ایلدی و بوصواوز نه عبور قلادی
 جمعی ولایت بخش اولدی که جمعی فایده لسه
 اولد لر کس نونک هیچ نمان اولدی **دینج**
 و بومعظم اولوشهر در مملکت و کویاری عمارت
 چقق باروتی حکم و خندق دین جمعی بوشهر
 کار کل در و اغا بقید آنکچر نکون بوشهره بتر کویاری
 و صور شهر خنده اوج ارتکر و جمعی مسئله لرینه و سقا

(بوشهره امیر اولدی بر طلسمه بوشهر)
 (عمر بن بوشهره امیر اولدی بر طلسمه بوشهر)
 (بوصود، دقن ایلدی و بوصواوز نه عبور قلادی)
 (جمعی ولایت بخش اولدی که جمعی فایده لسه)
 (اولد لر کس نونک هیچ نمان اولدی)
 (و بومعظم اولوشهر در مملکت و کویاری عمارت)
 (چقق باروتی حکم و خندق دین جمعی بوشهر)
 (کار کل در و اغا بقید آنکچر نکون بوشهره بتر کویاری)
 (و صور شهر خنده اوج ارتکر و جمعی مسئله لرینه و سقا)

بوتر در استیغنی بولری مشکل تا کار بار بیک و اکبیک کیش
 اولیجه کیده **منار خلیج** و بوزاسع مفضل فلید و بوبکا غزاسان
 اقلیج و لر و بوملکده درت بوز بار شهر و کر اولوشهر لرود
 و صبلور دن کویار دن تیر و معظم شهر لر دن بر سو همی دان
 در و بوا و لومعظم شهر و در بار اری و باغ اری و باغ اری
 و ختام لری و مسجد لر یی تر خری بید و در و ماسله و اشجدر
 و کویاری و ولایت مهورد و رضای بای و نمنا و اکثری فای
 بهالوطون لر کویار و اطراف نده اولو ارماتو چقدیر **سوس** و بوز
 معظم شهر و در رعایت خوب و باغی و باغی خدی و نیکو
 او جز و کویارک و سونو لند رشک قشق اولر و ولایت اوان
 و کایتان و جمعی رضی عجباله و فارسه و کرمانز بوندن ننگار
 و هنوز او جز در کار و بوز و بوز و اولوشهر و باروشدن
 و بیزیر و نه نکاند نطون لر و قرشقار و لند لوطون لر که هیچ
 برده اولسز **ششتر** و بوز شهر در و در
 بوجبار برده و اطراف چایر و چمن

لرینه و لوریتیه و سیریلرینه و باقلوینیه و حما ملرینه و مسجد لرینه
 و مدرسه لرینه بخش اول و هوایه بره برج موضعه اوقوشهر
 اچناه و لایته بیکه در میندن ارتق از انواع میشلو و بختو
 چتر او جز اولور و در قنسا لیر در هیچ بقعه طایع و در در
 و در بقدر **نیشابور** و بوشهر و نیشابور در معطر اولوشهر
 ویز و بسقیره و صوم از در و اقرامه ای بقدر مکر اولوق
 کار قدر کلور و شهر یا قنده ابر شهاب صوم از قلوب و اولور
 صوم باقلو بخش قلیچک شهر صوم قلعه انا قلوب و اولور
 فیر و در کار اکر احسن فیر و در شرفه فیر کیدر و اولور
 بنیات معطر شهر مثل انا شمه که خالد خلیفه **حسن** قدیم
 شهر و ایدر که کیموش نیشابور برج کوناب اولوشهر و
 اسکندر بقید قلمش و بازار لری و سزای لری با اذان و
 منیز و در نعمتلری سچ و هر نعمت بوخهره اجوز اولور
 و سچ علما و اولو بوشهر دن قش **غز** بو معطر
 شهر در و سر صخره ساسان در هند طرفه و بند کلور

شهر و

و بو کل غز فیر و در لیر و بار و سچ کمد و خند غایبیه در
 و طلق بنیات مالدار و حشمت اولور و الوصیتن بقدر و بوشهر
 چشید بپیش انا اسلام نسلطان محمود بقدر سکنتاب
 فتح غلش و زینتوک قزلبند سلطان محمود طغش و کابا مالکند
 قانده و مذهب مختلفه بوشهر و **واری** شهر
 برده در طاع اولور لیر ایشاق برده و شهر یکسک برده
 اولمشده بو معطر و تورا کر اولور ایزت ایزت ایزت
 انتها سینه دکرا و در ایزت اولور و جمیع باقر و یاغجه
 و اکثر فوسبر و شهر و کوریلو افر و یوزبول و کوریلو
 و قاز و قز و لیر اطراف عالمه ارمغان کیدر و بنیات تریز
 کوریلو شهر و در کیموش بنیات در پیر و مد تورا اولور
 صکر کیموش و عمارت قلمش و هوایه شاه بوشهره ایزت
طالقان بو معطر شهر در بر طایع اکتدن و یوز ایزت
 حوز قانطالو بنی متصلدر و یوز لیر و در در معطر
 و ستمو سچ اولور و باغ و یاغجه بنیات بقدر و وطن اولور

ویشلوی و حتی خاصا اولو و عا ییده و جرفند و **دلیخ**
 بوسطن شهر در دزیره و بار و سیب نبات محکم در و کویلیک
 خجد در و رشتا سیب حقد در و هر طرفه با غلو و بیستا فلور
 بوش پیا و زایا الشلو و بر مظهر رمو کلور ابراقا غلور
 و یونان جمع و لایته صورت رئیس خدا و لو قوا و زو یوز طلالو
 ایدر که در دنیا ده پیشه بوشهر در و بر قول آن دم پیغام برید
 و بر قول شیدت سیک و بر قول کورر سیک و اصح بود روز
 پادشاهانو نیا تخند قدیمه بنایت مهور و معطر شهرش
 اما شمد که حاله بعضی شیعی بود و بوشهر و غیره
 لو و اقیه سولطانلو در برسی و جنوبینه رخا رستا نکند و
 اولو و غیر بنده از خرطان و رض مفرود و واقع و لش و بو
 ملک خراسانک صلح و شوقند و نظر و حجامو و سولور
 و مسجد لور و مده سلور و لور و بوشهر لانا و قافانک نهایت بقید
قالب و بوشهر و اخی قدیم شهر را در کوشکا سیک اما
 اصح بود که کشتا سبب چشمد و رشمد که خاله بوشهر و اطر

در و بوشهر و هر نوز از کد عظیم صلح عنای جمع اولو و نانا
 مختلف و نعمت و انو و رخ لری و جزو و طومر و شیعی منعم و
 لری و نانا صلح جمالی و دیمشکر کوشا و خراسان در **حسان**
 بود اخی مظهره که کجک شهر در و د شایر زایا یک بنیاد در و
 دن لدر و قوا و لور و کرب لور خاصا او که هیچ ملکند اولو
 و جمع عالمه بودند نانا و قوا و کید و لور و جرفند و قیما و اشلو
 بودند جو لور کوشا و ظاهره ممدن نانا ایدر که بر الشدان
 بولور که خانو غا رتا لیکا و بر قو مناسفولدر **کالی** و یخچین
 بوشهر و ده غا رتا شاد و مبالغه عظیم ما الخراج ایشلنده پیش
 اچه طامش پیرو و شندان کور و مشاقسانی که ایشل و غا و قریه
 بوج آد و بو عارته تمام ایله غایت ملائند نانا نقیاطلمش
 پس لری و کور کور بود و کوروش پیرو و سولور نانا قریه نانا
 المش اولو پیش لری اچه بله خراج ایله عارته تمام اولو و کور
 طون و سمش کاشخ ایله پیرو عارته و در سندن بار و ق
 قریه شکر عارته قالا لور و یک باره یا قوی بر حقه اجنده
 بوشهر

که بر سر جمیع عمارت خراج اندکی بود و سخاوت و مشاغل و انفسه
 قلش **خوققان** و بوک شهر در بر نیز بنشین باقلو و باغلو و جمیع
 ولایت بجمعه و خراسان و همدان است از بوندن زعفران که در کوه
 لوی و خیاقلو و صرا حیل در زر کاغی و بوک شهر و جمیع اطراف
 عالیه و لوز و نعمت و بال و نایغ و ات و قوزین و شهر لور و نبات
 او جز او لور و لور و مور و آبادان تا اکثر خلقی از خلیج او و غزنی
 دشمنان خلقند رستی لر و سوسن لر و قزوین لر و سنندج **خرا**
سان و بو شهر اقلینو که در شهر لور در لر و سنندج در زمانه
 هراه در لور و بو شهر اقلینو و در مظهر شهر در و بازاری در عمارت لور
 و مسجد لر و در سنندج و بو شهر اقلینو و بو شهر اقلینو و بو شهر اقلینو
 جامع بقدر انواع از متالو و باغلو و سولو و قصر لر و صد در
 علما و اولیا و زهاد بو شهر در و قمشهر در و بو شهر و تنور و بو شهر
 نبات معمور و در بو شهر در و باغلو و بو شهر و بو شهر و بو شهر
 خندق و انجمن و تو بنجینه و رشتی بو شهر و بو شهر و بو شهر و بو شهر
 خلفه زهد در غ فالد و نماز آن لور و لور و بو شهر و بو شهر و بو شهر

بهر

رید و در قمشهر با رید و در قزوین و ممشا و بو شهر و بو شهر
 اوزم و لور و بو شهر و بو شهر که اکثر و خیریه در لور اطراف عالیه
 اول **اصفهان** و بو مظهر شهر در و بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 همدان و بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 شهر در و بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 در لور و باغی باغی چند در بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 و بازاری که خرید و بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 هر که جوهر بسیار ایلش و افید و در قلش و بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 پیش و خلقی بیژان و بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 و **اصفهان** که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 و جوهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 و جمیع مملکت عفران بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 چقدر بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 مسامه قلعه کلور و بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر
 شهر در بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر که اکثر شهرش بو شهر

وچایر چمن و بیش آفرود او خراوان **دختر طبرستان** و بویو مظهر
 که کجک اندید رسو و در متولیه و چشمه ای جو باغی و آنچه
 سی و بیش غایب چو اول و اولو شهر نه طبرستان از اولو لا یتندان
 کویا و قضیه لوی چیدر و هر نوع میشدن و نمند زبده
 کینور و طوار چو اولو و سیوم بخدا اولو و طایفه فایده
 اولو خراوان **رض المری** و بو عملکنه آخر مملکت جبال
 در و نمسلو را و جو لومسلک در و سر حد خراوانا نذر
 و عظیم قدیم در انا استونیه و خراوان چیدر و اولو شهر
 دیدر بوشهر قدیم شهر لودن در بر قوله اولو شهر که
 سید سلام بزنج سید و بر قوله بیج اکبر سید اولیله
 عظیم غلبه شهر لودن در انا دیدر حرقا نارین خنده لینه المراج
 دجهو انا مید حضرت رسالتی بر افر بند و کینه ناکا رسو
 قراغه بر غوغا ارتقا سواک ایلدی که بو غوغا در ایتد
 شهر نیک غوغا سد را انا شند که خاله اکثری غریب رشو کاکون
 کاکا را انا انا حد در و انا نکر در اولیله و قوی اولو

قیده و بونان برید لوسیر طوقر کزنگ و شیخ در لودن و غیر چینی
 اولو در اناستان بر اولو اقص و شهر که طبرستان واقع اولو
 اوزر بر مظهر چیدی بنامش اید که سالان بار ناما لیک
 بنیاد در مزار مغنک غرقنا واقع اولو شمد سوسر جان در لود
 و غریبان واقع اولو انا کرا باد و باغ و باغی و عیشل غایب
 و غیره میسدد و انجیر و زیتون چو اولو و ولایت مصور
 و اسکندر و لا بقا غنجد و قلعه کیم نایان چقد و سو قیل
 نارینخان که طقوز یوز قلعه و در هر قلعه کیم نایان کویو غل
طوس کویک شهر در ولایت و در ستا کویو چو اولو لیک
 شهر ایش برینه موغان در و برینه صابران در و بوشهر
 مشاوه سحر اعلی خواب نصیر الدین کویو کیم طام احمد غزالی
 بوندن قونش و علی بن موسی بنک بقدر لودن شهر برک
 طاغ لوزنه التون و کوشش و در موغان و باقر کاندو
 و در ایچا رنقیب فبرون
 و در مهنه فرنگی کیک و بلور و چینی بلور
 غنق و کیک

هنوز نماز را شنیدی چنانچه نمازها در بوندن قویست و روضع الکائنات
 قصبی بدر که سبب خرابی آنست که شرفین الجوز لیسنه خیره رود
 امیر المؤمنین حسنین را با شش کتک سکاوی لا بدو لکن
 و بیم اول المعز کاظمی بدید حسین شهید آلله لاجوز الله
 اول شهر خرابی با لیسنه و خراب قدامت و کنایه که
 غارت و بیعت **جبال الدیلم** و بروج طاغی بر کوه برسته بود
 در روز منوع در روز سینه را از روز جمعیت معظم کردند
 بند و طاغی در و او جنگا و رفتند بر کوه طاغی و در کرم
 در روز یوم باد شاهان زنده سالکان در روز لا بیت جمعیت
 حکمده در روز خلقه ساعته الله دن از تو کسسته با نرو
 کند و باد شاهان و در سکه بلز جمع بوطانان
 و در روز شام و پیشانجا و در بال و باغ و قون
 فیکه اول و در پیشانجا و در روز و غایت اجوز لکن
 ات و قاطر اذ اول و لکن با بر چنگار قید با بر
 شهر و شهر است و قید و لا تید و کوه بود او شش نیل و

سید

جوستان و بدست در روز **خزان** و بر عظیم واسع اقلدر
 و حراسانند و نارانی انهر و کسلسد و هر طرفان بر
 لرو اسوز بر روز و سرد طاغی هر تیر در طرف منده و طاغون
 هودسته دکن چمن از مننه که غریظ فندان خورزم واقع اولش
 و هر طرفان شهر بود در استوار کاندن هوادشت از غی کاندن
 و طلاس شهر بود که خان از غی کاندن **جمن شهر** نیز شهر
 حیوه از غی کاندن **و بود** و شهر در درجه اروما غنا کاندن
خزان بر شهر و در بود اروما غی کاندن بر شهر و در بود اروما
 قزاقان و جمیع بو لایت شهر و قلعه و کوی و قصبه در اولش
 اتمت و افر و صوبه کوه لیسنه و معظم شهر
 و بو و معظف شهر در قدیم التمانده طهمنای پیش و آن شهر در
 اکثر فندان در شمشیر و شرفیه و طاس و در روز غریز برسته جز
 در روز و ملک عظیم در روز اول و مسجد کبک و عمارت لیسنه
 و بقا با روس و چرخ کرد و روز یکه میل در و معظف اما
 و اولیای و فندان در روز خلقه بیضی اهل سست جماعت و بیضی

معتاد و در آن زمان غایت معصیت و رانامت و او بود
 او خرد و وفای او بود و شهر بود که شکر از ظنلود و وفای او
 غایب بود که او در هر دو صومعه و اما هر ضلعه اعتدال
 و همچو شیشه طوکر بر شهر و در شهر بود و از آن که
 آنجا چون بوزن شاکله کینه که **حرم** خوانند بر کوه
 معتقد در آنجا بوزن میزد و وصلی بجای و همچو بوقلمون
 از شکر از خور زنده و در جمعی بر کوه و کوه و در آن
 و طنلو او نیز نشان از بی بر این صومعه اما آنکه هر
 بر این همچو نیز از نقل در کوه و کوه و کوه و کوه و کوه
 طوز او بود و کوه یا نند و طغ و اگر احضر اغوز غایب
 و آنرا از نقل و اگر کوه دو کوه و کوه و کوه و کوه و کوه
 طوز او بود و خرم و لا یبق طوز نند و در بو خرم کوه
 یاز و قندان او کوه و کوه و کوه و کوه و کوه و کوه
 چهار طوز و این سوزید و قافلو یاد است سوزید و کوه
 بلور سوز و این کوه سسته بلور کوه و کوه و کوه و کوه

اما

اما خبر تله لجن که شوملا اوله اوله سلکنتو بکل زندن اوله
 لب و قاسا و **راء اله** و بوجیح صومیدن آشنه بر لریمین
 غریب خراسان نسبت و بود و این مظهر و اسع افلبد و حق شهر
 لوب و کوه و وار و بو کوه که کستانه زو و بو و جیح صومیدن آسو
 و هیچ مومندن بو وصول زو ز کوه بقدر و ما و **راء اله** شهر
 لوندن **بختی اداد** و بو مظهر شهر در قدیم در و راستد
 حوقی نادین و بو فی این مظهر و بو بند در و بر قولن جمشید
 آرایه عظیم شهر پیش اما شکر که خاندن بعضی موز در و محل علم
 و بو شهر انا غازی باغچه که مستلدر و کوه و کوه و کوه و کوه
 ارشون او زنده ان باغ و باغ و سول و قصور و جاد او زنده
 هیچ و رتاده قرجه بند و بو شهر بر مظهر با و جیکل او بند
 بند بر قلعه و اگر آنک با روم و خند بنایت مظهر و بر کوه و
 ارمنی کوه شهر لریمه او غوز و بار و لنده کوه و بر بار و لنده
 جیح و بو بنجه که کوه و مالم و اوله و سول و زو ز نیشل و ان
 مهمت و پیش و شهر و او جیح او بود و بونک لاجی و قانیات طنلو

در

وخلق ما دارد **سهم** بود و خسته و محکم و خوب و
 شهره آ و ایله بخانه بندن سوکش و سمد خاله بخانه بندن
 و عارند و سظمه شهر و لشا اول بنیادن ذوالفرین برقه و با ستر
 اول سکه چواری بیتا محکم رویدر لوز اتبع اکبر کاکا اتبع
 حماویدر بنیاد برقه صکنه اسکندر فیاقوس تمام فلک و باغی
 و باغی نه نهایت در و صورت و ار ستم و چقد ریج و روس
 و باغ و باغجه و محوطه و مدرسه و مسجد از کله انده انواعه صو
 اقمه و عیشی بیتا بولد و او بره در و قار و نیتا الذلوله و روس
 در و سیا و فوا که بولد و در جمیع انواعه نیت بوشورده و لوز اول
 و علیا بوشور و نیتی قویش خاصه شاه خمدیه و سید سید سید
 شاه خمدی خانیف و سمد کماله ما و آ الهه ملک کنون خمدی
 و اوله خانیف و انواعه الطلسلو و کماله لوز اول **سهم**
 و بو عملک طاع عملک در و هو سوسمتد لوز اول طاع غلبه در
 و سوکتدر شهر لوز و کوی لوز و لایحی و لوز اول شهر لوز
اهول و بو سظمه و اسبع مملکت در و عملک خا و سرتا ناک

خمدی

خمدی و باغی و باغی سخی دکلد اما باز لوز و خا مملکت و سرتا لوز
 بنای معمور و در و بوشورده انواعه قاشلو طوقور که اکا انوار
 در لوز اول عیال لوز انواعه لوز در و در لوز و غریب سمنلر انوار
 همه مملکتان اولوز شایق بنایا بود در مختلفه و متواضع اولوز
ششتر و بوشور و عوام ششتره ذر لوز اولوز شهر لوز اولوز
 و بر طوبه بوجه و خندیه در و بنیادی عالی و اولوز سرتا لوز
 و مسجد لوز چوقه علیا ما و ذها در و انواره متفان و
 اسی بود و خور سرتا نالینوز که خمدی و انواعه رطب و انجیر
 و از لوز اولوز شهر لوز که هیچ مملکتان اولوز و صوبه بنایا معند
 و مواضعه **مغان** بر سظمه و اسبع مملکت در و کتزا غایحی ما
 اظا جدر و بر در لوز طبیا و لوز بوشورده که اکا طوقور لوز که آدم
 یه اوسته صوا حسه افزندن سحر لوز لوز کلوز و انواعه
 بولد و بوشورده و ولایتان معمور و لوز بقد **اضرا** و **بایجان**
 و اد با لوز لوز بنایا و اسبع لاطلا در و غریز الدیا و لوز لوز
 و حوب و شهر لوز سظمه و معمور و باغی و باغی لوز چوقه لوز

توجه و معدن زهری حقیق اولو شهر لوندن برسی و بوشه تخت
 ولایت عتقاد و بود که **توریز** در لرقتا معظم و مشهور
 هواسی خوب و عیشی بل و باغی و باغچه حد و تنوع گاه لرجه
 جنبش ارم و عمارت عالی که هیچ مملکت اولیه و طایفه نیرک
 و گادان و کم بود و عیشتی نهایت و بر نوع قیسی اولراند که
 حلوتی در لرقتا نازک اولر و آباد اولر و در لر و جمعی المان
 عالمه ارمغان اولر و اولر افند قصبه لر بسیار ریز و اوهر
 و هزار قار و طبعی **بک** انا طلعیه بقدر و بار و بقیه **مرکفه**
 و بود معظم شهر و شکر ایله شهید که ساله مختصر شهر و رانایر
 معور و باغی و باغچه و سوسولج و ارمق اولر و بقیه و نوع قارون
 اولر و شهر و در کایچی قرزلر و طاشی نازک و شکر در نطن اولر
بیل بود ایلی ایله منطقه شهر و شکر و باغی باغی بزرگ
 مسجد نوز و نوز که کشتی بر مسجد پیش بقدر نیرک کله اولر
 قوتیش و او سنی نیرک بیل و باغی در امانان باغی و باغی
 چقدر و خلق با بد و نذر اولر و انا طلعیه و سا از کار و زبونیک

مقنن

یقینده بر طایغ و آکچ سولا فصل اولر و غراب و عجاب
 بو طایغ چقدر **بیل** بود ایلی کجیک وسط شهر در و چشمه
 و آکچ لر و خیمه باغی و باغچه نهایت و آکچ بود و لا تانه چمن
 و بونیک بافتنه در کاند **حور** بود ایلی کجیک شهر و باغی
 و باغچه و باغی و باغی و باغی و باغی و باغی و باغی و باغی
 در لرقتا طن اولر و خیمه لر و در وقتنه تا امرد و وقتنه
 دکن مستقن و بود شهر و کاسور در لر و قنا شطوط قون **نصر**
طخارستان و بود کابله مملکت در بود ایلی عظیم
 مملکت در بود طرفان ارض خیمه دشنش و بر طرفان ارض
 در لر و بود ایلی و شهر و شهر و شهر و شهر و شهر و شهر
 اما شهر و معظم شهر **بیل** در لر و بود ایلی و شهر و شهر
 یانده در بود ایلی کیمه خیمه شهر و شهر و شهر و شهر
 ولایت معور و باغی و شهر لوندن برسی و کیمت در بود
 شهر در قول ارض لر و شهر و شهر و شهر و شهر و شهر
 حسیه بود که در و صومعه و لر و باغی و باغی و شهر و شهر

نهایت بقدر انا معظم شهر بقدر **اصغر الساس** و بوداخر فغانه
غزینده واقع اولش و بونان بخوبی بود و شهرت چقدر بود قلعه
لری که خدار مقارین در نهایت معمور بود و بوقایم مدینه
لری چند را التور کوزکوش و نشا در و نایح و بوقایم طاعونیه
در لومعادن جواهر نعیسه در و لعل جزایر انا باغی باغی
بقدر انا انا و لغت و افر در و خانی اعتقاد در بوقایم غلوه
قریه و معاره لور و کزکند و کزکند چچار لور و کجیل او و حجار
وصفد ارمنی و طاعون فقر و تیمار قسمه از لری در
وسط بونان بعضی طاعون و زرد و تیم طاعون در لری و صفه
صورتی بر او غزیده بوقایم کلور و سنه قد صدق نر قوشور و بوقایم
جوز طاعون و لری **اسبان** قلعه در و بوقایم قلعه
در کزکند لاقه و زرد بوقایم جمیع عالمه کیدار **غزینده**
و بوشبست برین قوشور در و بوقایم معظمه واسع خلعت کور و بوقایم
جزایر لری زردن **فغانه** در بوقایم اول و معظمه شهر
و انا و کزکند شهره جمیع بار از لری و حمام لری خورید

کیر و رومما ملوی و مسجد لری بقدر **اقلم الساس** و بوداخر فغانه
شمالند واقع اولش و زرد بود در و نایح و نر و نر و بوقایم
ترک خلعت انا بوقایم سرحد و بوقایم نایح و باغی و
کیر و بوقایم شهرت چقدر و شهر لری زردن **اسبان**
تخت مملکت و نر قول از زردن در ترک اقلیند چقدر و بوقایم
محیطه و کلور بقدر کوز اقلیند و باغی باغی چقدر و بوقایم
دلند لری طوق لری و ممالیک و مسجد لری کوزکند در و اهل
مسکین و فقیر در **اصغر الساس** و بوداخر حکم اربع مملکت
اقصورت چقدر و بوقایم نایح و باغی برین متصله لری و باغی
میشور و لری شهرت بوقایم لری و لری بر اقلیند بر اعظم اربع
و کزکند اسفند بوقایم انا کزکند شهر و در و بوقایم بوقایم
الخطی و زردن کوزکند بوقایم باغی و بوقایم لری و بوقایم
و کوزکند کزکند چقدر انا معظمه لری شهرت بقدر **برون**
و بوقایم اقلیند غزینده واقع اولش و چقدر و لری و غارت
و کوزکند و بوقایم و لری و باغی بوقایم کوزکند و بوقایم
مملکت

جميع انواع قماش پوشش بود و اجزا اول و اسکی شهر و افراسیاب
 پیش و عمارت بود و شهر و چند طبقاتند و **شهر** **شهر**
 و بوقلمن غایت و اسع عظیم افلید و شهر و در لایله و جوی اول
شهر **شهر** در و بغایت عظیم شهر و در و بر طرفین از لایله
 اقلیم و بر طرفین همین اقلیم واقع اولت و هند ممکنه تاخی
 و پوشش و در تخت اولت و اطراف و ولایت محمود و اولت و هند
 برای و بر کوه اولت و اولت و کوه کازانه سنگ و حصه
 نهایت حاصل اولت و کوه اولت و کوه کازانه سنگ و حصه
 آن بر خوسه مسکن اولت و کوه کازانه سنگ و حصه
 اولت و اولت و کوه کازانه سنگ و حصه
 لایله شهر و کوه کازانه سنگ و حصه
 بوده مسکن اولت و کوه کازانه سنگ و حصه
 اغریه اولت و کوه کازانه سنگ و حصه
 و جمیع نیاده اولت و کوه کازانه سنگ و حصه
 اولت و کوه کازانه سنگ و حصه

فرز

از ریل و اولت و کوه کازانه سنگ و حصه
در بود و کوه کازانه سنگ و حصه
 و بر جیهای حکم و در و کوه کازانه سنگ و حصه
 چند و بنک طغانده سنبله کوه کازانه سنگ و حصه
 کوه کازانه سنگ و حصه
 در اما کوه کازانه سنگ و حصه
 کوه کازانه سنگ و حصه
 دوش و کوه کازانه سنگ و حصه
 بود و کوه کازانه سنگ و حصه
 قیاس اولت و کوه کازانه سنگ و حصه
 عالمه کوه کازانه سنگ و حصه
 در بند و کوه کازانه سنگ و حصه
 و آن کوه کازانه سنگ و حصه
 و کوه کازانه سنگ و حصه
 و کوه کازانه سنگ و حصه
 و کوه کازانه سنگ و حصه

در هیچ ملک کنان اوله اطلاق و قنوده خیار و نوزاد و نوزاد
 ارموکی مانند آن که کار را بخورد و بقیستینک بر طاع و در کما
 کس که بدیر لر دیر بر یاه بکرنا و انا قلم خنقا اوله موضع
 جمع او لر در و بر باز از طور اوله شامان کلا و کج کونک بول
 اوز و از او ر و بچو ا طراف عالمنا کما اول موسم قاشار
 و طرفه نشت که تور در که هیچ برده اولوز **ظفر** و غیره
 چیز فلیماه شبت فلیماه ا و تاسناک واقع اولوشه چوید
 چر حیطه اولش در او بر شتر زیند **ناخار** و بومعنه
 شهر در لر جهت مشرقان بر اولوز معنی نینک واقع اولوشه
 نوز وصفه کله و انواع طوائف با قلمنا جمع اولشدر از لر
 نبات سمور و با غلوم و با غلوم چوید کس و لغت واض
 و جورستان اوز کونک و تالاک و جالیه و اولاط قن
 انالک بر قره او اجناس اوز لر و طوائف و سمور چقد و بوشهر
 هرگز ناز و یاه ات طائفه بر همین در هر کومده در بوشهر
 بعضی خلف جالبقا در لر بوشهر و الا لاجت چینه در لر که هیچ

کنه که بوقصر کتینه کلا شولند ریور در شاد افوا خاص اول
 اولکشیه نهایت بوقصر کسینه سینی بلو کر خمر اچمش کنش
 موخندن زیاد اولوز هر کسینه کا اولاطا قرجه چوید که اچه
 بقصد و که که له اجه از هیچ خبر بلنر **ظفار** و بول
 کله و لایت شهر چوید کویله چوید بری نبات شیش
 و کویله هر سی خرابه مقوله بول و چینه لر و چوید و باغی
 و باغی نبات خاصه ریتوزا باغی کطاع و طاش زینت
 اعلیید و بوزا قلمنا علما و فقها چوید بر اولوز اقله اوله
 اقلیم و رتسندن بر طاع و لر **ظنون** بودا خیمه نبات
 معقله قلمنا شهر لر و کویله و فصلی چوید و طاش همیشه
 سی سید لر چوید زیند و اما اولوز مقوله بولایت چقد اولوز
 لر دین **تور** و بومعنه شهر در لر اجز اولوشه چوید
 نعمت او خزان لر و بقیستینک بر و کرا نده و از لر بر و کرا نده
 بولایت و از لر بی و جمعیه نالو و باغی و بیش باغی و بول
 که هر اولوز تاده اچوید بقیستینک شولند زیند و کستان اولوز که

که بر تو مملکتی بر این استخوان کوب و قصبه اولور و باشا که
 بیولود رود رود نیل و طرز رود مذهبیلور و بولور افانمان که
 بت پرست و بعضا اوده طبلور و بعضی که که به طبلور و بیک
 یوزک نیلور که قاتنه که کمان بویوزید را انجمنیکه چمن که
 اوزرت که کنته طوقسه در رود رود و صورت کور بویوزید
 قیما لور که بر که تیز درت بیک التویزه تیر لور و بولور افانمان
 اهر سینه **صیان الصیور** و بویوزید مملکت در پای مظهله بوشور
 اندر نصحن غمارت بقدر اولوشهر لور زید **بسلر** و بویوزید
 جالبقا بود در بوشهر با زکازار شینر انجمنیکه بولور افانمان
 انوار علی ملک مختلفه و زانما بیایت معظمه شهر و راید لور که
 مصر و زباید در کزانله و بوشهر و بیک لور کانتیک تاپوز
 صورت اولینجه که بیعتی اصل داده اوله و بیک و فیال اولینجه
 مسلالات حرزیه اکابک دیمز و نقد را و علی کرا و لسه
 پادشاهک تقسی بیایت پادشاه بیکر اوله جمیع اوله صله
 آتی بیک لور **خانقور** و بویوزید مملکت بیایت بوشهر

و لایمان بویاله اوجور اولور **زمن** بومعظله اوزن انیا و مملکت
 در اوزنی شتر نقد مغزیر کنی که بولور افانمان ارتقد ایضی چیل
 که کند نا ظلال که کتر بر کن و جوی بدیل یک با سوج و مایه
 دکن در و آیتش که این افضه و زندان ارتقد و بولور افانمان اوج
 پان معظمه شهر و ارتقد لور غنید و کور لور نیک نهایی قید
 و بویوزید کنی بی حد بویوزید لور اوجی مهور و اولور افانمان
 و بولور افانمان التون مملکت و در هر که غنای کور شلور بویوزید
 ناک و ناک قایوب و لور بویوزید اولور که بر طبع کلش در بویوزید
 که شش و اوزن که بویوزید هر بویوزید بر قله کید و چمن
 که اول بولور افانمان کلین ظن لور کین ارشور حساب خوب
 و سلاست لور حین اقلیند که شلور لور و شلور شهر در هر که کید
 چمنی هلر نیاده بیخظنک سیاست و ضبط و حساب
 ارتقد رو نمایت عدل جا دید بولور افانمان که که
 ظلم این مز و خلق فرضستان ما هر اوستا را لور و نقاش
 اقلان نظیر که اولور بویوزید که شلور اقلان نقش لید

کر

شد که خالد بوشهر جانان را فریاد برآورد و بانند بر او لوبو
 اترک در جلدن بیکدیگر بوشهر و انواع ترکان را متلازم کردند
 الله بلور بوشهر پادشاهند و اولو خان خطایین جمیع
 شرق مسلکند بقدر و جزیب جسد در و غیر از جقد و راجه
 بنیایت خرد و داد لدر طرف دیگره یقین در پس کردن
 و فرود ز نقد ریشتر که خطای متلازمه و بوشهر کتور
 و جیمسه بوزده صا فلور و بغایت عظیمه و عمارت لوبو
 حد در هر نعمت او جز اولو بوشهر و الموز و کمشله کسسه
 معالیه قنر لوبک کاغد در که بر کوی کشمش لوبو پادشاه
 دشان از در ترازو رسلا کاجا و در لوبو آنو کاه معالیه قنر
 و شولقد بطوائف و طوائف بوشهر و اولو کجمع عالمه
 کید و در بیتا او جز اولو بوشهر و بزر و متلازمه کیشتر
 جقد نهایت بقدر **خانکر** و بود خدی معظمه و نامدار شهر و
 خطایین خانقور بزر جینه و غلبه بوشهر و هر میمند
 که خطای مملکتان بکشور بود و اناجی کتور کتور و اناجی و اناجی

در مملکت

و مقصد تجار در جمیع بلاد در خلعتی او خلو و خا تو لوبو
 معایت کوله و خوریدار اولو و هر آورده نقد در آن و راسه
 ارد و ضرورت ذرا و غلات و قنر و قنر و شد و نیمه سنک
 صورتی قاپوسنه نقل بلمشکر کاجا و کون آنو که در خا صورت
 بزر و بوشهر لوبو و لایت و کولوبی هموز شهر متصله در
 جمعی بر شهر در بونک و لایتان انواع غریب شکل کاجا
 جقد که کدا از مفضل و نظر ناز و بر طرف بنیسه در کجا کایلو
 بولد و جمعی صند لوبو کافور و خدازانسته اولو و اناجی و کجه
 و کند بر بوزدر آنچون که خطا ستوانک شده و اناجی اولو
 و کتور یان و قلیش بر طرف او در کج **باجدر** بود خا بنیایت
 معظمه شهر در بولوبی شهر که خا تقو و خا نکوار و اناجی
 بر بزر و متصله بازان لوبو و حاکم لوبو و اولو و سولوبو
 و کلیسا لوبو و عمارت لوبو و مقصد و بوشهر مملکت جین
 خا خا صر کتور باند و هر نوع میمند نبوشهر و جقد
 مکر او زیم و انجای که مملکت جین و خطایین اولو و مزمندستان

داخله بود و شهر بر در لرانغ و در کاکاشاپ بر کوه بر لرانغ
 بتراوز در تفرشد رخسار سمنه و طاشتی و ترلدور
 اجده چکر و کولر بلوط کبی و دره بایان بلوگر کسسته
 کبیر لرانغ تان لند تلور و در او رود و میوین طاد نر طونر و بر در لر
 انغ و اخی و در مملکت کاکا اعتبار در لر قوز اغاجی کبدر
 و عیشی قله بکر ز و سوس کله قور و قور لر و زیتون کبک
 اولو و بوینو غنک تخند کجین قلینک یاد شاه می روینو
 بو نلرک دینیه یاد شاه هلو یاد شاه هر یانک اولو و هیچ مملکت
 بو یاد شاه ناد اولو و هینتو و بو یاد شاه بیدر **حمدان**
 بو در اخی منظم شهر در کاکا او رستند بر مقلد رستاق کاکا در اخی
 حمدان در لر تان کاکا آسته معمور شهر در و در شهر
 و اولو در کبک و کوزک و نعمت و جن اولو و عیشی و اولو
 و خلفه نیا ت بای و مستعود و بو اخی جنین تخت لر ندر برسد
کاشغر بو در اخی اولو نامدار شهر در کبک لر اخی رستاق لر ندر واقع
 اولو کشتارند ز کولر بر طغان کاکا کاشغر در لر و بو طغان

کاشغر

التون و کوشه معدن لر بو طغان کاشغر در لر بر کبک لر
 برده بقدر بو شهر لر خلیفانیت زبک و عاقا اما طماع و ظالم
 اولو لر و نعمت و اقوز و پیشتر چقد در عمار کولر عالی در انا بو
جیفن غایتان اولو منظم نامدار شهر در باغلازی و بیستا
 و کشلر و عمارت لری و تفریح کاه لر چقد در و اطراف ن
 مسکن کبک و ز یاد جنو ^{قلینک} **کاشغر** در بو بو طغان در رجو کاشغر
 کبک قلنقندن و بو ندر ز یاد حاصل اولو و بو شهر و عیشی
 عمارت کبک جمع اولمش و خلق انواع مذهب و در لر و لر و
 لر و صورتلو اولو زبدر **کاشغر** بو در اخی منظم شهر در حمدان
 لر مغز در لر واقع اولمش و خلق یاد شاه ناد لر و لر و
 لر و صاحب صبا در کاکا مملکت خطایان اولو و کاشغر
 شهر در بقور و جمیع مملکت جنو کاشغر و حاصل بو ندر جمع
 اولو و باور و بو و بوینا ت حکمدر و بیجا در و خند در لر
 حمدان بو خند قتر کبک و شهر کولر نور و سترار معنه در کولر
 بو طغان کبک واقع اولمش و بو ندر خلق اولو لر در کبک بو شهر

حکوم منزه ملکانشده سنبلیقیدر **اطراف** **بمن** بودا **خیز** **مظنه**
 سه دردی که گمان از آن واقع اولمشکه اوله کرک و فی یلمنر **صوبه**
 بولنوق اولرسانی ولتر بویو کوله بر دیر بالوق و کدی بینهوز
 اوکوز بینهوز بکرز دایندن خروس ایکی یکی ایکی **بزرگ** **مظنه**
 شوقند زیاد ایدر اولوشی بوز سفقور **بالغنه** **فایدن**
ایدر نظر **بمن** بوداخی لوشهر در دیر کیر کاران واقع اولمش **بمن**
 شهرک قوشوشده سناسناد **سیر** **واقع** اولمش **بویو** **بدر** **کرک**
 انوالی ای لولوشده و کافر و عود و بقم **اعمال** **چقد**
 و اکثر بازرگانو بوقایه کلور **سما** **له** **قلور** **لور** **وقت**
 بودا **انشا** **و** **تسند** **ن** **ب** **د** **و** **چتر** **و** **چتر** **اولر** **و** **اعمال** **بمن** **کس** **ملز**
 که **ن** **د** **کلور** **و** **ن** **د** **خاسل** **اولر** **طوخا** **بوداخی** **مظنه** **شهر**
 کلور **مغنا** **کازان** **د** **شمش** **و** **انواعی** **مثل** **بر** **شده** **ن** **لا** **بکی**
 وزیر **توق** **خطای** **کجه** **بو** **شهر** **و** **ملو** **قور** **ب** **ار** **شمن** **لور** **صوبه**
 برله **یور** **لور** **و** **صوبه** **اطراف** **ت** **و** **م** **ر** **م** **وضعی** **م** **ملک** **ن** **کوز**
وقایع **شهر** **در** **سوسه** **بوداخی** **بیان** **مظنه** **شهر** **در** **مظنه**

ملکون

شهر **ن** **نا** **بو** **شهر** **د** **ک** **ن** **فقد** **که** **شهر** **بیا** **ان** **که** **جمعی** **ن** **ب** **د**
 او **ضی** **تو** **پیش** **د** **ر** **و** **شهر** **د** **س** **س** **ک** **چنان** **چون** **لور** **شکا** **دن** **کر**
 اولوی **بویو** **ن** **صوبه** **اولر** **کر** **ک** **ای** **چند** **بو** **خیه** **موضع** **چنان** **کر**
 و **ر** **شوقند** **چینی** **لا** **ت** **لر** **ز** **ر** **کر** **د** **ک** **ن** **د** **ن** **و** **قور** **د** **جمعی**
 عالمه **کله** **ر** **شیه** **له** **و** **جوز** **کر** **ب** **ر** **شهر** **د** **س** **س** **ل** **ل** **فقد** **ل** **جوز**
د **کلدر** **ایق** **بوداخی** **مظنه** **شهر** **در** **اولدین** **بر** **چ** **پاره** **شهر**
 کوز **خ** **لا** **ن** **و** **ع** **ار** **ن** **د** **ن** **ب** **ر** **شهر** **اولمش** **ب** **ر** **و** **سی** **ب** **ق** **د** **ر** **و** **باغ**
 و **باغ** **س** **م** **س** **ل** **د** **ر** **صوبه** **ب** **ی** **ج** **د** **و** **ک** **ن** **د** **ن** **ب** **ر** **ق** **د** **ر** **و** **ن** **د**
ت **ا** **د** **ک** **ر** **د** **ک** **ر** **و** **ج** **ایلو** **ن** **د** **ر** **و** **انواعی** **ای** **ک** **بو** **شهر** **د** **جمعی**
 اولمش **لور** **شهر** **ک** **ب** **ر** **ط** **ف** **ن** **ص** **ل** **ن** **ن** **س** **ن** **ب** **ر** **ط** **ف** **ن** **اصی**
 ای **لور** **اول** **شهر** **چین** **ایلمنه** **یا** **بلد** **ی** **د** **ر** **اصح** **و** **ایتمه** **بود**
ج **س** **د** **ب** **ی** **ک** **ن** **ک** **ا** **و** **ر** **تسند** **بر** **یت** **ل** **ن** **ار** **د** **جمعی**
 او **ز** **ن** **ر** **ش** **ل** **ش** **د** **ر** **و** **یون** **ن** **اص** **ش** **ق** **د** **ن** **ک** **ا** **و** **شهر** **ب** **ق** **د** **ر** **تا**
 محیط **د** **ک** **ر** **ن** **د** **ر** **ش** **خه** **و** **چون** **فر** **ید** **ن** **ش** **ر** **ح** **یط** **د** **ن** **ب** **ح** **یط**
د **ک** **ر** **شهر** **ک** **ر** **سیا** **ان** **که** **ب** **س** **ب** **و** **ن** **د** **ن** **ک** **س** **ب** **و** **چون** **ب** **د** **ن** **ب** **یا** **ن** **د**

بوقر الر مملکت کیرد و محیط دکن زد کلور و بر بخش کر ناک
 در مصر اوغرا ک بخش اولور بر سیح دیاطل غوز کین د کلور و
 رشیدان اوغز رشامی کین د کلور و بر شهر سیح عارت شهر
 و یاد شاهلورین تختد و طاعلوزان التون کان و ارواهل
 مغرب سلیمان اوغز ناطل دوزن و نصیب و بیرونیج و اوقال
 الدول و بر نولور دن التون لور سو دوزل **نقا** هو داخی کجک شهر
 و ولایت و کولت چقد و خلقی بر ناعولر لور و یونوز
 مملکت صحر او بر بر چقد و شماله غانه مملکت واقع
 اولش و جنوبی خا و در بر محیطه دکن
 بر نیک شرقی واقع اولش و مظم مملکت را اولو شهر لور دن بر
نقص و بر مملکتان التون در لوطیت لور چقد و بر ناک
 واقع اولش و کر ایخه کر سن بر فکل کجکی قدر قورون یول
 اوج بوز نیل او زونوز ایلی اینی و بر شهر بوانک بر ظفر
 واقع اولش و کجکی دکر کجک بلو خلق چقور و بر قورال الله قسمت
 اند و قدر التون خاصه ایلی بر بیس سلیمان سه شهر نالدر

لور و ک

و از شاه الله شاه و جنی بر مملکت قورال بر د ابتدا مقورید
 مشرق در اول غربا قضا ده در ای مظل محیط اافن از
 مغزاه در بر بر اوسع مملکت و طاعلوزان سی و ادمقار و مملکت
 چقا اولو شهر لور دن بر **اولیل** و بر مظم شهر در دکن
 واقع اولش و کین د کوش واقع د کین د بر طرف قور
 و بر شهر ایندان بر مظم طوز قور کجی و لور لایتنه طوز
 بوند کین د و در ای محیط اخده کاده لوظفنه ناحی طوز
 بوند کین د و نالدر مملکت سی سوز بلور ک اولاده لورده اولور
 منسلودن التون طلبو ای کج و کوش کجی کور و رسند
 و استی لور کجی کور در لور بر بر کجی لور بر شهر خلقی
 طوز بر بر نر غور کور لور ای لور لور سه لور لور و اکرا
 اولور لور سه قور ک کین د بر بر شهر خلقی طوز ار تون نالدر
 راضی اولیخه بیس همان ک طوز نالدر کوز بوند و اخی قاشی
 کوز در **نیل** بو داخی مظم شهر در نیل رانا غنک کوز
 دشمش و نیل جبال قور دن منفصل و لور کجی کجی لور کجی کجی

ÖZGEÇMİŞ

20.05.1982 tarihinde Akçaabat'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Akçaabat'ta ve lise öğrenimini Gümüşhane'de tamamladı. 2000 yılında girdiği Selçuk Üniversitesi Eğitim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümünden 2005 yılında mezun oldu. Aynı yıl Sakarya'da başladığı öğretmenlik görevine aynı yerde devam etmektedir.